

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 548-52

ועתה ישראל מה יא' אלהיך שזאל מעמך כי אם ליראה

י וירא מצות הוא ישראלי

ועתה יראו את יא' ועבדו אותו בהמים ובאמת

לפיכך לך

אזא יא' ויראה מצות הוא ישראלי

ספר

ויחל משה

חיבור כולל כל דברי היראה והמוסר והתשובה והקדושה
 אשר במקרא משנה ותלמוד מפורשה ו במדרש הלכה ואגדה
 משורשה ואשר בכפר הזוהר והתיקונים וכל שאר ספרי
 החסידים והמקובלים לנו מורשה מהם כולם מנת גבוה
 הופרשה ואחריו חיבור ענייני קנייני בנייני תיקוני התשובות
 על כל עבירה ועבירה מיוסד על פי הסכמת ודעת כל החסידים
 והמקובלים זל דבר דבור על אופנו כתיקונו מסודר בסדר נכון
 מאוד והוא החיבור אשר פי יי יקבנו בשמו הנאה לו והוא נאה
 לשמו ספר תורת האש"ם מלבד עוד שאר תועלויות
 רבות אשר בו והמעייץ בהקדמת הרב המחבר נרו יראה יבין
 תועלת חיבורו כי רב הוא כל אלה הכינו גם תקרו חברו
 ויסרו האלוף התורני ה"ה מוהרר יהודה אהרן משה נרו אלט
 שוליר ריש מתיבתא ואב"ד דקק קרומוניא בן הח"ר
 אברהם חנוך זצ"ל ה"ה

ועתה שתמלקו ניום הממשי מי אייר לך לקמור למ"ן
 ובפרשה ובפרט אמור אל ה' בהנים ושמרת
 להזכיר גדולים על הקטנים

על דיימשה בן מהר"ר יוסף בנלאל כ"ץ ונ"ל מקוק"ק

נרפס פה הק פראג

ספר יא' ויראה מצות הוא ישראלי

ואלה דברי הנאמן מוהר"ר יהודה לייב נר"ו ואב"ד דק"ק ניקלשבורג
בהסכמת הדפסת ספרי הרב המחבר הנזכר :

זאת לדעת , לכל בר דעת , אשר יראת יי' בלבו כוננת , שגא אליו האלוף התורני הותיק
והחסיד מוהר"ר יהודא אהרן משה ר"מ ואב"ד דק"ק קרומוניא וידידו שלמה חיבורים
שחיבר ונקראו בשם ספר **ויחל משה** , ו**תורת האשם** זעיר עס זעיר עס והוא קטן הכמות
ורב האיקות אשר כולו הוא מודר ביראת יי' ועבודתו ונתשבות החוטאים במונות יי' ונתורתו .
ועוד חיבר חבור שני הנקרא בשמו ספר **תורת השלמים** והוא חיבור המודר בהנהגת האדם
בברכותיו ובתפילותיו ובהנהגותיו במעלות המדות חבדות ותרומות ופרישות ומוסר מראשית
השפה עד אחריתה ע"פ סדר העל"ה למעלה ממשיכי אשר השקיל ע"פ הקבלה וההלכה , אשרי
העם שיש לו בעולמו ככה , כי רוב דבריו הם מוסולאים מעמ"ק הברכה , ועוד חיבר חידור שלישי
הנקרא בשמו ספר בחורי חמד , והוא חיבור ופירוש על ספר המכלול שהוא מקור כל המדקדקים
האחרונים אשר אכחכו היום יתמי דיתמי מימינם שותים אשר כל דבריו בפירושו מתוקים מדבש
וכגשת צופים , ובראשיתו ביכתי בחיבורי האלה כתתי שגח לאל שכתן מחכמתו ליראיו ולחושבי שמו
כ"ה אמרתי עם השפר ראויים הם החיבורים ההם להביאם לבית הדפוס כדי לזכות בו

את הרבים יעשי הדור ללמוד ולהבין בשפרי ויפוי' בודת האדם ובהנהגותיו
על פי דת תורתנו הקדושה שתעלה כ"ה , הפוך בהם הפוך בהם
בחיבורים האלה כי כולם אמת ונזק ובעוה אכי באכשי העם
סיספיו אתי עמי כלומ אליו להרפס החיבורי האלה
כי הם ראשית חפמה ויראת יי' כה דברי
סכותב יודא ליוא בן הר"ר עובר'
ז"ל אייל"ג בורג החוכה פה
ק"ק ניקלשבורג

סכותב ומותם באשון לילה בפי' נו און נו אלא זירון מיד ולדורות ע"ג לפ"ק :

וכן הסכימו אחריו גם הנאמן מוהר"ר שלמה אפרים נר"ו דק"ק פראג

גם הנאמן מוהר"ר יצחק כ"ץ נר"ו חתן הנאמן הגדול בישראל היה שמו מוהר"ר יהוד' לייב ז"ל

וגם האלופים הבית זין הנחל מורה שוה יצ"ו דק"ק פראג

ומיראה אלו הנאונים והאלופים יבאו ולא יבא :

החילת חכמה יראת י' ורעת קרושים בינה :

לשם

- י' חוד ה קצה ו סכינתיה דו ה שמות
- א' דכות ה ויה ר מוז נ עלט
- ב' וקדם ש ש ה היה
- י' אהד ו'נהי יחדיו מפולצות ושלמות לכו מורשה :
- אחל היום הזה נחיצורי ספר ו'חל משה :

וזאת תורת הא'שם א שר ש ש מ ט'ה :

י' תוש ה קטן ו הל ד יעה ה קלושה . א יסקופה ה כרסת ר ימה נ בזה ובאושה .
 ב עמוק ש פל ה מנב ללי מלא כלימה ובושה . ב תוך ש לימות ה לב החלל בקרבו והכטושה .
 א כי ה מדבר ה וח נ עברה ולב כדכה וחלושה . י' ושון ה לב ו הלטוף דרי ה יראה והמוסר
 ותיקוכי התשובה הלטושה . ב קול ש ועת ה בקשה : ובתפילה לעבי כי ישטף וכי
 ישפוך שיחו לפני אדוני האדונים . וחונר חנר אל האבות ואל הדעובים . מדבר באלהין
 קדישן עליונים . בצדק העשרה זה עשרת מוכים . ראשי חדשים עם ישנים . דברי היראה
 והמוסר והתשובה והקדושה בפנים מפנים שוכים . מחכה מול מחכה חוכים . מלאים זין
 מיוסדים על אדני פז מקרא מטה ותלמוד נדרש הלכה ואגדה דברי אלהים חיים כאמנים . ועל
 פי דעת החסידים המקובלים האלהיים הכבדים . ועל פי שאר כל החסידים הראשונים וגם
 האחרונים . ובפרט סוד יסוד סדר תיקוכי התשובות למרק עובות הראשונים . ולחדש כגשר
 בעוריו כימים קדמוים . בלב חדש ורוח ככוכים . בכמה וכמה חידושים כפלאים במט מוכים .
 לא יערכבו והב ופז ואדרכמוכים . אקוה ליי כי יבקוהו כמטמוכים .
 'אפשוהו' ר'לומדים ו'ודעי דעת' ד'מביכים . 'אמנס' הדרכה ר'וחה ג'ערכה ל'כחה' ש'לוחה
 ד'יה ודורוכים . להת'מידים נמידים הידידים הבחורים והרננים . אשר הם כערכי ופחות מוכי
 בחכמה ובשכים . כי כל העדה כולם קדושים כעעי כעמכים ; לא אל האלופים הגאוכים . ואל
 החסידים השרירים קדושים משרתי עליון נדיקים ותיקי' כאמנים . אשר קענס עבה ממתכי כעובי
 חבל המגרי כגד חוט השכים . כי מה ידעתי ואדע שלא ידעו הם ומתמול שלשם היה להם לדיעה
 והשגה וקייטים . את אשר חדש אתי עמי כלומר אלי הסעוט כער ובער בחכמה ורך בשכים :
 החתום לפנים בראשי חרוזות הקדמוכים . אך אמנס יען וביען בחזותי ראותי ביכותי בספרי
 היראה והמדות והמוסרים אשר חקרו ודרשו בהם בישראל לפנים . וקבלום בסבר פנים יפות פנים
 בפנים . וקיימו וקבלו עליהם את דבריהם וחקרו אחריהם כמטמוכים : ועתה בעוה' בדור יתום
 הזה כבי עלייה והכנס מעט'ס כמכים . ודברי היראה והמדות והמוסרים שנתורתיו הקדושה שהם
 יסוד ועמוד כשארים גלמודים והיו כאלמוכים . מאין קרים ושוכים . רק רוב אעולם איש איש
 לדרכו ולבצעו פונים . לאסוף חיל ולגבור הוכים ורב אוכים . ובספרי היראה והמוסר אין קול ואין
 עוכים . רק מעט מוזעיר זעיר ש'ס זעיר ש'ס אחר מעיר ושכים ממספחה בהם שוכים . ואף אותם

הקדמה

המעט על הרוב עוסקי ימים ושנים * במשא ומתן הדינים ופסקי הלכות הגלובוס * ונחשושי פירושי המפרשים אשר קצת התלמוד והפוסקים חנוכים * ובשאלות ככרות מסופקות בקמה וכמה פנים מפנים שונים * את אשר לא היה להם לחסרון בחסרון ידיעתם קצת מהם ולהשלים עצמם בדריעת חכמת חובת האזורים והלצבות הגלויות והנפוכים * ובהתעוררות כפשט ולבס ביראה ומוסר ותובת חיים ככוכים * וכבר האריכו בזה הענין החסידים הראשונים * וחס לי כי איכני כדאי לדבר כאלה דברי תוכחה וכנשוכים * אכן קבא קבאלי ליי נבאות יתברך שמו לעולמי עד ולעידן עירכים :

הנהגה כאשר הייתי במוי הורשי מיום עמדי על דעתי כתיבי עיני ולבי יחד לשמים לדרוש ולתור בדברי החסיד' והירא' והתשוב' והמדות והמוסרים הישרים וראיתי דבריהם בספריהם דברי אלהים חיים כתובים באצבע אלהים מזה ומוזה לא ראו זה כראי זה הגד השוע שנהם שכולם באחד האריכו מענה מחכה הרחיבו לשונם כל א' לפי דרכו המתוק לחכו' ואח' הס' ב' לנג' חוכנו אל הספר הקדוש ראשית חכמה שחיבר החסיד ה' אלי ז' אשר שם בו עינים עורות פקח לקח רקח מרקחות ככוחו וארכו ערופות לרשא ככאבי לבב למות' והאיר ערך דרך ישרה עיניו לו האדם הן על כפיים נשא ושאונה כל הבא לטהר במתק דבריו ושמש אמרו כי בעמו : אך כימה מאוד צמאו האריך גם הוא מעניו ועמו על כל אשר היו לעכו' ואקפו ונדר בחפזו את כולם וילע אותם באר' רתו עד בלי השאיר עוללות מלילות עולות בקכה א' : עד שאח' הוסף ה' סכית דן וראה ה' ב' בעצמו ובכבודו שהאריך מאמריו ועבר עליו שוב ושנית לשמחו שמחות וז' כשמחה בקר' מקצר ועולה שושני ספירי אמרוי אמרות טהורות מספרו הכוכר : והוא הכקר' תוצאת חיים' ואח' עבר עוד עליו ועל דבריו ה' יעקב פויעו וחבר קיצור ר' ממונו : הגם הלום ראיתי אחרי דואי שאף כל שלשתן לא ימלאו תאות וחסק ורגון המעיין : אם הראשית חכמה הארוך שכבר ידוע ידיעה כאמנה כי הן עתה רבים עמי הארך יקוננו ימאסו ימסו כדוכג מפכי האש נראות ספר המאריך באמנם עד' ההלנה כל מא' ריד עירח'א ובאמת זהו מפכי כונד עול השיעבור אשר בעוה בגלות החל הזה ומשכי זה מיד נראות ספר אהוד מואר' מותרי עבייכו לא יקראו בו אף מעט ממנו * ואם התוצאת חיים בשגם קינר בו מאוד ובכמה מקומו' הוסף בו מדות וענייני אשר לא כתבארו בהארוך וכן בכמה וכמו מקומו' חסר' חילג עבייני' ומדות שכבר ביאר בהארוך וכמונא שאין בא'מה ששכי וזין א'מסכים עם השכי על הרוב ממונו * ואם הקיצור ר' מהר' נפיויע ז' הכה גם דברי הקצור ההוא לא ימלאו רגון וחפק המעיין החושק לדברי יראת ה' לתי' אגם דבריו הם דרך ארוכה וקצר' כי בדברי סודות הקבלה קינר מאוד וגילה טעם וכיסה טעמים במקום שהי' לקצר את הכל או להאריך בביאור דבריו * ואולם דבריו בסוד הקבלה המה כמעט סתומים וחתומים ועמוקים יותר ויותר מדברי הראשית חכמה ז' * ובמקום שהי' להאריך במאמרי הזהר והתיקוני' שהם בדרך הקבלה היועוררים לבב ביתר שאת יותר עוז התעוררות ליראת ה' קינר בהם מאוד וגם חילג כמה וכמה פרקי' וכמעט כל המאמרי' כולם ככודע לכל מי שעיין ולמד בשכי הספרי' הכוכרים * ואף גם זאת כי הוא עינה והסך את סדרו בקיצורו בסדר השערים ממה שסדרם הר' עגמו אשר לא כדוע עצמו על מה עשה ככה זאת ועוד אחרת כי הוא סמך על סדר הל' עגמו ובא' יש בדברי הספר

הוא

הוא ענמו קדימה ואחור בהבאת דברים בזאת מקומם וחזן לגדריהם ועדי ששחק פתחן עליו
מעולם שמעתי מאכסי השם אשר היו לפני בדור הזה שזהו ההעדר הכרוך בשקב הספר
הוא וחסרון גדול על אשר בלו דברי המדות והחסידות והמוסרי בספר הוא שלא על הסדר
יותר מהמה כסף על כל אלה שהלך חזן מגדרו בהבאת פשטים ורשעות על כמה וכמה פהקים
ומאמרים ומדרשים לפרשם בפנים שונות כנגלה ובפסטר ובפרט על הרוב עשה כן במאמרי הזהר
לפרשם עד' בפנים שונות . אשר מנר אריכות דבריו הרבה מאד ומרוב הסדר אשר נזו ובפרט
בהבואו עניין א' כמה פעמים שזהו טורח בהבאת דברים באורך שלא לנורך תקון כפש המעיין בו .
ומפני זה הכה בסרו כולו בירכתים תרם ואין קורא בו רק קצת יחדי סגולה אחד מעיר ושנים
ממשפחה . עד שקמתי בדורה ויתוש הקטן וינאתי לקבא קבאת ה' נבואת ית'ש וקבא קבאתי
לכבוד הרב הר"ח הכוזב ואמרתי בחפזי עוד כפליים לתושי'ה ועת לעשות לה' כי מקום הכיחולו אני
העני להתנד' בו כי חיבורכו הזה יהיה דרך המנוגע בין שניהם בין הר"ח הארוך והקטן : וראיתי
בעניי כיו טוב לסדר לגדר לברך כל דברי הספרים הקדמונים ז'ל בעניין קטין בניין דברי הידאה
והמוסר והתעוררות התשובה מוכפם בשלש עשרה כפה . בלשון נח וכפי ויפה : וקודם כפלא'
מאד . ובפרט התעוררות ומוסרי דברי הקדוש האלהי הרשפ' ע' ה בזהר ותיקונים וספר אדריא
ור"מ ופיקודים וספרי תורה הכל כאשר לכל מועתק מלשון ספר הזהר ללשון עברי לשון נח ובקף
קינור כפלא מאד להיות סרוב מאמרי הזהר מאריכו' מרחיבי' מלהיבים מרהיבים לב וכפש הקור'
בהם ליראה ותשוב' : ומפני עומק והומר הלשון לרוב ההמון העתקתוהו ללשונוכו הקודש כדי
להקל על המעיין ולהיות ד' כל אדם שזה בו כקטן כגדול אליו ישמענו ויראו להתעורר בדברי הידא'
והמוסרים אשר בו : ומפני עומק דברי הקבלה אשר בעו"ה אברהם חכמת חכמינו וגו' והסתרות
לה' אלהיכו ואין ד' כל אדם משגת בהשגת הקבלה יראתי הרבה לדבר בדבר שאין לי בהם ידיעה
מקובלת והדבר הזה הוא עיקר אמונת אלהית . והוא יתר שהכל תלוי בו ובעו"ה הדור כתמעט כל
כך שאין אתכו איש מקובל יודע הדבר על בוריו מנר הקבלה האמתית : ורבים מהמון העם כל א'
קופץ ללמוד עניין הקבלה כי היא תאוה לעינים ובפרט בדברי האחרוני' אשר גילו דבריה' בספריה'
בביאור אשר כל מעיין ויתבונן בהם והפכל הוא מנאר לדעת המעיין בהם אף כי דבריהם אינם
מוצבים ע"פ האמת מאחר שאין מקובל מפי מקובל ולא זו בלבד שהמשכילי' יכחו פה אלא אפילו בעלי
בתים שא"כ יודעים להבחין בין ימונם לשמאלם בחשיכ' יתהלכו לא ידעו ולא יביכו לפרש סדר'
או פ' צפיר"שו ז'ל קופסו' ללמוד קבלה : וכל זה גורם להם שהדור יתום בעו"ה כתמעט כלכך
שאיסתרא בלגבי' שקשק קריא : וכל א' שראה בה מעט מתפא' בה הרבה ודושה בה צנצ' ועתה
ליתן עליו את הדין : ובאמת שחברתן יריעתן זהו תקפתן וכמה לא חלה ולא מרגיש הסכל העיוס
מכל בטבע הנמצאות ולא יקשה עליו מאומה : אבל המשכילי' ידעו שהמחשב' בה היא רבת הוסן
וכמ"ש הרמ"בן ז'ל בהקדמתו לפי התורה וב"כ שאר המקובלים הראשונ' ז'ל וכמה התמרימה התפס
הר' יר שעת ז'ל בתשובות סו' קנ' ז על עכייכי הקבלה מטעם הכוזב : ע"כ זחלתי וככהלתי אני
עני וירא מנגע בקנהו וע"כ על הרוב דלגבו דברי סודות הקבלה בזמנאשיס כבוד כסתר ואמרוכו

הקדמה

ראו כ' חיברו תקוה תשובה על כל עבירה ועבירה ע"פ הסכמה ודעת כל החסיד' הקדמונים
 ז"ל החלוקים זה מזה בחיבוריהם כמו הרב הרוקח ז"ל והחסיד בעל ס' המדות ז"ל , וספר
 הכל' ב' ז"ל , וס' ראשית חכמה ז"ל וס' יסוד תשובה ז"ל , וס' מרשף לכפש מהאר' לוריא ז"ל , הנה
 כללנו כולם אחת לאחת למנא חשבון דין על כל עבירה ועבירה לפתוח פתח התשובה לכפי כל הבא
 לטרה ולשוב :

הזה בחיבורי הקט הזו , וזה שמו אשר יקראנו ה' נדקינו לחלק הראשון ממנו ספר ויחל משח
 וזהו לחמש סבות , הסבה הראשון עביינו ופירושו של ויחל משה עבין ההתחלה והוא מלשון ויחל
 שער ראשון למנח (שופטים י"ו כ"ב) כי בזה החיבור הקטן הכמות ורצ האינו התחלתי כי ראשית
 חכמה יראת ה' ויראת ה' ראשית דעת , וכאלה רבות בתורה וכביאי' כתובי' משנה והלמוד מדרש
 הלכה ולאגרא כמו שיבא לפיכך בפתח שער הספר א"ה , והסנה הב' עביינו לשון המתנה

ועיכוב וההתאחרות עד כה מלשון ויחל כח עוד שבעת ימים (בראשית ח' י"ב) כי אף כי היו
 דבריכו אלה ויתר דברי חיבורים וביאורים ברורים ודברי מוסרים ונרץ ומיסרים מוככים ועמודים
 נכורים וקסורים מוכחים תחת ידי כמוסים עמדי חתומים באונותי מתמול שלשם ומקדם מאז ימים
 ושנים ועידן עדינים וכבר הפנינו בירכיש גם שלמים להוניאס מתחת ידי לאור ככון היום עכ"ז
 העליתי על לבי מאמ' החכם שע"ה אל תבהל על פיד וגומר ואמרת ימים ידברו ואחר עד עתה על
 כי וציתי לבא למלואת חנייני ושכני וכן אמרתי בחכמי עת לעשות לה' להניח לאור תעלומות
 לבי בזה א"ה זה באס גזור האל ית"ש בחיים , וזהו הסנה הג' והד' שעביינו לשון

תפילה פשוט וכמשמע , גם עביינו לשון תקוה ותוחלת מלשון אוחיל לה' עוד (מלכ' ב' ז' ל"ג)
 אוחילה לאלהי ישעי (מיכה ז' ז') ואפי תמיד אוחיל לה' (תילים ע"א י"ד) כל ימי נצדי אהל
 (איוב יד' יד') כי הנה אוחילה לאל בתפילה למשה ותפילה לעבי בלב כשבר וכדלכ אלהים לא
 תבזה ואקוה לחסדו ית' שיעזרי על דבר כבוד שמו , ויזכרי ויחכני להוני' כל דברי וחיבורי מן הכח
 אל הפועל את אשר כליתי ועשיתי ואשר החיליתי עוד לעשות בס"ד , והסנה החמישית

עביינו לשון חיל ורעהה ומורא , מלשון ויחל מאוד מהמורי' (שמואל א' לא' ג' וד' א' י' ג') לבי יחיל
 בקרבי (תילים כ"ה ה') מלפני אדון חולי הארץ (שם ק"ד ז') כי אל אלהי אבד' הם אבי הוא
 הידוע ועד שלא להתפאר ולקכות לי שם עשיתי ואת הגם כי אין בזה אף מעט מועיר כדי להתפאר
 בו וגם פה לא עשיתי מאומה מלבי רק מעט מן המעט מועיר ממנו ורובו אספתי ולקסתי בא' מרים
 אחתי הקונרי' ודעתי גם ידעתי גדול חסרוכי ומיעוט עיובי וקונד רעיוכי רק לש' כ כתבווכתי לעשות
 לי ולאש כערכי ופחות ממני זכרון קצר כולל כל כללי דברי היר' והמוסר והתשובה ודברי הנזומות
 וזעקתם למען ישמעו וילמדו ליראה את ה' ומי יתן והיה לבינו זה כל הימים ליראה את ה' אלהינו
 כי היא חייבו ואורך ימינו והיא תכלית העבודה האלהית :

ואולם לחלק השני מהחיבור הזה , דאינו לקרא אותו בשם ה' אלהינו ספר תורה האשם
 כי כן שמו כאה לו והוא כאה לשמו כי זאת תורת האשם אש אשם הוא אשם אשם
 ל' באזה חטא ועון הנה יקריב קרבנו קרבן אשם בתיקוה התשובה ובנדול הסיוף והנעדר לל
 עבירה ועבירה כפי ערכה בין אשם ודאי או אשם תלוי כמו שיבא לקמן בס"ד :

אמנם על כלל כל החיבור הזה בכל שני חלקיו יזדק ג"כ השם תורת האשם כי זאת התורה היא לאיש האשם שיקרא בדברי היראה ויתעורר לתשובה , וכן על החלק השני יזדק ג"כ שמו הראשון וי"חל מש"ה כי בלי ספק מדברינו אלה יבהילו ויפחדו ויעדידו האדם להתעורר בתשובה שלימה צראותו כל העושה והדרכים הקשים אשר יבאו לקמן במקומו באי"ה ובודאי שמתוך שלא לשמה יבא לשמה ומתוך היראה הקטנה שהיא לאהבת השקר ויראת העושה יבא ג"כ ליראה הגדולה שהיא מאהבת הש"י ככדוע שהיראה הקטנה היא פתח ומבוא להיראה הגדולה :

ובכן וע"כ ע"פ הדברים האלה גם אבי העבני באתי בוי"חל מש"ה ובתפילה ועבני כי יענף וכי ישפוך שיחו לפני עיני פבי כל המעיין בחיבורי הקט הזה ואתו אבקשה , ידבני לכף זכות וממנו אדרשה , ואם ימנא בו דבר מקובל ומתוקן , ידע כילא מלבי קקקן ריקן , ובאם אולי ימנא איזה דבר משגה , או בלתי מוגה , ידע כי בשלי הרעה , ועלי יתלה הפגיעה , על הפגיעה ועל השגיאה , עם היות שכל ימי משך זמן עסקי בחיבורי אלה הייתי תמיד רוכז תחת משאי כחמ"ר גרם רובץ במשאות כבדים שהיו עלי לעורח כלאתי כשוא , דהיינו טורח עול ומשא משפטו ודוכי הקהילות שהייתי למט"ה כשען עליהם , אף גם לזה עול שקדתי הלימוד ת"ל בחבר וישיבה בתלמוד אפסוקים עם חברים המקטבים לקולי בתלמידי' צמודי ירידים הבנים בני סביב לשולחני זה השלחן אשר לפני ה' המוכתר ת"ל תמד בדברעה אמות של הלכה , ויתר מהכל אחרון אחרון הכבוד עול טורח ומשא הרחיים שבצארו במחיות ופרכסת כביבתי ש' ובאשר יד הזמן אתי הולך וסובע ובלאו' הימים הניקובי , ומכלי אל כלי הניקובי , ושבעתי מרורות ותלאות , ולא יכולתי לעמוד בגד המוצאו' התבלבלו מחשבותי , לגודל דאגותי , כירבו אכחותי , וזאת התכונותי גדולה לכל מוצא שגגה בחיבורי זה , לכל יהיה כמתלוזץ ובזזה , מתעתע בדברי הבה רים המזוירים , אף כי באחד הכמהרים , ויש במונאו שגגה כמונא שלל רב , עם חשך לאור ומר לפערב ואיך לא יבין כי אין תמים בלי חסרון , כ"א הש"י שמו ויתעלה וזכרו על כל זכרון , ואף כי ידעתי שאמנה גם ידעתי טבע בני האדם מימות עולם ויותר בדור הזה כפרט ימנא בן אדם שיחוש ויאמר מה להבן את הבר , עכ"ז חשתי ולא התמהמהתי להתגבר , ולדברי היראה והמאסר להתחבר , ולשום פכי כחלמוש נור כגד המלעיגים המלעיבים במלאכי אלהים , והכה עודכי מתכפל לפני כל מדיע בחיבורי הזה לפכו' אליו בעין הרבון , ולא לבזותו בשפת הללון , ויתקן את אשר עותה ידי , לפכת מצובתי וכדודי , כי כווד התלאות המאורעות , הן הפה תעבינה תעדיכה על השגיאות המונאות , כילא במרד ולא במעל כעשה זאת , והדן אותי לפך זכות נור ישראל יתלפו מכל רעות ,

והנה קוה קוייתי אל ה' וע אליו ישמע שגתי מדברינו אלה בחיבורינו הקט הזה אלל כל אד' אמת וירא אלהים , וסר מרע יהיו אמוכים ,

י' ען הם נופת נופים כרימוכים , ה' כה קול לו קול אליו כשעמוכים ו' על ארץ ציה וצלמוכים ,
 ד' די גיאל תבל התחתוטים , ה' לא הם פטל חרמוכים ;
 א' מוכס מראה זרוע עם גבורה ורב אוכים , ה' לא גם הוא מאמן הלב ליראה להצילנו מדאוכים ,
 ר' רח פכון ולב חרש וחסד לכבוד חרובי' , ב' טיפות התשוב' ישרש וינץ צח הפרופ' לכלל יום שאובי' ;
 א' מכו ילמדו לעשות רגון עליון העליונים , א' ש' רשו ויסדו אתי קב וקני בתבליית הכקיוכים ,

הקדמה

א' ה' לא יאמר שזכו עלי עשור ועלו ככל בהגיונים :
א' כל הוא רב הועלת לילדי הזמן בעלו ערוכים , ל' זכות בדור עני ואניושים ,
ש' וב טעם דעת ילמדו ממכו להשגית יגושים :
ש' וכן השמים יתן היום ברכה להפיק מעייכתיכו חונה ככוכים , ו' יהי כועס ה' אליכו עליו
ומעשה ידיו יכונן בעיכזכוכים , ל' היות כדיבי עם אלהי אברהם מגיבי ארץ שמחים וששוכים :
י' תכו עדיהן ויזריקו ידוכו אף ישמחו כריסם ימלרו מעיד וכי האדוכים ,
ר' אה ה' והביעה הצילה כפשי מטעות ושגיוכים :
כ' ספר הזה יכונן דשכים ורשככים ויבטלו רנוכס אף הגיאוכים .
ג' עים הזמן ותעכגויו יבטלו וימאסו מסכי זכרון ימי האסוכים :
ה' כי קראכו עם הספר הזה ויח'ל מש'ה להפחי' ולהחריד לבות האכש' ולמלאותם חרשו ושדרכי' .
ח' ילזרעה יאחזון בקריאתם עוכשי' הריכים הקשים והמשוכים , ב' יראת המות וחיצות הקבר
ועוכשי' גיהנם הדאוכים , ר' וס לבכס ישפילו ועיניהם למטה ולבס למעלה יהו פוכים :
ר' וח כדיה יסמכו ובדיה חדשה יחודש ויקודש מרגליו עד נוארכים , ב' זכרו זאת תעלה לו כרי
ומרפ' לכל חלחי הכפ' ונורעו' כוכשי' , יד ושס טוב יהי' לו ויעמו' במחוי' יותר ממחוי' כדיקי' העליוכי' .
א' ס ישכון על לבו עכן חיד העון יתקש פה ימנול' להעביר ע'ונים , ב' דברי תיקוכי התשובו אשר
כסוף זה הספר חוכים , ר' שומים ומזוארכס בו לכל עבירה ועבירה סיגוף נער ותיקוכים .
ה' לא המה סמוכים על יסוד ארבעה התשובות הרשומים כספרי הראשונים .
מ' שקל וזבא והגדר והכתוב כקראו בשמותם כודעים לכוכים :
ח' יחי כודך סלה על דברי הספר הזה וחיוני השוכים , ג' ישא לבכיו אל רפים אל אל בשמים
להיות ימיכו מתוכים , ו' יאריך שנותיכו בטוב וכנעמיים לבא בגבורת ימי הוקוכים .
כ' שס שהגיעו אבותיכו לימי שכי חיו עדי ע'ד קרוב לשמוכים :
ז' ה שמי לעולם וזה וכרי לרור דורים יהיה בקב' רובב שפתי ושכי' , צ' דיק אתה ה' תזכני להוציא
לאור גס שאר דברי הנפוכים והספוכים , ל' ידע ולהודיע כס שפעולתי רנויה פכי אל חי כטובע
שמחות ורנוכים :
ה' חייכי להגדיל זרעי שיהיו בתורה ועבודה ע'רים וע'נים :
ה' איה פכך אל עבדך להשכילם האמת יסרחו כדוקים כתמרים וכששכים :
ד' זקס ו' א' א' ס לתורתך ולעבודתך לשמה לא לשום פכית חינוכים :
וזאת יהודה ויאמר שמעו' קול יהודה' והכה פרח יסרח מטה' אה' רן ומש'ה ימשה החיים
מתגלות כריכות העליוכים אמן :

וזה החלי , בשס אל , אלהים ארכי חילי , כורי וגואלי , יהו' ה' היה עמוד לי :

וכרי' ה' כיכני' ו' דעת' ד' רכד' ה' חיעטי' , א' להי' ה' רוחות' ר' ח' כ' כון' מ' מעון' ש' בתך' השמים
תדעטי , מ' חסד' ש' גאה' ח' נלכו :

יראת ה' ראשית דעת

נ

י' סוד ה' יהודות ו' תכלית ד' כך ה' מדות
 א' מתנות ה' עולות ר' וס' ג' שאי
 מ' רוס ש' מו' ה' שמים העליונים הלא היא
 היראה האלהית וכבר נתעוררנו עליה פעמים
 רבות בתורה כביאים וכתובים והם רבו כמו רבו
 יארץ בהם הסופור להצי' פה ואלץ כאן מקום
 להאריך בהבאת דברים באורך שלא לנודך רק
 לטורח וכבר נמנו ובגמרו מכינס ומספרם כפי
 מה שזכרו אותם אהרי חפשי באמתחות כל
 ספרי המקרא והם במספר מכוון מאה וחמשים
 ואחד ואעפ"י שאין ראיה לדבר זכר וסימן לדבר
 כיה' אלהיך אל קב"ה הוא קבא ונוק' על יראתו
 ית' כימה ה' אלהיך שואל מעמך כ"א ליראה וגו'
 גם שכי פעמים קב"א עולה מספרו כמנין ש"ב כי
 מתוך קבאלתו קבלת ה' נבואת ליראה אותו יבא
 להיות ש"ב ומתחרט על עובותיו הראשונים :

ואולם מה שבא מענייני היראה במשכ"ב באת
 פ"ק הו' כעבד' המשמשין את הרב ע"מ
 לקבל פרס ויהי מורא שמים עליכם ובפ"ג כל
 שירת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת
 וכו' ועוד גם אם אין יראה אין חכמה וכו'
 ובבריית' פ"ו כל העום בתורה לשמה זוכה לדבר'
 הרבה וכו' ומלכתו עבדה ויראה ומכשרתו להיות
 צדיק וחסידי ישראל וכו' ומרחקתו מן החטא וכו' :
 ובברייתא סוף מס' בויטה ר' פנחס בן יאיר אומ'
 זריות מביא לדין קצוות וכקו' מביא
 לדין עהרה ועהרה מביא לדין פרישות ופרישות
 מביאה לדין קדושה וקדושה מביאה לדין עבדה
 ועבדה מביאה לדין יראת חטא וי"ח מביאה לדין
 חסדיות וחסדיות מביאה לדין רוח הקדש
 ורוח הקדש מביאה לדין תחיית המתים ותחיית
 המתים באה ע"י אליהו וכו' לעונ' ע"כ :

ובתלמוד זכרות פ' היה קורא מרגלא
 בפומיה דר' מאיר גמור בכל
 לבדך ובכל כפסך לדעת את דרכי ולסקוד על
 דלתי תורתיו כנור תורתו בלבד וכגד עיכוד
 תהיה יראתי שמור פיד מכל חטא וטהר וקדש
 עמך מכל אשמה ועון ואכי אהיה עמך בכל
 מקום מרגלא בפומיה דאבי לעולם יהא אדם
 ערוס ביראה מעבדה רך ומשית חימה ומרבה
 שלום עם אחיו ועם קרוביו ועם כל אדם ואפי' עם
 הנכרי בשוק כדי שיהא אהוב למעל' וכחמד למטה
 ויהא מקובל על הבריות מרגלא בפומיה דרבא
 תכלית חכמה תשובה ומ"ט שלא יהא אדם קורא
 וזוכ' וזופעט באינו ואמו וברבו ובמי שגדול ממנו
 בחכמה ובמנין ש"כ ראשית חכמ' יראת ה' שכל
 עוב לכל עושיהם ללומדיהם (כ"א לעושים) לא
 כאמר אלא לעושיהם לעושים לשמה ולא לעושים
 שלא לשמה ועל העושים שלא לשמה כח לו שלא
 כבדא ע"כ :

ובפ' אין עומדין א"ר חכיה הכל צדי שמים
 חוץ מיראה שמים שכאמר ועהה ישראל
 מה י' אלהיך שואל מעמך כ"א ליראה וגומ' אלו
 יראה מילתא וטרתי היא והאמר ר"ח משו' רשב"י
 אין לו להקב"ה בבית גזויו אלא יראת שמים שכה'
 יראת י' היא אונרו אין לגבי משה מילתא וטר'
 היא משל לאדם שמבקשים מומנו כלי גדול יש לו
 דומה עליו ככלי קטן קטן ואין לו דומה עליו
 ככלי גדול ע"כ (וכבר כתבנו לעיל בהקדמה
 שאין נזכרים להאריך פה בניאויי הפסוקים
 והמאמרים וכבר ביארנו המאמר הזה עם הפסוק'
 הזה ועם פסוקי רבים ביאור יפה וככו' בחיבורינו
 אשר פיה יקבצו ספר חרות הסגחה ושם הואיל
 מש"ה באר דברים כאלה באורך ככל הנודך
 אליו תבא בעזר' המבורך וכאן אין מקום להאריך
 בהבאת דברים לטורח שלא לנודך :)

ובפ' תפילת השחר כשחלה ריב"ז ככחו תלמידיו
 לבקרו וכו' עד אמרו לו רבינו ברכינו ח"ל
 ז' שהיה מורא שמים עליכם כמורא בשר דם
 ח"ל רבינו עד רבן ח"ל הלואי תדעו כשאל עובר
 עבירה בפתר אומר שלא יראנו אדם ע"כ
 ובפ' כמה מדליקין ח"ל רש"ל מ"ד והיה אומרת
 עתך חוסן ישועות חמה ודעת יראת ה'
 הוא אוננו אמר זה סדר זרעים וכו' עד ואפ"ה
 אי חיבא ויראת ה' אין ואי לא לא כפאמר
 יראת ה' היא אוננו רבא אוננו עשה שמכסיין
 האדם לרין אומר לוכלוס נשאת וכתת באמוכ'
 קבעת עתים לקורה עסקת בפריה ורביה
 נשית לי שועה מלפנת בחמה הפתת דבר מתוך
 דבר ואפ"ה אי חיבא ויראת ה' אין אי לא לא וכו'
 ועוד עס עלה ואמר רבא כל אדם שיש לו תורה
 ואין בו ויראה שמים הוא הויה לגיזר שמרנו לו
 משתחות פנימיות ומשתחות החיצוניות לא מהו
 לו כמה יעול ח"ל והויה לא ברא הקב"ה את
 עולמו אלא שיראו מלכיו סבא והאלהים עשה
 שיראו מלכיו ד' סימון ור"ל ד' שמעון הו
 יתני קא חליף ואזיל ר' ישקב דר אחא ח"ל חד
 לחברה כיקום מקמיה דגבר דחל חטאי הוא
 ח"ל אידך כיקום מקמיה דגבר בר אוריין הוא
 ח"ל אומכא לך דגבר דחיל חטאי הוא ואת אמת
 דגבר בר אוריין הוא תפתיס דר"ל הוא האמר
 דגבר דחיל חטאי הוא ר"ל וחסן מוש' רש"ל אין
 לו להקב"ה בעולמו אלא ויראה שמים בלדג ש"הן
 יראת ה' היא חמה ע"כ

ובתנא דבי אליה וזילקוט פ' י"ך לך פרוק
 ויאמר חזרה הן לי לא כתת זרע
 הארץ מאד במאמרו מענין היראה ולא אחרין
 להביא את כולו רק תוכן דבריו לפי המכוון
 לענייניו ח"ל לכולם ישמור אדם בלבו שלא
 יבא לידי חטא ואפי' חטא הקל-גל ולמד מאבותינו
 היראשעבוס מלך ירוו למנרוס אלא בשביל דבר קל
 שדיבר יצרהם כמה ארע ובשכר ויראה קמעא
 שיירא ישועאל את אביו לא כהן הקב"ה רקות לכל
 אומה ולשון לשלום וצדקו וכו' ולמדנו מאברהם
 שתחילת מעשיו היה ירא מלפני הקב"ה כמה
 חל תירא אברהם ואין אומרים חל תירא אלא למי
 שהוא ירא שמים באמתו וכו' למדנו מנחך
 שתחילת מעשיו היה ירא מהקב"ה בן ע"ה שנים
 היה ונחך כשפסע אברהם ע"ה ואמר אי לי
 שמה אן בדיבוע"ט כמו שהיו באבא ומה תהא
 עלי מלפני הקב"ה מיד כתגלגלו לו רחמי הש"י
 ודיבר עמו באותה לילה במש"ה ויהי אחרימות
 אברהם וירא אלהים אל נחך וגו' למדנו מיעקב
 שתחילת מעשיו היה ירא שמים כמה ויתכו
 ליעקב את אלהי הנכר וגומר וכן אבותינו
 הראשונים במש"ה ויראו העם את יי' ויאמינו ביי'
 וגומר ולמדנו שבשכר היראה והאמונה שיראו
 זמכו והאמינו בו בתחילה עתיד הקב"ה לפרות
 אותם במש"ה חולו וגוחו בתנין וגו' שם תכלי עס
 יגאלך ה' מוכף כל ארביך עכ"ל לענייניו עס
 שהוא מאריך הרבה מאוד הכה דלגנו וקראנו
 הבתלי צורך לענייניו תפלות האפשר
 וזילקוט שמימי פסוק ואמר משה זה הדבר
 אשר צוה יי' תעשו וירא אליהם כבוד
 יי' אמר משה לישאל אותו יי' ה' העבדו
 מלצבם ותהי' הולכס ביראה יחת ובענה אחת
 לשרת לפני המקום כשם שהיא יחודי עולם כך
 תהא עבודתם מיוחדת לפניו ויאלהם את
 ערלת

עלת לבצבס וגו' וגופי מה כי י' אלהים הוא
אלהי האלהים וגו' עשיתם כן וירא אליכם
כבוד י' :

ובירקוש חוקת פפוק וירא י' אל משה אל
תירא אותו זה"ה אשרי אדם מפחד
תמיד כך מדת הנדיקים אע"פ שהקב"ה מצטיחם
אינם פורקים יראה מהם וכן בעקב כתבו וירא
יעקב למה כתירא אמר שמא כתלכלתי אל לבן
בבלוס וכת' ולא יראה כך ערות דבר וש מאחרך
ויחמי הקב"ה , אף משה תפס את היראה אמר
שגוף מעלו ישראל במלחמת סיחון או כתלכלכו
בעצירה , אל הקב"ה אל תירא אותו ע"כ ,
וכה"ג איתא בפ"ק דברכות רק שהוא בסגנון
אחר קצת :

ב ואולם בשער היראה ארז' במדרש רבה
סוף פרש' במדבר אמר אליה אמר
הקב"ה כשם שעשיתי לנבי קהת על שהיו יראים
אותי כבדתי ומלקתי להם כבוד והזהרתי להניל
ממות בששם , כך כל מי שמתיירא ממני איני
מכבדו ויצי' מוכרית שמו מן העולם וכו' וכמה"ה
לו הקשבת למפוטך ויהי ככהר שלומך וכו' :
ובסדרש רבה פרש' וואת הכרכה אר"א ארז'
היא הכרכה שבידך משה בתורה
תחילה בא"י אמ"ה אשר בחר בתור' הזאת וקדשה
ורנה בעושה , בעומליה או בהנהיגה לא אמר אלא
בעושה שעושים את דת' , בעושה אדם לומר
למדתי חכמה ולא למדתי תורה מה אעשה שם איני
, אמר הקב"ה לישראל חייכם כל התורה וכל
החכמה דבר קל הוא שכל מי שמתיירא אותי
ועושה דת' כל החכמה וכל התורה בלבו , כעשה"ה
ראשית חכמה יראת י' שכל טוב לכל עושה ,
יראת י' עתורה עומדת לעד , יראת י' היא
הכמה :

בפסיקתא ובמדרש ילקוט תיליס פסו' הודיעני

אגרת חיים וגו' אר' יודן אמר דוד לפני הקב"ה
תודיעני אגרת חיים , אל הקב"ה דוד חיים אתה
בש נפשה ליראה , כמש"ה יראת י' תוסף ימים :
ובירקוש משלו ירא את י' כתי ומלך ועם שוכים
אל תתערב , מהו ומלך , כל מי
שיירא מקב"ה סובל ופגוע מלך , וראייה מהרבה
אזכור ע"ה שבאמר דגעתה ידעתי כי ירא אלהים
אתה , ובעשה מלך שבאמ' אל עמק סוה הוא עמוק
המלך שהשווה הכל וכעלו ענים וקפנו ארז' ועשו
כבא והושיבוהו למלך עליהם , וכן יוסף אמר את
האלה' אבי ירא ובעשה מלך , וכן מרע"ה כאמ'
נו כי ירא מהב"ע אל האלהים ובעשה מלך שבא'
והי בישומן מלך :

ובפ"ק דברכות א"ה חלבו אר' הוכא כל אדם
שים בו יראה שמים סוף דבריו כשמעו'
כמש"ה סוף דבר הכל כשמע את האלהים ירא
ואת מנותניו שמור כיוה כל האדם , מאי כיוה כל
האדם , אמר רבי אלעזר כל העולם
כולו לא כבדו אלא בשביל זה , ר' אבא בר הכהא
אמר שקול זה כנגד כל העולם כולו , רשב"י אמר
כל העולם כולו לא כבדו אלא למנות זה ע"כ :

ו ואולם בעובש ופחיתות מי שאינו ירא את
י' ארז' ביומא פירק בא לו כהן
גדול אר' ר' יוחנן מ"ד למה זה מחיר ביד כסיל לקנות
וגו' , איו להם לת"ח שעוסקים בתורה ואין בהם
יראה שמים , מכריז ר' אלכסנדר תכל על דלית
ליה בית' והרעא לביתיה עבד אל' לרבנן במעוטי
מיכיכו דלא תירתו תרתו גיהנם ע"כ :
וחנה על פי הדברי' האלה אחרי הודיע אלהים
אותך את כל ההתעוררות האלה על
היחלה מהפסקוקים והמדרש' והמאמרי' הכזכרים
אין כגון וחכם כמו המתחכם בירא' כי יראת ה'
הוא הפתח והסער לה' נדיקים יראו נו כמבואר
בדברי רז"ל הכל' שעיקר ידיעת החכמה הוא שישיב
האדם

האלים לעשות רצון יוצרו ולהדבק בו . ואם
 בתחלת לימודו לא ידע למי הוא עובד וש דע שיש
 ארון ושטרון המושל עליו אשר אליו תכון העבוד
 מה תועלת בחכמתו . ומפני היות היראה פתח
 ושער וקיום כל התור' אמרו בזה בראש' שהתחילה
 התורה בה צמלת בראשית שכרמו בה יראת ה'
 דאקרוי ראשית . ראשית חכמה יראת ה' . יראת
 ה' ראשית דעת . ומפני שקיו העולם תלוי שכדע
 שיש לעולם מנהיג . והוא ארון לנו ונר'ים אנו
 לעבדו ולירא מפניו ומי שאיכו מאמין זה הוא
 מחר'ים את העולם . גם מציאת האדם לא כנרא'
 אלא כנביל שדע גדולתו ית' וירא מפניו ויעשה
 רנוכו וכמשה סוף דבר הכל כשמע את האלהים
 ירא וגו' כי זה כל האדם . ובזה פ' כשא פ' כי
 עיקר התשוב' ע' ירא' וההב' וביקום פ' שעיקר
 התורה הוא ביראה ואהבה ואוריות' בלא רחילו
 ורחימו לא פרכת לעיל . ומזה בלא רחילו
 ורחימו לא יבילת להלך ולמיקם קדם ה' . וכמו
 שהירא' קודמת לאהב' כן קרמו מנות ל' למ' .
 והעפע שהמנות תלו ות בשם בן ד' שמי' עם יה'
 שם ה' . זכ' יעש ו'ה רמ'ח . וכמו שאותיות יה'
 קודמ' לו'ה כן נר'ד להקדים ל' לעשה ויראה
 לאהבה . והיראה כנגד מל' והאהבה כנגד מ'ע
 כמנא בקיימו את המנוות הוא מיוחד ידו' .
 וביקום מי שאיכו העוסק בתורה או בתפילה
 ובקשה ביראה לפחות כעש ח' :

ד

וראשונה נר'יכו אנו לבאר מהות היראה
 ואח' הדברים שע' יקנה האדם
 היראה בלבו . והנה היראה שעליה כזהרכו
 בתורה כביאים וכתובים כמה וכמה פעמי' כנזכר
 לעיל הוא כי אחר שידע האדם שיש לעולם בורא'
 א' והוא ברא כל המצואים והוא מנהיגם כרנוכו
 ומבלעדו שפעו וחיותו אין להם קיום כמשה'
 ואהה מחיה את כולם ואלוה' י'נוי' העדר שפעו

וכל

וכל הכבדאים אינם חיים רק ע' עלת כל העלות
 שהוא השורש המקיים הכל , גם אם יצויר העדר
 מציאת כל הכבדאים לא מפני זה יגיע לו חסרון
 במעלתו ית' ח' כ' הוא היה כקרא מלך קודם
 שכבדו העולם במש'ה ועד לא עשה ארץ וחונות
 ה' מלך וכל מה שב' לא ברא אלא לבניו ושיכירו
 גדלו , וגם באחרית הכל ונגולו כספר השמים וכל
 כנא' יכול וכסגב ה' לבדו ביום ההו' (ישע' לר' ד') :
ו ויששך מזה עורב' בחיכות ביראה מלכד
 האמו' , הא' כי אחר שחיי האדם
 הם ממכות' ע'כ נרדף להיכלס' ממונו ית' שלא
 לחטוא בחיים שהוא משפיע בתוך קרבו וירא כי
 רוחו וכשמתו אליו יאסוף יגוש כל בשר יחדיו ,
 והרבה יטהר האדם מחטנותיו בחושבו דבר זה ,
ך וחב' כי אעפ"י שאינו נרדף אל הכבדאים
 מ' מה שבחמתו עליה' להעביב במש'ה
 ורחמיו על כל מעשיו , ויאמ' האדם בלבו מה גמול
 אשלים לבוראיו ית' על כל טובותיו העודפות עליו
 בכל יום אם אעבור על רנוכו אלא ראוי לי שאעש'
 מנותני לעשות כחת רוח לוי ית' :

ד וכל בחיכות היראה שפירשתי כולם ישכנו
 בשכיב' ג' כ' בערך אל התחמוכ' כי
 מנלה הכסמו' אל ישראל , וכן חיות כל התחמוכ' ,
 וכאשר האדם מת הכסמ' חוזרת אליה כדפי' בזהר
 פ' וחי דף ר"ז ע' צ"ע , לכן נרדף לירא ממנה
 כי בידה לסלק הכסמה כרגע וזה ש' ולא להאדי
 פשמתך פדיה וכל אורחתך ליה גר' , וזה ש' ג' כ'
 אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש , כי
 השכיב'ה נקרא' ל' , וגם החיוב' שפירשנו שאין
 ראוי שחט' ויהיה פשו' עונה על כל הטוב שהעבי
 הקב'ה עמו , גם בחיכהו מנר השכיב'ה שהיא
 האם הגונדלת אותנו ונרדף לירא מדיב'ה ולא הב'
 אותה מנר רחמיה , וזהו היראה המביאה לדי
 אהבה , ופירש בחיב' זה הרשב"י ע"ה בסקודין

כדפס' ואתחנן וזה העתק לשוכו ליראה בדרך
 כלל ונרדף פרט בעבור שיש לו לאדם לירא מפני
 הקב'ה תמיד ובשניל יראה שתמיד נדרכו
 ומקום הוא הכקר' ירא' ה' כמש'ה ליראה את השם
 הנכבד והכורא הוה את ידו' אלהיך , בשניל
 ששם שורה מוראו של הקב'ה והוא ירא' ממש לירא
 מפניו וזהו סוד וממקדשו תיראו , בזהו יראה
 שורה שבע מוכר של אש להלקות לרשעים שיוכס
 שומר מנוות התורה וזהו היראה בדרך כלל ,
 ולא כ' בדרך פרט כשיעיד האדם מי הוא יראת ה'
 וזהו יראה של אהב שהוא עיקר ויסוד לאהוב את
 הש' , הנה אחר יראה קצת שמור כל מנות
 התורה להיות עבד כאמ' להקב'ה כראוי עכ"ל ,
 ופי' הר"ם קורדוא' ר' ע' ה' שהכוונה היא שירא
 שלא יגרס בעבותותיו להפסיד השכנה משם ידו' ל'
 שהוא הת' ויאמר בלבו כינר אגרוס בעוונותי
 להפסיד אהב' דודים ורעים ומצאתי כרגן מפסיד
 אלוף , וכמוכ' בחיב' יראה זו היא המביאה לידי
 אהב' כי לא די שלא יחטא אלא ישתדל לעשו' מנה
 כדי לייחד ולקרב את האהב' , אמכ' בירא' הקדומ'
 שהיא ירא' מהעונש וכן הירא עושה מנה בעבור
 שירא מכחת לא ישתדל בקיום המנות ע"כ כלל
 דברי הר"ם קורדוא' ר' ע' ז' , וכלל בחיכות הירא'
 שהזכרנו כלל הרשב"י ע"ה בפ' בראש' דף י"א וזה
 העתק לשוכו ומקום דאקרי יראת ה' ראשית אקרי
 ובשניל כך בכלל ככאן מנות היראה וזהו עיקר
 ויסוד לכל שאר מנות התורה ומי ששומר היראה
 שומר כולו ואם אינו שומר הירא' אינו שומר כלום
 מכל מנות התורה , שזהו השער מהכל , וזה ש'
 בראשית שהוא יראה ברא' חלקים את השמים
 ואת הארץ :

ו ואולם הדברים המעוררים היראה הפסימית
 הם אלה , הא' הוא בבחון האדם
 בשכלו מעשיו ית' כי מרוב גודלם פתכים יראה
 כמש'ה

כמש"ה אמרו לאלהים מה כורא מעשיך , וכן צפ'
 ועתה ישראל מה יי' אלהיך שואל מעמך כי את
 ליראה אמר הן ליי' אלהיך השמים ושמי השמים
 הארץ וכל אשר בה , כראה שהוא מהדברים
 המעוררים היהאה ושבין הזה כתבאר ברה"ל
 וצדברי הרשב"י ע"ה , ונריכי' אנו להשתוק לשוכס
 כדי לעורר הלב ליראה . צמס' חגיגה פר' איך
 דורשין , מן הארץ עד לרקיע מהלך ת"ק שפה .
 ועוביה של רקיע מהלך ת"ק שנה , וכן בין כל
 רקיע ורקיע . למעלה חיות הקדש , רגלי החיות
 כנגד כולן , קרסולי החיות כנגד כולן , שאין
 החיות כנגד כולן , רכובי החיות כנגד כולן ,
 ירכי החיות כנגד כולן , גופי החיות כנגד כולן ,
 פוארי החיות כנגד כולן , ראשי החיות כנגד
 כולן , קרטי החיות כנגד כולן , למעלה מהן
 פסא הכבוד , רגלי כסא הכבוד כנגד כולן ,
 מלך אל חי וקיים לעד רם וכסא טובן עליה עכ"ל :
 ובהרר פר' בשלח כתבאר שבין זה ציותר וזה
 העתק לשוכס , שבעה רקיעים עשה
 הקב"ה , וכלל רקיע ורקיע ככבדים קבועי' ורטין
 בכל רקיע ורקיע , ולמעלה מכולן ערבות , וכל
 רקיע ורקיע בהילוכו מאת ים שנה , וגובהו ת"ק
 שנה , וכן בין כל רקיע ורקיע ת"ק שנה , וזה
 הערבות הילוכו באורכו אלף ות"ק שנה , ורחבו
 אלף ות"ק שנה , ומאור שלו מאירים כל הרקיעים ,
 למעלה מערכו רקיע פראות חיות הקדש וגובהן
 כנגד כולן , וקרסולי החיות כנגד פולן ע"כ ,
 עוד שם צפ' תכא הדר כיאל שמו והוא למעלה על
 כל שאר המלאכים אלף וגששים רבוא פראה ,
 וקולו הולך במיתים אלף רקיעים המסובבים
 באש שחורה , וזהו המלאך השכי שצנע מרע"ה
 בעלותו לקבל התורה והיה מרע"ה ירא ממכו עד
 שהזכיר שם ע"כ , וכיון ששמע המלאך הזה
 כדעזע וקרנ אלנו , והיה הולך עמו עד שהגיע

לאש הגדול והגבוה של המלאך סכדל"פון והוא
 למעלה על כל שאר הרציו ת"ק שנה והוא עומד
 אחורי הפרגוד של הקב"ה והוא כתר מתפלתן
 של ישראל , וכשמיש הכתר לראש המלך הקדוש
 ית' הוא מקבל תפלות ישראל וכל צבא מעלה
 מודעז' ואומרים צרוך כבוד יי' ממוקומו , אל'
 הדרכ"אל למשה א' כפי יכול לילך עמך שלא ישרוף
 אותי האש החזק דכסד' לפון צאות' שעה כדעזע
 משה עד שהחזיק בו הקב"ה במשה והוסיבו לפכו
 וכו' ע"כ , והפה מגדולת העבדים כדעת גדולת
 הארון ית' שאס מלאכיו מעלסת גדולה כ"כ שאכ"ו
 במעלת מדותיו צאטלות כל שכן וק"ו מעלתו ית'
 שאין לה קץ ותכלית , וצפרט מו שראיה זמדין
 דברי הרשב"י ע"ה בארר פר' כשא מעביין רבו
 העולמו' שצאטלות המה ראו מעשיו יי' וכפל' ותויו
 וצתיקוטי וזה כת"ר עליו"ן אע"פ שהו' אור קדמון
 אור נח אור מנחמח הוא שחור וחושך לפני עילת
 העלות ע"כ , וצבאיות ההארה הגדולה הזאת
 שאין לה תכלית וכאשה יתבוכן האדם בגדולת
 מעשיו ית' ירא ויכנע מגדולתו ויתבושש ממנו ולא
 יעבור על מנתיו , כי איך אנו ככסאים בגדר בריה
 לכגד גדולתו ית' , וזה"ש מרע"ה וכאכוכו מה , וכן
 אמר דהע"ה כי אראה שמוך מעשה אנבעותך
 וגומ' מה אכוש כי תזכרנו , וכן אמר דכיאל וכל
 היורי ארעא כלא השבין וכן אמר יוכה הכביא ע"ה
 הלא את אלהי השמים אכי ירא אשר עשה את הים
 ואת היבשה , כראה שהיראה הוא מנד מעשיו
 המראים על גדולתו ית' :

ו וחבחינה הכ' לעורר היראה קרובה לזו
 האמורה והיא צבוח האדם
 ברעתו האותות והמופתים המחדשים בעולם
 וכן ישראל כשראו הכס הגדול שכעשה להם על
 הים כאמ' בהם יראה כמש"ה וירא ישראל את היד
 הגדולה וגו' , ויראו העם את יי' וגו' , וכמש"ה

כמשל עבדי המלך הרואי' פני המלך שה' מרירתי'
 ממנו מפני שהוא לפניהם מוש' למי שאיכו רואה
 פני המלך, וכן אמ' יעקב מה כורא המקו' הזה אין
 זה כ' א' בית אהים כי מגד היותו בית לה' כקו' מור'
 ומדרכי הירא את המלך הוא שלא להגביה עיניו
 לפניו, וכמש' ב' במשה ויסתר משה פניו כי ירא
 מהביט אל האלהים ומה חוייב לאדם שלא לילך
 בקו' זקופה שלא לרחות המורא מעליו.

וזה ה' מה מעלת רב ע' שה' מעשר מדות
 שהיו בו שלא הסתכל חוץ לר' אמותיו כדי שלא
 לסלק מורא השכיבה מעליו, וכדי שלא יראה שום
 עבדיה, ובפרט בעת התפללו פריך שיאמין
 שכבודו מלא עולם וירא ויפג' מפניו ויתן עיניו
 למטה ולבו למעלה וידמה האדם שאלו היה רואה
 אור גדול עד שהיה מחסך עיניו ודאו שלא היה
 מסתכל, וכמו שאמר בזה בראשית במעשה
 דר' חייא כשראה לרשב' אחר פטירתו קול ונא
 ואמר עבוס עיניך לא תגביה ראשך ולא תראה,
 עבוס עיניו וראה שהיה מאיר למרחוק, וכן
 בפטירת הרשב' ע' ה' אמר ר' אבא לא הגביהו
 ראשינו שהאור היה גדול ולא יכולנו להביט וכיוצ'
 בזה כאשר יתפלל האדם ויחשוב שהשם הכבוד
 לפניו שהוא מקור ההארה לאין תכלית ראוי
 שיבוא לפניו וישפול עיניו מפני כבודו ית', וכבר
 ביארנו כל זה במקומו בס' תורת הש'מים אליו
 תבא בס' ד' ונב' ה' אין כאן מקומו להארי' בעיני'
 כאלה כי כבר הנגמו כל הדברים כאלה לבדכה
 במקומו המיוחד להם.

ד' עור פחית' ו' לעורר היראה בעיני מנות
 עשה שרדך לירא ולגו' בלכבו הוא' ל'
 שהקב"ה עושה עונה עמו שהוא כותן גשם יורה
 ומלקוש וכו' ככל ס' י' כך אבד' כ' כשמד לעשות
 כל מצוה ומצוה בשפת' כמו שנינו כי מנד זה רבו
 בותיים כח בצבורה למעלה דמש' דוכב שנים

בעורך

מכין הרים נכחו באזר בצבורה מספית שאון ימים
 שאון גליהם והאון לאומים וייראו ויפג' קבנות
 מאותותיו וגו' ושאר כפלאות השם ית' וזאתותיו
 הנזכרי' עס בזמזמר הוא מוזמר ס' :

ד' עור פחית' ג' לעורר היראה ג' קרובה
 לנו האמורה בסמוך, והיא כבחון
 האדם עונות הנורא העודפות עליו, וכמש' ה'
 אם אב אבי איה כבודי, והיינו כי מדרך האב
 להטיב ולרחם לנבו ואם הבן חוטא האב מייסרו,
 וזה ש' ירמיה ע' ולא אמרו בלבבם כירא את י'
 הכותן גשם יורה ומלקוש בעתו וגו' ועבותים
 הטו אלה וחטאתיכם מכעו הטוב מכס הרי כפי'
 יראה מנד הטוב כמש' כירא וכו' הצותן גשם
 וגו', עונותיכם הטו אלה הרי הייסורים, ואין
 היראה מחמת הייסורים רק שמדרך האב להטיב
 ולרחם ונרי' לירא שלא יהיה הוא הגורם שיתאכזר
 יאביו עליו וימכע הטוב ממנו, ובבחינת יראה זו
 פי' בתקוים ובזהר נשא וזה העתק לטוב יר'
 ויראה וזה הוא על ראש האדם וממנה יבכס וראה
 לגב האדם לירא מפני הש' ולשמור עמו שלא
 יעבור על המצוות עב' :

יא עור פחית' ד' לעורר היראה הוא שכיון שבידו
 כפש כל חי ורוח כל בשר איש ר' שאף
 וכל צבאות מעלה יראים ממנו ועץ שסעסע וחיות'
 תלוי בו וזה ש' אשר בידו כפש כל חידהיינו צבאות
 מעלה שהם חיים וקיימים לעולם וכל חי הוא להב'
 ע' למעלה למעלה כל מציאות האצילים בידו ית'
 תלוי חיות', וכוח כל בשר איש הם הגשמים
 והחתותים שבעשייה התחתונ', ע' כ' שרדך לירא
 וממנו כי בידו לסלק הכסמה ברגש ויגוע כל בשר
 יתירו, וכמו שזלזלתי די בשמתך בזה וכל
 אמתתך ליה לא הדרת.

יב עור פחית' ה' לעורר היראה פי' מפני גלוי
 כבודו ית' אליכו ראוי לירא מפניו

כבודך. ובהיפך ח' צור ילדך תשי כביכול וכאז' ו
 והנה היראה נעבור על מל'ת. אותו היראה
 אינה כלל לבד לא היא כללת על כל איברי האדם
 העובדים על התורה שכל אבר ואבר נרץ לירא
 שלא יעבור במנוה התלויה באותו אבר. אבל
 הירא' הוא' שהיא על מ'ע היא תלויה בכל שהיא
 לבחון האדם בלבו טובות הבורא עליו כאמור :
רד ועוד פירשו רז"ל שיש בלבב' חללים הא'
 הוא מלא דם והוא מסכן לינה'ר
 והב' חלל בלי דם והוא מסכן לינה'ט. והנה
 כשגלי'נה'ר הוויס לעבור על התור'ינה'ט עומד
 כנגדו ומייגעו לחזור למוטב. ואין לך רשע שלא
 יבא לו ה'הורי תשובה קודם שיגעה העברה
 אלא שיצרו מפתחו ואח"כ מתחרט. וכאז' לבס'
 חסידים הרשעים מלאים חרפות. וזה' חז"ל
 צפ"ק דב"ב בראתי ינה'ר בראתי ינה'ט. בראתי
 ינה'ר בראתי תבלין כנגדו שהיא החורה :

טו ובשדרש ילקוט איוב וקלהת פסוק את
 אשר כבר עשהו. עשהו לא
 כאמ' אלא עשהו כביכול ממ'ה וב'ד שלו מכחו על
 כל אבר ואבר שלך והעמידך על מכוכך כמש"ה
 הוא עסק ויכוכך. עכ"ל. וכאשר יסתכל האדם
 בדבר הזה שרוחו וכל איבריו עשויים ומכווכים
 בעצת כ"ד העליון נרץ לירא שלא יפגוש באיבריו
 וברוחו :

טז עוד נרץ לירא שלא יגרום החטא שלו
 שיאבר עושר וכבוד וכספי' ובכס'
 וכוונת מנובות הפה'ז כאשר יפיע עליו הקב"ה
 משוכותיו ויאבדו ממנו ע' חטאיו. וכ"כ בזהר
 בראשית דף י"ב וע"ש והוא עניין הפנס במדה
 ההולכת עמו בגלות. ואז' לבס' דברכו ראויים
 היו ישראל לעשו' להם כס' זימי עזרא כדרך שכעס'
 להם זימי והוע'ע רח שבגס החטא. וגרס החטא
 היה שפגמו בכס'ס ככריות. וזה'ה אשבי אדם

משחר תמיד ומקפה לבו ופול דרעה. ויראה זו
 היא פתח ושער לכל המנוות :

רז עוד יראה כאשר יתשוב האדם בטובות
 הש"י העדוכות עליו כמ"ש החסיד
 בס' חובת הלבבות בשער הבחיכה שטובות הש"י
 על האדם הם יתרות על כל מה שיגעה האדם
 כל ימיו. כי כל ימיו וליולו לא יספיקו לשלם על
 ח' מהטובות הש"י עליו. ואם האדם חוטא והק'צה
 משפיע לו טוב כמנא' אוכל זכיותיו בעה'ז וחיותו
 מתמעט'. ולכן נרץ שיחבוש ולא יהיה כפוי
 טובה על טובות הבורא ית' עליו. ויתבאר עוד
 לפיכיו בס'ד :

יח עוד נרץ לירא ולהתבוסש מהשכיכה
 אשר לפיכו שמל' כל הארץ כבודו
 ולא יעבו'על שום מנוה ממותיו ית'. וכמ"ש צה"ה
 אל תמרה את אדוכיך והוא משגיח בך. וגדר
 היראה הוא הבושה שהבושה מביא לירא' חטא
 וכאז' לבס' ד דכדרי' סימן יפה לאדם שהוא בושן
 וכו'. וככל' סימן ח' והבושה היא שהאדם יתיבש
 בדברי העולם מבכי האדם והיה נכוע במעשיו.
 וכן כשמדברים עמו יתיבש ולא יביט וסתכל בפני
 האדם וכן יהיה דבורו בנחת. וזהו ענין הבוש'
 ומוה יושך עליו יראת חטא וזה יורה שאימת
 מלכותו של מ'ע עליו. ומוה ירא להיות עניו שלא
 ישיב על חרפתו אפילו יחרפוהו כו'ירא ויתבוסש
 להשיב לפני המלך של שבו וכאז'ל בידרש תלים
 פסוק וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו. כמה
 גדולה הירא' לפני הש"י שבכלל הירא' עכוה ובכלל
 עכוה חסידות כמנא' כל מי שיש בו ירא' חטא ישנו
 בכלן ומו שאיכו ירא שמים אין בו לא עכוה ולא
 חסידות. וזה כתבאר ג"כ בזהר כשא' ובתיקונים
 דף ו' בהג'ה ע"ש :

יט ועניין יראת חטא הוא שגדך לירא
 מן החטא כירא מן האויב

מעלה כוספת בדם שתהיה היראה קצוה כל כך
בלבו עד שיירא מן החטא עצמו ורחק ממכה
רחוק והוא שיירא לחטאו מפני גבות החטא
בעצמו כי איך יחטא בפני המלך אשר לפניו ויביא
לפניו פסולת ועבירות :

ך וצריך לירא שלא יבא לירי שום חטא אפי'
בשוגג כי כל דבר שיפגם האדם
אפי' שוגג מחטיף הכסף כמשל השופך קיתון של
שמן או דיו על בגדיו הלכסי אפילו שוגג שהכתם
מחטיף הבגד הוא וכמ"ש בכל עת יהיו בגדיך
לכבד ושמן על ראשך אל יחסר וכל החוט בשוגג
כאלו עבר על מצות הש' ששגג תלמוד עולה זדון
ובאמר וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות וגו' :

כא וצריך לדע שבכל לילה הנשמי עולה
למעלה להגיד על מעשי האדם
וכפי זכותה כך רואה למעלה ומלמדן אותה -
ודבר זה צריך ביאור ארוך איך כאן מקומו וכבר
ביארכוהו בספר תורת השלמים בענין ברכ' שלא
עשתי גוי אלא תבא בך' :

כב מצאנו ראינו ויכוח וחילוק בין שני
מדרש' בתנחומא גם בילקו'
פ' ויקרא ומדרש רב' שהא' אומר שאין לגוף
עוכש כלל וכמ"ש כפס כיתחטא וגו' והא' אומר'
שגם הגוף והנשמה שניהם כעכשים כאחד והביאו
משל על זה מהחגי' והסומו' והמדרש והמשל דוע
אין צורך להאריך בהבאתו ומה הערה שהאר'
כעכש משתי פנים מנר הכפש הרוחנית שהי'
להסתכל בכבוד המלך העליון ומנר הגוף :
ואפילו אם חטא בשוגג כעכש כבמודי' שנגת
תלמוד עולה זדון וככ"ל :

כג וברעי' מהיימ"כ פ' כשא' וזה"ל המקו'
מנוה א' כראוי כחילו קיים כל רמח'
מ"ע כי אין מנוה שאיך כלולה מכל רמח' מנוות :
והנה מהמקיים כדע ג"כ העוכש על העובר כי

העוב על מצוה א' כאלו עבר על כולם וכמ"ס ה"ו וכי
תשגו ולא תעשו את כל המצוות וגו' :

כד ובזהר פ' ויקרא עכ"ל ארוך כונע
לדרוש שלכו לענין היראה
והתשובה וזה העתק לשוכו כפס כי תחטא וגו' ר'
יוסי פתח עד שיפוח היום וכמו הנללים וגו' כמה
יש להם לבכי אדם להיזהר מעבירות שלא יחטאו
לפני הש' כי בכל יום ויום כרוו יונא וקורא
התעוררו בני העולם לפני המלך הקדו התעוררו
ליזהר מעבדו ועוררו כשמה הקדושה שכתב בכס
ממקום קדוש עליון רתכן בשעה שהקד"ה מוטיא
הנשמה להוריד' בכן האדם מטיב בה בכמ' יעודין
ואזהרות שתשמור מנותני' ולא עוד אלא שמעביר
אותה באלף ושמונה עולמות להשתפשע ולראות
בהם כבוד ויקר של אות' העובקי' בתורה שיזכיר
ועומדי לפני המלך ית' בלבוש יקר' וזא"כ בגלגל
ודמות העה"ז באותו אור העליון מבעת ורואה
ביקר המלך כל יום ויום ומעטר אותה בכמה
עטרות ובשעה שמגיע הזמן לירד לעולם אפי'
היא עושה מדור גב' שלשים יום לראות כבוד
הנדיקים וזא"כ היא עולה למקומה ואחר כך
יורדת לעולם והמלך הקדוש ית' מעטיר אותה
בשבעה עטרות עד שכבסה לתוך גוף האדם
וישבת בפה' ועוסקת בחושך והתורה מתממה
עליה ואומרת כל יקר זה וכל שלימות שהשלים לה
המלך העליון ית' והיא חושפת לפניו ענה טובה
להנשמה להזהר מהחטא ותשוב ליזהר עד שלא
יפוח יום העה"ז ויבא היום הגדול והכור' שיתבע
אות' המלך המשפט ויבא מהעה"ז ואז וכמו הנללי'
שבשעה שמגיע זמן האדם לינא מהעה"ז סר נילג
ממור' ר' אליעזר אומר ד' צלמי יש לו לאדם בעודו
בעה"ז א' גדול וא' קטן וכמנאי' שניהם יחדיו ואפי'
האדם בקיומו ואז צריך האדם לראות במעשיו
ולתקן אותם לפני הש' ויודה עליה כי הוא כקרא

לפסוק זה היה בוכה , ומה שכתבין לעלות בידו
בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה נרדף כפרה
וסליחה , המתכוין לעלות בידו בשר חזיר ועלה
בידו בשר חזיר עאכ"ו , ועוד אז"ל ולא ידע ואשם
וכשא עובד על זה ידו כל הדומים :

בז

ראה * כתיב לפיכך את החי' ואת הטוב
ואת המות ואת הרע ובחזרת
בחיים , חיים כקשר בטוב ומות כקשר ברע , ואם
האד' זוכה במעשיו מתדבק בטוב שהוא ידו"ד עץ
החיים שהוא גד החסד והרחמים ואם אינו זוכה
מתדבק ברע שהוא המות והס הקליפו' החינוכות
כי המות והרע שנו כתדבק הוא חלק בפשו' אחר
פטירתו ומהע"ז , וכן לא יגרסו שמה הזו תדב'
בכע ח"ו וכאשר כבאר עוד נעבין פגם האדם
במדות לקמן בס"ד וכן יראה ש' שאם ירא זוכה
לדבק בידו"ד שהיא טוב וכפשו' אחר פטירתו
מהעולם תדבק בטוב דהיינו טוב הנפשו' לנדיקים
בג"ע , גם האדם מורכב מטוב ורע שהס ינה"ס
וינה"ר ואם זוכה להכביע ינה"ר שבגורם אז
הככעת הדיקים והקל' פות וגורם המשכת הטוב
עליו , ואם ח"ו עושה נהיפך פוגם בשרשים
העליונים כי הין הדין ככלל תחת החסד , ע"כ
נרדף האדם להגביר הינה"ס על הנה"ר , ומלבד
זה נרדף להגביר גד החסד' והרחמים על הדין
כעבין מדת הרחמנות וג"ח ונא' בזה שכל אלו
כמשכות מינה"ס שהוא גד החסד , ולהפיר מלכו
מדות האכזריות והכפ' והכעס והקבא' שכל אלו
הן מדות כמשכות מינה"ר ששרפו כורש הדין ,
ודבר זה אן כאן מקומו להרדף צעכי המדות
האלה ויתבאר קנת מהס לקמן בס"ד בתיקוני
קדושת האיברי' וב' ודף יתבאר במקומם המיוחד
להס גם המדות אשר התהלכו להגד אשר פיה'
קצבו בשמו הכא' לו ספר מכו' המ"ס' אלו תבא
באם יגזור האל ית"ש בחיים :

רחום נחמן ומקבל טהים , אבל אחר שכתב הנללי'
ממנו והוא יונא' בקולר תשוב' הוא אבל לא כל כך
טובה כמו שהיתה מקדס כשהיה בריא , וזה"ש
שהע"ה חזר את בוראך בימי בחורתיך עד אשר
לא יבאו ימי הרעה וגו' , וע"כ נרדף האדם לתקן
מעשיו ששגיגוע יומיו להסתלק מהע"ז הקב"ה
מתמיה עליו ואומר וכש כי תחטא ושמעה קול
אלה והכה השבעתי אותה בשבעת שמי שלא
לסקר בו וכסידרה לעולם העדתי בה כמה וכמה
פעמים לשמור מצותי ועל כן הואיל' האדם הוא
עד בשעה שישוב לפני הש"י או ראה אוריע
בצירור שבער על מצות האס לא יגיד יוד' עליהם
לפני אדוכויות וכשא עובד , וכשא עובד אדך
קוחרין לו פתח ואדך יקום לפני הקב"ה , עכ"ל
בהעתק , הרי מבואר במאמר כמה גרמה תמינה'
טה"ש ממנה על הכפ' כשלא עשתה רטון יוגרה
מפני שעמדה למועלה וראת' היכל המלך וכימוסיו
וכדאי הוא זה המדרש לעורר לראיה וישב' גב"כ
השתקכוהו עם היותו ארוך משני רב תועלתו
והתעוררותו לראת' ה' ית' :

בה

עוד

ארו"ל בילקוט חל' כל בריות
שכבראן מן השמים כפשם
וגופם מן השמים , וכל בריות שכבראן יין הארץ
כפשם וגופם מן הארץ , חוץ מהאדם הנה שפשו'
מן השמים וגופו מן הארץ , לפיכך עשה אדם
תורה ועשה רטון אביו ששמים ית"ש הרי הוא
כבריות של מעלה כמ"ש אבי אמרתי אלהים אתם
ובני עליון כולכם , לא עשה תורה ולא עשה רטון
אביו ששמים הרי הוא כבריות של מען וכונש' ה'
אכן באדם תמותו :

בז

עוד

בעובש השגוג ארו"ל ביום' כרדים
אשה ה' שרם וה' סלח לה , באשה
שהתר לה בעלה והיא לא גרעה הכתוב מודבר
שהיא נריכה כפרה וסליחה , וכשא הר"ע מוגיע

בא דוד קניית האדם היראה בלבו הוא שכישי הקליפות ויגיד יפה ט על ינה"ר ואעפ"י שמרו הנה"ר הם רבות שרעם הם ג' והם ג' קליות בינה"ר שכלב. הא"ה הגאווה וכלי ספק שהגאווה היא שורש לכל המדות הרעות כמו שיתבאר לקמן במקום הנזכר וזה במקומו בספר הנזכר. והב"י הוא קושי העורף וגם זו היא מדה נמשכת מן הגאווה. והג"ה הוא הרתחת האדם עצמו בכעס וגם לרצו קשות. ובכלל הרתחת עצמו באש היצר לעשות עבירה. וגם זו היא מדה נמשכת מן הגאווה ואולי שאין השכיחה שורה בשלש אלה :

בב דוד בני היכל מב"ו להיות דבריהם בחשאי ותי שדבריו בקול כמוך הוא מדרכי הענוה וכלי ספק הוא מתדבק עם המלך כמו שיתבאר לקמן בס"ד. וזו היא בחינת הירא"ה הפנימית שיחשבו שלעולם הוא לפני המלך ויירא מפניו ולא יגדיה קולו ולפניו. ובאס ג' דוד האדם את עצמו מלהמלט משלש אלה הכל"ס הקודם וירגיל עצמו בקול דממה דקה יזכה לנצח הקליפות. בפרישות עצמו מן תענוגי הע"ה ופרישותו וגדרו מהם וגם לגדור ריבורו וכיוצא בזה כאשר יתבאר עוד לקמן בס"ד :

ל וכן נרדף ליוה"מכל לא תעשה שבתורה שכל הפורץ גדר מל"ת גורם לכחש רע ממאל שיכנס פנימה והייכו ירא אלהים ובר מרע :

לא אחז"ל מנוה גוררת מנוה והעניין כי המנוות כמשכות מנע החיים והם רוחניות דבקו בו ית"ש והעושה מנוה דנוק בנות' והמוסיף מנות וסוף דבקות וא"כ מנוה גוררת מנוה וכבר מנוה מנוה. והוא ע"ד המקדש עצמו מלמט' מקדשן אותו מלמעלה כי העוב שכתדבק בו הוא חלקו. ואם ח"ו

מתדבק צרע הרע הוא חלקו ועתיד לעשות רעות רבות. וזהו ענין ובורח מן העבירה כי בורח הוא כרוחא לפניו מדרות אש ועניס הרבה שגרי להתרחק ממכו כמעטוי קס"ו. וזהו ששכו רז"ל לא יגור אדם על עבירות שעשה בשוגג אלא שכתת לו פתח שיחטא אפי' במויד. ולא ימח אדם על מנוה שבאה לירו אלא שמנות הרבה עתיד' לנבא לירו. וזו היא בחינת יראת החטא שיתרחק מהחטא ויירא ממכו לכל יפתח לו פתח לעבירות כי גם זה לעומת זה עשה אלהים כמו שעושה המנות כל עוד שיעשה יתדבק ברוחניות העליון יותר. כן העושה עבירות מתדבק בקליפות ולעבירות יותר באופן שמהשוגג יבא למויד. ואולי אדם ממלא עצמו מעט ממטמאין אותו הרבה. וכן בהיפך אדם מקדש עצמו מעט מקדשן אותו הרבה והעניין כי הכשמה באדם וענין מנות התורה כתגשמו בדרך א' כי הכשמה בגוף האדם היא מנומנמת כעין מה שנמנע הש"ס שכינתו בין בדי הארון כי למעלה השמים וס"ה השמי' לא יכלכלוהו ועכ"ל לאהבת ישראל ולתועלת נמנע שכינתו שם. וכן ענין הכשמה כי למעלה קודם התלכשה בע"הו היא מאירה לאין תכלית וגדולה מהמלאכים שחכמה מכסא הכבוד. ואולי שהכשמות כמשלות להקב"ה מה הקב"ה רואה ואיכו נראה אף הכשמה כן. וכן אולי למה דומות כפשות הנדריקים לפני השכיחה ככירות לפני האבוקה כמנא היות הכשמה בגוף האדם העבור הזה מנומנמת שלא כדרכה. ודרך זה קרה לתורה ולמנות כי כל מנוה ומנוה למעלה הוא אור עליון דבק בעץ החיים כי מנוה הוא יוד'. אבל בחטא אדם הראשון וכן בעת העגל כתגשמו התורה והמנות ואדם עושה עתה מנוה גשמית כלבושת צניית בעלית ותפילין של עור וכיוצא לשאר המנות. וכן העניין שבקודות כי למטה

למטה כראים לנו קטנים ולמעלה הם מאירי' לאין תכלית פעין השמש שכראה לנו קטן והוא גדול מהארץ כמה פעמים . וכן לענין האותיות שאז' בזהר שבקוף שבו'ד העלוכה תלויים אלף וארבע מאות וחמש רבבן ועלמיו' ושאר העלמות התלוי' בגוף כל' הא' . כמנא שכעשות האדם עתה המנוה הגשמית וכראה בעיניו שהוא דבר מועט בעיני הש'ית שמו הוא הרבה מאוד כי בעשות המנוה הגשמית מעורר שרשה הרחובי למעלה ורוחניותה למעלה אין לה שיעור וקן ולכך אמר מקדשן אותו הרבה בני שיעור . וכמנא בזה פי' החסיד בח'ה וז' ואל' מועט בעיניך שום טובה שתעשה לה שמו אפילו במלה או ראייה כי המעט ממך רב הוא אלוה וכן בענין העצירות הקדוים בדמויות בזה העתקת השמש בארץ שיעור אמה תעתק בגלגל הרבה מילין . וכן העתקת הכל' באינע' רלוב עכ"ל . והנה ענין העומא' כי בעבור האדם על מנוה א' מתורתיכו הקדושה כאכילת תלב ודם וכה"ג הרי הדבר הזה למטה הוא גשמי וכראה לעבור עליו דבר מועט אמנם למעלה הוא עומא' בני שיעור כי כפי רוחניות עליות המנוה כן הוא שיעור ירידת העומאה בכמה מלאכי חבלה . ויערך העומאה הגדולה שהוא עניין הדין הגדול היאך להתחלק ע' כל אותם הכחות לדון את הנשמה כדי שתוכל לקבל עוכסה ע' כל א' וא' . כמנא בזה טעם אל התרחקות האדם מהרע שהוא החטא ולירא שלא יבא לידו אפי' שנגב מפני גבות עצמות החטא והעומאה שבו רק יתדבק בטוב שהוא הטוב תקיים לעולם ולעולמי עד למען יטב לך לעולם שפלו טוב וכולו ארוך :

לב

וצריך לירא מפתוי יגרו שלא יתגבר עליו ויגרום לו מתה ואמרו בעיקוים דף ק"ב שכל מי שיגרו' שולט עליו הוא רשע גמול וכל השולט על זכרו הוא נדיק גמול ועליו

כתוב ואתן אדם תחתיך אדם בליעל איש חין ולאומי' תחת כפסך שכל השולט על יגרו שולט גם על כל שוכאיו . ואם יגרו שולט עליו גם כל שוכאיו שולטי עליו וכמ"ש ב' דברות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו ואז' ל' אויביו זה אשתו . וי' זה יגרה' . גם אויביו לרבות מויקי ביתו כגון פרעושים יתושים וזבובים ואי' אפסר לאדם להשיג מעלה זו אם לא ישוב בתשובה שלמה וככיע יגרו תכלית ההכנעה שאז בהיות האדם גובר הינה' על הינה' ד' אוי גס הדין ככנע תחת הרחמים וזוה יגרו למשוך משך הרנון להכפות כל בעלי דים המוקטרגים עליו ולהשקיט הדוים . התחתוכם טבעה' :

לג כבד

אמרו שגורש היראה להתרחק האל מיינה' ולהתקרב אל הינע' ושלא יתעלם מפתוי יגרו ושיתגבר עליו להיותו נקרא צבור הכובש את יגרו ושצריך לירא לעולם שלא לעבור היגר והדין ושלא יהא העבד מותר ופורן גדר רק קשור וכבוש תחת רבו . וכמ' נריך האדם להתגבר על יגרו בכל יום ויום שיהא כחז גדול מכח הינה' ד' . וכספר הנהיר אמרו שכל המלאכי' כבדו מלאש הגבור' וב' גא' הדיוק הכוב' את יגרו שיה למלאך צעד זה והצ' . ואף על פי שאז' ב' החלי' יגרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עוזרו איכו יכול לו וכ' שכראה שסיוע האדם להתגבר על יגרו הוא מהש' ומה שבה לדיוק . אבל הענין הוא כי לעולם בכל הדברים נריך התעוררו' תחתון תקלה וזהו שנת הנדיק שהוא המתחיל ואח"כ הקב"ה עוזרו כאדם שהוא עסוק במשא כבד ואיכו יכול לה ובא חבירו ועוזרו . ותחלת הכנעת ה' נה"ר הוא דימי צחרו' . ובילקוט משלי אז' כל מי שממתק את יגרו בכערותו הופו לה' מותח עליו בזקנותו' וכ' כמ"ש מפסח מוכער גברו ואחריתו יהא מכוון :

לד

וצריך לעולם לזוהר מהקלות כי
 הי"ה"ה לא יפלו האדם
 בתחילה אלא בקלות עד שמהקלות יבא לחמורות
 וכפ"ק דמוכח ארו"ל י"ה"ה בתחילה דומה לחוט
 ובסוף כעבות העגלה ובה"ה ז' הקץ אחי
 משכח זאת וגול מעל לבך המפך מיניך אשר
 כסף עליך עד שהכדיל בין אורך ובין אור שכלך
 כעבדו אשר יארוג על מאור הבית ובאשר יתמיד
 יענה ויסתם עד שיוכע הגעת אור השמש אל
 הבית ובתחילת ארוגתו הוא דק וחלש עד מאד
 וכל אשר יתמיד הרבה יחזיק ויעבה וימכע אור
 השמש מעבור אותו ומהגיע ל הבית וכן מעשה
 הי"ה"ה בלבך יהיה תחילת עבייכו חלוש מאד לא
 ימכע מראות האמתיות וזאת הרגיש בו בעת
 ההיא ותגלהו מעל לבך יקל מעליך הדבר ואם
 תקל בו ותתעלם ממנו יחזק מעשהו וימכע אור
 שכלך ומנן לגלותו מעל הכרתך ע"כ מהר להכיל
 את כפסך והעור באלהים לדחות מעליך וטרח
 והשתדל ותאור בלוח החכמה ותראה אמתת
 הדברים בעין לבך ובבר משלנו קדמוניו ז"ל
 מעשה הי"ה באדם במשלים וחלקים מן הכתוב
 ויבא הלך לאיש העשיר ואח"כ קראו אורח
 ואח"כ קראו איש ואמר אשרי האיש אשר לא
 הלך וגומר ואח"כ עמד ואח"כ ישב עכ"ל
 לעבייכיו

לה

עוד צריך לזוהר בדקדוק מעשו
 מעובות שהאדם דש בעקביו
 ובמחילת וכפ"ק דע"ו עובות שהאדם דש בעקביו
 צע"הו מסבין אותו ליום הדין ועל דבר זה כעכ"ה
 צתו של ר' חנינאל בן תרדיון שפעם אחת היתה
 מהלכת לפני גדולי דומי אמרו כמה נאות
 פשיעוניה של ריבה זו מיד דקדקה בפשיעוניה
 והושיבה בקובה וכשהושיבה נדקה עליה את
 הדין ואמרה גדול הענה וגו' אשר עיניך פקוחות

על כל דרכי בני אדם וגו' ואחז"ל שעל זה כאמ'
 למה אירא בימי רע עון עקבי יבונני ואמרו כי
 יש בני אדם מפחדין ואיך יודעים ממה מפחדין
 וכבר דברו בקצת מהם הפוסקי' והביאים הכ"ו ז"ל
 בשולחן ערוך שלו בע"ח סי' ד' סעיף י"ט ע"ס
 ומלמד אות' הנוכחים שם אמרו בזה מקץ שיש
 אדם מפחד ואינו יודע ממה מפחד והוא מפני
 חטאיו שלא ידע שהם חטאים ואינו משגיח בהם
 והוא מפחד מהי"ה"ה הכקרא רע שיש לו ימים
 ידועים שבתו לזרשות בעולם להסיר ולהכשיל לכל
 המעמאים עצמם ודרכיהם שכל הבא לטמא
 פחזק לו ומטמאים אותו והם ממוסים על
 העובות שהאדם דש בעקביו ובשעה שהדין הרע
 שולט והימין שולט על האומות עש"ו לשדרם חס
 הקב"ה עליהם ואינו מכלה אותם ולכך כל מי
 שחטא באלו החטאים שדש בהם בעקביו לא יודע
 דש ומפחד וירא תמיד ודוד ע"ה היה כזה
 תמיד מעובות כאלו וכשיבא למלחמה היה מפשפש
 בהם ולכך לא היה ירא להלחם בשו"ביו ולכך
 הירא דבר יי' ישמור עמו מחטאי' האל כדכתבנו
 כדי שלא ישלש עליו הי"ה"ה בימים הרע' הנוכחי'
 שאינם מרחמים עליו כסוכר ועל כונא בזה כאמ'
 מי האיש הירא והרך הלבב ילך וישוב לביתו
 ופי' רז"ל שהוא הירא מעבירות שבידו ואחז"ל
 שח דין תפילה של יד לשל ראש חוזר עליה מעורכי
 המלחמה ועוד אז"ל בפ' שור שכנג את הפרה
 כל האומר הקב"ה ותרן ויתרו חייו (ס"א מעיו)
 ועוד אז"ל וסביביו נשערה מאוד וכתב אל כערן
 בסוד קדושים רבה וזכור הוא על כל סביבו
 מלמד שהקב"ה מדקדק עם הנדוקים סביביו
 אפי' פחות השערה ועוד אז"ל כי ברוח חכמה
 רוב פעם ויוסף דעת יוסף מכאוב מפאן על ידי
 שהאדם מרבה עליו חכמה מרבה עליו כעס וע'
 שמוסף דעת מוסף מכאוב ופי' רב אמר קבר א"ל

התראה

התראה תכי"מ לפי גדולתו של כחש היה משלתו ערוך מכל ארנה מכל :

לו עור

נדיק לירח ולהזהר כי שמה היה הוא והעולם חניו זכאי וחניו חייב והכריע הוא בעמו ואת כל העול לכף חובה כמ"ח חז"ל בקדושי" פ"ק ומסוג היראה זו היא לירא מן הדק שבשכיבה שלא יהיה הוא סיבה שישקר העולם בדיכין כי שמה העולם חניו זכאי וחניו חייב והנה ח"ו הכריע את כל העולם לכף חובה וגרם ששכחתי יבא דבר או רעב לעולם וכל אחת הנדיקים שמתו הוא סיבה להס' שמתו וכל העני' שיעקבו וימותו ברעב הוא סיבה להס' והוא או לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה ולכן נדיק לעולם שלא יהיה בטל מתוך או מנה ואז"ל במכא"פ"ד כי קונסין צעת היות רוגז בעולם על ביטול מנהו ועסק התורה היא מנות עשה ואין ספק דקבסין עלה ג"כ ולכן מירד מאד נדיק להיות רזין וזהו דמלאכתו מלאכת שמים לבלי ימוא בטל ועכשהו דבעידן ריתח' מרת נדיק שולטת בדיכין ונדיק לזהר שלא ישקר העולם בדיכין וצדקת חייב האדם לתת שמן תורה ומנות לכר שעל ראשו כי ה' אליך אש אכולה הוא וגומר כ"ט ופ"ט בעידן ריתחא ח"ו שנדיק והירות וזרות גדול הואיל ויכולתו לתקן ולמשוך שפע רחמים להפך מלת הדין למדה ר' יתעבש ח"ו :

לח ואז"ל

במסכת הגיגה כמה דברים תשוב ודקדק במעשיו וזהו מההט' והתעוררו בזה מפקדיו הכביאים שכונו עליה כי מעד להכבו קראי יתן בעמך פיהו אולי יש תקוה כולי האי ואולי בקשו נדק בקשו עכוה אולי תמתרו ביו' אף ה' כולי האי ואולי שכלאו רע ואהבו טוב והצבו בשער משפט אולי יחנך ה' בצדקות כולי האי ואולי יתסתיר בן לבבו חס' עבד ארבו מסותין לו וביסת תקכה יש לו ה' בקדושו לא יאמין במאן ואמן וקדתי אליכם למשפט והייתי עך ממהר במשפטים ובמכאפי' ובכשבעים בשמי לשקר ועשקי שבר שכיר עבד ארבו מקרבו לרוכו וממה להעידו תקכה יש לו או לכו שקל עלכו הפתח קלות כחמורות פי' עושקי שכה שכי' מיכאפי' ומכשפים כי את כל מעשה האלהים יבא במשפט על כל כעלם עבד ארבו שקול לו שגבות כדוכו תקכה יש לו ועל כל כעלם פירשו זה ההורג כיכה בפני חבריו וכמאס בה והדק בפני חבריו וכמאס בה ואם טוב ואם רע דמשמע אף על הסובה מביאו במשפ' זה הכותף נדקה לגבי דפרהסיא שחבלים ומבזה פניו וזה הכותף נדקה לאשה במת' דקח מיתו לה לריו

לד ומצינו

בשכ"ו ח"ל צפ"ב בדרכו אמר רבה כגון אש צבוכי ואמר אביי לא שדיק מר חיי לכל בריה ואמר רבה ידע איכס צפנשיה אי נדיק גמור הוא אי רשע גמור הוא ואמר רבה לא אצרי עלמא' אלא לנדיקי גמירי או לרשעי' גמירי וכלו ואמר רבה לא כדרא כל העולם אלא בשביל אחאב בן עמרי ובשביל ר' חייא בן דוסאי לאחאב בעהו לר' ח' בר' עשה"כ ע"כ :

ועוד אז"ל במדרש ויקרא רבה כל עמול האדם לפיהו וגם הכפש לא תמלא לפי הכפש הוא יודעת שכל מה שהיא יבעה לעצמה היא יע' לכך אוכה שביעה ממנו ומ' ע משל לעירוכי שהיה כשוי בת מלכוס אעפ"י שמאלה כל מעדכ' עולם אינו יבא ירחויותו להיות בת מלכ' כך כל מה שפעל האדם עם הכפש אינו יולא יח להייתה מלמעלה ולכך אש עושה אדם מנות ומ"ע אל יאמר יש לי כל ורב לי במנות ומ"ע כיהכשמה אי' אומר די וכצ"י אז"ל אס למדת תורה הרב' אל תחזיק עונה לעמך כי לכך כוננת :

לח ואז"ל

במסכת הגיגה כמה דברים תשוב ודקדק במעשיו וזהו מההט' והתעוררו בזה מפקדיו הכביאים שכונו עליה כי מעד להכבו קראי יתן בעמך פיהו אולי יש תקוה כולי האי ואולי בקשו נדק בקשו עכוה אולי תמתרו ביו' אף ה' כולי האי ואולי שכלאו רע ואהבו טוב והצבו בשער משפט אולי יחנך ה' בצדקות כולי האי ואולי יתסתיר בן לבבו חס' עבד ארבו מסותין לו וביסת תקכה יש לו ה' בקדושו לא יאמין במאן ואמן וקדתי אליכם למשפט והייתי עך ממהר במשפטים ובמכאפי' ובכשבעים בשמי לשקר ועשקי שבר שכיר עבד ארבו מקרבו לרוכו וממה להעידו תקכה יש לו או לכו שקל עלכו הפתח קלות כחמורות פי' עושקי שכה שכי' מיכאפי' ומכשפים כי את כל מעשה האלהים יבא במשפט על כל כעלם עבד ארבו שקול לו שגבות כדוכו תקכה יש לו ועל כל כעלם פירשו זה ההורג כיכה בפני חבריו וכמאס בה והדק בפני חבריו וכמאס בה ואם טוב ואם רע דמשמע אף על הסובה מביאו במשפ' זה הכותף נדקה לגבי דפרהסיא שחבלים ומבזה פניו וזה הכותף נדקה לאשה במת' דקח מיתו לה לריו

חשדא . וזה המשגר . צער לאשתו שאינו מתוקן
 ומבוקר מן החלב ומן הגדין האבור' והוא צ' עש
 שמתוך שמתהרן לעשו' נרכי שבת איכן כותכי' לצ
 אם בדוק הוא אי לאו: והיה כי תמנאן אותו רעו'
 רבות ונרות . עבר שרבו ממניא לו רעות רבות
 ונרות תקכה יש לו . כי הכה יוצר הרים ובורא רוח
 מנד לאדם ויה שיחו . עבר שרבו מגד לו מה שיחו
 תקכה יש לו . ומה שיחו . פירשו ז' אפי' שיחה
 יתירה שכן איש לאשתו מעדין לו לאר' צע' מיתה:
 אשה הטיסו וה' יסלח לה . באש' שהספר לה בעלה
 והיא לא ידעה . הכתוב מדבר שהיא נרכיה כפרה
 וסליחה . ומה מי שכתכוין לעלות בדרו צער חזיר
 ועלה בדרו צער כשר נדין כפרה המתכוין לעלות
 בדרו צער חזיר ועלה בדרו צער חזיר עאלו' ועוד
 א' ז' ולא ידע ואשם וכשא' עובו על זה דיוו כל
 הדווים . וכבר זכרנו גם זה לעיל סי' כ"ו :

לט

עור נרין לירא מהשטא כי בכמה
 פנים מכשים השוטא לצורא
 ית' ס' ה' מ"ש הכתוב אם יסתר איש במסתרים
 ואכי' לא אראכו כאש יי' הלא את השמים זאת
 הארץ אכי מלא כאש יי' ואז' במדרש תכחומא
 שהקב"ה אומר אל המכאפים ממני אתם מסתרי'
 שאמרו ועין כואף שמה כסף לאמור לא תשורכי
 עין וסתר פנים ישים . הכואף אמר אין בריה
 קדעת בי ואכי עיבי משוטעו' בכל הארץ מהדרכס
 של עוברי עבירות משמרים אשת חשך ואסיליה וכן
 הגבנים חתר בחשך בתים וכן הוא אומר הוי
 המועמיק' מני' לסתור ענה והיה במחשך מועיית'
 ויאמרו מו רלכו ומי ויודעכו . קשה הכואף שהוא
 מסלק את השכ"כ ככבול הוא מומלא את העליוני'
 ואת התחתונים ובאזה' מקום האוש הזה כואף
 כשצא לכואף הוא אומר למקום בלתי את בעמד'
 ותן לי שעה א' וכבכול מפני שהוא ארך אפים
 הוא כותן לגמקום שאמרו כי הוא ידע מתי שנת

ורא און ולא יתדוכן וסתר פנים ישים . מי שהוא
 יושב בפתח עליון ישים פנים שהיא מעוברת מומו
 בר הולך ושכיו רמות לכואף עכ"ל . הכה מצואר
 כיצ' מיני כיעור וגנות בחוטא האל' שמזכה את
 המלך לומר שאינו משגיח עליו בהיותו מסתיר
 עניו . והכ' שהוא מסלק את השכניה כבכול
 הקב"ה ממלא וגו' ואז' במסכה פ"ג רחמינה כל
 קלא חס על כבוד קונו ראיו לו שלא בא לעולם .
 וזה העובר עבירה בפתח שכל העובר עבירה
 בפתח כאילו דוחק רגלי השכינה . ובנדרת רבי
 יוחנן בן יצחקי לתלמידיו אמר י' שיהא מורא שמים
 עליכם כמורא צער ודס וכו' הלואי תדמו כשאדם
 שובר עבירה בפתח אמר שלא יראכו אדם .
 כאז' כל' בט' תפילות השחר וכל' ס' א' ואז' ז'
 המחלל שם שמים בפתח כפרשן ממונו בגלו'
 והיבא במשל שאז' במדרש תכחומא הנזכר על
 אם יסתר איש במסתרים וכו' פפה פי' הרשע'
 ע"ה צוהר פ' פח וזה העתק לשופו אם יסתר איש
 במסתרים ואכי' לא אראכו כאש יי' כמה הן בכו
 האדם בתמוני לבנות ופתויו עוכי שאינם משגיחי'
 ואל כס יודעים בצפנה ונפרויהם ית' כמש"ה הלא
 את השמים ואת הארץ אכי' מלא ואך' הם הנגוס
 להסתתר מעובדיהם ואומרים מי רואינו ומי
 יודעינו וכתוב והיה במחשך מעשיהם לכה
 ותצאון וסתרו מפשעיהם ומחשבתם . מלה' ד'
 למלך שצפה פלטרין ועשה תחת הארץ מחילות
 וחפירות וחדרים בעלמים חוקים . לזמיה מרהו
 וגיכות . מה עשו ככסו ופתחצאו בנותם
 המחילות והספיהות שמתחת לארץ . אמר המלך
 אכי עשיתי אותם המחילות ומלפני אתם רונים
 להצבא . כך אומר הש"מ מו' הקב"ה אגבי
 עשיתי הודו והחשך ומלפני אתם חודים להסתר .
 ה' ב' אס וסתר איש וגו' באל וראה ביניו שהאדם

חוטא לפני הש"י ועושה חטאיו בחשאי ומחלל ש"ס
באתר הקב"ה עושה בודין בפרהסיא ובגלוי
וכשהאדם מטהר עצמו הקב"ה חפץ להסתירו
שלא יראה ביום אף י"י עכ"ל . וכיוצא בזה איתא
ג"כ במדרש במדבר רבה פ"ט ע"ט :

מ

עוד מוכעים אותו באופן אחר שמדת
הש"י להעניב ולרחם והרשעים
מהפכי' אותן ממה"ר למה"ר כחז"ל ארורי' הרשעי'
שמהפכין מה"ר למה"ר . ובתנחומא אמרו אמר
הקב"ה אבי בקראתי י"י אל רחום וחנון ומפני
עובותיכם עשיתי עצמי אכזר כמש"ה היה י"י
כאוב וגומר :

מיה

עוד מכהב העניין הזה הוא כי
העובר עברה אח' קונה לו
קטיגור א' והקטיגור עומד לקטרע ולעורר הריבי'
עד שיכתן לו חלק הדין לפרע מהעושה אותו
כדפי' בזה חוקת . והר"מ קורואו' ר"ו ז' פי'
בתומ' דבור' כי הקטיגור הוא ממש משחית
ומזיק ממ"ח שכנרא מעצירה ההיא . וע"ע
וכבר ביארנו על זה העניין פסוק ותענוגות בני
אדם שיה וסידתין ויתבאר זה במקומו בספר
הורה המנחה גם בביאורינו לספר בחינת עולם
אשר חיברנו וכקרא בשם ישי עולם אליו תבא
בס"ד :

מיה

עוד חז"ל בשבת פר' כ"ג חדשים
ומועדיכם שבה בשמו היו
עלי לטורח . אמר הקב"ה לא דיין לרשעים שהם
חוטאים אלא שמתרחין אותי לידע איזו גזירה
קשה אביא עליהם :

מיה

עוד חז"ל אמר הקב"ה עלתה על
דעתי שנהא אבי ואתה בעולם
והיאך עשיתי לי להכניס בפיכס אומות העולם
אהבה גדולה היתה ביני וביניכם היאך עשיתם
לי שאלה טובא אתכם : אבי מלמד עליכם

סגוריא עשיתם לי שאקטרב אתכם ומחייב
אתכם : חביבין הייתם לי לאדם שם לוישדה א'
והוא מזבלה ומעדרה ומכסה היאך עשיתם לי
לעשותכם הפקר : הכה מזבאר ממאמר זה ד'
בחינות אהבה שיש להקב"ה עם ישראל ועובותינו
כהפכו כולם לשנאה וקיערונו :

מיה

עוד כשהקב"ה כועס על הרשע
כל ישראל כעכסים על ידו .
וחז"ל במדרש ויקרא רבה שה פזורה ישראל .
ישראל כמשל' לשה מה שה לוקה באחד מאיבריו
ובולם מרגישי' אף ישראל א' חוטא וכולם כעכסים
 . משל לב' בני אדם שהיו כתובים בספיכה כעל א'
מהן מקדח והתחיל קודח תחתיו אמרו לו חבריו
למה אתה עושה כך . אמר להם מה איכפת לכם
לא תחתיו אבי קודח . חז"ל מפני שאתה מוכיף
עלינו את הספיכה . אף איוב אמר כן וקא' אמכם
סגיתי אתי תלין משוגתי . אמרו לו חבריו כי עקיף
על השאלתו פשע ביכינו יספיך אתה מוסיף עלינו
את עובותינו :

מיה

עוד הקב"ה כועס על הרשע
שכתן לו דרך עוזה ודרך
רעה ב' דרכים והוא עוזב את הטובה והולך
ברעה . וכה"א העובדי' אורחת יושב וכו' השמחים
לעשות רע :

מיה

עוד הקב"ה כועס על הרשע מפני
הרע שגורם לו ולכפשו בסבת
חטאו ובמדרש תהטאכי באיזוב ואסרה . מכאן
שכל העובר עברה כאלו מוטא' בעומא' כפס ואין
מוין עלין אלא באיזוב . וכי כשומא' דוד אלא העון
שהוא חלל הכפס וכה"א ולבי חלל בקרבי . הכה
הפגם הוא בכפשו שהרג אותה ועשה חלל .
והענין הוא כי הכה יש לאדם רוח כפס וכשומא'
ויש כפס רוח וכשומא' מאופן חיה וכסא' . וכמו
שכארס הגשמי יש בו רימ' איברים גשמיים כן
הכשמה

הכשמה המתלבשת ברמ"ח אלף איברי' יש בה רמ"ח
 אברים רוח כ"י והכשמה היא כקראת אדם
 באמתות והגוף יקרא צער אדם ומזד היות
 הכשמה כלולה מרמ"ח איברים רוחני' תפעול
 ותתלבש בטיפה ההיא להוציא כלי למעשהו וכמו'
 הגוף דכוס הכשמה ומפני זה ישתכו דיוקבאות
 האסכים לאלפי' ולרבו' כפי מחצב כשמתם
 ולזה ראוי א"כ שיקרא חלל בכפש שכמו שהאויב
 המכה בחרב בגוף האדם יקרא חלל ג"כ חרב
 סמאל הככססת ברמ"ח איברי הכפש עושה אותם
 חלל ומטמא והטעם כי כמו שטמא מת הוא מפני
 שכתלק אור הכשמה הקדושה ושורה רוח
 הטומאה של סמאל שם מטמא טומא אמורה אבי
 אבות הטומאה שהוא המת כן החוטא נטלק
 ממכו הכשמה הקדושה ושורה במקומו סמאל
 לכך מטמא למת ולטעם זה אז' רשעים
 בחייהם קרויים מתים וק"ל כי כמו שהאדם החי
 הכהרג יקרא חלל מפני שכתלק ממכו חיות
 האדם כי הדם הוא הכפש וכשאר הגוף חלל מזלי
 חיות כן העכין העון הפוגם בעיקר הכפש
 שהיא דלב שם עושה אות' חלל והכלל כי מהגשמי
 נבין רוחני כי כל מכה שכאשר יוכה בה האדם
 ימות מאותה המכה ועושה אותו חלל כן העון
 לפי גדלו באותו האבר שפגם בכשמתו יקרא חלל
 בכפש לפי שהכשמה היא קדושה והעון הוא
 עבירת רוח הטומאה מהסמאל וכפי כניס' רוח
 הטומאה בכשמה כן תסתלק רוחניותה ושאר
 אותו המקום חלל בלי רוחניותו וזה עכין הפגם
 ל' הכרון והוא שתחסר האור במקום ההוא
 וזולת שם חושך מהסמאל ולכן הפוגם בעיניו
 מחשיך עיני כשמתו ולא יטרך לבא עוד בגילגול
 מפני גודל הפגם נרדף שיהיה עוד וישלעו על
 עיניו חושך ועכני סמאל כי סמאל וכחש הם
 חשוכים המחשכים העינים וזה בסבת העון

מד עוד נרדף לרא' שלא תהא כפשו כידח'
 לחון בעלותה למעלה בפעירתה
 מהע"ן! וחו' שהתפלל דהע"ה שמרה כפשי כי
 חסיד אבי וזוהר פ' פכחם פי ככשכשמה ונאת
 מהע"ה 4

כדכתוב כי עונותיכם היו מזדילים דיכנס לנץ
 אלקיס' וגם סבת חשיכת העינים הוא בעון
 התרשלות בעסק התורה ומנוה ביראה וירבה
 ולזה אמר דהע"ה גל עיני ואביטה כפלאות
 מתורתך והכלל העולה מדבריו אלה כי כל
 פגם שיפגום האדם הוא פגם בכשמה ומחשיך
 אורה ולזה יקרא העון חלל בכפש כדכתבו כי
 כל עון ופון אשר יפגום האדם יקרא חלל והכוונה
 או מיתה מועטת או מיתה מרובה הכל בקרא
 מיתה עכין עבי חשוב כמות סבת הסתלקות
 שפשו ואזרו יקרא לו מיתה כן העכין בחלל כל
 הסתלקות שתסתלק אור הכשמה בסבת העון
 וכשאר המקום חלל שיכוס סמאל שם יקרא חלל
 בכפש ויעדר ממכו חושי הראות והשמע האמתי'
 לראות דמושכלות עכין העומד בחושך ויכה על
 עיניו אור השמש שלא יוכל לכוון וירתע ויחזור
 לאחוריו ויתחם עיניו אמנם העומד באור לא
 יזיקהו אור השמש כן העכין הכשמה בדיות ובה
 ובהיר' תוכל להסתכל ודאם היא עכורה אינו
 תוכל להסתכל ואז' עד שלא חטא אדם הראשון
 היה שומע את הקול ועומד על רגליו שכ' וישמע
 את קול יי' אלקיס יגו' וכיון שחטא היה שומע
 ומתחבא שכ' ויתחבא האדם עד שלא הטאוי' שרא'
 מה כתיב ומראה כבוד יי' כאש אוכלת טבעה
 מחיבות של אש היו כוננות זו בזו והיו ישראל רואין
 ולא מתייראין ולא מתפחדין וכיון שחטאו אפי'
 פני הסרסור לא היו יכולין לראות ה"ד וירא
 אהרן וכל בני ישראל את משה והכה קרן' אור
 פכו ויראו מוגשת ליו והעכין כבר נבואר ומפולג
 לפניך מאשר כתבו והזכרנו

שהע"ז ח"ו בלה לירש העה"ה ואם זכתה ח"ו
 כמה חיליות עליונים ונזאים לקראתה לשמרה
 ולהכניסה באור מקומה וכו' ואי לא זכתה כמה
 מלאכי חבלה כודמכו לקראת' ורוחץ אותה לחון .
 ח"ו ואזני לכפש הזאת שמתגלגלת כאבן בתוך כף
 הקלע , ודוד היה מתפלל לפני הש"י ואמר שמרה
 כפשי שלא ידחוק לחון וכשיגיעו ויזאו לכגד' ופתחו
 לה פתחי' ותקבל אות' לפניך . ע"כ העתק לשונו .
 ואם המלך דוד ע"ה היה כריך להתפלל שלא תדח'
 כפשו לחון א"כ כל שכן ועאכ"ו המלא עובתו לחון
 קן ומספ' כמה נריך לירא מעכותיו ולמה התשוב'
 והתפילה עד יום אשר לא תועיל ההרטה :

מח עור

ח"ו ל"ב כ"ק רבוטה כל העוש'
 מזה אחת צעה' ז' מקדמתו
 והולכת לפניו לצה"ב וכל העושה עבירה צעה' ז'
 מלפסתו והולכת לפניו ליום הדן , וי"א קשורה
 היא לו ככלב' , והענן הוא צי העובר עבירה א'
 קוכה לו קטיגור א' ככל' סימן מ"א וכל קטיגור
 וקטיגור יש לו שיעור קומה שלימה כענין המנוה
 כן ענין העבירה , הרי רמ"ח מצות הם שיעור
 קומת אדם העליון וכל מצוה יש בו רמז ודו"ד והרי
 דו"ד כללות כל הקומה אלא שבכל אבר ואבר יש
 כללות הכל , ולכך המקיים מצוה א' כתקנה כאלו
 קיים כולם כזכר לעיל , ויעשה מומה מלאך א'
 שלם ברמ"ח איבריו שהוא קטיגור לו , והרי כל
 כשמה כלולה מרמ"ח איברי' ומ"מ היא חלק אבר
 שלובי , כן כל קטיגור כיון שכעשה מכה האדם הזה
 צכה כל רמ"ח איברים יש לו רמ"ח אבריו והוא חלק
 אבר שלובי משיעור קומת סומאל וכ"פ בזהר מקץ
 נמנא כי שיעור כל הקומה תושל' ע"י מעשי' רעים
 הרבה אמנם כל חטא וחטא חלק אבר מומכו כלול
 יצמ"ח בגודר , והיו ענין מלפסתו וכו' שיתלפף
 בכולו ותעשה לו לבוש לכשימו

שכשמה , והיו ענין הלבושים הנזאים שמלכשי'
 את הכשמה להכניסה לגיהנם , כמבואר בזהר פ'
 פכחם על פסוק ויהושע היה לבוש בגד' נזאי' ע"ש
 כי מעשו של אדם הם שיעשו לו לבוש' נזאים כפי
 מנין עובותיו כן מנין הלבוש' כי כל עון ועון יעש'
 לו לבוש , והיו ענין מלפסתו הכ"ז ולא זו בלבד
 שתעשה לו לבוש אלא חף זו שתדבק בכפש ענימה
 להיות אדוק בה' ודך הכלב הכוש' שכמז' בתוך שיכו
 חלק האדם ודרך הכשוד מהכלב שדומה כלבי' לפניו
 אפי' בתוך השתן כידוע במנא חלק מהעביר' בתוך
 הכפש ענמ' והוא ענין הפגם שהוא חלק בכפש ,
 ועוד חלק מהכפש בתוך העביר' שהוא בח' לילית ,
 והיו ענין קשורה בו ככלב שהוא קשר כפול וה'
 בזה חז' בזה , וחלק העביר' שנקבה בכפשו הוא
 ההולך עמו צעה' ז' , והחלק כפשו כנשא' בה הוא
 קשור עמו צעה' ב' שלילית תופסת בו מחמ' החלק
 ההוא שנשאר בה להורידו לגיהנ' , וכמונא פרע
 הפגם הזה לשוכב עם הכותית כענין שכתוב
 במעשה יוסף ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות
 עמה והעעס כי ע"ש שבידו משליך רוח בתוכה
 שהוא כפשו וע"כ מוכרח הוא להיות עמה צעה' ב'
 והיינו קשורה ככלב , אמנם ככל עבירה ועבירה
 שיעמא האר' ע"י אותה התאוה הרעה שוכב עם
 לילית שכל תאוות העולם הם מכה לילית כי סומאל
 מרוב דקותו אין לו יחס להתפש באר' הנשמי וע"כ
 שולח קבצתו שהיא גשמית וותר והיא המפתה ,
 ובין בשבע' היכלות העומא' שהם נגד לילית מהם
 ממששעי' כמה פתוים לידם וכמה תענוג' צעה' ז'
 וכמה פנים מראה ל' להחטיאו ולהשיכו אצלה ,
 כמנא כי בהמשך האדם אחר דברי העה"ז הוא
 במשך אחריה וכפשו קשורה בו ככלב , ואדם
 הראשון מפסי שכמש' אחרי פתוי הכפש שהם בחו'
 לילית גרם מיתה לו ולכל הבאים אחריו , והאריכו
 מזה בזהר פ' ויבא דף קמ"ח בתוספת' כי לילי' היא

מפתה

מפתה וסמאל אינו מפתה מפני דקומו אליו תבא
לעינין עס אס יחכך האל ית"ש ואלס אמרו ז"ל
קשור בה כלכל שהמשילו העבירה לכלב ולא לנחש
ולדבר אחר העבין הוא כמ"ס בקרבנות אס זכו
היה יורד דמו אריה של אש רובן ע"ג המונח ואס
לאו כלב כן בפטירת הנשמה או זכי בדמות אריה
יורד לכבוד לקבל נפשו ואי לא זכי בדמות כלב
וזה א"ר ע"ה הנלה מחרב כפשי מיד כלב יחדתי
ובלי טפק שלא היה הקרבן כמס' לכלב אלא שהיה
בו פסול ולכך לכלב תשלכון אותו כאמו ז"ל בעבין
הקפילה הפסולה שנמסרת לכלב והכלב הזה הוא
כנגד לילית וזא מכה לילית ופתוי הינה"ר מנד
לילית מנד הימוץ בקרא כחש ומנד השמאל בקרא
כלב והוא ממוכ' של גיהנם שנושע הב הב כדכתיב
לעלוקה שתי בנות הב הב והעבין כי כל פתוי
הינה"ר מנד הימוץ המקרבת והרחות לו שלום
השקט ובעת אכול ושתו וכיונא מנובות העה"ו
הכמשכים מהימוץ ואח"כ בקרא כלב שנוב' עליו
להפילו בניהב' סיורד ומשטין עולה ומקטרב יורד
ונוטל נשמה ומפני שהכלב הזה הוא נגד לילית
אמרוד ע"ה הנלה מחרב כפשי והייכו חרב
לילית מיד כלב יחדתי שהיא הנשמה העולה
לייחוד הב לה שלא תאחו בה הכלב שהיא האחו
בנשמה כשהיה בה פסול ומפני שרוב העובות
אס באים מנד פתוי לילית והיא כק' כלב ככ"ל לכן
אז"ל החוטא וסוהה הוא כלכל שב על קיאו ולכן
נרץ האדם להשמר מכה הרשעה הזו ומפתיה
כי כל כוונת' להכשיל את האדם וללודו במנודת'
להפיל אותו בכור שאין בעים היין כי בדוע' האר'
עוכשי הדברים ישמור מהם והס' יעוררו :

מט הבש כא' אחי גר' אה' כמה מיני פגם
הס שהאדם פגם ע' חטאיו

הוא פגם נגופו הפשו' בחותם תבנית העולמות
העליונים ובהיות אבר מאבריו פגומי הוא צעל
מוס ואין השכיכה טורה בו ובתיקוני זהר אמרו
וזה העתק לשוכס וכל אבר ואבר נרץ האדם
להמליך להקב"ה ולתקן לו מקום טהור וכפי לשרו'
עס וע"כ נרץ האדם לצער ממנו כל מחשבות
והרהורים רעים ונזואים שהס קליפות ונרץ
לכדד אותה בכל מנות השורים על כל אבר ואבר
באותם נידות המנות כמס' כי בר מנהו בר ה'
כשמת אדם ובוה נרץ להיות הופש כל חדרי
בטן ולצער מהס שאור וחמץ מוז ותנן וכו' אכל
הקב"ה ית"ש ממשלתו בכל מקום ככמ' שמושלל'
על כל אבר ואבר מלא כל הארץ כבודו בכל
מקום שהאד' קורא אותו עונה לו אינן אס אותו
מקום של אינה אבר פגום כחשא שעושה האדם
הקב"ה אינו טורה עס באותו האבר שעליו כתיב
כל אסר מוס בו לא יקרב ואיברי האדם כולם
מאודרים הס על סדרי בראשית ולכך נק' האדם
עולם קטן ומי שממליך להקב"ה על כל אבר
ואב' כאלו ממליך אותו על כל העולם ובכל אבר
ואבר מהגוף עס יר'ד ממוכ' על כל מנה ומנה
שבו מנה"ה באת"ג מ"ה פ"ה ו"ה הרי
מנה"ה יר'ד מנפ"ן ע"כ העתק לשוכו והכה
מנה יראה האד' כמה פגם גדול הוא עושה בכנו'
אבר מאבריו שאחר שכל האברי חתומים בשמוית'
כמנא פגם בשס ואס מוקים מנה באותו אבר
אשריו שממליך יר'ד עליו ועוד אז"ל בזהר וזה
העתק לשוכו אשרי לו למי משמרה להקב"ה בכל
אבר ואבר שלו לעשות מקום לשרות סס ולהמליכו
בכל אבר ואבר שלא יהא אבר פגוי ממנו שאס
חיסר אחר שאינו טורה עליו הקב"ה בשביל אותו
האב' ינטרד לחזור לעולם לבא בגלגול עד שיושלם
באיברים שלו שהיו כולם שלמים בזיקון הקב"ה
שאס חיסר אחד אינו נבלם הדמות של הקב"ה פה

פיקוס

עקום אינו שוכה בו הקב"ה כי הוא מוס וכל שכן
 אם דיבור שלו עקום עליו כאמר מעוות לה וכל
 לתקון עכ"ל. ואמרו עוד על זה בתקוים
 ח"ל בהעתק ובודאי כל מי שחוטא בגופו שם
 המעש' ובכמתו שם המחשב' כאלו חטא באתו
 עקום כנראה בגללו הה"ד וירא אליהם את האדם
 בגללו. עכ"ל :

ז עוד

יגעין הפגם הכפגם בגוף האדם
 עגמו פי' הרשב"י ע"ה בזהר אחרי
 מות זה העתק לשוכו. בא ורא' כל העוב' על ד"ת
 התורה עולה ויורדת ועושה בו בהאדם הוא
 חתומות ורשימות בפניו כדי שראו וחתכלו בו
 עלויו ותחתוכ' וכולם משלימים קללות על ראשו.
 וכל אותם עובי' ההולכים ומרחפין בעולם לידע
 דרכי בני אדם כולם כנאסים עיניהם וקואי' בפני
 האדם הזה וקואי' בפניו אות' העדידות ואז כולם
 פותחים עליו. אי ואלו אינו לו כעב"ז ואינו לו
 לעב"ז העלוי והסתלקו מסביב האדם הזה שהרי
 ערוקו בפניו ורוח העומאה שורה עליו. והעדיק
 העוסק בתורה יום וליילה הקב"ה מושך עליו חוט
 א' על חסד וכעשה לו רושם בפניו ומהרושם הזה
 יראים עליוקים ותחתוכ'. והה"כ מי שעובר על ד"ת
 מושקין עליו רוח העומאה וכעשה לו רושם בפניו
 ומפניו רעים ובורחים עליוקים ותחתוכים עכ"ל.
 ואמרו החסידים הראשונים ז"ל שאם חטא תיקונו
 שיכבה ויעביר הדמעות על פניו עד כי יעביר
 הרושם. ועוד נ"כ שיעביר הדמעות על מצחו כי
 במצח כותבין כל העובות וכאשה' והתיותית' על
 מנפתת האברים וגו' ויתבאר זה עוד לקמן בא"ה
 בחיים. ומקו"ה הם העובות הנכבדים ביד
 וכמ"ה ונדבר בל' אדם יתחם והם מאלים להם
 חתומות להם.

נב עוד

הוא פגם בפשמה שפני החטא
 שחטא כן תרד הכשמה עד כי

ישפילה לרגליו. ואמרו בתקוים' וזה העת' לפגם
 יש בני אדם שמדברים ודיבורם בניענוב העינים
 שלהם. ואחרי' בניענוב הידים. ואחרי' בניענוב
 הראש. ואחרי' בניענוב הגוף. ואחרי' בניענוב
 הרגלים. והעבין שבכל מקום שפגמתו שם עושה
 כענוב יתירה באתו המקום. שאעפ"י שהכשמה
 היא במקום ידוע בלב וכתפשו' בכל איברי הגב.
 מ"מ הא' כתיב ותגל מרגלותיו ותשכב כי כפי מעשיו
 האדם כן היא יונאת ממוקמה ויורדת לה חוז
 ממוקמו' כמו בן השכונ' שהכתיב בה ובפסע' שולח'
 אמהם. ותשוב' שלימה למו שמיש אותה למקומה
 הראשון כמו שהיה' מקדם. שבזמן שהכשמה היא
 בלב נקדרת מערכותיה וכשנול' חוז מהלב אינה
 נקרא' מערכות'. וכפי חטא האדם ככה מוריד'
 ממדרג' למדרג'. ומאבד לאבד עד שמוריד לרגליו.
 והה"כ כפי זכותיו ככה מעלה אותה עד שעולה
 היא אל מקומ' הראשון כשהיתה. ולכן לכל מקום
 שהיא יורדת שם היא עושה תנועה באתו אבד
 יותר מביאירים אחרים. והכשמה בגלות
 האחרון כאמר בה ותגל מרגלותיו ותשכב שכבה
 לעפר. אינו לו לאדם שפגמתו יורדת תחת רגליו
 שבאותו זמן כאמר במולו כפלה לא תוסיף קום
 ואין לה עלייה ורומיו' רק ביד הקב"ה וכו' עכ"ל.

נב עוד

נחית פגם רשימי כי כפי הפגם
 שפגם האדם בכשמתו כן יפגם
 בשכ"ה עד שתרד במדרגה התחתונה ותגל
 מרגלותיו. וכמ"ש בה"מ' משפטים זכ' כי תתן
 וכו' בפתח. והעטע לזה כי הפשמה היא ממש
 חלק מהשכינה כמ"ה כי תתן ידו' עמו. עוד
 בנאור פגם האדם בשכ"ה ובשאר כל המדרגות
 שלמנה. שיש בתקוים אזהר' משל' למלך שהוא
 יושב בהאלו וכמה צבא' אדם ככספי' לראוהו קנת'
 מהם הולכים ומסתכל' במלכותו. ומהם בגופו
 ומהם ברוח' ומהם בנפשו. ובגשמי' ובדאי' בתקוים

כי כר מהו המלך שהלבוש משתכל לכהם סיכויים
 שהלבוש שלכם שחרית איכו לובש ערבית ולבוש
 שלבוש יום א' איכו לובש יום שני וכן בכל יום
 ויום ומי חדש חדרשו ומידי שבת בשבת ובשבתה
 צמלבושין כמו כן השכיב ה' כמה לנשים יש לה
 שמהם ברא הש' כסאות ומלאכים וחיות ושרפים
 ושמים וארץ וכלמה שברא בהם וכל בריותיו
 שברא מאלו הלבושים שלו רשם וחתם אותם כולם
 בלבושו כדי לראו ממנו לכל בריותיו ולראש עליה
 והסוד והאיתיה לזכור ברית עולם וראיתיה
 בלבושים אלו המאירים בכל הכרוזים שישראל
 מאירים אות' במעשי טובי ובעשילם הקד' מהם
 עליהם ואם ח' עושים מעשים רעים אזי היא
 מתלבשת בלבושים אחרים שחורים שבהם חתומים
 כל אות' מלאכי חבלה ודין שנקראו לילית לרון בהם
 העולם ובאותו זמן היא אומרת אל תראו שאת
 שחררת ובומר עב' למנא כי בלבושים האלה
 מנזירים כל הכמנאות והם השרשי שבתוכ' מניא
 כל העולמו' התחתונים ובהיות השרשי שבתוכה
 מאירים על ידי המצות שישאל מתקנים למטה יש
 רחמים ועובד בעולם וכתשאל אינם מתקנים
 משעיהם אזי כל הלבושים שבה יופקס מנד הדין
 והמשך ואז אומר אל תראו שאת שחרור' זהו
 אז'ל בזהר בראשית ובתיקונים כל מי שחוטא אל
 השכיב' כאלו הפשיע השכיב' ה' מלבושה זהו
 עונש האדם וכל המקיים מצוה דאוריית' כאלו
 לבש את השכיב' בלבושה הכונה שבען תפשיע
 מלבושי הימים והמאירים תלבוש בגדי שחר' כמה
 שכתבתי ומגד שובם הכשמה המושרש בה האדם
 מתקן או פוגם ולכן כפומנו למטה מתקן שורש
 כשמתן המושרש בשכיב' ואז בעופו מוכע העוב
 ומכוכי אין לה עיני לשאלו שפע בעבורו ועד'
 יוען הפג' שפוגם לכל מקום שיבש הוא ע' שורש
 הכשמה המושרש בכל המקומות ש' הכשמה בכל'

מקום שתעבור תשאל זורת' מנזירת :
צד ועוד אז'ל בזהר ישב שבשכיב' מנזירי'
 כל הדיוקנאות וכאשר האדם
 שלם בדיוקנו ר' צד צד צד הכשמה הכקראדם שלא
 חטא כל הבריות תמיראין ממנו כדכתי' ומוראכם
 וחיתכם יהיה על כל חית הארץ וגו' והכי מילי כד
 כשמתיה ציה פ' שלא פגם בגופו שילק ממנו
 הכשמה ופיון שיש פגם בגוף הכשמה מתלקת
 ממנו והוא דומה לכהמה כאומגו' ואדם צדיק כל
 ילין כמשל כבהמות כדמו ויקר האדם הוא בשמתו
 ומי שחוטא וגורם שלא ילין הכשמה בו הוא כמשל
 כבהמות ופי' שם ואמר שהמלאך ענמו הוא
 הדיוקן ר' הדיוקן המתחקק בשכיב' הכקרא
 מלאך ואחר שידענו שכל דיוקנות הנדיוקים הם
 שם בלי ספק שאם תהיה הדיוקן למטה פגום אזי
 לא תתראה הדיוקן למעלה לכפי כל פמליא של
 מעלה כי כל אשר בו מוס לא יקרב וכאשר יתכל
 האדם בדבר זה אזי יבוס ויכלם מעובותיו שכל עון
 ועון הוא נגע ומוס בכפשו הדיוקן למעלה
 מתרחק מהקדושה כדכתב במזמור והזרע אשק
 בו הכנע בגדיו יהיו פרומי ועל שפס יעשה וטמא
 עמא יקרא בדד ישב מחון למחכה מושבו והפגם
 אשר כשמה והתרחקה מהקדושה העליונה הוא
 הגורם שיתרחק הגוף למטה ג' ממחכה ישראל
 ואם ישוב האדם בתשובה לטהר מומין שלו בקבלת
 הייסורי' עליו הרי הוא מטהר מזרעותו ואם לאו
 הדי הכרעת ההוא קדוש ככפשו צע' הז' ובע' הב'
 הוא כרחק מכל פמליא של מעלה עד ש' טטהר
 ולכן אז'ל בזהר שדה ע' וכן נזרעו' חדשים
 שמועד שיעלה הפגם בגוף צע' הז' ונתר' משיארי
 המוס והזרעת צנפס להפרע צניהכס'
צד ועוד צע' הפגם המגע לשכ' כה'
 כשאדם חוטא אינו מחליט סת'
 השכיב' לפני הש' טר' זהו תרעו' השכיב'ה

שמוכי כושרה את הכרמים שהם הע' שרים .
כרמי שלי שהן ישראל לא כשרתי ולכן אמר כי י'
אלקיד מההלך בקרב מחניך להגילך ולתת אויביך
לפניך וגומ' ובהיות האדם פוגם איכה מנלת חלא
אדרבה ח"ו באמר בה נור ילך תשי :

נה

ועוד בענין הפגם , בהיות האדם
פוגם למעלה הוא מחסיך
האור ההוא בנאיכות אותו האבר שבו פגם
והרחמים מתלקים משם והדין הוה ולכן נרדף
להשפיע הפגם ההו' למטה אם בהשפע לו יסודין
בגופו או בממוכו או תיהי החושך והדין ההוא
שזור להשפיע בכשמתו ע"י שתכנס באור גיהנם
ושם תתלכן ותקבל כל הדין ההוא כשיעור מה
שפגם והכה לעורר לאדם שישוב בתשובה מטמאי'
אותו וכתבנו בו פגם מזה הערה והפגם שפגם
בשכיבה , והענין כי בהיות שהאדם פוגם אפי'
באבר א' כחשב כאלו פגם בכל הקומה כולה כי
כל רמ"ח איברים מתייחדים כא' ולכן אפי' לא חטא
אלא באבר א' מטמאין אותו בכל רמ"ח איבריו
ככ"ל ב' מ"ח , וזהו אז' לאדם מטמא עצמו מעט
מטמאי' אותו הרבה וק"ל , וכן לפעין הקדושה
מקדש עצמו מעט מקדשי' אותו הרבה כי אפי' לא
קדש רק אבר א' כל רמ"ח איבריו מתקדשים
בקדושה עליונה ואז' בפ"ק קדושין העושה
מנוה כמאמרה זוכה לחיי ע"הב :

נו

ועוד בענין הפגם כי בהיות האדם
פוגם אזי השכיבה מסתלקת
ממוכו דכתי' כל אשר בזמוס לא יקדש כשמה דאית
בה מאס בא' מרמ"ח איברי הגוף מא' מרמ"ח מנות
עשוי' לאיתקרב השכיבה לגבה , ודרך השכיבה
ללכת לפני האדם לשמרו שכ' כי יודר אלקיד
מתהלך לפניך וגומ' ודרך האדם ללכת אחרי
השכיבה שכ' אחרי ידו' אלהיכם תלכו ובהיות
האדם פוגם היא מסתלקת מפניו ושם לאחוריו

וכמאן שאין שמירה לפניו :
נד **ועוד** בענין הפגם בהיות השכיבה
פגומה בסבת חטא האדם או
הת' מסתלק ממכה מפני שהיא כח' לו והוא
איכו שורה על כח' שאיכו שלם , והענין מפני
ששכיבה ד'ו פרושיין ומלכא בלא מטרוכיתא לאו
מלכא איהו , ולכן מאוד מאוד בני הזהר לבל
הפגום השכיבה לפי שיגרסו סילוק הת' ממכה
והרחמן הוא יוכלנו :

נה

ועוד בענין פגם השכיבה אז' לב' ב'
הזהר עלג' ימלין מתעכבי
ישראל בגלותא על דעבדין קלכא בשכיבת' בגלותא
 , ומהדרי אפי' הו מן שכיבתא , ועל דמאכבי
גרמיייהו קמי שכיבתא , וביאור דבר זה אמרו
מתעכבי מפני שלא גזר גלות שכיבה לא אף שכה
שכאמר כתכפי שוממה כל היום דוה , ובכ"ב ג'
דברים אלו מתעכבי בגלותא , וביאור הדברים
האלה הו' על דעבדין קלכא בשכיבתא בגלותא ,
פי' על שהם מחללים את י' וכשישראל עושים דבר
שיש בו חילול השם אין לך קלוק גדול מזה לשכיבה
והוא משל לאב שיש לו בן והבן עושה לדביות
דברים בלתי ראויים והגונים שאומרים דברות
עליו ארור שזה ילד ארור שזה גידל , הר"ז דבר
כולל בכל האומה , ובפרט לכל א' מישראל העובר
על מה שגזרו הקב"ה גורס למעלה קלון לשכיבה
ובהיות האדם מוסף פשע מוסף גלות וגיורושין
שאומרי' למעלה ראו האם מה נכיס גידלה ראוייה
ח"ו שתתגר' מחן להיכל הוציל ולא יסרה את ככה
שהיה הגון כמנא לפי זה כי קלכא דשכיבתא הוא
שאיכס כוהגיס בה הכבוד הראוי לה בצמות עשה
ועוברי' על ל"ת , והנה בכלל הדברים שאדם חייב
דכבוד אב ואם התחובים חייב בכבוד אב ואם
העליוני' וכמו שהענה שלא להקל בכבוד אב ואם
התחובים וקאי' עליהו בארור מקלה איני ואמ'

וכתבו הפוסקי' שאפילו ברמיה . כך נרדף לזהר
 שלא יקל בכבוד אבואם העליונים ולהזהר מכל
 הכובע בכבודם . ומסוג זה כראה שנידף לזהר
 שלא לרדף בנה"ך וכמו שיתבאר עוד במקומו בס'
 הורת השליטים אליו תבא בס' : הנ' ומהדרי
 אפיהו משכית' יש בל כול ופרס . הכלל הוא
 כאלו הרשעים הם חוזרים והופכים פניהם מן
 השכינה אומרים בפיהם שאיב' רוצים להוות להם
 חלק באלהי ישראל והפרע הוא הפוסק דברי תורה
 על דברי בעלים מפני שהעוסק בתורה פניו כנגד
 השכיב' והוא פוסק במנא הופך פניו מן השכיב' .
 כיוצא בזה המתפלל . ופוסק באמצע אפי' אם הוא
 בפסקו דומיר בפרע אם הוא בתפילת' יח בחשאי
 ונתוך תפילתו מחזי' פניו להסתכל כאן וכאן בצרכי
 ענינו ודאי כובע בכבוד השכינה . וכבר ביארנו
 כל פכייב' כאלה במקומו בס' תור' השלמו'ם אליו
 חבא בליה . והנ' ועל דומאבי גרמיהו קמי
 שכיפתא . נרדף לזהר בזה מכל דבר שכזכר בתור'
 טומאת צפורים כגון טומאת המאכלים . וטומאת
 העריות . וטומא' הכירה . וטומאת הכנעני' ואז'ל'
 שהכנענים באים על חסא לשון הרע . ואמרו כל
 המוני' לשון הרע כעמא כל רמ' איבריו וכשמתו
 כעמאת זעה"ה וטומא' הע"ז . והכובע לזה הוא
 טומאת הכעס והרגו ויתבאל'ל' במקומו בס' כי
 הכועס מטמא ענינו מבית ומחוץ כע"ז ענינה .
 ועל הכועס כאמר ואלהי מסכה לא תעשה לך .
 סי' שעוש' פועה ענימו ע"ז . וכיוצא בזה טומאת
 הגאולה ואז'ל' כל מי שהוא גבה לב גורס לטמא את
 הארץ ולסלק את השכינה כמו שאמ' גבה עינים
 ורחץ לבב אותו לא אוכל . וכל גבה לב קרויים
 תועבת יותר מע"ז שהי' קרויה תועבה וק"ל . וגם
 מאור מאור נרדף לזהר מטומאת הונאת זרע
 לבעלה שעון זה פוגם בשכינה . ואז'ל' שאין עון
 שיטמא בו האדם יותר זעה"ז ובה' מהמוני' זרע

לבעלה ויתבאל'ל' במקומו בס' באורך יותר מזה'
 ועוד יש טומאה אחרת אעפ"י שלא כזכרה טומא'
 בתורה פני' והוא המשמש באשתו שלא כדרכ' כי
 הוא מכחיש רביקו פכים לפנים למעלה . ויתבאר
 גם זה לק' בס'ד . ונג' דברים אלו הזכיר מלת
 שכינה בכל א' וא' מפני כי היא כקרא' שכיב' להיות'
 שוכנת בתחתונים וב ישראל דוקא ברכתבי' ילך כא
 ירוד בקרבינו ואז'ל' בקש שתשרה שכנה בישראל
 ולא בפרסי' והודה לנו הקב"ה . והעובר על אחד
 מהדברים הרי השכינה כנגדו ואין לו נשת פכים
 וגם אריכות הגלות כי לא גלו ישראל עד שאמרו
 אין לנו חלק בירוד' וכו' איש לאהליך ישראל אל תקרי
 לאהליך אלא לאהליך וכפרו באלהי ישראל .
 והחוטא בדברי' האמורי' דומה וכופר בהשגח' ולא
 כתיישר בגלות ממה שהיה הוא סנת הגלות לכך
 ראוי ח'ו' שיתעבד עוד בגלות :

בט

עוד ב' בחיכות בענין הפגם . הא'
 הוא פגם השכינה . וגם פגם
 המגיע לת' ותשלך אמת ארצה . ויתבאר עוד
 בענין הפגם המגיע לו לקמן בס'ד והשכינה
 נועקת ככתבי ירוד' צדי לא אוכל קום . ע"כ
 נרדף לירא מועשיו ולא יגרום במועשיו נעקת
 השכינה עליו וכפלתה בארץ כפלה לא תוסף קום
 . והפגם הנ' ענין פגם הבסא והשכיב' מתלבשת
 בכסא ובהיות שם לבלוך חטא אינה עולה למעלה
 בזכותיהם של ישראל וזו היא עיקר היראה שלא
 יעבור על לא תעשה ויתן מקום לחנוכי' לפגום
 ולפרוץ גדר ליכנס פניה מלבד כמה בחיכות
 שכתבאו ויתבארנו עוד בס'ד .

ט

ועוד בענין הפגם אז'ל' בזהר אחר
 מות וזה"ל . בזמן שרכים נדיק'
 בעולם כנסת' ישראל' מעלה רוחות טובות
 ומתנב' מהמלך הקדוש ית' ופניה נהובין ושמחי'
 ומאירי' . ובזמן שרכים רשעים בעולם כרכיכל

כפי איכה מעלה ריח טוב וטועמת מצד האחר המרור , ואז השליך משמים ארץ תפאלת ישראל ופניה חסוכים , ויאל בזמן שרבים הנדקיק בעולם כתיב שמאלו תחת לראשי וימנו תחבוקי , ובזמן שרבים הרשעים בעולם לתיב השיב אחור וימנו , ויאל מהבא וכרגן מפרד אלוף כלומר פירש המלך מן המלכה הה' עדות איך וערות אמך לא תגלה , עכ"ל , הרי כתבאר כמה גדול הפגם בבחיכות שוכות , אם מה שפוגע לשכיכה טעמי המרירות להיות פניה חסוכים , ובחיכת כרגן מפרד אלוף שהפגם גם כן למלך היותו כפרד מהיכלו , וזו היא בחי' בענין הפגם המגיע נ"כ לת"ת שכל שש קצוות הנקראים כשיפות כולם יוכסין מן הדין :

טב

ועוד יודע בענין הפגם המגיע לשכיכה שכל ידה היתה נדריאת הדרס מתחלתו היותו מורכב משוכות ורע ולכן היא הסובל' הדושה מבנה כרפי בזהר בראשית וברעי' מהימנה פ' קרח אל' סכיכה מי שגומלחסר עמה אין ערך לשכרו ומי שחושבאלה אין ערך לעוכשו עוד אל' ברמ"ל נו עבירה איכה מבנה חור' אל' עבירה מכנה מנה וכונו שמכנה הוא כר המנה כן הוא מכנה כר כשמתו ומגופו הוא כנו ששאר גופו בחשיכה , וכן מי שמבלק השכיכה ממקומה גורס כנו לכל העולם וחושך למקום ההוא והטעם כי השכיכה היא כלולה מכל השפירות העליונו מכל ההיות ומכל השמות ומכל הכשמות והכסא והמלאכי הכל מנוויר בה כמנא כי בהטיב האל מעשיו עמה הוא גומל חסד עם כל העולמו הכלולות בה שכולם מאירים ועכפי הספירות הנטועות בה ומעוררי שרשיהם העליונים שזוכר באופן שיעוררו להמשיך הרחמים והשפע עד מלמעלה מעלה מהבת הכל ית' ולכן אין ערך לשכרו , וכשח'ו כגם הפגם מגיע לכל המטאיות

טז

ועוד יודע בענין הפגם המגיע לשכיכה שכל ידה היתה נדריאת הדרס מתחלתו היותו מורכב משוכות ורע ולכן היא הסובל' הדושה מבנה כרפי בזהר בראשית וברעי' מהימנה פ' קרח אל' סכיכה מי שגומלחסר עמה אין ערך לשכרו ומי שחושבאלה אין ערך לעוכשו עוד אל' ברמ"ל נו עבירה איכה מבנה חור' אל' עבירה מכנה מנה וכונו שמכנה הוא כר המנה כן הוא מכנה כר כשמתו ומגופו הוא כנו ששאר גופו בחשיכה , וכן מי שמבלק השכיכה ממקומה גורס כנו לכל העולם וחושך למקום ההוא והטעם כי השכיכה היא כלולה מכל השפירות העליונו מכל ההיות ומכל השמות ומכל הכשמות והכסא והמלאכי הכל מנוויר בה כמנא כי בהטיב האל מעשיו עמה הוא גומל חסד עם כל העולמו הכלולות בה שכולם מאירים ועכפי הספירות הנטועות בה ומעוררי שרשיהם העליונים שזוכר באופן שיעוררו להמשיך הרחמים והשפע עד מלמעלה מעלה מהבת הכל ית' ולכן אין ערך לשכרו , וכשח'ו כגם הפגם מגיע לכל המטאיות

ועוד יודע בענין הפגם המגיע לשכיכה שכל ידה היתה נדריאת הדרס מתחלתו היותו מורכב משוכות ורע ולכן היא הסובל' הדושה מבנה כרפי בזהר בראשית וברעי' מהימנה פ' קרח אל' סכיכה מי שגומלחסר עמה אין ערך לשכרו ומי שחושבאלה אין ערך לעוכשו עוד אל' ברמ"ל נו עבירה איכה מבנה חור' אל' עבירה מכנה מנה וכונו שמכנה הוא כר המנה כן הוא מכנה כר כשמתו ומגופו הוא כנו ששאר גופו בחשיכה , וכן מי שמבלק השכיכה ממקומה גורס כנו לכל העולם וחושך למקום ההוא והטעם כי השכיכה היא כלולה מכל השפירות העליונו מכל ההיות ומכל השמות ומכל הכשמות והכסא והמלאכי הכל מנוויר בה כמנא כי בהטיב האל מעשיו עמה הוא גומל חסד עם כל העולמו הכלולות בה שכולם מאירים ועכפי הספירות הנטועות בה ומעוררי שרשיהם העליונים שזוכר באופן שיעוררו להמשיך הרחמים והשפע עד מלמעלה מעלה מהבת הכל ית' ולכן אין ערך לשכרו , וכשח'ו כגם הפגם מגיע לכל המטאיות

שלא

שלא ישבח ממנו עכ"ל

וכיוצא בזה כתבאר בזהר חוקת סגריך לירא מהדן שבשכיבה שנתחילה עניה מאירים לאדם ואח"כ מכה והורג ולכך השכיבה בקראת כו"ן כפופה כמ"ה ולא תוטו אש את עמיתו והשתא היא בפנים מאירות ועושה אוכאה לבני האדם ואח"כ מכה כחש ומימת ואמרה לא פעלתי און ע"כ וע"ו בזה שהע"ה כהם ככפיר אימת מלך מתעברו חוטא כפשו באלו ואמר מתחייב ככפשו וזה"ש ג"כ ירא את ה' כני ומלך

סג

עוד בענין הפגם או"ל בזהר פרש' יתנו שכאשר האם יושבת על

הבנים כל העולמות כולם נשמחה בשלימות כסתלקת האם כולם כסתלקים ממקומ' וכתוב לא תקח האם על הבנים לא יעשה האדם עבירות למטה כדי יסתלק האם מעל הבנים ע"כ הרי מנולא שהפגם מגיע עד לסלק האם מעל הבנים שהם השש קננות

סד

עוד כתבאר בתיקונים דף ז' שלפעמי' הפגם מגיע בכל אותיות יוד"ד שיכולי להרם באותיות השם כמ"ה פן יהרסו אל יוד"ד ובשכיל שיהרסו ליה כחטאם נריכי לבנות אותם בתפילת' עכ"ל

סה

עוד מענין גדול הפגם מה שפי' בתיקוני דף י"ג מ' שמפריש אחד מחבירו מעשר אלה חסוד באלו הפרשי בד' ופי' הר"ם קודרו"ו ר"ז"ל שהוא כמשל הקודע לבושי המלך מעל המלך והב' :

סו

עוד יש פגם בכסא וזה כתבאר בתיקונים דף ג' ע"כ וזה"ל שכי"ה כאמר דה אל תרחובי שאבי שחרחרת ע"ו שהיא בגלות וכסא שלה פגום בעכוות של ישראל ששם בשמתן של ישראל ולכך אשרי לו למי שמתקן לה כסא בתפילותיו ובמזותיו כי אחר שהכסא

פגום בשכילם וכסתלק אש יוד"ד משם כי הוא אינו שורה במקום פגום כמ"ה כל אשר דו מוס לא יקרב כמו כן אינו שורה בכסמה פגומה אשרילו למי שמשלים כשמתו שישרה בה עם יוד"ד ועושה אותו כסא אלו עכ"ל ומדבריה' כמצינו למדים שיפגום האדם בכסא בג' דחיות אם שהשכיבה בהיות שהכסא שלה פגומה היא מנטערת מפני שהיא כסמה מתלבשת בתוך הכסא וכמו שיגיע צער לכסמה דהיות הגוף פגום ומוכה ומעונה מחמת העוכות כן השכיבה שהיא מתלבשת בתוך הכסא מנטערת מהפגמו' שבכסא וביארו שהפגם מגיע לכסא מפני שורש הכסמות שבכסא ובהיות פגומות למטה פגומות למעלה בכסא ויגיע מזה פגם בשכיבה ד' שלא יעוררו הכסמות מיין כוקבין לשכיבה אחר היותם פגומות בכסא והב' ז"ה והג' שהת"ת שהוא יוד"ד שהוא האדם היושב על הכסא מתחלק מכל וכל עוד פי' בזהר בהעלותך שבכסא מנוזרים וככתבים כל העוכות וזה"ל נעשה שהדין תלוי על העולם ודין מנזים והקב"ה יושב על כסא הדין לדון העולם באותו הכסא כמה דיכי רשומים דו כמה כתבי ופיתקין בעלמים וגכוזים בתוכו וכל הספרים הנפתחים עם בגכוזים ולכך אינו כשכת כלום מהמלך ית' והכסא הזה אינו מתוקן ולא שורה אלף בחדש השביעי שהוא יום הדין יום שכל בני העולם כוכרים וכפקדין דו וכולם עובדים לפני הכסא ההוא עכ"ל :

סז

עוד מענין הפגם המגיע לעולם המלאכים נרין לירא כיו"ז מלאכים שהם כקראים עיני ה' משוטעות והם מעידים על כל פגם המצטייר בהם ואח"כ הולכים ומעידו לפני שבעים סנהדרין והו עיני יי' משוטעות בכל הארץ וכמ"ה בזהר משפטי וזה"ל דוד אמר הרע בעיניך עשיתי בעיניך לפני

האדם שהוא כרוי לב והוא נתון בממוכו שאם
יערכוהו שלא יתן יגיע לו נער בלי ספק והפגם
הגמור המגיע לתחתונים הוא שאיך כווליס שום
דבר ולכן נרדף לירא לפגם שלא יפגום עצמו
דהיינו בנשמתו העדר האור העליון ממנה דמה
שאלו הכתוב ועבר את השמי' ולא יהיה מטר וגו'
על המער הגשמי תיבח בימי הרעב זאם בימי
השבע וחסא דמה מתקיים ועבר את השמים אלף
ורחי על העדר אור התור מהכשמו למט' שהתורה
כמשלה למטר שכ' יערף כמטר לקחי וגומר , וכן
נרדף לירא שלא יפגום למעלה כדפר' , ולכן נרדף
להגביר לעולם הינ'ט על הינה'ר וככ' ל ויתבאר
עוד בס' ד :

ע עוד מעבין הפגם המגיע לימים ביארזו
חז' בפסיקתא דבתי חז' מכל
משמר כנור לנך , אר' אחא דמ'ח מ'ע בתורה
כנגד דמ'ח איברים שבאד' סכל אכר ואכר נוח על
האד' עשה בי מנוה שתחיה בזכות ותאריך ימים ,
ושם'ה מ'לת כמכין ימות החמה שבכל יום משעה
שהחמה זורחת עד שהיא שוקעת נוחת ואומרת
לאר' גזרתי עליך בימי שהגיע ימיך ליום הזה שלא
תעבור בי עביר' ואל תכריע אותי זאת כל העולם
לכף חובה על' המדרש , ובהר' פ' אמר חז' ל'
לעבייכוו' און לך יום שאין ממוכה עליו יום על און
למעלה , ונרדף האדם לזרזר ולהשמר שלא יעשה
פגם בחיותו היום ולא יפגו' לפני שאר ימים אחריו'
והכן במעשה התחתונים בתעורר מעשה העליון
אם אדם עושה מעשה למטה כראוי ככה כתוסף
לח וגבורה למעלה , עושה אדם חסד בעולם
כתעורר חסד למעלה וכוזה בחיותו יום ומוכתר בו
בשכילו , מתנהג האדם דרחמים למטה כתעורר
רחמים על אותו היום ומוכתר בו בשכילו , ואותו
היום עומד עליו להיות אפטרופא בשכילו בשעה
שהוא נרדף לו , וכה' ג' דהייך זה שאם עושה
האדם

עביך מדעו ליה , אלף מאי בעיך , אמר
דוד בחיותו המקום שחשתי , בעיך היה כי
הייתי יודע שעביך עומדים ומזומנים לפני ולא
חשתי לכלום , הרי החסא שחשתי ועשיתי
כאן היה מקום בעיך , ונרע' מהימ' פרש'
אמור חז' השומר בא ותובע דין על כל מעשי
בני העולם , ואלה הם עביו' שהם משוטטין
בכל העולם , וכמה הן עביו' שאין להם חשבון
ההולכי ומשוטטו' בכל העולם וראים כל מעשי
בני העולם , אוי לאות' שאינם משגיחים ואינם
ראים ומתבוכים במעשיהם דהא אלףל בנאמד
הם עומדים , והולכי' עירי המלך ומשגיחים
והשומר הזה עומד לפניו ותובע דין , פלוגי
פשה כך זכר והא הכא העדים : עוד מסוג זה
שגורם שפמאל' הקמא יכנס בן עולם המלאכים
הקדושי' ללמד קטנורי' הלא יאמרומי גרם שיכנס
השמה'זה המסרות ביכ'ה הלא בודחי יעכש ח'ז' :
סח עוד מעבין פגם המגיע למלאכים
ששני המלאכים ההולכים עם
האדם תמיד לשומרו שעליהם כאמר כי מלאכיו
יזהו לך לשמרך בכל דרכיך בחיות האדם חושא
הם גדלים ממכו ועומדי' אבלים עליו מפני חסאו
וכמש'ה זאש'ם בחומיו' לו ולאכליו שהם המלאכי'
ויפקודין בוהר כשא שאכליו הם רמ'מ'ע
המתאבלים עליו וע' :

טט גם הפגם מגיע לשמים , כי נרדף
השמי' העליוני להשפיע לעולם
שפע טוב ורחמים לתחתונים והקב"ה נרדף לעבר
אותם שלא ישפיעו כדרכם שכ' ועבר את השמים ,
כמא' בזה גם פגם קפת לשמים , וזה הפגם כוגע
במלכות' שהמלכות כקד' את עגרת שהיא כוכב' כל
השפע העליון הבא אליה והיא עונרת אותו ואי'
כותבת לתחתונים אלף טיפין טיפין מפני שאינם
ראויים וכ' בזהר בלך חוהו פגם שהם נרדפין
לעבר שלא כדרכם וגיע מזה להם נער , כמשל

האד' מעט' אכורי' ענו כתעורר באתו היום ופוגם
 אותו לאח' כ עומד עליו לאכורי לכלותו מהעה'ו
 שבמה' שהאד' מורד בה מורדין לו עכ' ל' וכיונא
 בזה הימא' פי' בזה ר' ויחי שהוא מ' ה' ה' ימים
 יונרו' שהימים ענמם י' להם ניירה והויה שנהם
 מתלבש' הכש' אחר ניא' מן העולם כפי המעשים
 אשר תקנה בהם . וזה העתק לשונו . החרשים שמעו
 שמו והעורים הביטו לראות . החרשים שמעו
 אלו כבי האדם שאינם כועי' אוב' ולא שומעי' לר"ת
 גלמות רבוכס ית' ט' . והעורים שאינם רואי' לירע
 ולהתבונן על מה הם קיימין שבכל יום ויום כרוו
 יונא' וקורא' ואן משגיח בו . דתניא' אותו ימי
 האדם כשכברא' באתו היום שיונא' אל העה'ו
 כולם עומדי' במעמדס והולכי' ופודרחין ומשועטין
 בהעולם ויורדים ומזהירין להאדם בכל יום ויום
 לבדו . וכשנא' אותו היום והזהיר' אותו והאדם
 חוטא' באתו היום לפכי' הש' אותו היום עולה
 בחרפה ובושה וכלימה ומעיד עדותו ועומד לבדו
 מבחין עד שישוב האדם בתשובה וזה יחזור אותו
 היום למקומו . לא וזה יורד אותו היום וכשתתקף
 עם רוח החיובי ומתלבש בגלס' דמנ' האיש ההוא
 ממש כרי להזיקו ודר עמו בביתו ויש שדוירו לעוב'
 אם הוא זוכ' ושב בתשוב' ואי לא דיורו עמו לרעה .
 בין כך ובין כך כחשרי' אלו הימים ואינם כככסיס
 במינין הכשאר' . או לאותו האדם שמחסר ימיו
 לפכי' הש' ואיכו מניח ימיו למעלה להתעשר בהם
 בעה'ו ג' ולקרב עמוהם אל הש' ינא' וראה כשקרבי'
 אותם הימים לפכי' הש' אם האדם ההוא שיונא'
 מהעולם הוא נדיין עולה וככנס באת' הימי' והם
 לבושי יקר שמתלבשת בהם כשמתו . ואוי לו למי
 שמחסר ימיו למעלה שפשרוטיס ללכשו בימיו אוי
 אותם הימים שפגם אותם ע' חטאיו חסרים הם
 מחמתו הלבוש וכמנ' שהוא מתלבש בלבוש חסר וכל
 אכן אם רבים הם חטאיו שלא יה' לו צמה להתלבש

בעה'ו ואוי אוי לו ואוי לכפא' שרפין אותו בגיהנם
 על אותם הימים ימים על ימים על חד תרין .
 ואשרי להם לנדיקי' שימיהם כולם שמורי' אלל הש'
 וכעשה מהם לבוש יקר להתלבש בהם בעה'ו .
 ועל זה כאמר ואברהם זקן בא בימים' . פירוש
 שככנס וכתלבש בימי' כולם שהיו מתוקלי' כראוי .
 הרי מבואר בעובס מי שאיכו מתקן ימיו כראוי
 דדייכוין ליה בגיהנם וימין על ימין על חד תרין
 והעעס כי אחר היות כל ימי האדם לבוש א' שלס
 והוא שיעור קומה שלימה שנהם מתקן האדם
 כשמתו להבטיה וכל פגם שיהי' ביום א' הוא פגם
 בכל הלבוש שממנא' לבושו קרוע . וזה ש' בפ' ק'
 דחגיגה על רב אחי שיהיה הולך ג' חדשים ללמוד
 יום א' וחוזר לביתו ג' חדשי' וכמנ' וזאתו יום יוס
 ידרושון כל העוסק בתורה אפי' יום א' בשנה כאלו
 עסק כל השנה כולה . וכן במדת פורענות דבתי'
 כמספר הימים אשר תרתם את הארץ וכי מ' שנה
 הטאו והלא מ' יום חטאו לא לומ' כל העובד עבד'
 אפי' יום א' בשנה מעה' כאלו עבר כל השנ' כולה .
 והעעס כדכתבנו שאחר שהימים הם לבוש לכשנ'
 והיום הוא חלק שיעור קומה קטנה מהלבוש כשנ'
 עליו כאלו פגם בכל השנה . ולכן נרדף זהירות
 גדול לכל יפגום שום יום מימיו ואם ק'ו פגם ש'נ'
 ביומו כאז' שוב יום א' לפכי מיתקד שממנאו כל
 ימיו בתשובה . ואז' ל' שהכונה שיאורו ימיה מתקן
 התשובה העליונה כמו שצ' ימי תשובה התשובה
 מתקנת כל ימי השנה מפכי שכולס חוזרים אליה
 כן בחזר' כ' יום ויום לבדו מאירי' מהתשוב' וכמנאו
 כולם מתקוקים קודם בא יום הדין של ר' ה' ימי
 התשובה . ואז' יירא מהשתלקו' הגלס' מהאדם
 ותלוי אם ישוב בתשוב' אם לאו ככוכר לעיל עיין .
 וכיון שמעביטין אותו על חד תרין ראוי שצטובו
 בתשובה יעשה יונות ותוכה בכל יום על חד תרין
 וירבה במנות תפילין ערב ובוקר כמו שיבא עוד

במקומו

במקומו בס"ד וכל האפשר בידו . וכן לבקר חולני
 ולהרכות בנדרקה וכיוצא לכל מנות ג"ח כמו שיבאר
 במקומו בס"ד וישנו בתשובה כי בתשובה מתקן
 הימים החסרים וזו היא מעלה גדולה לתשובה .
עא ועוד מעטין הפנים הכונע ליימי שבי"ב
 שעות היום והלילה מתגלגלים
 י"ב גרופי ידו"ד בכל שעה זירוף א' ואם ח"ו פוגם
 הוא פוגם באות ההווה המתגלגלת באותו שעה .
 ובח'ה אל תמרוד בארוכך והוא משגיח בך . ועוד
 פיר' כי יש תת"ף חלקים בשעה וכנגדם שם בן ד'
 מתגלגל בזירוף כי קודם בא"ב תת"ף זירופין .
 ותת"ף חלקים אלה שבשעה הם תת"ף כשימות
 שהארס מכשים ועל כל כשימה וכשימי'ם אות משם
 בן ד' הכותן בו חיות הכשימי' ההיא . וזהו כי על
 כל מונ' פי יד' יתיה האר' וכיון שה"ז הוא הכותן
 הכשימי' והחי"א כ' ראו שיהיו כל כשימותיו לעבוד'
 הבורא ית' ש' . וזה ש' ז' ל' בכ"ר צפוק כל
 הכשימה תהליה . על כל כשימה וכשימה שהוא
 כושם נרד' לקלם להקב"ה שכל' כל הכשימה תהלי
 יה . וכשיסתכל האדם בדבר הזה ירא מלחטוא
 ויכה' בעצמו עבדה ושפלו' כי איך יחטא ויקל ראשו
 בחיים שהש"ז משפיע בו . ולזה קראו רז"ל לשי"ז
 מלך עגוב כדאיתא בס' היכלות כי איך לך על בון
 גדול מזה שחיים שהוא ית' שופע באדם ובאברים
 שהכין לו לעבודו יחט לו . משל למלך שכתן לעבדו
 משות לקבות לחם כדי שיתפרכם בו והלך העבד
 וקפה מהמעו' מקל להכות בו לארובו היש לך עבד
 דע גדול מזה ועכ"ז השי"ז הוא עגוב ועובר על
 פשע ומאריך אשו כ"ש כוטר מטיפה טרוח' שראוי
 לעבור על מודותיו כמו שיבאר עוד לק' בס"ד .

עב יש

עוד כמה פרטים ביראה מחמת
 הדין . נרד' לירא ממכה וכמה
 עדים היונעדים עליו בכל ווס . ואז' ל' אם יאמ' לך
 ונ"ה קחא והקב"ה מוחל לך אל תאמן בו . שמו

יאמר ארס מי מעיד בי . אבני ביתו וקורות ביתו
 מעידו בו . ב' מלאכי השם המלוין לו לחד מעדין
 בו . כשמתו של אדם מעיד' בו איבריו של אדם
 מעידו בו . ולמדו כל זה מפסוקי' בפ"ד לחגיגה
 ולקטר אבי נרד' . ופירשו ברמ"פ שזעתי קורות
 ביתו מעיד' בו ולא עוד אלא אבני ביתו מעיד' בו
 מאי קורו ביתו אינון קורות דליבא . ואבני ביתו
 אינון רמ"ח איבריו דליה . שהרשע עובותיו חקוקים
 על עצמותיו . שהגוף על העצמות יקום לעתיד
 לבא . ולכך זכיותו וחובו' שלו חקוקים לו על
 עצמותיו ואם יזכה יקום גוש' על גרמון דליה ואי
 לאו לא יקום וכמעט לא יהא ליה תחיית המתים
 ולא עוד אלא שבי עדים על האדם עין ריאה ואוזן
 שומעת . וכ"ד כו"ב ורן עובותיו ולא עוד אלא השמש
 והירח הם עדי' על האדם . והנה בהקדמ' המאמ'
 הזה שאמ' שהרשע עובותיו חקוקי' לו על עצמותיו
 וכמעט שאין לו תחיית המתים מבואר מ"ש הפסוק
 וכהמת בארד תך ככלו בשרך ושארך ואמרת איך
 שכאתי מוסר והענין כי כל אדם סתם אפי' דיוק
 אין לו נער אלא בהיות לבוש הבשר קיים שקשה
 דימה למת כמחט בבשר החי ואחר עיכול הבשר
 הנדיק יש לו מכוחה ויש לו חלוץ עצמות . אמנם
 הרשע אחר דין הבש' ודין הקב' כשאר' לו עובותיו
 על עצמותיו ואז הוא כוה' ור' וזר' איך שכאתי מוס'
 וזהו באחריתך ככלות בשרך ושארך שהוא אחרי'
 איכול הבש' בקבר' עוד יצא בשרך ושארך להורו'
 לבוש של תאוות הפה' הוות וכפסדות והעפעפי
 הבשר הוא מהקליפה ולכך שולטת בה הרקבון
 זולתי הנדיק' הגמורי' המזככי' צרם כשה"ז שאין
 דימה שלט בהם צמיתת' והפה עיקר האיברים
 המתאווים תאוה גשמית הוא ע"י הבדית והבדית
 יקרא בשר שכאמ' וכבר קודם יעבדו מעליך והוא
 מתאוה לאשתו הנקרא שאר כדכתי' כי אם לשאר
 הקרוב אליו וז"ל אין שארבו אלא אשתו ובאשר

עושר האנשי שלו ככה ראוי לעשו פקס ומסר
לפניו לעיניו ולהתנוון צו תמיד חיד יתקיים כפסו
וכמו שכבאר עוד לקמן בס"ד :

עב

עוד בענין העדים המעידים עליו
לעס הדין התורה היא מעידה
עליו כמס'ה לקוח את ספר התורה הזה והיה שם
בך לעד , וזוהר פ' וחי וזה"ל בכל יום ויום הכרי'
פתוחים ומעשים ככתבם ואין מי שמשיג צוה
ואין מי שיטה אזכור לזה והתורה מעידה עליו
בכל יום ויום וקול קורא בקול גדול וחזק מי פתי
יסור הכה וחסר לב אמרה לו ואין מי ששומע וצוית
לקולה וכו' :

ער

עוד בענין העדים , הנשמה היא
מעידה עליו , ובפסיקת' רבתי
פ' כד אלהים נשמת אדם א"ר אחא הכסף מגדת
כל דבר ודבר שהאדם עושה בסתר בחשך ובגלוי ,
ודפתריות כתובות לפני הש"י על כל מה שבני
אדם עושים , לעתיד לבא הקב"ה מוכיח לכל א'
וא' מעשיו והם עומדים תנוהים , משל לא' שהיה
כשני בתו של מלך והוא מאכסים ושאל בשלמו של
מלך בכל יום , והמלך אומר לו כך וכך עשית
בביתך כך וכך כעסת וכך וכך הבית את' עבדיך ,
והיה יוצא ואמר לבני פלעין שלו מי א"ל למלך ספק
עשיתי וגו' והוא יודע , אמרדלו שטוה שבועלם
צחו אתה כשו והיא מגדת לו , כך הכסף וסח
צאפיו נשמת חיים והיא מגדת לו כל גיה שהיא
עושה עכ"ל , וזוהר יחיה תאפא בשעה שהאדם
עומד בצדק עדים עומדים לנגדו מעידים והוא
אינו משיג עליהם , והכשמה מעידה לפניו בכל
עת ובכל שעה אי צוית הריעו טוב , ואי לא הרי'
הספרים פתוחים והמעשים פתוחי' ובשעה שדכין
האדם למעלה מעלן לשמחתו לב"ד ודין אותו על
מאמרה והיא מעידה על הכל ומעידה על כל
מחשבות האדם והרהוריו , אב' על מעשיו לא

יחשוב האדם שכל האיברים המתאווים התאוה
יתבטלו ויכלו יבא מלהמכע מלדורף אחרי הנלי
העולם הכלים והכספים שהבשר שהאדם מגדל
מעצמו בהמשכו , אחר הנלי העולם הוא הכלה
ההכשמה , אבל מי שיקדש בשרו ולא יהנה
מתענוגי העה"ז רק מסעודת מזנה כמו שיתבאר
בספר תורת השלמים בענין קדושת האכילה
אליו הבא בס"ד , אותו הבשר אין הקליפה שלטת
בו : ומה שא"ל בחגיגה שהמלאכס ההולכי עמו
הם המעידים בו , כראה שכך הם דברי הרשב"י
ע"ה בזהר ושב וסוף פ' שלח וזה"ל נר"ך האדם
לברוק חסדיו בכל יום ויום דהא כשהאדם עומד
מומתו ב' עדים עומדים לפניו והולכים עמו כל
יום ויום , וכשירנה האדם לקום אות' העדים א"ל
בשע' שפותח עיניו עיכך לכוכח יביטו ועפעפיך
ייטירו כגדך , קס מומתו ומכין רגליו לילך אות'
העדים א"ל פלם מועגל רגלך וגו' , וכשירנה לדבר
א"ל כבוד לשוכך מרע , וכששולח ידיו בענייני
העולם העדים א"ל סור מרע ועשה טוב , אי
שומע וצוית להם הרי טוב ואי לאו קתיב והשטן
עומד על ימינו לשטנו כל העדים מעידי' עליו ועל
חפציו לחובה ולא לזכות ואם רונה האדם לעסוק
בעבוד הש"י כל העדים הם סיכויגורי' ומליכי יושר
לפניו ועומדי' להעיד עליו טוב וזכות בשע' שצריך
לכך , וע"כ כל אדם ירא שמים בכל יום ויום
כשהלוי' צאה נר"ך להסתכל ולעין צומעשו שעס'
כל היום ההוא כדי שישוב מהם ונר"ך להתנוון
בהם תמיד כמס'ה וחפצתו כגדי תמיד כדי שישוב
לפני הש"י עכ"ל , וזו מזה הערה לכל ירא אלקי'
להשתדל לעיין כל יום ויום במוה שעס' אותו היום
וצמה שחטא ופנס וירשום על ספר עונותיו ולפניו
לזכרון ציון עיכוו תמיד , ובלי ספק שבכל יום ויום
האדם חוזר על פקבאו וכתביו שיש לו על משאו
ומתכו לעיין ולראו' חיד ועימדו ויתקיים קיום גבו

זיחל משה עה עו עז עח עט

מעידה דהא כולם בספר ככתבך עכ"ל :

עח

עור עז עח עט עפ"י העדים השמיים והארץ
הם עדים על מעשי האדם , וזה
אין נרדף לפנים וכבר נודע ומזוהר פסוק העידותי
בכס את השמים ואת הארץ וגו' . האויבו השמים
וארבעה וגו' שמשו שמים והאויבי ארץ וגו' ורכס
במוהם , וכספרי א"ר בבאש בזמן שהאדם חיוב
אין כושעין בו דאלא עריו כמ"ה יד העדים
תהיה בו בראשונה וגומ' ואח"כ יוד כל העם
באחרונה כך בזמן שאין ישראל עושי רצון הש"י
באמר ועבר את השמים וגומ' ואח"כ ואברתם
מהרה וגו' ובזמן שישראל עושי רצונו של מקום
באמר והיה ביום ההוא כאש י"י אענה את השמים
ואת הארץ והארץ יענה את הדגן וזרעיה לי
בארץ ע"כ , וכן הוא בתיקוני זוהר :

עז

עור עז עח עט עפ"י העדים השמיים והארץ
הם עדים על מעשי האדם , וזה
אין נרדף לפנים וכבר נודע ומזוהר פסוק העידותי
בכס את השמים ואת הארץ וגו' . האויבו השמים
וארבעה וגו' שמשו שמים והאויבי ארץ וגו' ורכס
במוהם , וכספרי א"ר בבאש בזמן שהאדם חיוב
אין כושעין בו דאלא עריו כמ"ה יד העדים
תהיה בו בראשונה וגומ' ואח"כ יוד כל העם
באחרונה כך בזמן שאין ישראל עושי רצון הש"י
באמר ועבר את השמים וגומ' ואח"כ ואברתם
מהרה וגו' ובזמן שישראל עושי רצונו של מקום
באמר והיה ביום ההוא כאש י"י אענה את השמים
ואת הארץ והארץ יענה את הדגן וזרעיה לי
בארץ ע"כ , וכן הוא בתיקוני זוהר :

עז

עור עז עח עט עפ"י העדים השמיים והארץ
הם עדים על מעשי האדם , וזה
אין נרדף לפנים וכבר נודע ומזוהר פסוק העידותי
בכס את השמים ואת הארץ וגו' . האויבו השמים
וארבעה וגו' שמשו שמים והאויבי ארץ וגו' ורכס
במוהם , וכספרי א"ר בבאש בזמן שהאדם חיוב
אין כושעין בו דאלא עריו כמ"ה יד העדים
תהיה בו בראשונה וגומ' ואח"כ יוד כל העם
באחרונה כך בזמן שאין ישראל עושי רצון הש"י
באמר ועבר את השמים וגומ' ואח"כ ואברתם
מהרה וגו' ובזמן שישראל עושי רצונו של מקום
באמר והיה ביום ההוא כאש י"י אענה את השמים
ואת הארץ והארץ יענה את הדגן וזרעיה לי
בארץ ע"כ , וכן הוא בתיקוני זוהר :

עח

עור עז עח עט עפ"י העדים השמיים והארץ
הם עדים על מעשי האדם , וזה
אין נרדף לפנים וכבר נודע ומזוהר פסוק העידותי
בכס את השמים ואת הארץ וגו' . האויבו השמים
וארבעה וגו' שמשו שמים והאויבי ארץ וגו' ורכס
במוהם , וכספרי א"ר בבאש בזמן שהאדם חיוב
אין כושעין בו דאלא עריו כמ"ה יד העדים
תהיה בו בראשונה וגומ' ואח"כ יוד כל העם
באחרונה כך בזמן שאין ישראל עושי רצון הש"י
באמר ועבר את השמים וגומ' ואח"כ ואברתם
מהרה וגו' ובזמן שישראל עושי רצונו של מקום
באמר והיה ביום ההוא כאש י"י אענה את השמים
ואת הארץ והארץ יענה את הדגן וזרעיה לי
בארץ ע"כ , וכן הוא בתיקוני זוהר :

עט

עור עז עח עט עפ"י העדים השמיים והארץ
הם עדים על מעשי האדם , וזה
אין נרדף לפנים וכבר נודע ומזוהר פסוק העידותי
בכס את השמים ואת הארץ וגו' . האויבו השמים
וארבעה וגו' שמשו שמים והאויבי ארץ וגו' ורכס
במוהם , וכספרי א"ר בבאש בזמן שהאדם חיוב
אין כושעין בו דאלא עריו כמ"ה יד העדים
תהיה בו בראשונה וגומ' ואח"כ יוד כל העם
באחרונה כך בזמן שאין ישראל עושי רצון הש"י
באמר ועבר את השמים וגומ' ואח"כ ואברתם
מהרה וגו' ובזמן שישראל עושי רצונו של מקום
באמר והיה ביום ההוא כאש י"י אענה את השמים
ואת הארץ והארץ יענה את הדגן וזרעיה לי
בארץ ע"כ , וכן הוא בתיקוני זוהר :

עולם

עולים ומשגיחים עליהן למעלה וככתבו בספר
 לפניה וע"כ נרדף האדם לומר ולהשמר מעבירות
 דהא כמה וכמה פעמים העולם כדון עב"ל :
ב עוד נרדף לרא' כי במדה שהאדם מודד
 מודדן לו שאם הוא גובר על יגרו
 גורם להגביר נד החסד על נד הדין ואז טוב לו .
 ואם ח"ו הוא בהיפוך גורם להגביר עליו נד הדין
 ואז ייסורין בא' עליו , ובתיקונים פי' שלכך נקרא
 המלאך מעטרוף , משה , שלפעמים משה כלפי
 זכות לנדיקים ולפעמים משה כלפי חובה לרשע'
 , ולכך מתהפך ממשה לכחש לרשעים להלקותם
 בו , ומכחש למטה לנדיקים ליתן להם נד שטר
 טוב , וכשהאדם שולט על יגרו כהפך מכחש
 למטה , ואם ח"ו יגרו שולט עליו כהפך ממטה
 לכחש , ועוד ידנה בעניין במדה שאדם מודד
 מודדן לו , כי כפי מה שהתעורר הדין למעלה
 אותו השיעור ענמו וישפע לחיובי שפרע ממנו
 והיכו ה"ד כי פועל אדם ישלם לו , וכוהר קרח
 זהו ה' האדם הזה הולך בעה"ז ועושה מעשיו
 וחושא לפני בוראו ית' אותו המעשה תלו עליו
 לשלם לו דינו הה"ד כי פועל אדם ישלם לו , אותו
 המעשה ישלם לו , ועב"ז אם ישם אליו לבו ורננו
 לשב לפני בוראו ית' רוחו וכשמתו אליו יאכופ
 בצרור החיים ואיכו מביח לכפשו לידן נדיכים
 אחרים ע"כ , וזוה יוכן עוכש לעובר על כל ל"ת
 שבתורה שהזכרכו לעיל ח' ל' , כי מנות ל"ת הם
 גדרים וסיג' לתפוס סמאל בקולר ושלא להתירו ,
 והעוב' מתיר החבל ולכן יגרים רפה לענמו שיכשך
 בייסורי' בעה"ז או בעה"ב אם לא כתייבך בהע"ז ,
 וכ"פ בתיקוני' דף י"א ע"כ כשגשלת של ברזל לכלב
 מ' שמוציאו מהשגשלת גורם לו לענמו כמה כשיכו'
 ייסורי' שזשך אותו כן העובר על מל"ת מתיר
 החבל ומוציא הכלב שהא' סמאל' שהוא תפוס
 בקולר , ועליו אמר דהע"ה הנילם נחמד בפטי

מיד כלב יחידתי , ובתכא דבי אליהו הובא בילקוט
 שמואל פסוק ויד' באכשי בית שמש הארץ בעניין
 הזה שעל הכל הש"ס פורע מדה כנגד מדה ובמדה
 שהאדם מודד מודדן לו , וכן בסוטה פ"ג הביא
 כמה ראיות לענין שבתורה שהאדם מודד מודדן
 לו בה , והאיה מסוטה , ומשמעון שהלך אחר
 עיניו וכקרו עיניו , ומאכשלוס שבתגאה בשערו
 לכך כתלה בשערו ולפי שבא על עשר פילגשי אביו
 לכך כתבו בו עשר לוכזיות , ולפי שגנב שלש
 לנבות לב אביו ולב ב"ד ולב ישראל לכך כתבו בו ג'
 שבעים , וכן לענין הטוב מרוב המתיה למשה
 שעה א' לפיכך כתעכבו לה ישראל' ימים במדבר ,
 יוסף עסק בקבורת אביו וזכה שנתעסק מרעה'
 בקבורתו כמש"ה וקח משה את ענמות יוסף עמו
 , ומי לבו גדול ממשה שלא כתעסק בו אלא הקב"ה
 שכאמר ויקבר אותו בגיא , וכן האריכו עוד
 כיונא כאלו בתוספת' דבוטה פ"ג ע"ש , וכן עס
 בגמ' מבואר עוד שבין עבירה גדולה ובין עבירה
 קטנה וכן לענין המננות ג"כ מודדן לו במדה
 כנגד מדה וכל עבירה ועבירה אע"פ שלא כפרעו
 ממנו פעם ראשונה ושנייה לא ויתרו לו עליהם
 אלא מנרפין אותן לחשבון גדול , וכן בשטר
 המננות לעה"כ , והאריכו רז"ל בכל זה מראיות
 המקראות ומדרשות הפסוקים ומפני שכוונתו
 בחיבור הקטע הזה לקצר ולברר תוכן כל דברי
 המוסר והיראה והתשובה מספרי החסידים
 הראשונים בדרך קצרה וכלל ע"כ לא אאריך
 להזכיר כל מה שהוזכר מזה בכל הגמ' והמדרש'
 ובדברי רז"ל הקדמוני' את שמעורר האדם לרא' ,
 ובתכא דבי אליהו ובילקוט פ' האינו הכל ברא'
 הקב"ה בעולמו חון מן מדת השקר ומדת עוולה
 שכאמר הכור תמים פעלו וגו' וכו' מעיד אבי עלי
 שמים וארץ אין כל בריה ירדת לידי נצר אלא
 מתקן שאוכל ושותה ושמת הוא ואשתו וזכאי וכל

אשר לו כפטר לבי' עולמו . אין פירות ותבואה
 בא' לדי הרקבה רק מתוך דרכי בני אדם . אין
 שכיחה של בני אדם כהוא בחט' ימיהם רק מתוך
 דרכיהם . אין בני אדם משמא' כנגע' רק מתוך
 דרכיהם . אין ב"א באין לדי הבאשה רק מתוך
 דרכיהם . ואין נשים משנאין בזיבה רק מתוך
 דרכיהם שכ' כה אמר יי' בורא השמים הוא אלוקים .
 בא ולמד מדרך ארץ כלום אדם בוכה בית אב ע"מ
 להכניס לו כלים ולהכניס לו פירות כך בני אדם
 מדרכיהם כדוכי' כדי להנילם מיום הבא' . ולא עוד
 אלא בג' דברי' אדם מתחיל בכל יום בשעה שכתב
 לבית הכסא אומר לו ראה דרכיך רימה . בשעה
 שמקוין דם אמר ליה ראה בשר גדם אתה . בשעה
 שהולך לפני המת אומ' לו ראה לפני מי את' הולך
 ועדיין איך חוזר כך ומדבר דברי' יתרים שכ' אולת
 אדם תסוף דרכו . עושה אדם עצמו לדבר אמת
 מוסרי' לו מלאך שמתנהג עמו בדרך דקוי' ומדבר
 אמת . עושה אדם עצמו רשע לבחש ולשקר
 מוסרי' לו מלאך שמתנהג עמו בדרך רשע' ומבחש
 ומשקר . עושה אדם עצמו חסד לסבול את הכל
 מוסרי' לו מלאך המתנהג עמו בדרך חסדי' וסובל
 את הכל שכ' אבי' יי' בחון לב וכו' לתת לאיש כדרכו
 וגו' . וכה"א עם כבר תתבר . ואומר כי אתה
 עם עבי תושע שעינות יפה לו ועיבי' רמות תשפיל
 אלו הרשעים עכ"ל ודי מזה הערה :

נב

עוד נריך לרא' כי כמה דברים עשה
 הקב"ה בעולמו כדי לעורר את
 האדם שיירא מלפניו ית' ולא יחטא . כדכתיב
 והאלקי' עשה ש' ראו מלפניו . והדברי' המעוררי'
 הן . חלום רע ב"מ . וכן רעמים ורעשים . שכולם
 הם כוחות הדין המתפשטי' ממנו לייסר בני אדם
 כי הרעמים הללו כשהם יגאחים הם מדגישים כל
 העולם ואימתו של הקב"ה ע"אכ"ו . ועוד כמוהם
 כהנ"ה האבי' שכל אדם ירא ממנו כשהוא נוח בקולו

אדם השומע אותו מתירא כדכתיב אריה שאג מי
 לא יירא מפח' כהימתו כל הקב"ה ע"אכ"ו דכתיב
 ביה מקנפו תרעם הארץ וגו' . ועוד כמוהם כמה
 וכמה שלוחים יש לו להקב"ה לעשות דין בבני אדם
 לפרוע חובו כאז"ל כבר על פכו הלא נבא להקוש
 עליו ארץ הרבה נבאי' מיכה הקב"ה לאדם לתבוע
 עלבון שלו הרבה רובי' הרבה אריות הרבה כחשים
 הרבה עקרבים . ולא עוד אלא כימי שכיר יזמו .
 ואפילו דברים שאתה רואה אותם כאלו הם יתרון
 לכרייתו של עולם כגון יתושן פרעושים וזבובים
 אף הן בכלל דריותיו של עולם ובכל הקב"ה עושה
 שליחותו אפי' ע' . כחש ע' . עקרב ע' . יתוש ע'
 נסרדע . ועוד פיר' בילמדנו כי גם הכותיים
 שלוחים להזיק לישראל כשאין עוש' רצון המקום
 ית' ש' כדכתיב ישא' יי' עליך גוי מרחוק וגומר וכשם
 שכתבה הכתש באדם וקוה לאדם מן העולם כך
 מגרה בהם הכותיים הכמשלים לבחשים שכ' קולה
 ככחש לך . ועוד גם כל חיות השדה הם שלוחים
 להזיק ה' ד' ושלחתי כחש את חיות השדה ושלח
 אתכם . ומשם ירא' זו הוא מה שאז"ל בפ"ק דטוט'
 מיום שחרב בית המקדש אעפ"י שבעלוד' מיתות
 דין ד' מיתות לא בעלו מי שכתחייב שקילה או כופל
 מן הגג או חיה דורשתו מי שכתחייב שריפה או
 כופל בדליקה או כחש מכישו . מי שכתחייב
 הריגה או כחש למלכות או ליסטי' באים עליו .
 מי שכתחייב חנק או טובע בבהר או מה דמיתת
 אסכרי . וכן לענין מידה טובה :

הב וכאשר

הקב"ה מייסר את האדם
 בייסורי' ח' ב' ליכבש מפני
 הדין השולט' עליו ולא יקשה ערפו ולא יחא בועש
 בייסורין ואם מקשה לבו וסול ברעה . לכן נריך
 שיירא ממנו ית' ויסתכל ויתבונן כמה שאז"ל
 בתכומי' ויבילקוט חבקוק בפסוק איום וכורא הוא
 וממנו משפטו ושאריו יגא' ז' . איום וכורא הוא זה

האדם ששולט בכל מה שברא הקב"ה כמשה
 תמטילו כל מעשי ידך , ומומו משפטו ושאתו
 יגא בשעה שהוא חוטא הקב"ה מביא עליו ייחורי'
 מגופו . מלך ב' כשהוא רודה עבדיו הוא מביא
 מגלבים וחבלים ורודה אותם אבל הקב"ה אינו כן
 מגופו של אדם רודה אותו ומייסרו וכמשה"ה אדם
 כי יהיה בעור בשרו וגו' :

בג

כביאור היראה מחמת המוות ושאר
 דברים המתלוים אליה .
 אר"ל בפ' דשנת כי אין חרובות למוות , אמר
 הקב"ה לא דין לרשעים שאינם חרבי' ועבדי' מיום
 המית' אלא שלכם בריא להם כאלום , כראה מזה
 הערה שגריך לירא מיום המיתה כדי שיכין צידה
 ללכת אל בית עולמו כי יום המיתה הוא יום הדין
 הגדול שבו כידון האדם על כל מעשיו , ובהרפ'
 ויחי וזה ל' ויהי השמ' לבא ותקדמ' כפלה על אשר'
 והנה אימה חשיכה גדולה נושלת עליו . זהו יום
 הדין החזק שמוציא את האדם מהעו' שבוים
 שהאד' כפס' מעה'ו הוא יום הדין הגדול שפאסרה
 השמש מהירח כמשה"ה עד אשר לא תחשך השמש
 וזהו הכשמה הקדושה שפאסרת מהאדם ל' יום
 קודם שגא' מהעו' וזהו הנלם שסר ממכו ואינו
 כראה מפכי שהכשמה הקדוש' כעדרה ממכו ואיב'
 כראית , שלא תאמר שכשמת האדם וכפער אזי
 הכשמה יונאת ממכו אלא כשהוא בחייו ככחו
 בעדרה הכשמה ואיכה מאירה אל הרוח והרוח
 אינו מאיר לכפש ואזי סר נילו ממכו ואינו מאיר ,
 ומאותו היום כולם מכריזו עליו ואפי' עופו השמי'
 ואזי הכפש כחלשת והמאכל והמשתה וכל תאוות
 הגופכיו כעדרו ממכו עד שחלף ועבר ומת ,
 ואפילו בכל זמן שהאדם כופל על ערס דוי ואינו
 יכול להתפלל הכשמה כעדרה ממכו , ואזי אינו
 מאיר הרוח להכפש עד כי דבין דיכו כל אותו
 האדם , ואם דבין אותו לעוד אזי הכשמו' חוזרת

למקומה ומאירה ככראשונה , וכשגוע שלטי' יום
 קודם מיתתו או אז נדיק הוא הימים מכרזים
 עליו בין הנדקים בגע' , ובכל אות' שלשים ימים
 הכשמה יונאת ממכו בכל לילה ועולה ורואה את
 מקומה בעה"ב והאדם הזה לא ידע ואינו משגיח
 ואינו שולט בכשמתו כל שלשים ימים אלה כאשר
 הית' בראשונה והה"ד אין אדם שליט ברוח לכלא
 את הרוח , וינשהתילו השלשים ימים אלה נלמו
 מאפילו ומחשיך ודיוקנו הכראה בארץ כמכע .
 ע"כ . ובפ' ויקרא ביארו כי ב' גלמים הם
 א' גדול וא' קטן ושכיחה הם על האדם ועליהם
 כאמר עד שיפוח היום וכמו הנללי' , וכב' זכרכוהו
 לעיל סו' כ"ד בס"ד ע"ש במה שאמר עד שלא יפוח
 יום העה"ו ויבא היום הגדול והנורא שיתבעכו
 המלך ויגא' מהעו' ז' וכו' הרי שקראו יום המיתה
 יום הדין וגריך לירא ממכו כדי לתקן מעשיו קודם
 בא יומו . וכן מבואר עוד שם בזהר ויחי וזה ל'
 באותו יום הדין הגדול והנורא שיגיע האד' לנאת
 בו מעולמו ארבע רוחות העולם עומרי' בדין גדול
 וחזק ומתעוררי' דיכ' מארבע רוחות העולם :
 והארבעה ההרכבות המזגים שבאדם מריבים זה
 עם זה ורונים להתפרש כל א'וא' לררכבו ולדרו'
 וכרוז יוצא ומכריז באותו העולם וכשמע במאתי'
 ושבעים עלמות , אם נדיק הוא כל העולמות
 משמחי' כגדו ואי לא אוי לו להאד' ההוא ולחלקו ,
 ובשעה שהכרוז מכריז אזי יוצא שלהבת אחד מגד
 כפון והולך וכסרף כבהר דיבור וכתחלק לארבעה
 רוחות העולם ושורף כשמות הרשעים , ויוצא
 השלהב' ההו' ויורד לעולם , והשלהב' ההוא ככנס
 ככפי התכנגול השחור ודופק ככפיו וקורא
 לפתוח בין השערים , כפע' הראשון קורא ואומר
 הכה יום ה' בא בוער כתכור , כפעם השני קורא
 ואומר כי הכה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם
 מה שיחו . ובאותה שעה יושב האדם והעדים

עומדי לפניו ומודה עליהם , ונפסס הנ' כשרונים
 להוציא כשמתו ממנו קורא התכונול ואומ' מי לא
 יוראך מלך הגוים כי לך יאתה , ואין מי שרוא' או
 שומע יודע בהתכונול השחור הזה רק האד' הזה
 שהגיע ומנו למות שבשע' שהגיע זמנו למות ולנא'
 מהעה' כתוספה עליו רוח עליון מה שלא היה
 עליו מזמיו ואזי רואה מה שלא זכה לראות בימיו
 ומתוך הדאיה הזאת ית' כמש' תוסף רוחם
 יגעו ואל עפרם תשובו , וכתב כי לא יראכי
 האדם וחי , בחייהם אינם וזכיס במיתת' זוכין ,
 כי אז כיתן לו רשות לראות ורואה אליו קרוביו
 וחכריו מעה' ומכיר אות' כי כולם רשומים בנלס
 ודמות שלהם כמו שהיו צפה' , ואם נדיק הוא
 האדם הזה אזי כולם שמחים לפניו ומקדימין לו
 שלום , ואם ח' אינו נדיק אין כיתרין לו רק מאות'
 הדשפי' שיערדו אותו בכל יום ויום בגיהכ' וכולם
 פנציו ופוחתים באוי ומסיימ' באבוי , וזאת עביו
 ורואה אות' כעשן מן האור ורף הוא פותח ואומ'
 ווי , תבא בשעה שהכשמה יונאת מהאדם אזי כל
 קרוביו וחכריו מהעה' ב' הולכין ומתלוים עם
 כשמתו , ומראין לה מקום שבר העדן ומקו' העוב'
 אי נדיק הוא רואה מקומו ועולה יושב ומתעדן
 בעדן עה' ד' וזי לאו כשאתה הכשמה צעה' ז' עד
 שכתב הגוף בארץ ומשכבקר כמה שוטי' ועקרבי'
 ויסיקין אותו לצו עוד שגיב , דומ' ומכביבין אותו
 לביהכס , וכל שבעה הימים הכשמ' הולכת מביתו
 לקברו ומקברו לבייתו ומתאבלת על הגוף כמש' ה'
 אך בשרו עליו יכאב וכפשו עליו תאבל , ולאחר
 שבעה הגוף הוא כמו שהיה והכשמה כככתת
 למקומה למערת המכפלה וכו' ע"כ :

לעשותו סת' כפרד מיוחד לעצמו , וזה העתק
 לשוכו , א"ר אלעזר אשרי להם לנדיקים הלומדים
 דרכי ה' לילך בהם ולירא ממנו ומאותו יום הדין
 שמוזמן האדם ליתן דין וחשבון להקב"ה , כתב
 ביד כל אדם יחתום לרצת כל אכשי מעשהו , בא
 וראה באתו היום שכתלמו ימי האד' לינא מעה' ז'
 הוא יום שהגוף כשבר והכפס רוצה לפרוש ממנו
 אזי כיתן רשות להאדם לראות מה שלא הי' רשות
 לראות בזמן שהגוף היה שולט וקיים על בוריו ,
 ואזי עומדי' ג' שלוחים ומחשבין ימיו ועובותיו וכל
 מה שעשה בעה' ז' , והוא מודה על כולם בפני
 ואח' כהוא חוקם עליהם בידו כמש' ה' ביד כל אדם
 יחתום לרף אותו באתו העולם על הד' אשכוי ועל
 האחרונים על החדשים ועל הישנים לא כשכח א'
 מהם , וכל המעש' שעשה בעה' ז' בגופו ורוחו ה"כ
 כיתן חשבון בגופו ורוחו עד שלא ינא מהעה' ז'
 ובפ' כשא' כתבארו עוד כל פרי הפטירה וזה"ל
 כמה יש לו לאד' לידע ולהתבונן בעבודת יונרו ית'
 דהא בכל יום ויום כרוז יונא וקורא ואומ' עד מת'
 פתיים תאהבו פתי וגו' , שובו בנים שובבים ארפא
 משובותיכ' , ואין מי שמשגיח , בא וראה בן אדם הולך
 צעה' ז' והוא חושב וכבר שטלו הוא תמיד וישא' בן
 לדורי דורות , ועד שהוא הולך בעולם כותב' אותו
 בקולר' , ועד שהוא יושב דכין אותו במשפט עם
 שאר דיכיו' , אם כמא' לו הכיגור הרי כינול מהדין ,
 ומי הוא הכיגור אלו המ"ס שעומדים לו
 להאדם בשעה שנידך להם , ואם לא כמא' לו
 הכיגור הרי כתייב מהדין לינא מהעה' ז' , ובשע'
 שהוא שוכב בקולר' עד שהוא ווקף עיניו רואה
 שבאים אליו שנים שכותבים לפניו כל מה שעשה
 צעה' ז' וכל מה שהזני' מפיו ונותן דין על הכל והם
 כותב' לפניו והוא מודה ופליהם , יקום שאותו
 המעש' שעשה וכל האבר' שרפי' עומד עליו להפי'

צוהולם יורדי וכלשמו לפכו ועומד לפכו ולינס
 הולכי ועוברים מפכו עד טעה שדון בהם בעולם
 ההוא ובעשה שמוציאן אותו לקבל כולם ממומכי
 לפכו ושלשה הכדון מכריו לפכו אחד מלפכו
 וא' ממומכיו משמאלו ומומכי זה הוא פלוני שמר
 בדורו ית' מרד למעלה מרד למטה מרד בתורה
 מרד במכות ראו מעשיו ראו דבריו עונת היה
 לו שלא היה ככרה וכשיגיע לקבר כל המתים
 כדעדים וכלעזים ממקומם עליו ואומרי' אוי שזה
 קבר אנכי ומועשו ודבריו מקדמיו וכפסחים
 לקברו ועומדים על אותו הגוף ורומזו הולך וזרח
 וזרחף וכתאבל על הגוף ולאחה שכבדו המת
 פקדו דומה מקדים עמנו רואים מנחת יד
 שלשה בתי דינים שממוכים על דין הקבר ושלשה
 ערביי אש בדיהם ודין הרוח והגוף כא' אוי
 על אותו הדין ואביו על מעש האדם בעשה שהוא
 תפוס בקולר המלך וכידון דיכונ ולא כמנא עליו
 סכניו רואי שופר המלך יורד ועומד לפכו לרגלו
 וחרב רוד ושכונ דירו וכושא האדם את עיניו
 ורואה פתלי ביתו מתלהטין באש שמראהו ממו
 ורואה אותו לפכו כולו מלא עינים לבשוש אש
 הלוהט לפני האדם הזה ושלש טיפין בחרבו דכו
 כיון שרואה אותו כדעש כל גופו והנחו ולבול
 כח ולא שקט ושאל מכל איברי הגוף כנן אדם
 השאל מחבריו לילך ממנו למקום אחר ואז אומר
 אוי על מה שעשה ולא מהכיר ליה אז באותה
 טעה א"כ הקדים הרפואה בתשובת קדוש המכה
 לפי בל יום הגדול והכבוד הזה ואז כתיירא
 האר' מאור ורונה להסתתר ולהחבא ואינו יכול
 וכיון שרוא' שלא יכול להמלט ולהחבא מפכו פתח
 עיניו ורואה ומבט בו בעיני' יפות ופתוחות
 ואז הוא צופר עמו גופו וכפשו וזוהו השב' של
 הדין הגדול שהאדם כידון בו בעה' ועכ' הרוח
 הולך ומרחף ככל איברי הגוף וכדעש לכל גדי'

וכל איברי הגוף כול' מדרשני וכשיעש הרוח לכל
 איבר ואבר ושאל ממנו לילך לו ככוכר אוי כוסל
 וישה על אותו האבר והרוח כסתלק ממנו ומיד נת'
 אותו האבר וכן כולם וכיון שנגיש הרוח לנא'
 או השפיר לפכיו ומיד פרח מהגוף אשרי חלקו
 של הנדוק שמתדב' בשכי' וזר לרשע' הרחוקים
 מומה ואינם מתדבקים בה ובכמה וכמה בתי
 דינים עובר האדם קשיא מהמה' וה' הא' הוא
 דין העליון הכוזב כשינא הרוח מן הגוף והב'
 הוא כשמעשו ודבריו הולכי לפכו ומכריו עליו
 והב' כשכבס לקבר והד' דין הקבר והה' דין
 התולעי והו' דין הגיהנם והז' דין שהרוח הולך
 ומרחף בעולם ואינו מונא מקום עד שושלמו
 מעשיו וע"כ נדיר האדם בעודו בעה' ליר' מי'
 ית' ולהסתכל בכל יום ויום במעשיו וישב מהם
 מלפני יצורו ית' עכ"ל וכן אחז' ל' ק' רע' אומר
 עליו על מלאך המות שכולו מלא עינים בעשת
 פטירתו של חולה עומד מעל לראשותיו וחרבו
 שלופה בידו וטיפה של מרה תלויה בו כיון
 שהחולה רואה אותו מדרש ופותח פיו וזרקת
 לחוד פיו ממנו מת ממנו מפני' ממנו פכו
 מוחקות וכו' אמר אבנה דשמואל איני לי מלאך
 המות אי לאו דחיישכא ליקר' דברית' הוה פרענ'
 בית השחיטה כדמה אלמא מתק' קומש הוא
 ודילמא הוא טיפה מחתכה ליה לסימו' ע"כ
 ובמדרש בר ביארו פסוק אוי אדם שלוש דבות
 לכלא את הרוח בעיני' המיתה אוי אדם שליש
 במלאך המות לכלוא אותו ממוכו ואין אדם יכול
 לעשות כלי זין להכנול ממוכו ואין אדם שלים לומ'
 המתיכו ליעד שיעשה השדוכו ועד שאזנה לדיתי
 ואח"כ איבי בא' לכך כאמר ואין שלטון בעים
 המות ע"כ

פח עור

הכניא

הנביא שהיה בספינה והעלוהו לים ככשם שהיא
 בגוף בעה"ז ואחר פטירתה הגוף מושלך בקבר
 והקבר הוא הדג שנלע ליונה והוא דרוש כאה
 מאוד והתעוררו גדולי רב לירא' הש"י ועם שהוא
 האריך בו המאמץ והעתיקו החס"י בראשית' חכמ'ה
 ע"ע . ואכחכו בשם ה' אלהינו למען לא נכא
 ממוחית וגר כוונתינו בחיבורינו הקע הזה לא
 נביאנו את כולו רק תוכן ותמנית דבריו ז"ל
 בעניינים הנוגעים לכוונתינו שאכחכו בו עתה
 כהיום הזה וזה"ל וינה שירד לספינו וזהו כשמת
 האדם שירדה להפ"ז להי"ו בגוף האר' ופשתפת
 עם הגוף כמו היונה בעולם . וכן האדם הולך
 בעה"ז ככש"כ בתוך הים הגדול שחשב לה' יסר
 כשהאר' בעה"ז חושק וחושב להמלט מלפני הש"י
 ואינו משגיח בעה"ז . אזי משלך הש"י רוח בערה
 וחוק וזהו גזירת רבו העמוד תמיד לפניו יתברך
 ותובע דין האדם מלפניו . וזהו הרוח המקשר
 לספינה ומזכיר תפלות ועצמות האדם לתפוס
 אותו וכהו יכ"ן שנתפס האדם ע"י הסערה הוא
 בקולר וכופל למשכב על ערס דו מה כתיב וינה
 ירד אל ירכתי הספינה ויכבד וירד . שאע"ג
 שהאדם על מנת משכבו בחלו"ע עכ"ז הנשם איפה
 מתעוררת לשוב לפני הש"י לפדותו מחטאיו . ואז
 ויקרב אליו רב החובל זהו ינה ע"ה שהוא מכה"ג
 הכל . ויאמר מה לך כד' קום קרא אל אלהיך וגו'
 אינו זו היא השעה לישן דהא מעלין אותך לדין על
 כל מה שעשית בעה"ז שוב מועותיך ורא' בדברי'
 אלה ושוב ליונדך . מה מלאכתך שעסקת בהם
 בעה"ז זה תודה עליהם לכפי ונדך . ומאן תבא
 התבונן שבת מוע"ה סרוחה ולא תתגא' לפניו .
 מה ארנך הסתכ' דהא מארץ כבדא' ולארץ תשובי .
 ואי מזה עם את' . ההתכל' אס יש לך זכות אבות
 שיג'ז עליך . כן שמועלין אותו לדין למעל' הבה
 הערתה שהוא גור דין הסוער על האדם תובע

מהמלך ית' לרון אותם אסורי המלך . וכולם באים
 א' א' לפניו . באותה עתה מתקרב' בתי דינין .
 יש מהם שפוחין בזכות יש פוחת' לחובה . וגור
 דין תובע הדין ואם אותו האדם אינו זוכה מה
 כתב ויחתרו האנשים להשיב אל היצט' ולא יכולו
 משתדלים אותם שלמדו עליו זכות להשיבו לפה"ז
 ולא יכולו . מאז עמא . כי היום הולך וסועה
 עליהם . גזירת הדין הולך וסוער בעצירתו האדם
 ומתגבר עליהם . ואז יורד' עליו שלשה שלוחים
 ממונים . אחד שכותב כל המלוות וכל העבירות
 שעשה האדם בעה"ז . וא' שעושה חשבון ימיו
 וא' שהיה הולך עמו כשהיה צמעי אמו . וגזירת
 הדין לא כח ולא שקט עד הזמן שכתוב ויטאו את
 היונה שיטאו אותו מבטנו לקברנו . ואזי מכריזים
 עליו אם נדיק הוא אזי מכריזים עליו ואומרי' תכנ
 כבוד לנלס ודמות המלך בא שלום יפוחו על
 משכבות הולך ככחו . ואם איש חייב ורשע הוא
 מכריזי' עליו ואומרי' אזי לר' פלוני זה שוב היה לן
 שלא ה' כבדא' . ואז כתי' ויעלוהו אל הים ויעמד
 הים מועפו כשמכביזן אותו לקברו . שהאז מוקוס
 הדין אז גזירת הדין שהיה הולך וסוע' עמו מועפו
 וכח וקע רוגזו . והרג שנלע ליה ליוכ' זהו הקבר'
 יהי ה' וכ' צמעי הדג זהו דען שאול כמש"ה מנען
 שאול שועתי . שלשה ימים ושלשה לילות אלו'ג'
 ימים שהאדם בקברו וכתבנקעו כפי מעיני' לאחר ג'
 ימי' והוא נואה וס' פוף כהכד על פניו ואומר קח
 לך מה שסתת' לי . אכלת ושתית כל יום ויום ולא
 כתת לעמי וכל יומך היו כחגי' ומועדיו והעניים היו
 רעבים וצמאי' שלא' אכלו עמך קח לך מה שסתת' בי
 וזה"ש אריתי פרש על ספי' כפיש חביבס . ולאחר
 ג' ימים אזי . פידון האדם מעיניו מדיני' ומרגליו עד
 שלשים יום . וכל שלשים יום האלה תקונו הגוף
 והכפס שביהם יחדיו ולכך כמנחת הקשמה למטה
 בארץ שאינה עולה למקומה כאשה כדה היושבת
 לחן

לחץ כל ימי טומאת' . זאח"כ הכשמ' עולה והנוף
 כלה וכרקב שחרץ עד זמן תחיית המתים שאז
 מזומן קול ה' שיקרא בבתי הקברות ויאמר הקימו
 ורכבו שוכני עפר כי טל אורות עלך וגו' . עכ"ל .
 וכראי הוא המדרש הזה לעורר לב לירא' ה' וע"כ
 השתקוהו ואלום קצרו בו תכלית האפשר כדי
 ה' אלהינו הטובה עלינו .

ב

עוד בענייני הפטירה והחשבון .
 אז"ל במדגבית' ר' מאיר . אמר
 הקב"ה לשראל לא יועילו בכם לא הייסורי ולא
 התוכחות ולא התראה ולא הבעש' ולא עילטול
 ולא אריכות ימים ולא אריכות רוח ולא שליח ולא
 כווי ולא קללות ולא חרמות ולא בחמות ולא בנשק
 ולא ספר ולא אימת העה"ב ולא אימת חשבון ולא
 אימת דין גיהנם ולא שמי המתחלל בגרים על
 ידכס' וזו טעם בו כל המעשים האלו מאבד זכותו
 ומוכע ממנו טובות הרבה ושכריו מתקצרין
 וקוצה שם רע וכזכרין לו מעשיו ועונותיו ועונות
 אבותיו ותפלתו כמאסת' צעה' ובע"הב וכל
 מעשיו מפורסמין וכותן עליהם דין וחשבון וכל
 שמחה ששמה ביצרו כעשית לו אבל וקם כתבע'
 ממוכו בדיכס משוכים ובנשה מרובה ומלאכים
 אכזריים בעולם ארוך . הה"ד ומה תעשו ליום
 סקודה וגו' ואכה תעזבו כבודכם . ועוד אדם
 חוטא בעיני עיניו כהות . חוטא באזכיו שומע
 חרפתו . חוטא בפיו חן דבריו כשמעי' . חוטא
 בענה פרכסתו מתמעטת . חוטא במחשבה זיו
 פטיו ומשתנה . חוטא בלשונו ייסורי' באים עליו .
 חוטא בידו יורד מכבודו . חוטא בלבו מת בדאגה .
 חוטא ברגליו שכותיו מתקצרין . חוטא ביצרו
 יצרו מוקטרגו . חוטא ומחטיא קובר את אשתו
 ובכיו ובכי ביתו . חוטא בליבנות גור דינו כחתם .
 וכימה הכאה לאדם וכופו לפרוש מעולם לעולם .
 מחיים למוות . מאזורה לחשיכה . משיכה מתוקה

לשינה רחוקה . מאור מתוק לרימה ותולעה .
 למטעמים מתוקים לטעם עפר . מהיבוק כהה .
 לחיבוק עפר . כמה עשירים יצאו מהעה' ז' בפחי
 כסף . כמה חפזים היה חכמת' עליהם לתקלה .
 כמה גיבורים היה גבורתם עליהם לתקלה . כמה
 מגדלי בניס לא שמחו עם בנייהם . כמה כאיס
 היה כו"ים עליהם לתקלה . כמה זקנים לא ראו
 כבוד . כמה בחורים קצנו בחושבתו . וכימה
 הפאה לאכול ממאכל המדיאו לדיכס מרובים .
 משמחה המדיאו לדאגות הרבה . ממלבוש הגורם
 לפגיעות מרובות . מהרהור הגורם למכאוב'
 מרובי' . משיכה מתוקה הגורמת למיתה משונה .
 מחטא המאבד זכותו הרבה . מהרעומת המקפחת
 פרככות הרבה . איזהו צן הפ"ה המתרחק
 מהעצירות ומהרהור ומליבנות ומלשון הרע
 ומהפיצור והדומה והמקיים המנוות ויש בידו
 מנוה על אמת' ומתרחק מהחטא ומעון תפילה
 ומתודה על עונותיו לפני הקב"ה ועושה תשובה
 . והמתחד לרשע טורד עגמו מהעה' ז' ומהעה' ז'
 . והמקביר פנים לרשע הרי זה ממקדו אל .
 והמקמה בדרכיו מתאכל בסופו . והמטה את
 חזירו מדרך טובה לדרך רעה מת בחיו ימיו .
 והמלעיג על המנוות חן מרחמי' עליומן השמים .
 והמלעיג על עביותן של עניים הוף סוף הוא יגע
 ואחרים אוכלים יגיעו . וכל המרגיל להאדים פטיו
 חזירו פכקסו שתוחה בו ביום . ואין לך קשה אלא
 מי שעוה' בדברי הבאיי' . או למי שהעולם מטעה
 בו . או למי שהשעה משחקת לו . או למי
 שנעשה סגורו קטיגורו . או למי שיצרו מכנתו .
 או למי שכהפך עליו הגלגל . או למי שמאבד את
 עולמו . יש פורענות מיד . יש פורענות לאחר
 זמן . יש אחת אחר אחת . ויש כולן כאחת . ויש
 מהן באין על האדם והוא ער . ויש באות והוא
 יטן . ויש מהן כבודת . ויש מהן במרונת כסף .

ויש ברעתו ויש שלא ברעתו . ויש צוקיות ויש
 כבערותו . ויש צפתו ויש צגלו . ויש צבית ויש
 צאכככיא . כל צרה וצוקה וקסאה ופרצה ותקלה
 ממעטים את החטא . ויש שעבוד את הקב"ה
 מתוך יראה כדי שלא תתקפח פרכסתו . ויש
 מתוך אהב' . ויש מתוך צושה . ויש מתוך תמימות .
 ויש מתוך להראות . ויש צשמה צשמה שיהא
 המצוה על ידו . ויש מתוך הייסורין . וכל א' וא'
 לפי מעשיו . צשעה שפס' האדם המלאך הממונה
 על הדין עומד כנגדו ואומר אוי לו על זה הגוף
 שיצא מן העולם ריקס מוכיו' ומלא עובות . מביט
 בצגלו' ואומר אוי להם לרגלים שלא הלכו ביושר .
 אוי לידים שכתעסקו בדברי שקר . אוי למעיים
 שכהכו מן הגזל . אוי לעינים שלא הלכו באמוכ' .
 אוי לאזניים שלא קבלו תוכחות . אוי לפה שלא
 עסק בתורה . אוי לו לצפר שלא כתייע ביראה .
 אוי לו ליצר שלא ככעב מפני יצרו . אוי לו ללב
 שלא עבד את בוראו . שעתיד לעמוד כצוים' וצומו'
 לו עמוד בדין והכ' מעשיך רע מהיכן באת ולפני
 מי את עתיד ליתן את הדן . ואם אין אתה יכול
 להטיב מי ויכל להשיב ומי ויכל לסבול עובותיך .
 שהן כאש לצבד וכחרב לצנור' וכחץ ללב וכפצלים
 ונחשותיים לרגלים . כחשך לעינים כמורה לשה
 כשחיה לרגל' כחרישה לאזניים כמכשילה לפח
 כימים רעים לחקקה . כייסורים לגוף כגדישה
 לקקן כמורה למיתה כעבירה ליום הדין . יש שהוא
 מת צחני ימיו ויש מי שהו' ונא' מן העגל בתמימות .
 אשרי מי שראתו על פניו . אשרי הכסני מעוכיו .
 אשרי מי שהוא עכיו . אשרי המשבחם אותו
 המוכיו . אשרי מי שהוא במיכיו . אשרי מי שמתה
 לשמוע דברי תורה אשרי השומע ר"ת בכל יום .
 תורת ה' תמימה עמודת לכבי האדם צשעה שהוא
 עוסק במשכתו ואומר ה' עמך גיבור החיל הכה
 צאתי ללמדך עכ' יצאתי לקראתך לשחה פסךך

ואמנאך . אשריך אם תזכרני . אשריך אם צלצך
 תנפככי . אשריך אם תקימני . אשריך אם
 תשמעני . וכל יום יהיו צי וממך . כי צי ורצו
 ימך . התרחק מהעבירה והדבק בתורה . ונח
 מן השררה . ותהיה צחכמ' תמיד וקרא אל אלהיך
 תמיכי הוא ירגעך וישניעך ויטיח לך מכל אויביך .
 וזכור שאתה עיפה כרוחה . מזומן לעפר ושוח' .
 לכן התרחק מן המוכחה . ועבוד את אלך
 צשמה . ויהי לך לחמלה כי הדרכ' שחוחה . יהיה
 לך למשאת וארוח' . אם את הדבר הזה תעשה
 לך יאיר כנוגהים ויזך אלהים . כי אם תעבוד את
 אלהיך באהבה וצדק' . אשריך צעה' וטוב לך
 לצה' ב' : עוד דברים דומים לזה כתב ר"ת צספר
 הישר וו' ל' . יאמר האד' אל לבו לבי הלא ידעת
 כי לא צברת כ"א לשב לעפר מיום היותך מדוע
 לא זכרת אחריתך הלא תדע כי כל הימים אשר
 אתה חי על האדמ' ככל עובר וכמוך יעבור מגורן
 וכעשן מירוב' . יימד חרוצו' וחיך קצוני . וכל אשר
 יעבור עליך יום או לילה תחבר חלק מחלקי
 ח' יך . וכל יום תתקרב אל הקב"ה ותעוף צני
 אצ' . ומדוע לא זכרת כי עפר אתה . ולא ידעת
 כי מן האדמה כוננת . ועל מי צטחת כי מרדת .
 ומדוע אתה רץ וכמהר ולא תעביר על לבך יום
 המר . יום אשר תאצד ענתך . וכסרחה חכמתך .
 יום דבק לשונך לחכך . יום וסאוך . כל כתף
 וסבלוך . ועל ארץ תחתי' ושלצדך' ועל כל מעשה
 יחסוך . וכאנף תדכה . ואשך לא תכנה . יום
 תראה החשבון ערוך והספ' פתוח ומאזני משפט
 וכוס תרעלה בידו' שם תנוצי שמריה . ותהמה
 כפסך צבירה . ומה תשיב על זדוכותיך . הלא אז
 תרא' פרי נועליך . ותננה גמולך . ואלו תמות
 כמות הבהמ' ולא תהיה עתיד לתת חשבון היה לך
 לשמוח צמותך . אך תלך למר ממות . ולמקו אופל
 ארץ חושך צלמו' . שם תיפול עליך אימה . ותכסך

כלימה

כלימה • ולבושך גוף רימה • וזוורה על גופך
 גפרית לכלתי השאיר לך שרד • הלא היום ההוא
 הוא יום כורא ואיום • יום אשר לון או פדיום • יום
 תמרור בבכיה תאכיה ואכיה • יום חרד ונעקה •
 יום שואה ונאקה • יום מספר מז • יום תערוך
 אבל יושמר מול משמר • יום יתרה אף האל
 זקכאתו • וכתבה כאש חמתו • יום ירבו המעצבים
 והמאובים • יום יהמה כל איש ידיו על חלציו •
 יום יאבדו כל חפציו • יום תנא הכשמי • ותנא הגו'
 פכלו מלא כלימה • מושלך כאבן דומה • ועתה
 צן אדם על מי תכוס לעודה • או מיתיה עלך
 סתרה • הלא אז תאמר או למה עשיתי •
 מדוע דבר ה' בזותי • ואחרי שרדות לבי פכיתי •
 ובמה אתכסה ערום אכבי • התבושש והתקושש
 והכלם מחמתך • ותן תורה לאלהיך • בעוד
 כפשך בגופך • ובער' אשכנככשי כשפך • טוב יום
 אל לפני מיתך • החזק במוסר אל תרף כנרה כי
 היא חייך • עכ"ל :

בבד

ומצינו • שרבי יוחנן בן זנאי היה
 חסד וירא מדברי העולם הנא
 כמו שאז"ל צפ"ד דרבב' כשלה ריב' ככנסו
 תלמידיו לבקר • כיון שראה אות' התחיל לבכות •
 אל תלמידיו כ' עמוד האיובי פשיט החזק מכני
 מה אתם בוכה • אמר להם אלו לפני מנ"ו הו'
 מוליכי אותי שהיום באן ומחר בקבר שאם כועס
 עלי אין כעסו כעס עולם ואם • ואחרתי את אסורו
 איוב עולם ואם ממותי אין מיתות מיתת עול ואלי
 יוכל לפייסו דברבי ולאחר צממון אעפ"כ הייתי
 בוכה • ועכשו שמויכי אותי לפני מנ"ו ההקב"ה
 שהוא חי וקיים לעולם ולעולמי ועולמי שאם כועס
 עלי כעסו כעס עולם ואם אסורכי אסורו איסור
 עולם ואם גמיותכי מיתות עולם ואיוב יוכל
 לפייסו בדברים ולא לשחרו צממון • ולא טוב אלא
 שיש לפני צ' דרכים אל של"ג עול' של גיהנם ואמי

איני יודע באיו מהן מוליכין אותי ולא אכנה •
 עכ"ל • ואז"ל במא' כושרים על מעלת ריב' שלא
 הכיה פרש"י ח' בתורה שלא למדה במקרא ומטכה
 ויתגוס מדרש הלכות ואגדות ומשלות דקדוקי
 תורה ודקדוקי סופר' קלים וחמורי' וג"ש תקופות
 וגמטריאות שיחת מלאכי השרת ושיחת שדים
 ושיחת דקלי' ממשלת כובסין ממשלות שועלים דבר
 גדול מעשה מרובה דבר קטן היות דאבי' ורבא •
 וכן אמר אס יהיו כל השמים יריעות וכל האילנות
 קולמסים וכל הים דיו אין כדי לכתוב את חכמתי
 שלמדתי מרבי ולא אנלתי מחכמי' חכמי' אלא כשם
 שזכור הזו הטובלת בים הגדול ומשהו מחסרה •
 ועס כל זה היה ירח וחדד לפני דוכי העה"ב • ואס
 בארוזים כפלה שלהבת מה ישאו חרובי אווב וכו' •
 ולזה כתב הרא"ש ז"ל ומיתך בדמעה תשחה
 ויבהלך רעיוך מידי זכרך חרדת ריב' צעטת
 פסרתו והכסארים ישמעו וייראו •

עוד פסקים לרז"ל מדברים בענין חיובת הקבר •
 ראובו להעתיקם הכה לעורר הלב ליראה •

פרק א'

כיצד האדם מת • באים
 עליו מלאכי השרת וא' מלאכי המות וא' סופר וא'
 שממוכה עמו וא' קוס הגיע קינד • אומר להם
 עדיין לא הגיע קני • מיד פותח את עיניו ורואה
 מלאך אורכו מסוף העולם ועד סופו • מכף רגלו
 ועד קדקדו ימלא עינים • לבשו אש כסותו אש
 כולו אש • וסכין בדד וסופה של מרה תלויה בו •
 ממוכו מברוח ממנו פניו מוריקות • וא"כ מת עד
 גרואה הקב"ה בעצמו • שכן כילא יראי האדם
 ואי • צחייהם אינם רואים אבל רואי' הם במיתתם
 שכן לפניו וברע כל יורדי עפר וגו' • מיד מעיד
 על הצמנו כל מה שעשה בעה"ז • והוא מעיד
 והקב"ה אותם אס נדיק הוא מוסר כפשו לנעליו
 ואס רשע גמור הוא מקשה שרפו ומגדיד יבדו •

מפאן אז"ל אטילו צעת פטירתו של אדם רשע יצו מתגבר עליו כעס שוקפה ערפו צעה"ז כך מקשה לבו צשעת פטירתו שצמוד לדין של רשע יראה וכעס וגו' צשעת פטירתו של נדיק מהו אומר הנדיק אכזר וגו' וכשעת פטירתו של רשע מהו אומר ובליעל כקצו וגו' :

הט פרק ב' שאלו את ר' אלעזר כינר דין הקבר אומר להם צומן שהאדם כפטר מהעולם בא מלאך המות ויושב על קברו ומכה אותו בידו וא"ל הגידו לי שמך אז"ל גלו וידוע לפני מ"ש והיה העולם שאיבי יודע מה שמי מיד מכניס רוח וכשמה בגופו ומשמדו ומחייבו דין וחייב אש ושלשלאות ברזל בידו פעם אחת איצטיו ומתפרקן שניה ענמותיו מתפרקן ובאים מלאכים ומלקטי אות' ומעמידן אותו ומכין אותו פעם ג' ומבקשן ממנו דין ודכין אותו בכל מדה ומדה יוס א' ויוס ב' בכך דכין אותו יוס ג' דכין אותו בכוח מכהו מב' עיניו מפכי שלא ראה ואמר ומאכזבו לפי שלא שמע ואמר ומשפתיו מפכי שמוציא משפתיו דברי תיפלות ומלשוכו מפכי שהעידה עדות שקר ומרגליו מפכי שהקדים רגליו לדבר עבירה ומכאן אז"ל כל המקרי רגליו לדבר עבירה מקדימני לו מלאך המות וכל המלשין על חבירו לטון הרע מיתנו באסכרה הרחמן וינלכו :

צ פרק ג' א"ר מאיר משום רבי אלעזר קשה יוס הדין שהקלה דן את האדם צקבר יותר מדין של גיהנם דין גיהם מעשרי שנה ולמעלה אבל דין הקבר אפי' דייקים בדוכי' בו אפי' גמולי חלב וזוקקי שדים כרוכים בו אבל אז"ל הדר בא' ונות בע"ש איכו רואה דין הקבר ומה יעשה ויכנל מדין הקבר יהיה אוהב נדקו ואוהב תוכחות ואוהב ג"ח ומכניס אורחים לתוך ביתו ויתפלל תפלתו ככוכה אפי' מת בח"ל איכו רוא' :

צן ענאי אומר ג' דוכים הם ושלשתן קשים זה מזה ושלשין לפני הקב"ה הם ר"ע אומר וכי שלשתן לפני הקב"ה והלא דין הקבר דכין אותו ודין גיהם לבדו דכין אותו ודין שמים לפני הקב"ה הוא אס אין עליו דין פוטרין אותו מיד ואס לאו דכין אותו דין ארוך :

צא פרק ד' א"ר יוסי בא וראה כמה בין צהמה לאדם צהמה כמה ייסורי סובלת בעולם שוקטי אות' ומשטיין אותה ואין עליה דין אבל אדם כמה ייסורים סובל צעה"ז ולאחר מיתתו אס נדיק גמור הוא פוטרין אותו מן הדין ואס רשע גמור הוא דכין אותו בדכי' חמורים צשעה שכפטר האדם מהעולם לא די שכבהל ממלאך המות סכולו מלא עיני' וחרבו שלוש בידו אלא שאל לו כלום עסקת בתורה ובג"ח והמלכת לוקחן שחרית וערב' זה ילכת את חברך בכחת כוח אס יש בו דברים אלה ורק אותה עי' לתוך פיו ויוגא' בשמתו בלי גער כמשוך כימא מחלב ואס אין בו דברי אליו יונאת בשמתו מגובו כמו גרירת קובים מן הנמר וכשבא מלאך המות אז"ל נדיק קב' שלשכחי אליך מיד מתחנן לו אז"ל שעה זו וא"ל לעברה אלא ששמעתי מאחורי הפרגוד שהקב"ה מתקן לך מדור בגן עדן :

צב פרק ה' צשעת הדין אומר לו הקב"ה לאד' טורח גדול היה לי עליך משנימדיך במעו אמך ולא היית כפל וכשינאת לאזיר העולם ותקבתי לך מזונות והנלתוך מן הייסורים כלום עסקת בתורה ועשית ג"ח לפני אס יש בו דברים הללו פוטרי' אותו מיד ואס לאו מוסרי' אותו לה' מלאכי חבלה כנגד ה' חומשי תורה הם אחד מכה וא' מוכה כדרך שמכים ומוכים צכ"ד והג' מוציא אור מגופו ככשכן שהאור יוצא ממנו והד' מביא עשבים מר"ם וחמוצת מן החרים שאס גול לחבירו אומר לו דקדק בשיכך לפי

לפי שכלת גזל בשיפוך , והיה מוכה את אביו ואת
 אמו וא"ל מפני מה לא הדרכתם את בניכם ללמוד
 תורה ומ"ט כדי שיעש' מצות ומ"ט ויכרוז ממשעים
 דעים , מיד בותבי' לרשות להכות את אביו ואת
 אמו , ואם קרא ולא קיים מלקין אותו בפניהם ,
 עכ"ל ז"ל בעניני דין חיבוט הקבר , והכלל פירש
 החסיד רבינו אליהו ז"ל בר"אשי' חכמה שבא אליו
 מת אחד בחלום הלילה , וא"ל שרבים באותו עולם
 ומעבטי' על דקרוק הדברים ביותר ממה שיהאוב
 האדם בדעתו , והירא דבר ה' יתן אל לבו ,
 ועוד הוסיף כופך משלו הרשבי' ע"ה בזוהר פ'
 תרומה שכל זמן שהגוף קיים בקבר הנפש כדוכת
 צג הכס ואחר שנכבד הגוף יש לה לנפש א
 מנוחה , ובפ' שלח לך פי' שכל זה כאומר ויהשע
 היה לבוש בגדים שא"י שהוא גוף הבשר שהוא
 מנר סמאל שעליו כאמר הפסול חונק את ידיו
 ואוכל את בשרו ובעוד שהגוף שהוא מנר סמאל
 קיים אינם מליטי' לנשמת הלבוש הראוי לה צג"ע ,
 ואחר שנכבד הבשר או מליטי' לה לבושה וכו' ,
 ולכן נריך האדם למעט בבשר שהוא מהקליפה
 ולהרבות בתיקופי לבוש כפשו שהיא העומדת
 קיימת לעולם שכלו ארוך :

צג

ענין גיהנם מהו , אשו של גיהנם
 פירו'ל כפ"ב דהגנה שכמשך
 מכהר דיכוד וכפיק'מן ויעתן של חיות ושופך על
 ראש חשעים בגיהנם , ולמדו זה ממוקראות ולקצר
 אביו נריך , ובמדרש אגדת שמואל פירשו פסוק
 כי ערוך מאתמוול תפתה וגו' העמיק הרחיב
 מדורת' אש ועניס הרבה וגו' לפי שהרשעים
 אומרים כמה ריבואות גיהנם מחזקת , וואתיים
 בדוא' ג' מאות רבוא , כמה רשעים בכל דור ודור
 , אומר הקב"ה כל מה אשר אחס רבים בעולם אף
 הוא מתכפתה בכל יום ויום ויורדחת ומעמיקת ,
 שגאמ' כי ערוך מאתמוול תפתה וגו' , העמיק

הרחיב מדורת' אש ועניס הרבה וגו' כאמ' י'
 אשר אור לו בנינו ותכור לו בירושלים : וזכור
 תהמו' אול' אשו של גיהנם , אינו דולק אלא ע"י
 שהרשעים מתחממים , באש ירם והוא דולק וזה
 ולילה כמו שהרשעים מתחממים באור הינ"הר
 לעבור על התורה והמצוות , וכפי החימוס שהם
 מתחממים צי"הר הכי דולק אש של גיהנם ,
 ובהסוף חמימות דולק יום ולילה ולא תכנה ,
 ושבעה מיני רשעים הם , רע , בלישל , חוטא ,
 רשע , משחית , לץ , יהיר , וכולם כנגדם
 ישנו מדורות בגיהנם כל חד וחד כראוי לו ,
 וכפי המדרגה שחוטא בו הרשע כך כותבים לו
 מדור בגיהנם , ובכל מדור ומדור יש מלאך ממונה
 על אותו מוקם תחת יד דומ' וכמה אלף ורבוז
 מלאכי חבלה עמו שהם דייכי' ליה כל אה' ואה'
 כראוי לו בההוא מדור שהוא שם וכו' עכ"ל
 לעניינינו , ואז כפ"ב דערויני' ג' פתחים יש לו
 לגיהנם , אה' במדבר זא' בים וא' בירושלים ,
 והרשע שיכחש ענין גיהנם כאמר לו שלך למדבר
 ששם בלועי דקרח כאז' צד"ג דף ע"ד בדברי רבה
 בר בר הכא ע"ס והמאמר ידוע אין כורך לנו
 להביאו , וז' שניות יש לו לגיהנם , שאול ,
 ואבדון , באר שחת , בור שאון , טע היין ,
 בלמות , וארץ תחתית , ולמדו כולם מן המקראות
 , ומזן טעם ו' שמות אלו כבר ביארנו בס"ד
 בדרך ככון בס' תור"ת המכנה בדרוש פר' שמיני
 ליום א' חל פסח , אליו תבא בס"ד .

צד

וביזן שדברנו בענין הנהי' דראשו
 להעתיק הנה ומסכת גיהנם ,
 אכל קקצר בדבריהם תכלית כל מה
 שכוכל לקצר ולכן לא כוכיר מדרשיהם מהפסוק'
 כאשר התחלנו בדרך זה להפקת רטון ההמון
 הרגילי בקיצור ומואסי' באריות וז"ל כתיב לפני
 זעמו מי יעמד מי יקום מפני חרון אפו ,

חול דק על כותש ושיניהם כשצרות . והקצ"ס
 אומר להם רשעים כשאכלתם הגזל היה מתוק
 בפיהם עתה אין כבש כח לאכול . וצני ארס
 אשר משליכין אותם מן האש לשלג ומן השלג לאש
 כרועה זה שרועה את נאמו מהר להם . א"ר
 יוחנן כל מלאך ומלאך ממונה להפרע עובד
 עברה א' . זה צ"ל ודן אותו והולך לו . וכן השני
 וכן השלישי וכן כולם עד שמשלימין לכל העברות
 עבדו . מלה' ל' לבעל חוב שהו לו פ"ח הרעה
 והולכיחו אל המלך אחר להם המלך מה אעשה
 לכם לכו וחלקוהו דיניכם . באתה עשה כפשו
 תמדת לניהם למלאכי אכזרים ומחלקים אותם
 ציניהם :

פרק ג'

הביא ג' יודים לניהם וארס
 עגלים . הציא על אשת אש . והמלצני
 פכו חבירו צדדים . והגשבע בשם י' לקר . וי"א
 אף המתכבד בקלון חבירו . והמכסך צמירצה
 צין אש אשתו . בכל פרש פנת מוליכין אות' לנ'
 הרי שלג ומכיוצין אותם שט . וצמ' ש' מחצירי אותם
 למקומ' ומלאך יוצא ורוחם ומחצירם למקומ'
 לניהם . והוא בטולין שלג ובתבוס תחת דית
 שיחיהם כדי לנכך עממן בששת ימי החול והקב"ה
 א"ל כשעים אני לכם שאף צניהם אתם גזולים :

פרק ד'

כל י' חדש כעשים אפר והרוח
 מופצת תחת רגליהם של
 הנדיקים . ואח"כ כשמתם חזרת צהו והם יוצאים
 מניהם ופניהם שחודות כשולי קדירה . והם
 מנדיקים עליהם את הקין ואזורים יפה גדות
 עלינו יפה דתכו לך י' המוקה ולנו בושת הכניס
 כהיום הזה . אבל עובדי ע"ו אמונת העולם דנין
 אותם צ' מדורות של אש ובכל מדור ומדור י' צ'
 חדש . ובהר דיכור יוצא מתחת כשא הסכוד יורד
 עליהם והולך מאוף העולם ועד סופו . וי'
 מדורות יש צניהם . ובכל מדור ומדור יש צ'
 סעק

התיב' לעלוקה שתי צמות הד הנ' צ' כמות של
 מלאכים עומדים על פתחיה וקוראי' הנא הנא
 אייתי אייתי . ולמה כקרא שמו גיהנם שקל
 כהמותה הולך מסוף העולם ועד סופו . א"ר שכל
 היורד בו יורד על פסוקי חובס . ולמה ינקרא שמו
 חפתה שהכל ככבס' שס צפתויה של ינה' .

פרק א' א"ר יוחנן הרשע מתודה כשס שהמזרע
 מתודה ואומ' אפי' פלוני בן פלוני עברתי
 עבירה פלונית צמקום פלוני ציום פלוני צפני
 פלוני צמעמד פלוני ופלוני . וי' טעדים יש
 צניהם וכו' וכבר הזכרנוהו ס' הקדס .

זה מ"מי אש יש צניהם . אש אוכלת וסותה .
 שותה ואיכה אוכלת . אוכלת ואיכו שותה . לא
 אוכלת ולא שותה . ויש אוכלת אש . ויש צה
 גחלים כהדים . ויש צה גחלים כבשעות ויש צה
 בחלי' כים המלח . ויש צה גחלים כאכזבים גדולות .

יש צה כהרות של זפת ושל גפרית מושכין ורוחצין
 רתמים רתמים . גזר דיכו של רשע מלאכי
 חבלה דוחפין אותו על פניו ואחרים מקבצ' אותו
 מהם דוחפין אותו לפני אור של גיהנם . והיא
 פופרת פיה ובלעתו . וכל זה למי שאין צידו
 מנהיה' שמכריעו לכף זכות . אבל מי שיש צידו
 תורה ומ"ע ויטורי' רבים באים עליו כיוול מדיכה
 של גיהנם שחמ' גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא
 דע כי אתה עמודי שנתך ומושעתך המה וכחמוכי
 שנתך אלנו הייבארין ומשעתך זה התורה .

פרק ב'

א"ר יהושע צ"ל פעם אחת
 הייתי מהלך בדרך ואמצא
 אליה הנביא זכור לשוב והעמדתי על פתח שער
 גיהנם והראחי בני אדם שתלויים בדדיהם . ובני
 אדם שתלויים בלשכותם . ובני אדם שתלויים
 בצגליהם . וב"א אשר מאכלין אותם בשרם .
 ומאכלילים אותם גחלי רתמים . וב"א יושבי חיים
 ותולעים אוכלים אותם . וב"א שמאכלילים אותם

שעה אלפים בתים , וכלל בית זבית יש בו ו' אלפים
 חלומות , וכלל חלון חלון יש בו ו' אלפים כרי
 יורה , וכלל המומים למוסרים ולדיינים , ואחד
 יהיה איש במלע אלף אם כן יש בו תורה ומצ' ,
 ואחרי כל זאת הקב"ה מרחם על כרעותיו , שכן
 בילא לשלם ארבעה אלף אלף אלף כי רוח מלפני
 יעקב וכשמות אבי עשית :
 פליק מסכת גיהנם =

צח ביאר ה' מהות בקיבור מה
 שמועשים בהם , כמו
 שביארנו במדרש רות הכלל וז"ל , מדר הרשון
 בקרא פור , והוא מדר העליון , זשמה כמה
 מלאכי חבלה , בעין הצור שאין בו מים אבל
 בחטאים ובעקרבים יש בו , כך המדר הזה הנקרא
 צור כמה כיות של מלאכי חבלה בעין בחטים
 והשרפים אשר אין להם יש בו , ג' ממונים שלטי'
 בגיהנם והם מתחת יד דומה , זהם משחית ,
 אף , וחיה , וכלל האחרים ממונים תחתם ,
 וכלל אותם המדורי רבים ושבים זדכין שם כפשות
 עששים וכל אות' כחות של ת"ח כולם מרעשים
 עיהנם וכשם קולם לרקיע וקול הרעמי צ"כיהם
 צוחן ואמרי' ווי ווי ואין מרחם . במדור
 הראשון דכין לאותם הקוטפים מלוח עלי שיה
 מהמפקקים הברים שכתבו כלחות עלי שיה
 עטילה , ויאותם שאינם כותמים כבוד לת"ח , ואין
 דכין במקו' הוה למכזה ת"ח אך דכין אותו במדור
 הרביעי והוא טעם היון כמו שיבא , והמקלל חרש
 עכוונא יבשה , והעובר אחורי בית הכנסת כשפה
 שמהעור מתפללי' , והמספר שכן חבירו לפני
 ומי ששכח לרעה , וכל אלה וכדומה להם הם
 גיהנום במדור הא' :

צט הסוד הב' בקרא שחת והוא אם
 ידוקה ואין שם דין חושך
 ויאלן שם רחמים כלל , דשם דכין כל אות' המספר'

האמת

אשר מיטתן של ת"ח , והמלכין פני חבירו בהלכה
 שלא ללמוד ממנו , והמתנאה שלא לש"ס ,
 והמתכבד בקלון חבירו , והמדע בחבירו שיכבד
 בהלכה אחת והם בעיר אף ואינו מודיעו קהם
 שיכבדו וישמח הוא או אחרים , ומי שיש לו בהכ
 בעירו ואינו כבדם להתפלל בה , ומי שאינו כוח
 לחבירו בהלכה והם בעיר א' , והאוכל מסעודה
 שאינה מספקת לבעליה , והמגביה דויעל חבירו
 אע"פ שלא הכיר , והמקלל לחבירו בשחוק בענין
 שגויש לו בושת , כל אלו וכיוצא בהם כידועים
 במדור הזה , ועל מה שאמר והודע בחבירו
 שיכבד בהלכה ואינו מודיעו פי' צדקה שלא לך
 שחכם א' כשה ענין זה לחבירו שום אחד אחד מן
 החבורה פירש ואמר צמלי דאורייתא וכהגויש
 למלה א' ידע החכם הוה שיכבד בה ואמ' להחבורה
 שתקו אל תאמרו כלום ולפי ששתקו החכמים
 ככאל' דהוא נולה ובתבייש ואח"כ כשמת אותו
 החכם המבייש היה עומד על פתח ג"ע והיו
 הכרובים אוחזים בו ולא היו מכיני' אותו לזכרם
 לשם זהוה בצער בתייהם וענק צעקות ע"ג הפתח
 ואמרו כל הנדיקים צב"ע והיו מתבגשים כולם
 לזכרם לדיביה ולדייניה וגור משיח עליו שיה' החכם
 המבייש' ההוא בצער ההוא מ' יום וצוקף' יום
 יבערהו עוד בנער גיהנ' שבהחזני וכלזה לנסע
 הנזסה הכזכר' שלא חסן השי' להיניח התורה
 אפי' כמלא בימא' , וכיוצא בזה בתבאר שם
 שתינוק אחד היה מבייש את רבו בקטנותו וכשגם
 בעופש גדול וענוס , וכבר הזכירו רז"ל במסכת
 חולין פ"ק דף ו' על זה זול' שם כיתשב ללחום את
 מושל בין תינוק את אשר לכבוד ושמת ככין
 בלועז' אם דעל' כשם אהה , יבי רב חיילי אים
 ידע תלמיד ברבו שידע לחזור לו עכש אם ישלמו
 , אזי כין , פי' שאל אותו , ואם לאו , אזי תבין
 את אשר לכבוד מעצמך ולא תחלבו ותביישנו .

קר סדרו ז' בקר' תחתית ארץ - היורד

לשם טוב איכו עולה , ובוהר
תרומה אמר שעוד יש מקום צביהנס והוא בקרא
גואה רותחת ובו כדוכים כל אותם שחטאו
והחטיו את הרבים וכן אותם המוניא' זרע
לבעלה לכתחילה ושם הוא כל זוהמא דכשמות
המתלככי' מכל זוהמא דהע"ז' ההיא זוהמא
כשאר שם ואיכונ דרגין בטיין הנקראים גואה
רותחת ממוני' על ההוא זוהמא ואש של גיהנס
שולט בההוא זוהמא , וכל אלו הכוזרי' אש מתו
בלא תשובה כדונו שם תמיד לדורי דורו' לא ינאו ,
ובשבתות וצ"ח ובמועדים וחגים כבדה האש
באותו מקום ולא כידוכו אבל כלוא בערם לא ינאו
משם , אבל המחלל שבת בפרהסיא כידון לעולם
אפי' בשבת , ואשר הרשעים שמרו שבת ונאל'
לראות דייכס של אלו שלא שמרו שבת , ועליהם
כאמר וינאו ורואו בפגרי האכסים הפושעים די כ'
תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דיראון
לכל דבר , כי תולעתם לא תמות מהגוף , ואשם
לא תכבה מהשם , והיו דיראון , די ראייה שכל
הרשעים אומרים די ראייה זו , ובתיקוני' דף
מ"ג פי' ואמר אבל כל מי ששומר כ"ה' נשמת
אדם שזהו כשם רוח וכשמה בתורה ובמצות עשה
וה' לא שלט עליה אש של גיהנס , הרחמן הוא
זוכנו להיותם משומרי מצותיו :

נשמת סכין בלועיד , כלומ' החזוק עצמד ועגור
פיך מלשאלו , אם בעל כשם אהה ומתאוה לשאלו
ולעמוד על העיקר מאי תקנתיה פרוש' המכו ,
פי' דכסיפיה דקרא כתיב ואל' תתאו למעטעמותו
ע"כ :

ק סדרו ג' בקרא דומה , ושם כידוכים
כל אותם גסי הרוח המתגאה
לכס בהלכה לפני העם של אל'ש"ט , והמספרים
לשון הרע , והמניס לבו בהוראה , והדן את
חבירו לכף חובה , והמלוה לחבירו ברפיית ,
והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה , ומי שאיכו
עוכה אמן אחר המורד , ומי שעושה פיקסא
כגון המספר בתפילתו וחוזר וחוזר דבר אחר
וחוזר ומפסיק והוא בקרא פסקי , והמתלונן
על חבירו , ועל הזקן ששכח תלמודו , והרוואה
דבר ערוה בחבירו ואיכו מודיעו כיכו לביכו , כל
אלה כידוכין שם ולכל כיונא בהם :

קא סדרו ד' בקרא טיע היון , ושם
כידוכים כל אותם גסי הרוח ,
וכל אותם העובים עצות אל עביים ומדוכאים ,
והרוואה לפני בדוחק ואיכו מלוהו עה שמבקש
ממנו הכאתו , והעושק שכר שכיר , והמוניא
זרע לבעלה , והבא על הגויה והכדה , והממשכן
לעבי ואיכו מחזיר לו משכנותיו כשאין לו אחרת ,
והמעה משפט , והלוקח שוחר , כולם כידוכין
במדור הזה :

קב סדרו ה' בקרא שאלו ושם כידוכים
המוברים והאפיקורמים
והכופרים בתורה ובתחיית המתים ועל אלו פאמר
יורד שאלו ולא יעלה , ועל שאר החוטאים כתיב
וי' ממות ומחיה מורת שאלו ועל :

קג סדרו ו' בקרא גלמות , ושם כידוכים
כל אותם ששכבו עם אדם
וכיה :

קה

בענין שבעה היכלות הטומאה ,
המובארים בזה פקודי ,
היכל א' והוא בקרא בור , והבור ריק , וכל הכא
לכנס בו אין לו מומר שיאחו בו שלא יפול , אך
כולם דוחי' אותו שיפול בתוכו , בהיכל הזה מיווכ'
א' ושמו דומה , והוא בומר כאן בהיכל הזה ,
ועומר בפתח היכל ראשון מהקדושה מבחון עם
כימה מלאכי חבלה , לאחור הכשמו' שדוח' המלאך
הקדוש בזהר' אל , והחת הממוכה הזה דומה יש
ממוכה

ממוכה אחר ושמו פתות , ותחת ירוכמה אלף
 וירבואות מלכתי חבלה , והוא עמוד לפתות בני
 אדם מדרך טובה להביט בני נף וזכות שמו כן
 פעולתו , וכל מ"ח שעמו הולכי לפני ב"א להיות
 עיני לעבירה , והממוכ הזה בקראג"כ סרסרס
 כי הוא הסרור העבירה , והממוכ הזה עמוד על
 הקבר בזמן שהגוף כדון ושורר עיניו מפני שהטק
 אחרי ענתו , כי כן דרך הקליפה להשטין למטה
 ועולה ומקטרג למעלה ויורד וכוטל כשמתו וכל
 הכמשך אחריו כוטל הוא ענמו קמתו ממנו ,
 לפנים בהיכל הזה כמה כחשים ועקרבים הכושבי
 הכשמה כשהיא ככנס' סס , על כל ההיכל הזה
 ממוכה ח' ושמו גמגומ' א' והוא אדום כוודר והוא
 עמוד להסטיין כשפילתו של אדם כדסת מהיכל
 דאשון של קדושה וכאשר זה מקבל התפילה ההי'
 הכירחת עולה עמה עד היכל' של קליפה ומשם
 מלמד עליו חובה ומוכי' עוכותיו , ותחת ידו כמה
 מ"ח ממוכים ללחוח ככל דברי כבלות או דבר פגום
 שיניח האדם בשפתיו ושומרים אותה , וכאשר
 האד' מוציא מפי דברי קדושה כמו דברי תורה או
 תפיל' וכיוצא אף משמאי' אות' הדברים הקדושים
 בטומאה היא שהוציא מפי קדש' לכן , ואז
 כניכול תשע כח הקדוש ואזו אוי לו ואזי לפסשו של
 החוטא' ההוא , עוד בהיכל הזה על כל אלף
 הממוכים ממוכה אחד ושמו טכסורי' כיא ותחת ידו
 כמה מ"ח והם ממוכים על כל אותם הדברי' שאדם
 זורק כפעם מידו ולוקחי' הדב' ההוא ומעלין אותו
 למעלה ואומרים זה קרבן של פלובי שקרב אלינו
 ומכריזים ואומרי' ווי לפלובי שזכה אחרי אלהי ככר
 ונת קול ויצא שנית ואומר אוי להם כי כדו' ממכי
 וההיכל הזה בקרא' שטן כור :

קד ויחל ב' הוא הנקרא שחת והוא עמוד
 והוא חושך , בהיכל הזה ג'
 פתחים לג' דברים , בפתח ח' עמוד ממוכה אחד

ושמו עשטרי' ותחת ירוכמה אלף וירבואות
 ממוכים והם ממוכי' על אות המוכי' זרע לבעלה
 שאיכו רואים פני השכנה ואלו בראים ומעמי' אות'
 בעה' ז' וחס' כשכשמתו ויצא' אלו אחוזי ומכניסי'
 אותו להיות כדון בהם ואלו נקראים שכבת זרע
 דותחת ואלו לוקחים חימום העבירה , והזרע ומעלי'
 אותו למעלה וגורם להיות ברית קודש ככבע תחת
 הקליפו' , בפתח ב' יש ממוכה ח' ושמו טסקיפ' ח'
 והוא ממוכה על כל אותם הבאים על הבהמות או
 על העריות החמורות שבגורה , ותחת ידו כמה
 אלפים ורבואו' מ"ח ודרכם עם האיש הזה כדרך
 אותם שזכרכו למעלה , בהיכל הזה יש ממוכ' ח'
 ששמו כוס התרעלה , וכל אותם' הרוגי' ב"ד ששטן
 כוס התרעל' בעה' ז' נלווין כוס תרעלת עה' ב'
 ואיזהו כוס התרעלה , בנחת הכשמה מהגוף
 הממוכ הזה הנקר' כוס התרעל' אות' כו ומשקבו
 כוס תרעלה , ובכום הזה ג' טיפות , הא' חסך ,
 והא' מר עמות , והא' קובעת , בהיכל הזה עמוד
 ממוכ' אחד ושמו עאכי' אריאל ומשם משקים אותו
 ביום המות , וזהו ג' טיפו חרב מלאך המות שאזו ל'
 ושוכרי' סי' פ"ד לעיל : בפתח ג' יש ממוכה ח'
 ושמו הכגדי' אל' והוא ממוכה על כל אותם אשר
 מכניסים ומשמאים בריתם בעבירה אסורה וכל
 אותם המשמאי' בכותית כאן הם מנטיירים גורת
 הכשים אשר עמאו ענמם בממוכה הזה ובקמה
 אלף ממוכים אשר תחת ידם , ובנחת כשמתו
 משמאים אות' בגורה ההיא וכקשרת עמו בהיכל
 כו' ג' ז' ולא שמע איה לשכב אלה בעה' ז' להיות
 עמה קשור לעה' ב' בתוך ההיכל הזה רוח ח' טמא
 וכו' תלויין כשופין וכל מינו כחוששים וכולם תלויין
 בטומאו' זרע רותח וזה היה חכמת נלעם הרשע
 שהי' משמ' ענמו באתובו ואז היה מנליח כששופין ,
 ועל זה קבר' ההיכל הזה שחת טמאי' טמא' הוא
 ועינא' יקרח , תחת הרגוז העליון הזה יש בהיכל
 הזה

הזה עוד רוח שימא זמנו הרטי"ה זכמה חלף
 ורבויות מ"ח תחתיו והם מזומנים בשעה שיווד
 החלום מנר הקדושה הרוח הזה וכל מלאכי חבלה
 שעמו יורדים עם החלום ההוא ומתערבים עמו
 ויחריעו ל"אם ההוא דברי שקר והיותו עם החלום
 הנזקק ז"אז"ל בשם שא"י אפשר לנר בלא תנן כך
 א"א ג' צלחלוס בלא דברים בעלים , ומנר ההיכל
 הזה יוצאים ב' רוחות ומהפכים לפעמים אבנים
 ולפעמי' בשם זכאשר נוסעו רוחות עמא' עליוני'
 ומנר כסיעתם מתהזים הד' להנים ושלחובי והולכי'
 ומתפשטין בעולם ומתראים לנבי אדם בחלום כמו
 דמות בשם יסות ומתמאים אותם בקרי וכל זה
 הנמשך אחר דבריהם ומשך במעשיו את רוחם
 עליו , וכתוב וכשמרת מכל דבר רע ודו"ל שלא
 יסרהר ביום ויבא לדי עזמאה בליה ח"ו :

קד היבל ג'

הוא בקרא דומה , כי אשפ' שאמרנו שהוא יורד
 להיכל א' עיקרו בהיכל זה , וכנגדו בקרא יכה' ד'
 שוכא , צהיכל הזה ד' פתחי זכליה ד' ממוכי' ,
 כאשר נבאר , בפתח א' ממוכה א' זמני קטר ט"י
 והוא עומד בצח הרגוה באש הדין מתוח בעולם
 והוא כשגון הרשעים , על זה כאמר דרך רשעים
 באפילה לא ידעו צמה יכשלו , הממוכ' היה עומד
 על פרכת דרכי כרי להכשיל במפתו אות' ההולכי'
 וחדים בירכים וכשווקים ויכול להזיקם אם פגע
 בהם . וזה כאשר הוא שולט בעולם בתוקף הדין
 המתוח ח"ו : בפתח ב' ממוכה א' זמנו ככרי אל
 (כ"א הכגרי אל) ותחת ידו כמה חלף ורבויות
 מ"ח וכולם עומדי לקבל פתקי הדין מחוז להיכל ב'
 היכל הקדושה , זכאשר הוא מקבל פתקי הדין
 יורד לב' היכל' הקדומי שחת ונודו זשם יט לו כמה
 חלף ורבויו מ"ח וכולם משועטים בעולם להשלים
 שדין הכו"ס : בפתח ג' ממוכ' א' זמנו אכגרי יון

והו' ממוכה על כל הקדרו' השורפו בתוך העצמות
 זכל מיכי חללים רעים המקדחים ואורפים הגוף
 זממכו זנזאים כמה חלף ורבויות על הענין הזה
 כמותו : בפתח ד' ממוכה א' זמנו אככרה וזה
 ממוכ' על הרגית זמיתת התיבוקות עד בן ג' שפה
 זמתראה באשה המגדלת ומיבת אותם ומתקלת
 עמהם ומחכקת אות' זכשמת' כמרסת צד עזרי אל
 המל אך שבהיכל ג' שנקדושה , צאמפע היכל הזה
 עומד רוח אחד זכקרא אגרים יון וזה ממוכה על
 מיתת הכחורים ומכן י' ועד עשרי שעליהם כאמר
 ידש כספה בלא משפט , צי לפי שאינם עשירים
 בששם קטני מפני רוע מאוסם וזתיה צדס סתין
 שיחטאו ויפסדו והורג אות' קודם שיבאו לדי חטוא
 ויזמיתו זכחי' זאל' זימור חייבים זע"ל כאמר והמה
 עוב מאד זאז"ל זה מלאך המות וק"ל , מהיכל זה
 מתפשטים ב' רוחות זמסם חף זחיהם והלו ראה
 זמרע' ה בדתו נע' ההר זאמ' כי יגורתי מפני האף
 זזהחיה זנס בעת התרשלותו במילה בלא לבולע
 כי הם ממוכי' על התרשלות המילה נעטם לזה
 שכקראו חף זחיי' כבר כתבנו וביארנו בס' תור' ל'
 זמכח"ה הכמוס באזרותינו דברו למילה בפ' בלק
 יעוין משס צא"ה וחיכו לעביככו עתה פה
 זכחזו לעביככו , זתח' ידס כמה חלף וריבואו מ"ס
 זכול' ממוכי' על כל אותם השומעו' חרס או סמיתא
 זמפי בעל תורה ואינם שמים על לב , זכן על כל
 אותם המתלונני' בד"ת או בדברי החכמי' וכן כולם
 זממוכים והולכים לקבטר על כל אותם העוסקים
 בתור' וכן צמפע' מנהו כרי שלא זשמחו בה זיעטנו
 עמיה , תחת הרוחו' האל' ישירו ח' זשמו סכס"כא
 זכאשר האדם מלשין לחבירו או מהכסך עליו זה
 מתפורעם המלשכיו' ההו' להשלים הענין ולהרגו
 צמלשכו' ההוא , צא וראה אשפ' שקב"ה קבע
 לכל חיות ובהשי' זמן לפסיעת שורס עכ"ו הכל תלך
 בלשען הרע וכמלשכות כשאדם מלשין על חבירו

קיות תחונות מתפשטות משרוס וכותים קולות
 וחותם קולות עגולות למעלה צהיכל הקקרא בור
 טשס כמה כחש' ובה עקרי צי' ככל' וכולם מלמד'
 קטור' לעגור הכחש הקדמוני הכחש הגדו' והוא
 פושט את עורו וכל קשתותיו ר'ל מחכותיו וחיליו
 מתפרד מהם ומורדם למטה דהיכלות והוא עולה
 לומר קטוריו במלשיכות ההוא ואלמלא הפשט
 עורו איך אדם יוכל לעמוד מפניו ח' וכל זה מפני
 ענקי המלשיכות ולשון הרש ולא לחי' א'ל שהוא
 עביר חמוד' יותר מ' וע' ופ' הרחמן יגילנו :

קח היכל ר' הוא קר' טיע היון וקקרא'
 ככג' זה ינה"ר איך מכסול

אתה עומד כאן מכסיד' בחרותך' בעסק הלימוד
 ומתש כחך הלא טוב לך לשמו' בילדותך' בתיאוסים
 ובזכות' וכאש' האדם פתה אחריו הנלמי' אחריו
 כמה בעלי עומאה לשמו' בהעה' ו' וכל אלג'
 קקראו צו' רותח' העמודו לטקף האד' פרכתכנו' :
 באמצע ההיכל הזה יש רוח אחד ושמו כגש' וממנו
 מתפשט רוח אחר וקקרא' כגש' נדשת והן עומדים
 לשמא לכל אות' בעלי ל' ה יותר על כל הממחאי' :
 הכגש' והעליון אשר אמרנו הוא ממוכה לקלל לכל
 אותם שולחכות שלא כדדנו בשבת כראוי וכולם
 ערובים לפניו והוא מקלל אותם קללות כמרנות
 שאין להאריך בהם' ב'מ' כדרך הקדושה לטוב
 בן דרך העומא' לרע' . בחיכל הזה תלויים לרעה
 כל הדברים' חון מנמי חיו ומוצי' שהם תלויים
 למעלה בשאר ההיכלות ויודים ליהיכל זה ומשם
 יוצאי' מקשרי' לרעה אם למעט בני האד' להמית'
 או למעט מוזכתם ב'מ' : מהיכל זה יוצא רוח א'
 עומא שמו אוריאל ותחת ידו כמה אלף ורבויות
 מ'ח וכול' קקראו אוריו יום והם ממוכי' על המקלל
 עמנו בעשם אד' על שבע' האלה והקללה ולוקחי'
 הקללה היא ומעלי' אות' למעלה ומתעוררי' עמה
 הכח' הקדמוני הלויחן כחש עקלתון שיעל' ויעורר
 קללות כמרנח' ו' וזהו שהי' מסוף איוב באומרו
 יקבוהו אוריו יום שהם אלו העתידו' לעור' לניתן
 שהוא הכחש העקלתון הרחמן יגילנו :

קח היכל ה'

הוא הקקרא' שאול' כגד'
 זה קקרא' ינה"ר ער'ל' .
 והוא עיקר העדלה' . בהיכל זה יש פתח א' ועליו
 ממוכה א' ושמו איבה' . והוא מעורר מדכי' ואיבות
 בעולם' . ועל שמו קקרא' ההיכל הזה איבה' .
 בהיכל זה רוח עומא' א' השולט על הכל' . ושמו
 שודר' . והוא מעורר שוד' . והוא רבץ' דברים
 הרמים בין שלשים וגורים' . מהיכל הזה יוצאי' כל
 אות' שודים' . ומכאן יוצאי' כל אותם הרנחכים
 וההורגים

וההורגים והולכים אחר לה' ע' החרב המתהפכת
 להרוג הכל , וכאש' יש רעב בעולם ח'ו' הרוח הזה
 הכקר' עוד מזדווג עם אחר הכקר' כפן זה לשודר'
 בני העולם ולהמיתם וזהו שכקרא' עוד , והכקרא'
 כפן לקלל המזון כשמהימה שלא ישבעו , וכאש' יש
 בישראל ג'ח' בזמן הרעב גורמים לאלו שלא ישלטו
 בעולם על ישראל ושלטים באומות ע"ז' וככנעת
 שר העומאה וישראל מתברכ' , וכאשר ח'ו' אין
 בישראל מי שיגמול חסד ואומות העולם ע"ז' ח'
 אז ח'ו' מתגבר הקליפה וא' מאלו משפיע לאומות
 הכ"ו' ויוכך על שפע הקדושה שכל השפע יורד
 מהקדושה אל נד אחר ח'ו' : תחת אלו שאמרו יש
 דוחות טמאים וכקראו ערלה וקס' זמורי ערלה
 ועכפי ערלה , ועל כולם ממוכה א' וכקרא' גור
 דיוכא זהו ממוכ' על כל אות' שאינה שומרים שבי
 ערלה וכל אות' המעכבי' המילה , וזהו טעם חתן
 דמים של גבורה , וזהו ממוכ' על האדם כאשר
 מטמא' בריתו להכניסו בגאול' ואבדון לרון אותו
 שם : באומע זה ההיכל יש רוח אחר האורב על
 הדרכים ועל המקומות לראות אות' העוברים על
 התורה להלטיסם למעלה להכניס אותה בין
 העליונים והתחתונים , וכן כולם עומדים לפתות
 האדם מדרך הטובה לדרך רעה ואחר כך עולה
 ומקטרג' עליו וכמלא' מניאו מהעה' ז' ומהעה' ז'
 ואין להם איה גדול' מו' , וע"כ כקר' היכל' איה ,
 והרוח הזה כקרא' אפרא' ר'ל' אפר שאינו גשמה
 פירות ואיכ' מגדל נמוכים , הסך אפר קדוש שהוא
 פגשה פירות , והטעם כי כפר' פתבאר שכל רוחו'
 הטומאה מסודר' הן , וזהו ענין אפר טרופת
 החטאת , ועפר המשכן בהשקא' סוטה במים
 המרים המאחרים וה' בן :

קד היכלו

ההיכל הזה עליון הוא על כל
 היכלו , כמו נד הקדוש , כי
 גם זה לעומת זה עשה האלה' וכדכתבנו , בהיכל

זה ארבעה שתקי' וצד' ד' כמות טמאים וכקראו'
 מות , רע , נלמות , אופל , אלו עומדים לעולם
 להרע ולהסטיף , וארבעה מתייחדין כאחד , כמו
 נד הקדושה , וע"ז כקר' ב'ית ח'כר כדתי' שאשת
 מדכים ובית חבר , וזהו וחבר חבר , על ההיכל
 הזה כאמר כפתרות כסיקות שוכא , כאן עומדים
 כל אותם כסיקות ופתוים ותאות גופכו' דזכות
 וביאוף , שעל ידם מתנגש אדם מעה' ז' ומעה' ב' כל
 אות' הכתובים במשלי צפ' כי בחלון ביתי בעד'
 אשגבו וג' , וכל אותם הפתוים הם מנז' רוח זה
 ההיכל , ועליו כאמר בבית' לא ישכנו דגליה ,
 שהיא הולכת לפתות בני אדם , ואחר שפיתה
 אותו יטעמוהו מרורות פתנים אכזר , ומזיאה'
 כשמתו בחרבה , ובה ג' טיפות , באל' כשמתו
 מתבלבלת ואיכ' מוכתת מקום לשבת , בנ' כפשו'
 מתעקרת ויונאה , בנ' פכו' מוריקות ויונאה
 כשמתו , כל זה תחת אשר כמשך אחריו : בהיכל'
 הזה עומדי' כל אות' המקטרגי' המפתים לאדם
 במלבושו ובבגדיו שיכלל גופו וימשש בשעריו
 וירחק גופו וייעב גהה כדי שיתכלנו הנשים ,
 ועל הפכין הזה ממוכ' אחר ושמו סקטור' פא ,
 בתוך הממוכה הזה עומד ממוכה אחר ושמו
 מראה , אשר בו רואה עצמו ומתייפה ומסתלבט
 ורואה במראה היא ומתלבט בו גאה וגאות
 וגמות הרוח , ואז כח אחר אשר בהיכל ושמו
 עסירת' שהוא הממוכה על החלומות להראות
 לאדם דמיות שימשך אחריו לאבד כשמתו , והממוכ'
 הזה משורר' ממוכה אחר אשר תחת ידו , ויורד'
 ומשורר' בהיכל התחתון עבו אכברה , ושם משורר'
 לכקבה א' והיא לילית , איחא' דאדם , וכאשר
 מתשורר האדם בגסותו להממוכה עשירט' א' אז
 מתקשרת עמו לילית ואז בכל ר"ח זר' ח' יתעורר'
 המדא' אשר אמרכו דעמה לילית ולפעמים כיוקו'
 האדם מהם והוא כופל' ארנה וכפפה ויוקו' ,

וכל זה גרם לו המראה וכפי רוב גיאות שכתבתי
 בן רוב רעתו וזקו וטומאתו , הרחמן יוכלו :
קיא היכל זה היכל הזה הוא היכל
 שמדי היין להשתכר
 זמנו , כדכתיב ויטבל בתוך האלה , והם
 העכבים שסחטו סוף גרמה מיתה לעולם ,
 ולכל אותם הבאים אחריו עבדו עבדי אש
 אשכלות מרדות . בהיכל הזה עומדות כל אלה
 בשמות טמאות להשפיע לכל אלה המטמאים ענת
 צנייה ואסתי אים ויבואו בין כגון מזמרים .
 ונקראו מזמור לפי שהוא מאלזר , ולפי היות
 העבריה ועבדו יזה"ר בן מושך עליו הכשם מהיכל
 זה , וכל רואיהם יירוש כי הם זרע פסול ,
 מזמור מאל זר , וכל מעשיו מעידים עליו שהוא
 פסול , מהיכל זה יוצא רוח אחד שהוא מזמנה
 על כל אותם השמות , ושמו צפוני , ופי' זאת
 הנפוכו ארזיק מעליכם , וכנגד ההיכל הזה
 מזמור צהיב נקרא ארץ תחתיה , צהיב זה נקודה
 דקה קרוב אל ספירות הקליפוי , וממנו יוצא כל
 אותם רוחות הדקים המשועשעי בעולם שהם
 צדאים זאיכ' כראים , ואלו עומדים לעשות כמים
 לצני אדם , כי אלה אינם עומדים בקליפות
 הטיכופות כל כך כאחרים ועל אלו מיוכה אחד
 צהי"ר שמו והוא מולת ארמית , ופי' התוכה ,
 ר"ל שהוא מובדל מקליפות הטומאות ביותר ,
 ואלו פורחים באויר ומזיקים לצד טומאת' לעשות
 צינים בעולם לאות' העומדים בצד הקדושה ,
 וכן ההיכל הזה יוצא אש חזק ושלג ורוח מתחזר
 לצון את הרשעים ור"ש תשלג בצלמון . בהיכל
 הזה עומדים ד' פתחים פתוחים לר רוחות ,
 ואלו ארזים ואינם ארזים בצד הקדושה , ושם
 מאיר אור הקדושה והוא מקום מתוקן לחסדי
 אמונות העולם שלא הרעו לישראל , כפתח ההיכל
 שאמנעי מנחון ט' פתחים , והם מכווני' כנגד

הקדושה והם מקומות למלכו אמונות העולם
 החסידים שלא הרעו לישראל ולא דחקו והגינו
 עליהם , ויש להם טע כבוד על כך ומאיר להם
 אור הקדושה בתוך האפילה ההיא , ועל זה
 כאמר מלכ' הבגים כולם שכבו כצבד איש צביו ,
 ואם דחקו לישראל כמה מ"ח ארזים בהם ודכין
 אות' ג"פ בכל יום בכמה דמים משושים וכל יום
 יום מעידים על ישראל ועל אמונתם , ע"כ ככללו
 לו שבעה ההכלו , והמסתבר כי ספירות הקליפוי
 הם ככללות צהיכות וזהיכולות והקליפות הכל
 ענין אחד , וכנגדו' אלה הם ה' מיני י"הר שהוא
 מקבל בח מן אלו הז' ולכן נקרא יזה"ר בן' שמותו
 רע , טמא , טען , שוכא , ארזן מכשול , ערל ,
 צפוני , וכנגד אלה ה' מדורות צהיבם כבוכר
 לעיל שבעה בידן החוטא בן' מיני אלה , והם
 זה כבוד זה , נגד טהרה טומאה , נגד כשרות
 פסול , נגד מותר אסור , נגד זכות חובה ,
 בי גס זה לעומ' זה עשה האלהים כדכתבו .
 וכבר כתבאר תוכן טעם כל דברי אלה השביעיות
 עם יתר שביעיות דבות כשפר תורת המבחי'
 בדרוש פ' שמיני לחג הפסח אלו תבא בפר'
קיב עוד צריך לידא מאמונת הגלגול
 שהורוכו רז' לזכתא' באורך
 צהר משפטים צבא , כי מר הוא מאוד לנשמה
 יותר מדינה של גיהנם , והוא מסל לאדם ההולך
 בצחורה מהלך שכתים או שלש למקום פלובי .
 כסבור שירוח באותה הצחורה שם , בהגיעו שם
 ח"ל כל יגיעך היה לרזק ולנשלה כי הצחורה הזו
 שצריך אינה עוה כלום במקום הזה , וחחר העני
 ההוא צפוי כפשו לאחור , כמה צפר יגיע לאדם
 הזה על מיעוט חכמתו ותבוכתו שלא חקר ודרש
 מה היא הצחורה הכחות' למקום ההוא שנה
 ירוח , והכמשל מוכן מאליו , וכפרט כאשר ידע
 האדם כי רוב השמות שדורוכו מגולגלות וכל

הוא ממלכדרא' והוא ענין השליטה שהמלך
 בהם מכל וכל לכלותם אבל הוא מותר מן
 החשך והפגם ההוא שבאצורי הכשמה והוא
 במשל הרופא שזיסם סם אחד על המכה כדי
 לאכול הכשר הרע ההוא ונצאת הכשמה ליהפך
 היא חכמה מדבר אינדיה במשל שהמשלכו
 וחסרוכה וישלם ע"י אור שמש נרקה ומרפא
 בככפיה שזכור לעיל ובענין דין הגילגול אצל
 כזהר משפטים חה"ל אס אחרת יקח לו
 גילגולים שמתגלגלים כזה הפסוק כמה גדולים
 וכפלאים הם והא כל הכשמות ככנסים בגלגול
 ובני אדם אינם יודעים דרכי הש' ואיך מאזני
 המשקל עומדים ואיך כדושים בני אדם בכל יום
 ובכל עת ואיך הכשמות ככנסים לדין עד שלא יבאו
 לעה' ואיך עוד יבאו לן אחר יצאתם מהע"ה
 כמה גלגולים ובהם מעשים סתומים וכפלאי עושה
 הש' עם הכשמות הערומות וכמה רוחות ערומות
 הולכי בעולם ההוא שאיך ככנס' למחינה וכמה
 עולמות כספך בהם ככמה פלאים כפלאי וסתומות
 ובני האד' לא ידעו ולא יבינו איך הכשמות מתגלגלות
 כמו אבן בתוך כף הקלע עכ"ל עם שהוא
 מהריך עם הרבה מאוד הכה קצרכו ודלגמו
 והעתקבו מעט מנו ודי מזה לעבור הלך ליראה
 ולכן נריך לרא' מהגלגול וכבר כתבנו לעיל כי
 מ"ט שכל אדם שלא כתקן כראוי חוזר לבא בגלגול
 באפי' קול ודיבור שלא הוסיפו ביראה ויראה
 להיות השם שגם נרדף לחזור ולבא בגלגול לזה כל
 איש יתהר חללה גדולה על זאת וידקדק במועשיו
 וישלם כשסו כראוי כדי שלא יצטרך לקבץ

ק"ג

בענין טהרה הכשמה כזהר דכוסות
 אצל בתקופים ואסו בתוך
 הגולה על כהר כהר דא כהר דיקוה פסיק ובגיד
 מן קדמוהי חף אלפתו ישמשמביה ורפוא הכבד
 דמלכאין קדמוהי יחיו וכו' ושבלין את כשמתן

לתקן עתה מה שלא תקן בתחילה שאל יסתלק
 מהכ"ל בלי שיתקן על מה כמנא כל טרחו ויגיעו
 בעה' זהב' ונריך לחזור שליטת ורביעית עד
 שיתוקן ועכשו גדול על מה שלא תקן בתחילה
 ופי' כזהר פכית שה' כאלו משקר באמתות המלך
 ועליו כאמר או מנא אדירה וכזהר נה וכשבע על
 שקר ועוב ה"ב לו שלא היא ככרא עכ"ל
 ודפרס כשכשמתו המגולגלת היתה כשמת אוז
 רשע שכמנא בוכה על יכוד רעוב ובתחילה נריך
 לתקן היסוד ואח"כ לבכות עליו והתיוקן הוא
 דתשובה ובקבלת הייסורים עליו והענין למה
 יעטרך גלגול לכשמה אחר שהיא כטהרת בניהם
 נריך שתרע כי הגלגול הוא לב' סבות הא'
 לחסרון מנהג שלא השלים ונריך לחזור ולהשלים
 כראוי ולזה מוכרח להתגלגל כי אין גיהכס אלא
 טהרה לבד אבל לא להשלים חסרון ועוד כי
 אפשר שיבא לתקן ולטהר מה שא"ל ליהיכל לטהר
 והוא כי יש עוכות שהגיהכס מטהר רש שאין
 גיהכס מטהר מוכרח הוא לבא להשלים
 מלה' לזרם המכובע בבוטו ובאינריו נגעים
 שיוכל הרופא להפאות בלי חסות אחר שלם רק
 וחתך מהבשר המעופש הריא עד כי יבדיל
 ולפעמים יקרה שניך לקתוך כל האבר כולו כרי
 שלא ימות ויגיע הנגע אל הלב אז חותך כל האבר
 וכמה האדם ההוא בעל מוס מאבר א' ורוב ה'
 או שוק או וכיוצא ועד' אין חפץ השי' שאדם
 שפגם אבר אחד כ"כ עד שאם יכנס בניה' יתבטל
 כל האבר ההוא מכל וכל ושאר בעל מוס צ"ע
 אלא יתור לעולם לתקן ואז אפשר שיהיה בעל
 מוס כפי האבר שזופס בתחילה ואזו נריך
 שצמונו ועשה תשובה וזה מתקן על מה שעבר
 בגלגול הקודם אימס הגיהכס אינו אלא לטהר
 השוכות שאין בטהרתם כריתת אבר והוא שאצל
 פושעי ישראל אין אור של גיהכס שולטת בהם קו

צהאי סהר דיבור מוזהמתן למוזהמין בעלמא שפלא
 וזהו סוד גיהנם למעלה , סדו מתלכדים
 הכשמות , ואתו בהר דיבור יורד לגיהנם שברין
 כבודת הרשעים הגורמי בחימומם להמשיך אשו
 על בהר דיבור העליון למטה , והטעם למה
 יורדו הכשמות אחר שכתירו בגיהנם לטוב
 בבהר דיבור , נריך שתרע כיום ב' מיני טהרה
 לכשמה , הו' בגיהנם שברין והוא לטהר על
 מה שפגמ' בהתחומה באש היצר לעבור על
 המצות , והב' הוא לטהר על מה שלא קדשה
 ענמה במותר לה כאז' קדש עמך במותר לך
 כמו האכילה המרובה ושאר הדברים שיתבטרו
 לקמן בעבייבי קדשת האברים בס' , ועבייניס
 אלו איבס פגם גמור לכפש כי אין פגם רק מגד לא
 תעשה , אבל הוא זוהמת הפ"ז ותאותיו
 שהעשה ו' ותאותיו מלוכס בעור הכחש וכשאין
 האדם פורש ממנו כשאררה אותה הוזהמא קבוי
 וכפשו ואין הגיהנם מטהר באש הגשמי אלא דבר
 פגם גשמי דהיינו אש היצר שהוא פגם גדול , אבל
 זה שאיכו פגם נריך אש דק ורוחני בהר דיבור
 העליון הכמשך מן כסא הכבוד , ואז ע"י פושטת
 כל גשמי' העה"ז , ובזה פ' ויקהל הארץ בזה
 מאוד וזה העתק לשוכו בקיבור מה שנריך לנו
 לעבייבינו , בא וראה אזי לכשמה הסובלות אש
 ככרי א"ע שכתלככה , אבל כשהוהמא רדה
 עליה אזי להכשמה ההיא שכוללת העוכס הוא
 שהוהמא ההוא בכסיי פעמים כתלכן באש ,
 כפעם הראשון כיון שקבלה עוכס הגוף הולכת
 הכשמה ולוקחי' אותה ומכביסי' את' למקום אחר
 הכקרא בן הכס ובקרא כן טעם כנטרפי' הכשמות
 במצרה ומטהר להתלכן עד שלא בככסה דג' ,
 ואז וכאזי היא הכשמה כשמכביסי' את' להמקום
 ההוא אזי ב' מלאכים מוזהמים ועוורים כפתח
 שער הב' ע' וקורי' לאות' המוזהב' שבאותו המקום

הכקרא בן הכס לקבל אותה הכשמה והכשמה
 ההיא עד שלא כתלככה באש את' הממוני' בוחי'
 וקורי' ואומרי' הכס , ולאחר שכתלככה אותם
 הממונים ונאסם עמה מהמקום ההוא ומולכי'
 את' אל פתח שער הב' ע' ואומרי' אל אות' השלמה
 שצפתה ג' ע' הכס הן הכה את' הכשמות שכתלככו
 ואזי מכביסי' את' הכשמה לג' ע' לכמה הוא שגר
 מתוך שגר וכוה על היה של התלככות הגיהנם
 על הכשמה אבל לאחר שכעשה הכש' וכשברה
 אזי הקב"ה מוכיח השמש המאיר מד' פתחים
 המאירי' ברקיע שעל הב' ע' ומגיע להכשמה ההיא
 ובתרפאת , וכמוס' ה' וזרקה לכס יראי שמי שמש
 בדיקה ומרפא בככסיה , וכפעם השני לאחר
 שיושבת דג' ע' התחתון כל זמן שיושבת עס איכה
 נערפת ומנדלת ממראות ועבייני העה"ז מכל
 וכל , וכשעמלי' את' למעלה אזי נריכה לפרוש
 ולהבדל מכל המראות ומכל עבייני מטה , ואזי
 מכביסי' אותה לכהר דיבור ואזי מתלככת הכשמה
 בה מכל וכל ויובאת ובראית לפני הש' בדורה
 מכל קליפות ופגימות וסיון שבעטת באותו האור
 כרפאת ובשלמת מכל וכל ואזי עומדים אותם
 הכשמת בלבושי' משוערי' לפני הש' אשרי להם
 ולחלקם הדניקים דע' הז' ובעה' דעכ"ל , ואבב
 המאמר הזה מבואר כמה נער יגיע לכשמה
 בשליטת אשו של גיהנם התחתון מפסי שהוא גשמי
 בערך דקות הכשמה וכשנרת עד בא אור שמש
 עליון מעולם האניות

קיד

עור נריך לירא מוזס הדין
 שאפי' שמואל אל שאל כתיירא ממכו
 דכתיב ויאמר שמואל אל שאל למה הרבותי
 לעלותי , ונפ"ק דהגיה' ר' אליעזר כי וכוה מנו
 להאי קרא כבי , ומה שמואל הכביא היה מתייר'
 מיוס הדין אבו עאכו' , מאי היא דכתיב ותאמר
 האשה אל שאל אלהים ראיני עוליס מן הארץ
 עוליס

עליו תרי משמע חד שמואל י וארץ ירושלים שמואל
 ואייתי למשה בזהויה אמר דילמא ח'ו לריבא
 מתבשריבא קום צהדאי אי איבא מילתא כתיבא
 בארורייתא ולא קיימת' : עוד אז ל' במדרש ב'ר
 אר' ש' בן אלעזר אי' לנו מיום הדין אי' לנו מיום
 התוכחה בלעם חפס של גויס לא היה יכול לעמוד
 בתוכחת אבותו שכאמר ההקפן הסככתי לעשות
 לך כה ויאמר לא יוסף קעבו של קבעים היה
 ולא יכלו אחיו לענות אותו כי פנהו מפניו
 ופשיבא הקב"ה בכבודו ובעצמו וזכיח עם כל
 ח' וא' לפי מעשיו פכ"ו שכאמ' אויבך ואערכה
 לעיניך :

קטו יחור שדגדכו והעתקכו עיניי
 היראה מחמת הריבים
 והעובשי' ראינו עתה לזכר שעם כל זה לא יעלה
 על לב האד' לירא מהעוב' ולא מהחטא שזהו כקרא
 צפי רשבי' ע"ה ושארו' ל' בור' כמבאר בזהר
 צראשית ותיקובי' ד' ו' ודף ע"ה . שהבור ירא
 מהעובש ולא מהחטא , ולא כתבו ל' כל העובשי'
 שזכרו בהיכלות הטומא' ובשאר מקומו' רק כרי
 שהבורי' וחסרי הרעת ימענו העובשי' ויחזרו מפני
 העובש ומתוך שלא לשמה יבאו לקיים היראה
 לשמה , וגם ירא' המות היא יראה חיובית , והכלל
 הוא כי הירא' הרעה המגובה הוא שירא לעצור
 על ל'ת שבתורת מפני שלא ילקוהו כי יראה השם
 היא יראת ל'ת שלא לעבור על מה שזוהו תקב"ה
 והוא שירא לעבור מפני הרעושה והוא בור' והוא
 מגובה / אבל השיקר שירא לעבור מפני יראת
 חטא , וזה שזכרו ירא' מפני המו' הוא ירא' לקיום
 מנות עשה כי ירא מהתיראל לעשות המנות ולתקן
 כשזו שמו יקדמו המות וצמצא הולך אל בית
 עולמו ויקן ממשע' טובים וזה' ל' התקן ענמד
 לשרודור כדי שתכנס לערקלני' . וכן שזכר יוס' א'
 לשבי מתקן וכיוצא הרבה , וגם אש יודרו לקיים
 להבנה

מנוה שירא שאם יתבטל ממנו יתעכש כאו' צפ"ק
 דמכחות דבעידן ריתחא קכסי אעשה . וכן מי
 שביטל ק"ט שחרית וערבי שעליו כאמר מענות לא
 יוכל לתקן וכיוצא הרבה . וירא לבטל מפני
 העובש לא בשביל זה יקרא בור' , כי עיקר הבור
 הוא ששם מגמת פניו על ל'ת ועשה הכל מפני
 העובש , אבל החכ' ירא שלא לעבו מפני החטא ,
 ובאם כפסך לגמור אם יראת העובשים והדיכוס
 איכס צורך אל היראה אס כן למה הזכירו רז"ל
 בדבריה' ובפרט בזוהר בכמה מקומות ואם איכס
 צורך אל היראה למה אנו צריכים לדעתם ולמה
 נכתבו , זהו יתורץ בג' פנים , הא' שאחר שירא'
 החטא כמה עובש על מה שעבר כפי חומרת
 העוב' יבקש לעשות תשובתו כעבין תשוב' המשקל
 שפירשו בתשובות של רבי אליעזר וארמיו' א' וזמן
 שיבא לק' בס"ד . והב' כי אעפ"י שהחטא יראה
 עובשי' הדברים לא מפני זה נכרוה שיהיה יראתו
 מהעובש אלא מהחטא והוא שירא מהפגם שיגיע
 להחשיך לפשמו שיסרך לל' בן גיהנם וכעבין לבושי'
 גואים שילבישו לבשיה כדכתבו לעיל ויאמר בלבן
 אין ראוי שפשמיו שהיא חלק אלנה ממעל אחסרב'
 ציד החינוכי העבר הרע שימשול בה שפמאיתי
 פוגם בכבוד קובי' וכמוצא תחת שלש רגזה הארץ
 תחת עבד בני ימלוד גו' . והג' לכך נכתבו העובש
 כי כפי מדרגת החטא כן נרדף לטה פגם הכפס .
 והעד מה שפירשו ל' צו' היכלות העומאה וכו'
 מדורין כס"ל שגון פלוגי כסדר בהיכל פלוגי וצמד'
 פלוגי והעעם כי כפי שירד ופגם כפסוך כרד נרדף
 שתרד למקום מדור פלוגי . וזנה ירא להתרחק
 מהחטא מפני שהוא ממשא הכפס שיבו' טומאה
 כך עד שלטער העומא' היא נרדף לרדת למקום
 פלוגי ולעולם הוא היראה מחמת החטא ,
 והיראה הרעה שהיא יראה מחמת רעושה ציבא
 בתבארה ברקח בגורש היראה ל' יש עובדין
 להבנה

לומ' אומות יצו מעשי כמעט אחרת יחוק ועקב
 וכו' ויבא עוד לק' בס' ד' חלבד זה כי ועקב חבל
 כחלתו פי' היות ס' ריבוא בשמות של ישראל אחוה
 כשם זה וכו' חבל הזה ששורה מיוחדת כאחת בלי
 פירוד. וכן החבל המתוח אם תעבד ראשה
 תעבד כע כולה ולכך אם איש א' יחטא על כל העד'
 יקטרף והטעם שכל ישראל ערבים זה לזה ככודע.
 ולכך אז' ל' שאין שפי' שורה בישראל פחו' מה' רבוא
 שהבי' שהיו ישראל ס' רבוא פחו' א' וא' מוכע עממו
 משפיה ורביה גורם לשפי' שתלוק מישראל. והיו
 נועם שכל פעם שקמו ישראל אעפ"י שהיה בט
 מופסד וכיוצא לא חקרו לעולם מה' רבוא להורו' כי
 פל' הם' הם' אחדו אחד' כמל' הפוג' פוגם בכל בשמות
 ישראל עד שזכו לתקן מה שקלקל מזד בשמותו.
 ועוד כי הם חלק ידו' כאומריו כי חלק ידו' עמו
 והכוונה כי החלקים אחר היותם להם יחס זה עם
 זה לא יפרדו ויארזר כי חלק משם ידו' הוא למט'
 עם עמו ישראל והו' פעבץ והכריתו את שמיכו מן
 הארץ ומה תעשה לשמך הגדול. כי חלק משמו
 תפוס עמכו. וחלק בשמותיכו אחוז למעלה עם
 שמו והו' כי חלק ידו' בלותו החלק מידו' כם
 עמו אחוים ומושרשים וקמא בזה כי הפוגם
 בשמותו אחר שהיא קסור' בידו' חו' מגיע פגם
 לידו' וכבר זכרונו מזה גם לעיל. והכלל כי אחר
 היות כל אלו המעלות לישראל הפוג' בשמותו שהיא
 מכלל ישראל פוגם בכל האומר :

ק"ד

בתיס הא' משכן לינה' וואחד
 משכן לינה' ר' שהוא החינוכי אל זה ובהיו' אל אחר
 בלבו של אדם א"א לו להשיג כנו' שהוא האחד'
 מפסי' שהחינוכי מחיפה ומפסיק בינו לבין כבוד ה'
 והו' שאז' העבירו ינה' מלנכנס ותהיו כולכם
 ביראה אח' ונענה א' לשרת לפני ה' וכו' וכבר
 זכרנוהו לעיל בפתח דבריו סימ' א' בהיות הינה' פ'
 בנתיים

להקב"ה ביראה ובחומה גדולה ובפחד מרונה
 ומתפללין להגבל מהקללות הכתובות על המועלין
 במזותיו ועל כל העוזרים. סקודי השי' בין צעה'
 ובין צעה' ב' צעה' ז' מן החלוא' והמכות והמכאוב'.
 ושלא יטרכו לנרות ושלא ימשלו בם זדים ולא
 יראו מיתה או דבר רע בוצע' וצדו שילאו ימיהם
 צמוד ובנרסה. ונעה' ב' להגבל מהפוסעות ומן
 המסתיות ומקדות אש של גיה' העתידה לנהם
 ולעבר את הרשע' ליום הדין הגדול ועליה חטאת
 קרינה עכ' ז'.

ואולם הידאק הטובה מתחלק' לג' עיקר'
 שהיקר הא' לרא' מעלת כל העולות והבת כל
 קיס'ו ית'ס כי הוא הכותן לנו התור וכבר פתכו
 שהיקר היראה למדחל לקב'ה בגין דאיהו עיקרא
 ומרשא דכל עלמין וקמא המבוק' מלעשות המנה
 או עובר על מצות' ל"ת כוגע בכבו' קונו שקמנ' חו'
 מבנה אדון הכל ממ'ק הקב"ה שגויה לעשות.
 והעיקר הב' יראה מחמת הפגם שגיג' לתורה
 והעקב פי' התורה כולה תלויה באצילות המדות
 העליונות כמו שיבא לק' בס' ד' במעלת התור' וקודע
 כי המדות דבקות במאניל איהו וגרימה חד בהון.
 וערך זה ממש לתורה הוא ותורתו א' וכמו שגיג'
 פגם למדות ע"י סגת ההפא ככזכר שיפגמו שלא
 היא דבקות במאניל ומכע האור מהס' בערך זה
 גיג' פגם לתורה בערך שגיג' פגם לקש' דאצילות
 בדרכתכו לעיל כן גיג' לתורה דאצילות שיש תורה
 דאצילות ותורה דבריאה וכו' ובסגת זה יבא סכר
 גדול למקיים מנותיו או עוקש למעטל חו'.
 והעיקר הג' כי כודע שבשמותיהן של ישראל
 צדויות מע' לשון כי ועקב בחר לו יה' וגומ' וכן כי
 חלק ידו' עמו וגומר וקיון שהקב"ה מרוב אהבתו
 בחר לו באבות ועשאם גורם לכל הקשמו' הקדושו'
 יאכו שבשמותיכו בנים להם ויחכים משרש האבות
 ולכך נרדך הבן שירמ' לאביו. ולכך אז' שחיב אדם

בבתי כל עבודה שיעשה האדם אם יעשה חלק
לפניו שאין המקום מתיחד בה שהרי הוא שביה
ועם זה חלק לפניו עולת יפה ר' אל אהר והוא
שניות ועו' וכשם שהקב"ה אחד כך ברא אותו
באחדות ולא ששתתף היפה ר' בשם דבר הכונע
ליראתו ית' כי כל פניה שתהיה בעבודה כמנה
אות הפניה שבת העבודה והיא חלק אל זה ואיך
מיוחד לשי' וכשם שאלו יעבוד לע' ויעבוד לשי'
אין עבודתו לשי' עבודה כלל שהרי בעבודתו ועו'
כפר בהקב"ה כן בהשתתפו עם עבודה האלהית
חלק היפה ר' שהוא אל זה אין להם שום חלק בה
שהקב"ה הונה שמהיה עבודתו וזה וזה בלב א'
כלי שום פירות ופסולת הכלל העול שיעקב היראה
הוא שתהיה מיוחדת לשי' ולא יעורבה זולתו
ושלא ברא אלא להקב"ה לבדו ולא משום מלאך
זשרף כי מטערון אעפ"י ששמו בשם דבר אין לירא
ממנו והעם שאין בד שום צריה להעבד ולהרע
זולתו ברוי' והוא בנותן כל לכל המלאכי לפעול
והאדם הירא מהמלאך או מזולתו מורה שיש לו כח
בפני עצמו ואיך שזאב מנמו ית' ודומה כמו שיש
לו שתי רשויות והוא בופר בעיקר זהו עיקר ירא'
שמים המור על ייחודו ית' סי' וביארו ר' ל' בתיקוני'
בענין היראה שתהיה יראת השפיכה בין בין וכן
ברמיו וז' מאן דחיל לקב"ה בגן דימון בנו ויסגי
עותרו יבעה ז' ואי חסר מהאי לא דחיל ליה האי לא
טוי ליה ירא' ה' לעיקרא אבל מאן דחיל לקב"ה
בין בטעיו בין בעקו האי דא שוי יראת ה' ביה
לעיקרא והוא קרוב ליראה הכל כי ביהו היראה
קטורה בין וכרחמים הוא יחוד א' והייכוה הוא
האלקים ואם אין שניהם קטורים כה' הוא פירד
וכראה כשתי כמות שאין הא"ס שורה אלא
באחדות השלם

ביראה סוד מרע ועשה טוב כבוד כה הורד
צקש שלום בין אש לרעהו ירויח את עמיתך
תדריכהו בנחת לשמו תזכה בכל דברך הרחק
מלצים ופחיתים תדבק ביראי השם תפטר רוחך
ותאודך תקרע סגור לבך תכסה על רוב
העלויות תודה ועווב רשע תחכן לבוראך על
רוב פשעך לסלוח לעונך כרוב רחמיו תפלא
אליו ליתן יראתו על פניך ליטע אהבתו בלבך
לעבדו בשמחה תבקש רחמים על עמך ועל
אשתך ועל ביתך שלא יבא א' מהם לידי עביר ולא
לידי דבר מכוזר והטא ולא יאחלהו אחר גרונו
ולא לעסוק בהבל שאי' כי אין חפץ לבורא ית' ש
באכילה ושת' מה יתרון שיפמו לרמה ותולע'
אם תחטא נפש יהיה בעיניך הרבה יתשוב אם
תעשה תורה ומ' אל תחזיק טובה לעמך ותאמ'
כי לבך כוננת הכר ברא' מי בראך ירא' עושך
חסד כי מלא כל העולם כבודו לך בעבודה
וכבוד ראש אל תתחבר ללצים אל תשבע עם
מדברי דברים בטלי' יחא מורא מלאך בין עיניך
ותן לבך כי רואה כל מעשך הוקר לב ובוחן כליו
יודע כל מחשבותיך חשו' כי הוא בראך ומפרכסך
הוא עשך לו עבד עולם ע"כ תן יראתו על פניך
השמר לך לבלי תחטא התהלך לפניו והיה תמים
וימנא לבבך כאמן לפניו כי אין לו חפץ בכסילים
אנשי לטון ואנשים ריקים ההולכים אחרי יגים
ומתפרסקים בחשק תאות החושק בעידון העולם
שוא והכל ובאכשי לשון אין יראה הנה ברא
עליהם איד יעקו לאל ולא ישמע תחת כי שאלו
דעת וירא' ה' לא בחרו המודרך עגמו בעבודה
וצרחה ה' ומתחכם אז תנו יראת ה' דעת אלהים
תמצא את ה' אלקיד תירא לרבות ת' עבד מלאך
למלך ומכדו כמקבל פני הכבוד ע"כ עמד
רוחך בתוך כדכה תשוב ביראת בוראך גול על ה'
מעשך ויכונן מחשבותיך יראת ה' יוקן חיים לבור

בספר הרוקח דברים הנעשים
בענין היראה וז' לתא' ערום

הראוה לנאופוסם [בכבודו וכן אמר אשתחיה אל
היכל קדשך ביראתך, וכינא :

קיס עור

במעלו הירא' אז' בתיקוסי'
על פסוק וראו את ה' קדושו
כי אין מחסור ליראו'. לא יהא חסרון במשבתיה
ולא יהא חסרון בכסמתי' ולא יהא חסרון בעבודתך
שנך דלית חוסר ועניו' כחוסר דאורית' ופי' קדוסי'
זכמה דאוקמוהו מארי' מתכ' אין עני' אל' למן
התורה וזמן המצות, עכ' :

קר ועור

במעלו היראה' אז' לקר החן
וככל היופי וגו' אין מתקבל לפני
הקב"ה לא יופי ולא עושר, ומהו מנסך וראת
חטא שכל' אשכח וראת ה' היא תתהלל כמה געשה
אברה' אבינו ע"ה לפני הקב"ה ולא נתהלל וזמנה
כתהלל שהיה ירא חטא שכל' עתה ידעתי כו' וראת
אלהים אתה :

קבא בביאור

ענין יראת חטא וירא
אלקי' כתב הרוקח ז' שובם
היראה שקשה לו לעשות חטא ופחד תאוות וירא
בעבור גרא' ה' ירא סן לא יהי' תמוס' לפני ה' בשו
אברהם שפ' בו ירא אלהים את' י' זה גדול מן
הסמיכו עכ' ל' הטהבו ירא חטא הוא שירא שחא
יש לו חיו העא קטן או גדול שלא דקר' בו והעטן
כי כל עוד שיפלה האר' במעלה כך יודקדקו אחריו
כענין והפניו כשערה מאור, ופי' שהיא כמסל'
העבדים העובדי' את המלך שהמלך יש לו עבדים
פדים יש עבדי' העומדים לפניו בבית הפנימי שבו
המלך עומד, ויש אחר' שהם עובדי' בצדק הסיגון
יותר, ויש צמירו ויש צעירו, יש חוצה לצידי'
והכל עובדים וכולם ראים את המלך אבל כל עוד
שהיה קרוב ירא יותר וכל עוד שיתרחק יתרחק
מומו היראה ואותם שהם לפניו ממש עומדי'
באימה וצדק' ל' וכן ימצא בהם מסנה כל דבר וצדק'
אמר וביניו כשערה מאור, איות' שהם כעבד

ממוקמי מות ותקיר עמך מן המהירות ומן
העקשות ומן הגאווה ומן העגלות אחת בעונה
וכשלוס, ואל תקבא בעוסי עולה, כי אם ציראת
ה' כל היום, והיה אמוכת עיתך חוסן ישועות
חכמה ודעת יראת ה' היא אונרו, ואם יסתר איש
במסתרים ואינו לא אראבו הלא עיני ה' המה
משוטטות בכל הארץ, והע כי ממוסם יש בניו או
בגבורה או בכבוד או בקבלה או בחכמה או בעושר
או בעושי או בתוקף ובר העביר, והע כי המנוה
והיראה מוכיח את היצר והתור' תכלץ כדי להסיר
המחשבה הרעה, עכל' הרוקח ז' :

קיה ומעלות

הירא' שהירא את הלא
ירא מפניו הבה ז' ומפני כבי ארס שכ' ומוראכם
וחיתכם יהיה על כל חיות הארץ ופי' ז' על כל
לרבות המזיקים, וכל' זה' אקבו אל תראו'
זכן אמר רהע"ה לא יירא מה יעשה בשר לו,
וכינא הרבה, והרנון בזה כייובת על התורה
והמנוגות ולא ירא מהם וכרבת' שמתי פני כאלמים
ואדע כי לא אבוס, והיינו בדבר שהוא עבודה ה'
לא ירא ולא יבוס כמ"ם הוי"ג, ככמר וכו' לעשות
דנון אביך שבשמיי' אבל מ"ם נריך האר' להעבוס
מפני הארס בדברי העולם בדברי שאינו כוגע
לעבודה, ולירא מת' שכל' את ה' אלקיך תירא
לרבות ת"ה ואז' ז' בפ' דעבדת יואן דרחיל מרבנן
איהו גופא הוי גורב' מרבנן וזיל ללו בר הכי הוא
הוין מליה משתמשין בסוד' מרבנן, וכן אז' ז'
בפ' דתרא הברכות שגוה שכל' אשרי אדם אפחד
תמיד היינו בדברי גוריה, וכן צריך לירא בכל
מקום שבו קדושה עמו צד' וכינא' כדכתיב
ירא ויראה מה כורא המקום הזה אין זה כי אם
בית אלקים, פי' ולא היה ראוי שאיש בו, וכן
אמ' רהע"ה ירא דוד את ה' ביום ההוא ויאל' אביך
אבא אלי' ארנן האלקים' למשעו שאינו מאוי וחמת
משעו ואלקדו', הארנון עומם לא יכפר בו הקדושה

למלך ממש בשער מלמד וכל מקום שכ' מלמד הוא
 בלי שיעור . וכן כאשר יחשוב הנדיק שהוא עומד
 לעולם לפני השגחתו ית'ס ועל ידי עלת כל העלות
 שבת כל הם צו אשר רגע לא יפסק השגחתו מכל
 הכבדא' ובמ' שהוא הכיב למלך מלמד מה שקרבתו
 המלך להיותו לפסיו שהד'יעוסתרו היכלו וזהו ודאי
 מנד הכשמה העליו' הכתובה בנדיק יותר משאר
 דלת העם נרוך לירא פן ימונא המלך העליון צו
 שום משנה ועלם אור השגחתו ושפעו מהשמתו
 ויתרחק ממנו ואז נמנאת כשיתו פגומה . וראייה
 לזה בזהר ש' ויקהלדף רי'ז'ע'צ'ע'ס במעשה
 דרש' בי וחבריו ומה שאמ' לר' יוסי ע'ט' . וזהו
 בחינת הית' העליונה שיהיה בעיניו כאלו לעולם
 עומד לפני עלת העליו' כי דוקכו חקוקה למעלה
 בסוד הבשמה כרבתכו לעל' . ואם ח'ו' יפגום
 אפי' בהרהור כנאל בשמתו פגומ' ומתרחק מלמד
 שבו מלך העליון . ויחשוב האדם כמה מורא היה
 לו אלו היה עומד לפני הרשבי' ע"ה שהיה מכיר
 בפרטופי האדם אפי' ההרהור כמבואר בזהר ש'
 ויקהל שבו חבדיו עומד' במורא לפכוו כי בהיותו
 פגומים לפכוו היו עומדים לפני השכיב' ממש .
 ובשרך זה נרוך האדם לירא מהנורא העומד
 לפכוו ומכיר ההוריו כבודש' וכפי מה שהאדם
 מתרבה בנוראו וירא ממנו כן הנורא כנאל עמו
 כענין אש תהשכו ימנא לך . וכמו שמינונו שהיה
 כנאל עם הקדמונים שהיה תפלותם כשמת נד
 ד'יעורס היה עושה רועם למעלה כמעשה דחוכי
 המעגל ורבים כמוהו הנמנא בגמ' . ובזהר ויחי
 בענין מעשה דל' ונחק ע'ט' . ויש חטא שיפגום
 ברוח ולא יפגם כפסם כי כפי עליות הדוחק
 ודקדוק . וכן יש דבר שיפגם כשמה ולא כרוח
 שבעין דקדוק איוה מנוה שלא דקדק כראוי בה .
 והעטם כי כפי דקות הכשמה כן יפגם בה אפילו
 דבר קל מאוד וזה קכ' יראת חטא וזהו קכ' ירא

אלהים שהוא אלהים עליון שדרכו ושעד על זה
 שפירושו ר' ב' במדרש רב' ובפ' ה' דכונן שירא אלהי'
 הכאמר באברהם הוא מאהבה . והוכרחו לזה
 מפני שפשיית המנוה בחשק ובזריות מורה על
 האהבה וזה מפינו . ד'ברהם ע"ה וישכסם אברהם
 כבוקר וגומר הכי שגלו מדרגת יראה זו כאהבת
 ממש . עוד י'ל' בענין יראת החטא כי חטא לשון
 חסרון כמ' והיינו אבי' ובני שלמה הטאים .
 והיראה היא שירא שגאל תחבר השפע בפכמו אס
 למעלה מחימא עילאה שתתלק מעל הכסים אס
 מחמו'תתאה תחבר השפע משש קנו' שלא ישיפיעו
 לה : עוד י'ל' . בענין יראת חטא כי לא מצביעין
 אלא אפי' במש' נודק יראה כי ירא שגאל תיקן
 או לא עשה כל נרכו כפי חיוב העבודה לאל ית'ס
 מחסדיו הגדול' על הכבדאים כמו שהארך החסיד
 בעל ח'ה וכמו שיבא לק' בס' . והיינו חטא בס' כן
 ע'ד הנב' לשון חסדיו ר'ל' שגאל חים' מחיו' העבוד'
 המושלת עליו כפי מה שהיה ראו' כי כל אדם
 שייש' לו הקב"ה בחכמה או בעבור או שפעה לו
 טיסיס חיויב לו העבוד' יותר ויותר שלא יהא כפוי
 עונה בעו' הדורא ית'ס העודפי עליו וזה כלומד
 ממה שהוכיח הקב"ה לעלי' על כיוו הכגלה כגלתי
 לבית אנך בהיותם במנכ' ובחר אותו מכל שכני
 ישראל וכו' :

קכב

ואולם פרעו הדברים אשר יעשה
 אותם האד' כדי שיהא טיב'
 צו היראה . הכה האריך בהס החסיד בראשית
 חכ' מה נפשו ימשפר הירא' ודרך כלל הוא לזהר
 בכל הדברים שהא בהס כבוד ה' ית'ס והארך בהס
 לנאר כל בחימות הכבוד שמיכאוו בתורה ובכתיבים
 ובתוים הכונע למעשה לכבוד בהס את ונריכו
 והס עביני מדות ומעש' רבים ואף כי אין מקומם
 הראוי פה להעתיקם הכה כי ציאר והעמיד אות'
 ע'ט' דרכו בלי סדר והדרג' וחזן לגדריהס

וזאת תורת האשם קדש קדשים הוא
וזאת התורה אשר שם משה

לשם

ו' ושנ' ה' מרומים ו' וידע' ד' עת' ה' שכלו רוחני והגשם ,
 א' להי' ה' נבואת' ד' ועה' ג' אמן לשה פוורה נאון קדשים ,
 מ' שפיע' ש' פע' ה' השכלה' והרנון נכ"ה' נשמ"ת כלכשם ,
 ג' מכו' ש' אלתי' ה' עזר בחלק השני מחיבורי הנקרא הכר הוות האשם :

אמר המחבר

יהודה אהרן משה א"ש אחרי הסנה וההודיה לאל אלהי
 אברהם אני הרוצה אותי מעודי , ועד היום הזה החזיק
 בידי , וחפצו בידי יצא ומעבדי , להחל ולהכיל ולגמור החלק הראשון מחיבורי הכקרא ו"חל מש"ה
 שהוא הכולל כללי ופרטי ענייני היראה והמוסר שהיא הפתח והמכוא אל התשובה כי מפסי הירא' לבו
 מחיל בקרבו ויבא להתעורר לשון בתשובה כמו שהקדמנו בפתח שער הקדמת הכפר , ובכ"ף אבא היום
 אל העין עין קד"ש היא עין מפסע התשוב' לבאר ולברר בחלק השני הזה כל כללי ופרטי וענייני קיימי
 בכיימי ותיקוני התשובה בכלל ובפרט כאשר יעדנו בכ"ד' , ועם היות שהאביר הירא' ז' לבס' ראשית
 חכמ"ה הקדים גם האהב' קודם אל התשובה לפי דרכו וטעמו ונימוקו המתוק לאבנו יעוין עליו מספרו
 הככבד , הכה עכ"ז אבחנו בשם ה' אלהינו ראינו למוך התשובה אל היראה נשכבר הזכרכו בהקדמ'
 היראה גם בפנים הספר בסו' קט"ו שמתוך היראה הקטנה יבא גם ליראה הגדולה שהיא מאהבת
 הש"י , ואלם אין חפץ הש"י מאתנו בתחילה כ"ח ליראה לכל הפחות היראה הקטנה שמתוכה יתעורר
 לתשובה ומתוך שלא לטובה יבא ליראה לשמה , והוא הכרנה במש"ה ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל
 מעמך כי אם ליראה את ה' שרנו בו על היראה הקטנה שהיא לאהב' השכר ויראת העונש , והיא
 הכקראת יראה את ה' , ואלם היראה הגדולה מאהבה היא נקראת ורא' ה' יראת ה' היא אונרו ,
 יראת ה' לחיים , וכ"פ בזהר בראשית דף י"א ע"ב ובתיקונים דף ו' דף ע"ח ע"ט , והוא הכרמו והכרנה
 גם כן בדברי המשורר ע"ה בשני מזמורים בתלים שלפום ריהטא כראץ רחוקים זה לזה כרהוק מזרח
 ממערב וסתריו אהדדי , שתחילה אמר בזמור קי"ב אשרי איש ירא את ה' וגומר שביטרוהו על העונש
 והכבו כאזמורו גבור בארץ יהיה זרעו וגו' , הוון ועושר וגו' , ובס' קכ"ח חזר ואמר אשרי כל ירא ה' ההולך
 בדרכיו יגיע כפיך כי תאכל וגומר ששם לבטרו על הלאם נר ומים לחץ ביגיע כפיו בזיעת אפיו , ומה
 גם שתחילה אמר ירא את ה' וחת"כ אמר ירא ה' , שכבר סי' גם הגאון מהרר אלעזר אשכנזי ז' לבספר

הקדמת חלק תורת האדם

מעשיה' שהביאור והכוונה שהראשון קאי על הירא יראה הקטנה שהיא לאהב השכר והכוונתו ירא
את ה' שאין לו כ"כ דיבור דנקות אמתו בהש' כי אהבת השכר יראת העונש הוא מסך הדיבור כינו
לכין קונו ית' ולכך קרא ירא את ה' והוא שבשרהו על העושה והכבוד כן נזכר וכמה ה' ובשמהל' עושה
וכבוד . ואולם האחרון המביא קאי על הירא יראה הגדולה מאהבה והוא הכקרא יראה ה' שהוא יגלו
דנקות אמתו בהש' מכלתי שום מסך מדבר כינו ובין קונו ית' ולכך בשררה על האורך ומי' צמינו . וזהו
הכונה לע' ד' גם כן במאמר מרעה' שאמר שאין חפץ הש' מאתנו כ"ל להתחיל בירא' הקטנה הכקרא'
יראה את ה' וזה"ש כי יראה את ה' וגו' . ומזה שכתבנו וביארנו מנואר ג"כ ופשוט מארז' דפ'
אין עומדו שהקשו גם על הפסוק הכו' אעו ירא' מילת' ווערתי היא וכו' יראת ה' היא אונדו . ווערתי
אין לגבי משה מילתא ווערתי היא וכו' שהקושיא היא מפורסמ' וירועה במש' דלגבי משה מילת' ווערתי
היא ומשה אמר ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמד וגומר . וכבר כתבנונו דו כל המפרשים
הקדמונים חדשים גם וסטים בפירושו . ולפי דרכי המחקר לחכ' הביאור והכונה מפושטת שר' ל' אין לגבי
משה כאשר דיבר משה עמהם מילתא ווערתי היא כי הוא דקדק בלשונו לומר כ"ל ליראה את ה' שדעה
זו על היראה הקטנה שזהו באמת מילת' ווערתי היא אבל כל אדם . וכמה ה' סוף דבר הכל כשמש
א"ת האלהים ירא ואת מנותיו עושה כי זה כל האדם וק"ל . ואולם מש' וכאת ה' היא אונדו כינו
הירא' הגדולה . ומשה אמר להם לישראל שאין הש' שואל מהם כי אם ליראה הקטנה מתחילה כבוכר' .
זהו הכלע' ד' פירוש אמת וככו' וכבוד מכל' זה הביאור הכתובים והמאמר הכוכר' . וכבר רמזנו עליו
גם לעיל ריש הספר בס' א' בס' ד' . וכבר יערכו לעיל בהקדמ' הראשונה שאין רנוכינו להאריך
פה בחיבורינו הזה בביאורו ופירושו ודרושים על הפסוקים וההמאמרי שבהם גמרה הזה
אחכ' כבר ייחדנו ספר מיוחד לדברי' כאלה והוא אשר פ' ה' יקצנו קשר תול' המבט ה'
ושם הנגנו ובידרכו כל . זה עם עוד כמה וכמה פסוקים והמאמרים לשכנו תד' הספר
ובאת שמה . באם יגזור האל ית' בחיים לאורך ימים ומימה . ואין שאין מקומ' .
ואולם הצעת דגריכו הכריחו והביאנו עד הלום לברר שעמונו ובימוןינו
עמכו לסמוך התשובה אחר הירא' כחפץ הש' ממנו . ובלי' שפך אחר'
קריאת המעיין המשכיל בחלק הראשון מחיבורינו וחל' מש' ה' הנהל' סגה וסגה
לבו ויח'ל בקדונו ויבא להתעורר בתשובה . שיתבאר א"ה בחלק' סגה וסגה
השני מחיבורינו הזה הכקרא בספר הירא' האשים' .
מעטעם לשבח אשר כתבנו והוכרכו לעיל בפתח דברנו
בהקדמה הראשונה אשר הקדמנו בס' ד' ובג' ה'
ומהכה אתחיל ואומר אמיריא . בשם אלהא
חיוא . מלך מלכיא . מרא דארע' ודמיוא .
טליס בינשתא ובימא . וכד' רחויא .
ועל עילא ותתא ואמנעיא .
ועל כשמתא ורוחא וכפשיא .
ותברד שמו ויתעלה זכרו
לעלמי עלמיוא .

קלא

כחן כאשר יקדם לקיים
יזעת היראה או תהיה
תשבתו עלימה אס בחיכות הירא כמה בחיכות
שפי' לצי כסד' ומהס הן ב' בחיכות ה' כאשר
היראה ומה' הוא שליט ברה כל הבריות שיכירו
גדלו שכל מה שברא ה' לא בראו רק לכבודו וכל
הבשראים כולם משועבדים למאמרו אין אחד יוצא
מהגבול שסם לו יוצר הכל כענין הים שכל מצו ער
פה תבא ולא תוסף ולכן אס הוא ירא מהגבול של
התורה והמנו ראו שישב אל מקומו כאשר נהו

קלב

והבחירת השנית בענין השם
אס יגיע בכל המעלה
העליונה אס בגופו ורוחו וכשמתוך כאשר הארכנו
מהלכה לפנים לעל' כמה מקומו בס' :

קלג ועוד

כמה גדולה שיעשה תשובה
ויתחרט חרט' גמורה כאשר
ידע בציאור גנות מעשיהו מלבד עוכסו דעה'
בעה' שיש מק העבריות שיש בהן כרת ולפעמים
אמר הכתוב הכרת תכרת והוא שיכרת הגוף
מהנה' והנשמה מהנה' וראו שיחוס על ענינו
שהרי אפי' הד' בורחים מליבו' באש ובמי' בניקו'
שיראו שיהיה בבת מיתת' ואיך לא יחוס האל על
ענינו שסם לה' שכל ביראון על שאר הב' א'
זכרנו לישאל עם סגולתו שהנר' לם ע' התורה
מהעב' ששראו שלא יכול בשורה עמוקה מקום
שלא יוכל לקום והרי הוא כבר מתורה וכומ' על פי
התורה והכביא' והכתוב' ברוח הקדש והודיעו לנו
ענין ג' ע' וכהנכס כמה שפי' לעיל בס' :

קלד ועוד

כמה אל התשוב' שיסוב מפני
אהבת בוראיו בזוכרו חסדיו
עמו וראוי שלא יהיה כפוי טובה על טובות ה'
העורפות עליו כמו שפירשנו לעיל בס' ד' ראוי הוא
ששוב מהרה כי קודם שיו' לשום מעלה מהמעלה

אס צומעות התורה והמנוה נריך שיקדים לו
התשובה וכאז' בילקוט כי תשא פ' וסב הים
לכבוד' אומרים לו לאדם עד שאתה מבקש רחם
עלך' ת' שיכנסו בתוך מועד' בקם רחמי על עבדו'
שעצרת סימחלו לך ומתוך כך תהא שומע וזוכר'
והטעם כי התורה לא תשרה מפני רוחניות' אלא
בשמה טהורה מכל סג' ופגם ולכן בכל נריכין
אל התשובה :

קלה עוד

יושל כהה אל התשובה לכן
שמרד בצינו ונדה מביתו
והיכלו וכן העבד מאדוכו ותהיתו ברוך סס אל
לנו הנה חצי כעס עלי שיצאתי הון מביתו בלי
רשותו ואיך לא זכרתי אהב' אבי אלי ומכמה טובות
שהטיב עמו הלא יכסה בוסה פניו בזוכרו מה ה
כפוי טובה על טובות אביו ורוץ ושוב אל אביו
וישתחוה לו אפיס ארנה ויבטע וידור לו לכל יא
עוד מרשות אביו והנמשל מונן כי האר' ברהטו'
גורש ענינו ונורח מתחת יד הקדושה ויקרא עבד
מורד ובטונו נריך שיטענד תחת הקדושה
ויבטע ממה שמרד כמס' ב' בוסמי וגם לכלמתי וגו'
והנה ע' המפל הזה כנח הפרש הטב מיד לטב
אחר חדש לטב אחר טנה וכולו כפי התמדת זמן
התרחקו מאביו או מאדוכו כך תרנה כעס אביו
או אדוכו עליו ותהיה תשובתו יותר קשה והטעם
כי כפי התרחקו מהקדושה והתדבקו בחטונו יכבד
עליו המשא ויקשה עליו להטריד הקליפה כי אס
בטורח גדול וכאשר יתבאר לק' בס' :

קלו וקורס

שכנכ' בציאור מדת התשובה
נריכין אנו לבא' כמה הערו'
אשר יש לה ובקרא האדם דברים אלה יתעורר
לעשות תשובה הערה הראשונה מפני היות
הקב' רב חסד ובורא הטוב' בחסדו ונדדה בלי
שום הכרח מפני שמדתו להטיב ונהה להי' ב'
לכונאים ושיכירו גדלו כדפי' בר' מ' פ' בא' כי זה

הוא עיקר בריאת העולם ובריאת העולם כולו לא
 כדרא אלף בשביל ישראל ורא' הש' בחכמתו היות
 צורך בריאת הכסמו' ע' יצה' ט' ו' ז' ה' כ' ד' ס' ק' ב' ל'
 סכה טוב' ג' ח' מעשיו ופ' הדין ואם יצרא בלי
 יצה' ה' יהיה מלאך' וכו' כן שצדרא האדם ע' יצה' ר'
 א' אפשה' שלא יחטא' כי מעשיו הם כפי סכרת
 רז' שמתו בעשיו של כחש שלא' כמנא בהם חטא
 וצ'ה הקדוים התעוזה לבריא' העולם' כדראתא
 צפר קי' ר' ח' דברים קדמו לעולם ור' מהן היו
 התעוזה' וצ'הר' אחריו מות פ' שצפשה' שרצה
 הש' לבריא' את האדם פתייען בתורה ור' ל' התור'
 אתה רוצה לבריא' את האדם והוא מוזמן לחטוא
 לפסיד' ולהפסיד' ואם תעשה לו כמעשיו כל העול'
 אינו יכול לעמו' לפסיד' כ'ש האל הזה' א' ל' הקב"ה
 וכו' לחוב' איכ' בקר' ארסו' וחכונ' ארך אפים' וקוד'
 שצרא הש' את העולם כדרא את התעוזה ור' ל'
 לתשוב' אנו רוצה לבריא' את האדם ע' מ' שצפשונו לך
 מחטאתם שתהיה מוזמן לפסיד' עליהם וכן הוא
 שכל שעה התשוב' מוזמנת אל האדם וכשהאדם
 שז מעוונותיו התשוב' חוזרת אל הקב"ה ומספרת
 על הכל והאדם כעשר מעוונותיו עכ"ל

קלו

הערה השניה הכה ענין התשוב'
 וכו' הש' בתורתו הקדושה
 עכ' מקומו ע' י' מרע' ה' וכן כצדרא' וכן בכתוב'
 אין נודק' להאריך בהצאת הפסוקים כולם כמו
 שלא הביאנו גם פסוקי היראה לעיל ריש הספר'
 שלא להטריח באורך להקל' על המעיין להפיקת
 רצון הדור הזה' ובזה פ' משפטים כפ' וכו'
 ימוכר איש את בתו לאמה וכולו האריכו מאוד
 בהתעוררות אל התשובה וכלל' ותוכן דבריו היא
 הערה אל האדם בדרך השכל שאחר שהכשול היא
 בתו של מלך מומ' הקב"ה ומסרה לאדם כעה' ו'
 על כורסה והנה האדם משתמש ע' הכשול כנרכי
 הגוף ולא היה ירדתה לעה' רק למיקון התורה

והמנו' כבודו ור' ל' לפחות מה שבקש ה' ממנו
 הוא שלא לעקב' פקחוכו ע' לכלוכו השכיר וראש
 כעכפה' שיפרה אדם' מן הקלופות וצ'ה ל' א' א' א'
 צה עס ככרי בגיהנם' וצ'הר' הערה ב' א' א' א'
 שאלו לו לחמול על המצוללות בקוים שמתן לז' ע' י'
 שאין ראוי שיפשה' כרי שצדרא' ללכת לגיהנם
 ללכך ור' ש' ח' ל' במס' גבת על שמוק' והיות' א' א'
 אל האלקי' תכחו לו' וכאשר נכתה לך והטוב' לשלול'
 לכלוכו העונות' ואל' לא' סתרה לו' צ'ה קשומי
 התורה והמלו' שאם תחזור' במ' שבא' א' א' א'
 כדור' לעולם' וזה העמק' לשון הזהב' מ' משפטים
 הנזכר' דאיו להפסיד' לט' א' א' ל' א' א' א'
 התורה' כותבת גנה' לכל' העולם' וצ'הר' א' א'
 ואומר' להם רחוקמה הם הקב"ה על כלם קדבלות
 טובה' שהיה' לו' מוכר לכם' דתכם' שתעבדו בה'
 צעה' ו' יהיא הכסמה' ו' ע' ב' הקב"ה מ' בקש מלס'
 כעש' ש' ע' א' א' ל' א' א' א' א' א' א' א'
 בעצירות דת' תנא' כק"ה' ובכור' ה' ש' ש' ש'
 הש' י' ששת' ה' וי' א' א' א' א' א' א' א'
 ח' מ' ל' ל' ל' ל' ל' ל' ל' ל' ל' ל' ל' ל' ל' ל' ל'
 כדרא' אי' לאתו' הגוף' ש' א' א' א' א' א' א'
 וכי כשי' ונא' הכסמו' בקי' ות' א' א' א' א' א' א'
 ככסבת' צ'הר' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
 ואמר' וזהו כמות סלוב' תהא' א' א' א' א' א' א'
 שצפשה' וצ'הר' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
 אי' כאצד' הגוף' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
 אל' הגוף' והקב"ה' כותב' ס' א' א' א' א' א' א'
 וישם' בקסמו' לפדות' מ' א' א' א' א' א' א'
 כשיצאת' מעה' ו' והאדם' הע' שמה' והיא רוצה
 לפלות' למעלה' ודך' חילול' הקדושים' העומדים על'
 דרך' הג' ע' ור' לא' וזה אי' כמה' חילול' מ' א' א'
 וכאח' בה' לעשות' בה' כקמות' צ'הר' א' א' א'
 ורא' כמה' נדיק' האדם' לז'הר' שלא' יחטא' צעה' ו'
 שאם' וזהו האדם' צעה' ו' ושמור' כפשו' כדרא' א' א'

תשובה וקב"ה משיכו נרדף התשוב' במעש'
שימחולו בה' וכמס' פתחו לי חסותי רשיתי אמר
הקב"ה פתחו לי פתח כחדול של מחסו ואבן פותח
לכס פתחם טהור עגלות וקרבות' לכבודם בנ'
וכבר אז ל' במדרש שיה' הירוש' כממשלה התשובה
ליום מה היום הזה לעולם פתחו כך שעתה תשובה

לעולם בפתחו

קלס

הענה רבועית לתשוב' ובי
דברות' החדש מירת' החיים
פתחו כמס' רגע ימחולו ולא ידע מתי יקרהו
לדך ולחשבון' ראון שיקום יחדו כדילוכין מרה
לדרכו שאין אדם בעומ בחיים אפי' יום א' כאלו
שוב יום אחד לפני מיתתו וחומר שוב היום שמו
ימות לאחר וכמס' כל ימיו בשבט' ובמג' תובחת
גדול לעבדו זה בדקות צפין החסד' ויוסף וע'ג'
ז'ל במס' א' חן לכו לני לוכו ואס' לא עכשו
אמתי' עש' ז'ל השורה צ' ענינו גדולי מדריכו
האדם אל מקו' שלמותו' הא' כי כמו שחי האדם
תלוים בחדש עמו ולא בזולתו כימי יאכל וני
יחוש חן מחוכנו הדב' בחי' הכפש אל ל' חוש על
כפשו לבלתי שחתה מי ירחם עליה ולכן ודלא ל'ף
קטלא סיב' כי בן מות הוא על אש' כבש את כספו
ההדור' תחת רגלי' כפשו בהמיו ועל אשר לא חמל
עליה' הד' שלא יאבד רגע מזמנו שאמתי' יציא
רגע כזה אשר עתה בו ולא אפי' כמוהו כי הקודם
וכה ישא ברכה' ההולך אל ים רחוקים לערוף
ערף להביא ומצא עת כבודה לבקשתו הירחב'
אס' לחיי הנוף הכגוף כך לחיי הכשו' שאכ"ו' או
יאמח הפני' מחוייב לעבוד את הסי' כל מי ומתי
אשלי' מה שאחר עתה כי אין ראו להתהלל ביום
מחר כי הנאי' יעמוד על עצמו יפרש את שלו
ויכלה מעשיו דבר ווס ביומרו אל יהלל ביום מחר
כיגס הוא מי התירו לו הלא הוא מחוייב לעבוד
מחר ביום הזה א"כ אימתי' יתמלא החסרון' ומה

כופה לו ומשתבחה' ובהאדם הזה בכל יום ויום
בפמלי' אשלי' ואומר ראו בן קדוש ששלי' בעולם
התחתון כד' וכך עשה וכך וכך מעשי ומתוקבים
ומשכסמה' הזאת יוצאת מהעב' וזכה ונקיים
הקב"ה מאד לך בכמה ברו' וכל יום קולא עליה
זוהו כשמתפללי' בני עמס' ל' א' ד' ד' ד' ד'

קלח

הענה רבועית לתשוב' ובי
דברות' החדש מירת' החיים
פתחו כמס' רגע ימחולו ולא ידע מתי יקרהו
לדך ולחשבון' ראון שיקום יחדו כדילוכין מרה
לדרכו שאין אדם בעומ בחיים אפי' יום א' כאלו
שוב יום אחד לפני מיתתו וחומר שוב היום שמו
ימות לאחר וכמס' כל ימיו בשבט' ובמג' תובחת
גדול לעבדו זה בדקות צפין החסד' ויוסף וע'ג'
ז'ל במס' א' חן לכו לני לוכו ואס' לא עכשו
אמתי' עש' ז'ל השורה צ' ענינו גדולי מדריכו
האדם אל מקו' שלמותו' הא' כי כמו שחי האדם
תלוים בחדש עמו ולא בזולתו כימי יאכל וני
יחוש חן מחוכנו הדב' בחי' הכפש אל ל' חוש על
כפשו לבלתי שחתה מי ירחם עליה ולכן ודלא ל'ף
קטלא סיב' כי בן מות הוא על אש' כבש את כספו
ההדור' תחת רגלי' כפשו בהמיו ועל אשר לא חמל
עליה' הד' שלא יאבד רגע מזמנו שאמתי' יציא
רגע כזה אשר עתה בו ולא אפי' כמוהו כי הקודם
וכה ישא ברכה' ההולך אל ים רחוקים לערוף
ערף להביא ומצא עת כבודה לבקשתו הירחב'
אס' לחיי הנוף הכגוף כך לחיי הכשו' שאכ"ו' או
יאמח הפני' מחוייב לעבוד את הסי' כל מי ומתי
אשלי' מה שאחר עתה כי אין ראו להתהלל ביום
מחר כי הנאי' יעמוד על עצמו יפרש את שלו
ויכלה מעשיו דבר ווס ביומרו אל יהלל ביום מחר
כיגס הוא מי התירו לו הלא הוא מחוייב לעבוד
מחר ביום הזה א"כ אימתי' יתמלא החסרון' ומה

גם כיון את' בעזר ככל יום וכל עת וכל רגע
 למות וכמה' אדם להב' דמה ימו ככל עובר וזו' ל'
 לא סבלו של כותל או כנילו של דקל שיש בהם ממש
 דק לגלו של עוף ושל דבורה שהם עוברים וטולם
 עובר' זחין בהם ממש . וכן אמר הכתוב כי גרים
 אכחנו לנסך' ותושבים ככל אבותינו ככל ימינו
 עליו ארץ ואין מקוה ופי' רז' במדרש ב' ארץ מי
 שיקוה שלא ימות הכל יודע' ואמר' בשיהם שהם
 מתים אברה' אמ' ואכתי הולך ערירי . וכתב אמר
 בעבור תכרך כפשי בטרם אמות . ויעקב אמר
 וסכנתי עם אבותי . וכן מרע' שלא היה כמוהו
 בכל הכביאים ולא בכל החכמים שהרי הש' העד
 עליו לאחר מותו ולא קם כביא עוד בישראל כמשה
 ואף על פי כן לא היה' ספיק' בירו להטיל עצמו מן
 המית' . כ'ש וק' שאר בני אדם . וזהו פי' ואין
 מקוה כי לכל מדות אדם מקוה יעבי עד שיפשי .
 פלוש עד שיה' גבור חולה עד שיתרפ' חנוש בבית
 האכור' עד שיפא' . אבל יום המית' אין לה תקו'
 שהרי הש' ידבר עם משה פנים אל פנים ולא יכול
 להציל עצמו מן המית' ע"כ . לכן צריך אדם לשגב
 בתשוב' בעד שהכשמי' בתוך גופו . וכמה'
 כל אשר תמצא ידך לעשו' בכתך עשה ואלו לעשה
 תשוב' עד שאת' בכתך עד שהכר דולק תן לו שמן
 עד שלא יכב' כבה הנר אין השמן מועיל לו כלום .
 וכד' כודע כי השמן לנר הוא התור' והמנו' כמשה'
 ושמן על ראשך אל יחסר . וכ' בזהר מקץ . וכן
 אז' במדרש תני' ליקום אומר הקב"ה לישראל בני
 עד שיערי תשובה פתוח' יעשו תשובה שאכי כוסל
 שוחד בעה' אזל משאכי יושב בדון לעה' ב' איכי
 כוטל שוהד שכתמר לא ישא פני כופר . ואין מזור
 ותרות' לתקן עם . ובמדרש משלי' לך אל כולה
 פנל כי גם הרשע' הם עתד' למו' לפי הש' הכיחנו
 וכמה' תשוב' והקב"ה משיב שוטי' שנעולם העה' ז'
 דומ' לע' וה' ב' לכתת מי שקרח בע' ש' וכו' .

וכן דומ' לם וליש' אם אינו לזקן מהיבש' ארץ ל'
 מה להכיל בוט' . וכן הוא דומ' למוות החמ' ולמוות
 הבשמי' אם אינו תורם וכו' . וכן הוא דומ' לפר' חז"ל
 וטרקלן התקן עצמו . וכו' . ועוד היה לו ללמד מן
 הכמול' שאין לה לא שופר ומושל דק' צדקת עש'
 הכל שאכי חיה רק' ו' חרשים וכל מאכל' ומה וחי
 צועש' היה ומגדל צדור שלה ג' מאל' כור' ולא תמות
 שהו' מן הגזל שהיא בורחת מהגזל כי מפש' בכמול'
 א' שהפילה חטה א' והיו פולט' צדוקת ומריה' אותה
 ולא היה' א' מהן כוטלת אוח' עד כי צאת אותה
 שהי' שלה וכסלת' . ואף כי אין לה קנין שט' ומשל
 ואתם המכיתם לכם שופע' ושופע' לא למדחם
 ממוכו מעלמותיכם ושפעותיכם . והנה עלוב הוא
 האדם הזה שצריך ללמוד מן הכמול' אליו למד עש'
 עלוב היה אללא שלא למד מדרכי' עכ"ל . לכן מן
 הראוי שידרו הרב' במשע' העבוד' כי היום קצר
 והמלאכ' מדוב' ובאז' לו ורוץ קליא ואזתי' רחיק'
 שהרי למהלך שכה צריך להכין שעור' חדש או ב'
 חדשי' למהלך כמה שנים אחר מותו עכ"ל שצריך
 להכין ולעסוק בתור' ובמנות קודם שמוות' כי כיון
 שמת אדם בטל מהתור' ומנו' וכעש' חפשי מהם
 ואין לו לקב' בטל שדחו' . והתשוב' המקובלת היא
 בזמן בחירתו כמשה' וזכור את' בראך צמי
 בחורתיך וגו' ורשע' ז' בורה בדרך בורה כפופע' .
 וכפ' קדע' א' אשרי מי שעוש' תשוב' כשהו' איש בחו'
 בכחו וי' א' אשרי מי שמתגבר' על יצרו אפי' דימי
 וקבתו כאיש בחוה' וזהו לכל הפחות אלל העיקר
 כסנר' הראשון' . וכן פי' בזהר סוף' קדושים
 מפני שיש' תקום אזרה' לחדש עד שלא יקין יקום
 ביושע' עובדים שאין שבה לאדם שפס' דין ולא יוכל
 להיות רע שיהי' טוב אללא שבה שלו שיקום לפני
 וקודם השיב' לשגב בתשוב' . וזהו מפני שיש' קודם
 שנה שלך . והענין לזה פירש' בר' מ' שיש' קלימ'
 באגוז דקה שכאש' האגוז למה היא כפרס' מהמוח

כקבל וזהו רמז ל'נהיה וקל' ועל זה אמר שלמ'
 ג' ה' מספכ ממונ' פ'כדו ואחריותו יהיה מבון ועבד
 יהיה הוא ה' ה' ה' ק' שהו עבד עבד' ואם הוא מספכ
 אלוהו בצדק ונתן בתענוגו ק' עולם אחריתו שיהא
 א' עליו ויהי ק' א' עליו לסבובו ו' וכב' זכרנו זה
 המ' ג' על' ה' ל' בתחילתו מס' ה' ה'
 קמ הערה החמישית אל התשוב' ענין
 הסרנו המכחין למעל' בכל
 ויום על התשוב' כמבואר בכמ' מקומו בזה ובפרט
 כפ'קת לך לך ו' ו' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 ה' ל' ג' ה' ק' ה' אל ג' ה' התחתון אלו הכוח ו' א'
 ג' ה' א' ה' א' א' א' א' א' א' ו' ו' א' ו' א' ו' א'
 מ'ע' ר' ו' מ'כ' ע' ל' ה' ה' א' ו' כ' ב' ו' י' א'
 א' ח' ב' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 א' ק' ו' ב' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 ש' ל' ל' כ' ו' א' כ' ל' כ' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 ר' א' ו' א' ב' ה' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 ג' ל' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 ק' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 מ' ע' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 ה' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 כ' מ' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 כ' מ' ש' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 הכניסו כן ומזון לקבל ר' ו' ה' ו' א' א'
 וק' א' ד' ר' כ' ו' א' ו' א' ו' א'
 ל' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 וק' א' ל' נ' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 וק' ו' ב' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 ב' כ' ב' כ' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 א' ח' ה' ה' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 ו' א' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 קמא הערה ששית אל התשוב' בקרא
 האדם ספרי הכנאים
 ומנ' א' ס' ל' מ' כ' ר' ו' על התשוב' ו' ו' א' ו' ר' ד'

להאריך בהנחת כל הפכו' שלא לצאת חוץ לנהג'
 מחינתו ו' ו' ב' פ' ו' ו' א' ו' א' ו' א'
 ב' ע' כ' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 הכניא' כולם ש' ע' מ' א' ל' א' ע' מ' ו' א'
 ד' ק' ל' ה' ח' ו' כ' ב' ת' ש' ו' א'
 ל' כ' ב' ו' ה' ה' ה' א' ב' ל' ו' א' ה' ה' ה'
 ל' כ' ו' ד' ר' ה' ה' א'
 ו' על ב' ח' ו' א' ה' ה'
 ב' פ' ס' ק' א' ה' ו' ב' ל' ק' ו' א' ה'
 ו' ו' על ע' כ' ב' ה' מ' ל' מ' ר' ה'
 ג' ו' א' ו' ה' ב' ו' א' ו' א' ו' א'
 ה' מ' ו' ו' ב' ו' א' ו' א' ו' א'
 ש' ו' א' ל' ג' ה' ו' א' ו' א'
 מ' ו' ו' ו' א' ו' א' ו' א'
 מ' ק' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 א' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 א' ח' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 א' ח' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 ח' א' ה' ה' א' ו' א' ו' א'
 א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 ב' מ' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 קמב יעודר כ' ה' א' ה' ה' א' ה' ה'
 ה' ה' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 מ' ה' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 ו' מ' פ' ת' ו' א' ח' א'
 ו' כ' ב' ו' א' ו' א' ו' א'
 ה' ש' מ' א' ו' א' ח' ל' ו' א' ר' ע' ו'
 ח' ה' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 ש' מ' כ' ו' א' ו' א' ו' א'
 ו' כ' ב' ו' א' ו' א' ו' א'
 א' ח' ו' א' ו' א' ו' א'
 ו' כ' ב' ו' א' ו' א' ו' א'
 ו' כ' ב' ו' א' ו' א' ו' א'

ההורו תשוב' ה' א' ל' א' א' כ' ו' א' ו' א' ל' ד'
 מ' ה' א' ו' א' ו' א' ו' א'
 ו' מ' פ' ת' ו' א' ח' א'
 ו' כ' ב' ו' א' ו' א' ו' א'
 ה' ש' מ' א' ו' א' ח' ל' ו' א' ר' ע' ו'
 ח' ה' א' ו' א' ו' א' ו' א'

קמג הערה ח' הוא שראוי לחשוב ככה'
 שמנינו ש' ע' ה' ת' ש' ו'
 ו' כ' ב' ו' א' ו' א' ו' א'
 פ' ב' א' ב' כ' כ' א' ד' מ' ג' א' ו' א'
 ש' ה' ג' ו' א' מ' מ' א' ו' א' ו' א'
 ש' פ' א' ג' ו' א' כ' ב' א' מ' א' ד' ל' פ' ב' ה'
 ה' ע' ב' כ' א' א' ה' א' ח' מ' ע' ו' א'
 ו' ל' מ' ו' כ' א' ה' ו' א' ו' א' ו' א'
 מ' א' ו' כ' מ' ו' א' ו' א' ו' א'
 ג' ה' א' ו' א' ו' א' ו' א' ו' א'

קמא

העצמות מעליו וקב' תשובתו וכו' וכן אול' טפ' פ"ט
 שמונו שיר ליום השב' אדם הראשון אמרו שכתב ש'
 גורש מג' עובא יום השבת וכעשה כביגור לאדם
 הראשון ואמר אה"ר עומור טוב להודות ליו' וכו' .
 וכן מנינו שפתח לו הש"י פתח של תשובה וכו' .
 כאל' זל' בבר' פסקו ועתה פן יטלח ידו . ופשו' וינא'
 קין מלפני יי' וע"ש: שכי' תשובתו של' אחאב סגנו'
 גזיר' קשה כמ"ה ויהי דבר ה' אל אליהו התשני
 לך לקראת אחאב כה אמר ה' נבואות במקו' אשר
 לקינו הכלבי' את דם נביות ילוקו הכלבי' את דמד'
 גם אתה ויהי כשמוע אחאב ויקרע בגדיו וכו' וילך
 אט (פי' יחף) מה כתיב תמן הראית כי כנכע
 אחאב מפני לא אביא הרעה בימיו :

שלישית תשובת אכשי עכנות שנגזרה עליהם
 גזירה קשה כמ"ה ושארית לא תהיה להם וכיון
 שעשו תשובה וכו' להתייחס כמקור' בעורא' .
 רביעית תשובת אכשי כטוה שנגזר עליה גזירה
 קשה ואחר כך בתשובתם שלימה כהשכה גזירתם
 לטובה כידוע :

חמסית תשובתו של יכניה שנגזרה עליו גזירה
 קשה אפי' בעבוע' כמ"ה מי אכני' באס' ה' אם יהיה
 יכני' בן יהוקים חותם על יד ימינו וכגזרה עליו
 גזיר' כתבנו הוי"ש הזה ערירי וכת' וכני יכני' אסיר
 בכו שאלתיאל בכו שפירשו ז"ל אסיר שהיה אסור
 בבית האסורים ושארק ענמו בשבועה ושהקב"ה
 אסר ענמו בשבועה שאלתיאל שמימו הושטלה
 מלכות בית דוד ושאלל הש"י לב"ד של מעלה על
 כדו ושנבותו : ונזוהר משפטים האריך מאד
 בענין תשוב' יכניה ויש בו רבוי חובלות לתשוב' כי
 דבריו מכשי' את הלב וע"כ ראינו להעתיקו הכה
 וזה העתק לשוכו . מקום שבעלי' תשוב' עולין אפי'
 נדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד עס . ולכך
 כיון שעבד בתשובה הקב"ה מקבל אותה וראוי מיד
 שאין לך דבר בעולם שעומד בפני התשוב' ולכולם

הקב"ה מקבל' וראוי ואם עבד בתשובה הרי נודתו
 כגדו אורח חיים ואע"ג שפג' מה שפגס כולו כתקן
 וכולו חוץ' על תיקונו אפי' על מה שיש שבוע' לפני
 הש"י שאל נבאו קריביה יען ומי יפר . וזהו סוד
 בעלם . ועוד שכשנשבע הש"י שבועה אינו נשבע
 אלא לא יעשה תשובה דהא אין לך דבר הכומד
 לפני התשובה ועל הכל מכפר הקב"ה כשעושים
 תשובה שלימה והתשובה משער כמה גזיר' דייקן
 וכמה שלשלאות של כדול . והאדם אע"ג שפגע בו
 ופגס במקום שאינו ראוי ופגס לפניו ומקבלהו וחס
 עליו ומתמלא עליו רחמים דהא כתיב ורחמינו על
 כל מעשיו דאפילו על בהמה חיה ועוף מרחם וק"ו
 על בני אדם שיהיה ומוכרים את יוצרם שמרחם
 עליהם שאותם החוטאים נרכים רפואה ורחמים
 והקב"ה מרחם עליהם ומרפא אותם שלא יהיו
 כעצבים משבו והוא מסתלק מהם . שכשמוקרב
 הש"י יביענו מקרב וכשרות בשמאלו דוחה יונשע'
 שהשמאל דוחה הימין מוקרבת . מנר זה דוחה
 ומנר זה מקרב ואינו עוזב רחמינו ממנו . בא ורא'
 מה כתיב וילך טובב בדרך לבו וכת' בתריה דרכיו
 ראיתי וארפאהו ואכחהו ואשלם כחומים לו
 ולאבליו . וילך טובב אע"ג שהרשעים עושים מה
 שעושי' בודון ובשרירות לבם הולכים ועושים בהם
 התרא' ואינם רונים לשמוע להם עב"ו בשע' ששנו
 בתשובה ולוקחים דרך הטוב של תשובה הרפואה
 מזומכת לקבל אותם . ולא עוד אלא וילך טובב
 בדרך לבו בשביל' שהינה ר' גובר עליו וע"כ הולך
 טובב ואינו רונה לשוב בתשוב' הקב"ה רוא' דרכיו
 שהולך בדרך רעה בלא תועלת ורומ' הקב"ה אינו
 נר' להתחוק בו הה"ד דרכיו ראיתי וארפאהו אינו
 רונה ליתן לו רפואה ומככים בלבו דרכי התשובה
 ורפואה לכשמינו . ואכחהו שמכחינו בדרך הישר
 כמו שהולך בחשיכה וחזירו לוקחו בידו ויזניחו
 מתשיבה לאונה וכו' ע"כ העתק לשוכו

ומוכו תראה כמה מעלות לתשובה וכמה רחמי
 הש' על בריותיו להכניס בלנס דרכי התשובה
 ולהעלות מחשך לאור וממות לחיים וכו' יתעורר
 השב לבסוד מלאכה שכיון שהש' בזהבנו אותו
 הככים בלבו התשובה או כתינ לפניו דרכי התשוב'
 אוי רחמי שיאבהו ויעשה חפנו . וכ' החסיד
 בעל ת"ה כ"א מן הדברים המעוררי את האהב'
 הוא כשיחשוב חסד אלקים עליו להאריך לו על
 פשעיו ומחילתו לו .

פסית מאות שעשו תשוב וכתקבלו הוא מנשה
 בן חזקיה שעשה כל רעות ותועבו שנעולס וזבח
 לאלקים אחרי' כמה' הוא העביר את זכו באש
 בגוף בן הכס והרב' לעשו הרע בעיני ה' להכעיסו
 ויכא לירושלים מפרט יוכיס וזבח לכל זבא השמי'
 וזאו שרי גדורי אשור ואחזו אותו במיכתק ראשו
 והורידוהו בגלה וכתנזוהו במחב' אש ושס קרא לכל
 אלקי' אחרים שזבח ואין א' מהם עובה אותו ולא
 מנינו ויאמר אקרא לאלהי אבותי בכל לבי אולי
 יעשה ה' לי ככל כפלאותיו אי עבילי הא טב ואי
 לא עבי הא כולל חדא היא כל אפיא שוין באותה
 עשה עמדו כל מלאכי השרת וסתמו כל החלוכו של
 מעלה ואמרו לפניו רבש"ע אדם שהעמיד בלס
 בזהכל את' מקבל בתשוב' וכו' א"ל אס איכי מקבלו
 בתשוב' הריני כופל פתח בפני כל בעלי תשוב' מה
 עשה הקב"ה חתר לו חתירה מתחת כסא כבודו
 ממקום שאין מלאך יכול לשלוט הה"ד ותפלל אליו
 ויעתר וישמע תפילתו וגומר .

קמ"ד הערה תשיע' אל התשוב' דמס"ה
 וכשכ בגוף מול בית פעור
 ואז' בספרי שאמר משה לישראל אינו עבירק
 עברתי וכמה בקשות נקשתי ולא כאלה לי ראו
 עבירה שעברתי ואומר לכס הקב"ה עשות תשובה
 ואכי מקבל וכן בכמה מקומות שזאו ישראל לדי
 עבירה חמורה ואמר להם הקב"ה עשו תשוב' ואכי

מקבל כמס"ה ועתה ישראל שמע אל החקים
 והמשפטים וגומר . ועוד אז' לכו קרא רבה
 במס"ה וזאת תור' האשם כך אמר הקב"ה לישראל
 ככי אכי הוא שאמרתי לכם איין חכנו רק בריכה
 ובמי שאיין בו עביר חזרתי בדברי אפי יעשה אדם
 כמה עבירות זו למעלה מזו ויחזור בתשוב' וישפיל
 עגמו לארץ וירא' עגמו כאלו חננו וכאי וחזנו חייב
 באשם תלוי בכל יום הריני עמו ברחמים ומקבלו
 בתשובה וכותן לו זכים וזכרי' עוסקים בתור ומנות
 ושמרו דברי תורה כפייהם כמס"ה וה' חפץ דכאל
 החלו אס תשים אשם כפשו יו"א' וחפץ ה' בידו
 יבלח . וכיון שמועלת התשוב' גדול' כ"כ לכפר על
 מה שעש האדם א"כ א"ן מן הראוי שיתרשל האדם
 מלשוב בתשוב' כי ימונו פשוט' לקבל שנים והפתח
 פתוח לעולם . ומי שאיכו שב עכשו גדול' לעב"ד .

והוא משל לכת להטים שמרד' במלך תפסס וחבסס
 דבית האסורים מה עשו חתרו חתירה אחד וינאו
 להם . היה עס א' שלא ברח למחר מנאו המלך
 א"ל שועה החתירה לפניך ולא היית בורח כד' אמ'
 הקב"ה לרשעים התשוב' לפכיהם ואין אתם חוזרי' .
 והחתירה זו הוא הפתח קטן שבה א' שכל הרונה
 לנאת יא' ואי הדד בתשובה מעייל ליה בפתח
 העליון הנר כדי שיהא כסתר מצפלי דינין וכמס"ה
 ודי אדם מתח' ככפיה שאול' צפ' ע"פ שזהו ידיו
 של הקב"ה שפרשות תחת כנפי החיות כדי לקבל
 בעלי תשובה מפני מדת הדין . וכ"פ בתקוניס
 תיקון ס"ב כי ע"י התשובה כסתר מצפלי הדין .

קמ"ה ואחר שדברנו בענין ההערות
 אל התשוב' ומועלת' כדבר
 עתה במהות התשובה ועכ"כיה . כביאור מהות
 התשובה פ"י החסיד בצה"ע שער התשובה פ' ראשון
 שהוא התקנת האדם לעבודת הבורא ית"ס אחר
 יניחתו ממוכו וחטאו' בה . והיניאה מעבוד' הבורא
 ית' היא על ב' דרכים אס בעזיב' מה שזוהו לעשות

והתשלמתו ממנו , או בעשו מה שהיה מעשותו
 וכיון בו להמרותו , ואם תהיה יניחתו מהעבודה
 בחלק הראשון בעצבת מה שגוהו הכה אופן
 תשבתו שידרו וירבה לפשות מכאן ולהלאה תורה
 ומונה וכיוצא , ואם היה שעבר הנזוי , תשבתו
 שיתרחק האיש ההוא אל קנה האחרון עד שיחזר
 לקו המינוע , והדמיון בזה לאדם שחלה גופו
 מחמת המזון , אם מכני שוכע מלאכול ממה שיש
 בו התמדת בריאותו , או מכני שאכל מה שהזיקו
 והפסיד בריאותו , ולחלק הראשון רפואתו להרבו
 לו מיני המזונות הראויים לטבעו , ולחלק השני
 רפואתו בשומרו מהמזון ההוא ולהתכהג בזה
 שהוא הפך מזגו עד שישוב אל הענין הטהור .
 והכמשל מוכן :

קמו ולפי דברי הרשב"י ע"ה בכמה

מקומו בזה ובתיקונים
 שכפי מה שהיה הפגם תהיה התשובה וכבר פירשנו
 לעיל סימן ס"ג וס"ד כי החוטא גורם סילוק האם
 העליונה מעל הכניס או סילוק האם התחתונה
 מעל העולמו התחתון והכל כפי גודל הפגם כך
 גור' הסילוק , והכוונ' במלת תשוב' תורת המדרגות
 ותיקונ' על מוכנס הראשון , והמשל לסילון המים
 המקלח מן המעיין , והמים ההם הולכין להשקות
 כמה גנים ופרדסים ושדות וכרמים , ובא אחד
 בשלותו והוליד סילון המים אל האשפה לריק
 מקום שאין בו תועלת , סכלי ספק בעל המעיין
 יבעוס עליו , אחד שניתן להשקות גבותיו העובות
 זהב שקלקל הציכור ושברו , והכמשל יותר חמור
 עוכשו מהמשל כי החוטא מלכד מה שקלקל ציכורי
 השפע מלכד אל מקומו הראוי , מוליכס למקום
 שהכעיס את המלך הנבאוי'ת' שמוציא הקדוש'
 אל העומאה מקום הנריד' שיהיה יש וחרב הוא
 משק' ומרה אותו , וימלא עיניו זה בפרט בענין
 העריות ובא על הגויה , וכן במוציא ארע לבעול' .

וכמוהו צפנ' הלשון שפגם ברית הלשון חמור וית'
 מפגם ברית המעור , כמו שיתבאר לקמ' במקומו
 בס"ד , ואופן התשובה הוא לתקן הנזכרו הכשכר'
 ולהחזיר השפע אל מקומו לכל מקום ומקום כפי
 מה שהיה בו הפגם , וכבר כתבנו לעיל סימ"ס ח'
 במניין הפגמות שפגם שכאשר האדם חוטא
 המלאכים ההולכים עמו בדלים ממנו זהם אצליס
 עליו וכאשר שב בתשובה הם מתכחמים וזממ"ה
 ואשלים ביחומין לו ולאציליו ואזי קקרא בעל תשוב'
 חי דאחד באילנא דחיי כי ע" תיקון מעשיו עושה
 הבריכות העליונות שגבולו ממקומו וקור' שישובו
 למקומם וזהו והשיב את הגזילה אשר גזל ייבזה'
 ובתיקונים בכמ' מקומות פירשו עוד כמה פרטים
 בענין הגזילה ומשם כלמד ענין התשובה שיטכה
 במגות , ואפי' בדקדוקי המגות , כגון אם עסק
 בתורה כראוי אם לא , ועד' יקיש המעיין לכל
 הדבר' שי'דק' בהם קנת הפגם נריד' אל התשוב' ,
 ויקרא בעל תשובה שמאחר שהמדרגות העליונות
 מקולקלו בחטאו והוא כשמשב' המים למקומו ראוי
 להקרא בעל תשובה , ובהיפך כל המחוייב בדבר
 ואיכו עושהו קקרא גזול , וכמ"ס חו"ל במדרש
 רבה פ' במדבר על מש"ה אל תגזול דל כידל הוא
 צמה הכתוב מדבר' אם הוא דל מהו גזול לו אלא
 לא דיבר' אלא במתכות עניים שהוא חייב ליתן
 להם מן התורה לקט שכחה ופאה ומעשר עבי
 והזהיר הקב"ה שלא יגזול אדם ממה שמתכות
 הראוי' ליתן להם כידל הוא די לו עביותו ולא די
 לעשיר שעמוד צדוה ועני' בצער אלא אף גזול
 ממנו מה שכתן לו הקב"ה עכ"ל , וכיוצא בזה
 נודק לענין גזל התורה והמנו', ומכאן אכז יודעי'
 מהות התשוב' בין לעשה בין לל"ת שהכל הוא כאלו
 גזול שכתייה מדרעיו לקב"ה וא"ל לעולם התשוב'
 היא להשיב השכ"י בין דרעיו לקב"ה להיכנס עס
 היר' והאהב' , אמנם ישתכו העובש' לפי ענין
 העצ"ר

העצור' בין עשה לל"ת כאשר יתבאר עוד לק' בענין
 ד'חלוקי כפרה כמו שלא יסתוה בענין הגזל כי יש
 גזול פירוט ויש גזול מכה מאתיים כן גם לא יסתוה
 הגזול אשת המלך מבין זרועי המלך למגלה אות'
 חזן מבינה והיכלה או למגלה אות' בין עכו"ם'
 וזהו ענין תשובת המשפט כי נרדף שיטקול הפגם
 כמה היה וכך ינטער , וכאשר יתבאר לק' דבר
 דבור על אופכו על כל עביר ועביר' בס' ד' :

קמז

וצריך לדעת עוד בענין התשובה
 כי בפגום האדם אינו פגם
 עביר' שהפג' מגיע באצילות ומגיע בכחא הפסימי
 פגום במלאכיו' פגום בעולם כי שמה העולם חניו
 זכאי וחניו חייב והכרע כל העולם לכף חוב' פגם
 בגוף התור' עביר' בה רשימין וכל קדשי' ושכיב' וכן
 נשמתי הקדוש' מסתלקים ממנו ונפרט בענין
 הכעם שפג' דיוקן נשמתי ולא פגום ממש בשכיב'
 שמוכה נכרא גלם דיוקן הכשמ' והכשמ' והשכיכה
 שניהם כל' מסתלקים ממנו כי בהסתלק הכשמה
 מסתלקת השכיב' ג' כי הכשמ' חלק ממנה כמו
 שפי' בתיקונים תיקון ס"ב וכבר זכרנוהו לעיל סי'
 כ"ב וכ"ג בס' ד' ואזי שולטין בו החינוכים רוחות
 העומא' , ואזי בקרא מת , וזהו רשעם בחייהם
 קרניים מתים , כי כמו שיש דיוקן הקדוש' שהיא
 השכיב' שמוכ' השפעת הקדוש' לאדם שיקיר' רמ"ח
 מנות שהם דיוקנה , כן יש דיוקן חנוכי' שורה
 עליו להחטאיו , ובהיות האדם חוטא שורה עליו
 אותו הדיוקן הרע , וכפי חטאו כך תתלבש בו ,
 ולכן בשבוב או בתחילה נרדף לפסגו מעליו רוח
 הטומא' הזה ולעזוב אותו עזיב' עולמו , ועזוב לו
 שיכנס במקומו מים חיים לפסגו מעליו העמא'
 הזה , וכפי זה ענין טבילת' נגה עבדי שיכנס
 אל הקדוש' אם לא טבל לא עשה דבר , כן העבין
 אל השפע שנתא' לתון כדי שיכנס אל הקדושה
 אחר שיקבל עליו שלא לשבוב לעזובו ועזוב' ולא יהיה

טובל ושרץ בידו , ובהיותו מחויב בתשוב' ובתכא'
 עלה טכבאר לקמ' בס' ד' מתקן כל המדרגו' שנהס'
 פגם , כי כן אמרו בזהר נשא בתשובה אתקין
 כולא אתקין לעילא אתקין לתתא אתקין לגרמיה
 אתקין לכל עלמא וכו' :

קמח

ובשם שהפגם נהרור כאז'ל'
 הרהורי עבירה קשום
 מעביר' ענמ' וכנודע שפון ע"ז אפי' דמחשב' פוגם'
 כמס'ה' למען תבוש את בני ישראל בלגם מש"כ
 בכל שאר העבירות שכתארו און אם ראיתי בלבי לא
 ישמע ה' והמחשב' היא הפוגמ' בכשמ' ובכשא'
 וכמנא' עוקר ענמו מהקדוש' ונפול מרוס רקייעא'
 עד עומ' תהוס רבה , כך התיקון גם כן בהרהור
 התשוב' שהרהורי התשוב' מנר הכשמ' הן באין ,
 וכן אז'ל' במדרש כמה גדול כחה של תשוב' שכיון
 שהאר' מחשב' בלבו לעשות תשוב' מיד עולה ועומד'
 לפני כסא הכבוד הרי ע"ה שהרהר כרגע בתשובה
 עלה עד כסא הכבוד להקרא בדיק גימור :

קמט

יש אופן תשוב' אחרת מעולה ,
 ממשע' ודיבור ומחשב' שהם
 כנגד כפש רוח וכשמ' כי בהיו הפגם בכפש הרוח
 מסתל' מפכיו שאין לו כשא' שבה תשר' וכיון שהגנח
 מסתלק גם הכשמ' מסתלקת אל הכסא' כמנא'
 שכה התשוב' נרדף לעולם שתעל' עד הכסא' לתקן
 העש' , וכן אם לא פגם דמחשב' ופגם בדבור
 הרי הרוח פגום והכשמ' מסתלקת , ח"ב בשבוב
 נרדף לתקן רוחו ולכוון להמשך הכשמ' , וכן אם
 פגם בכשמ' בהרהורי עביר' ככ"ל' וכמנא' שפגם
 בענמ' הכסא' נרדף שיעלה עד הכסא' לתקן גם
 מה שפגם גם :

קנ

עוד דבחיית התשוב' נבבאר מהזכר
 צפ' כשא' וכאשר תדקדק גם
 בדבריו תמנא' גם מבואר מהות התשוב' וכל'
 עביינו תלון בד' תילוקי כפרה שהיה רבי שמעא'
 דורס

חרש . שאם עבר על ל' אינו מתכפר לו עד
יה"כ והתשוב' תלה ויה"כ מכפר . ואם עבר על
כריתות ומיתות כ' ד' תשובה ויה"כ תולין ויסורין
מזריקין . במגף שאין מתכפר לו רק בייסורין כי
כריך לעשות תשוב' לכל עביר' ועביר' ולהצטער
בתעניות וסיומי' כאשר יבא לק' בס"ד :

קנא

ועוד כלמד מהמאמ' ההוא בדברי'
הא' כי התשוב' העיקרית היא
עסק התור' בדחילו ורחימו . עמ' זוהי לתשובה
עילא' . והש' בתפילתינו השיבנו ליתורתיך .
כי הרחוק מהתורה רחוק מהקב"ה ואין צור ירא
חסא ולא ע"ה חסיד . ולכך עיקר התשוב' עסק
התור' כי התור' תלמודהו היאך ישוב לרבות קובו
זלא יכשל עוד . והנ' שקודם שיעסק בתור'
כריך שיקדמו החרט' והתשוב' . שקודם החרט'
והתשוב' אין תורתו רבוי ומקובלת . כמו"ה ולרשע
אזר אלהי' מה לך למשר חוקי וגו' . וכן כל אשר
בו מוס לא יקרב . ואם זה בנואת עונותיו מהריח
היאך יתקרב לפני המלך ית' . אדרב' המלך
יתרחק . וזה ש"ר יהוד' בר אלעאי ע"ה אשרימי
שעמלו בתור' ועוש' כחת רוח ליוגרו פי' שהעוסק

מכאיב וסילון ממאיר ליטב על הכסא . ולכן
קודם התורה כריך שירחץ נואת עונותיו בתשובה
מעולה ואל"כ יעסוק בתור' . ויקח דמיון מהדין
הכוזר בנמ' וכלל הפקוקים שבמקום שיש ריח רע
אכור בתור' ותפילה עד שירחיק ד' אמות ממקום
שכלה הריח כן הדבר לעוסק בתור' וסומאת נואת
עונותיו עליו . שכל הקדושים העליוכי מתרחקי' .
ודוע שהעונות נקראים נואה . כמש"ה אם רחץ
ה' את נואת זכות ציון . וראייה מדואג ואחיתופל
שאעפ"ס שהיו חכמים גדולים מ"מ כעמדו מהעולם
ולא עמדה להם תורתם ואין להם חלק לעב"ד
כדאית' בפ"ב דחגיגה . ועיקר התור' היא התשוב'
והמעש' . ות"ח אם חטא עכשו גדול משל ע"ה
כמש"ה והגד לעמי פשעם ואזל' אלו ת"ח שאפילו
סגנות כעשות להם כזדונות ולבית יעקב חטאת'
אלו עמי הארץ שזדונות כעשו להם כסגנות .
והיינו דתנן ר' יהוד' אומר הויזהיר בתלמודו שסגנת
תלמוד עולה זיון :

קנב

ואחר שביארכו מהות התשוב' כבא'
גדריה כדי שתהיה התשובה
שלימה . ראוי לרעת שעם היום שאמרנו
שהקב"ה מקבל תשובת שנים אין הכוונ' על עוונ'
החטא לבדו והחרט' לבדה . אלא כריך לשקול
בדעתו ענין העביר' שעש' אם היא מחייבי לאוין
או מכריתות ומיתות כ' או מחילול השם . שהנ' ד'
חלוקי כפרה דרבי ישמעאל . ואע"ג שאמר רבי
ישמעאל עבר אדם על מ"ע ועשה תשובה לא זו
משם עד שמוחלין לו . כריך לבחון ערך המצות
אילו מצות בטל' . שהרי מניחו ראובן שבלבל יעושי
אביו פנס בכבוד אביו ומכעו מפריה ורביה כפי
דעת המקובל' . ויש סמך לזה בזהר פ' ושלח .
ומניחו שסיגף עכמו בשק ותעבי' כל ימיו עד שבא
משה וקבלו כמש"ה יחי ראובן ואל ימות כדשירשן
בנראשית רבה ובכפרי :

(הנה)

ביום כאשר עשה דעה' כאו' לכוהר משפטים
שעשה ענמו ככוזף ועמו היו רחוקים ממנו
ארבע אמות :

קנה

בשם כלומר עוד ר"א שנר' לבעל
תשובה והוא שיהיה שומע
חרפתו ואיכו משיב . כמו דוד שלא היו בו אמת
החירושים שאל' שמעי בן גירא ומ"מ שתק וקיבל .
כ"ט וק' מי שחטא והרבה לפסוע שאפשר שיהיו
בו כל מה שיאמרו הוא אמת בערך הפגם העליון
ספג . והטע"כ אותו המחרפו הוא שליח מלמעל'
לחרפו ונרדף לקבל את הדין כשכבר פסיע יפות וכן
ביארו עוד שם שתיקון השכינה הוא לב כשכר
וכרכא . ובענין הענין והמרירות הוא זוכה את
הדין כי הינר מתגבר בלב האדם מנר הדין ששם
שרשו . וכיון שהלך נככע יורה היות הדין כבוש
וקסור תחת החסד . ועוד כי כאשר היה האדם
חוטא והביא קרבן בנדת רחמים הוא שיקבל
קרבנו . כי הדין כותף שהכפש החוטא היא תמות
רק במה' ר' אמר הטי' יביא כפש בהמ' תחת כפשו .
זה"ש קרבן ליהו' שהוא הרחמים ומהו הקרבן
הכקרב לאלהים רוח כשכרה . שהוא ממש זוכה
ענמו ינרו בשכרון לבו ומרירות וענבות כאלו
מת . שאותו הלב שכתגבר בחטא כבר כשכר
ומת . כמנא ממש מקריב כפשו השוכנת בלב
והוא הקרבן שאלהים רונה בו :

קנה

וסהדברים שגריך השב לתקן הוא
לתקן אות בריית קדש
הפגום בהונאף זרע לבעלה שאין אדם בזמניו
כיכל ממנו בחרותו . ואמר בזוהר שדוד כפש
על שלא שמר אות בריית כראוי וקיבל עונש מפני
פגם הדברית וכל תורתו ומעשיו לא עמדו לו
להצילו וכפש מדה ככבר מדה וכן כל אדם ראוי
לקבל עליו ייבורים לתקן מה שפגם .

קנה

וראוי לו שיהא גולה ממקום למקום
מדה

הנה עיני כס' נכור המורס' כי תבא דף קמ"ח
כ"ז שאמר שם מדרש ארוך שלא חטא ראובן
במש"ה וישכב את בלהה פולג' אביו וכו' עד ומפני
מה בחרקק ראובן עד משה לפי שלא ביקש מחיל'
מאביו ולא פייסו . ע"כ . ולפי זה אי"כ כל שכן
כלמד מראובן ודוק . ע"כ : C

עוד מענין תפובת דעה' שהעדה הכתו' עליו שלא
במנא אתו דבר רק בדבר אוריה החיתי שהרגו
בחרב בני עמון כאו' בזוהר בראשי' ומשפט' כי
עון בת שבע בהית' נמור היה שכל היונא למלחמ'
בית דוד נע כריתו היה כות' לאשתו . והכה בענין
תפובת דעה' אז' בפ' דסנהדרין ו' חדשים
בנערע דוד . ועוד אז' בילקוט שמואל סי' קס"ה
בכ"ז שכה שבסתלקה רוח הקדש מדהע"ה בכל
יום ויום היה מוריד כוס של דמעות ואוכל פתו
באשר . ועוד אז' בתכא דבי אליהו י"ג שכה שכב
דוד חולה ומוטל במטהו ו' כרים היו מחליפ' בכל
יום מתחתיו מרוב ארם שהיה מוסר מגופו בשביל
מעשה שעשה בבת שבע . וכל שזכאיו היו אומרי'
מתי ימות ואכר שמו . וכששמע כן כתן כפשו
בתפילה ובתחכוכים לבקש רחמים גולפכי הקב"ה
ואמר רבש"ע העמדכי בשביל בית המקדש שמסר
לי שמואל הכביא ע"ה . וחזקכי ואמנכי והקימכי
מומט' ונ' לחיים ולשלום . ואלילים להם מגילתי בענין
בניין בית המקדש . מיד שמע הקב"ה תפילתו
וקם ממוטתו ובתרפא ועמד בריא .

ועוד אז' בילקוט שמואל סימן הכוזר אמר דוד
רבש"ע כשם שמחלת לי עובותי הראשוכי' כך מחול
לי על עובותי האחרונים וקבלתי בתשובה . כדי
שתוכיח לרשעים ותאמר להם ומה אם דוד מלך
ישראל שעשה לפני דבר חמור כיון שחזר בתשובה
לפני קבלתיו אתם שאכ"ו שהייתי מקבל אתכם :

קנה

עוד כרדף בעל תשוב' שזכה נזיפה
בענמו לכל הפחות' שעה אחד

מדה כבוד מדה לו הגלות מפנה עון וע"פ גילה
 ממקום למקום לשם שמים וכו' ופנה ממרכבה אל
 השכיב הגולה , ודמ' עצמו ויאמר בלבו הרי אני
 גליתי והרי כלי תשמישי עמי מה ישנה כבוד שמים
 שגלתה שכיב'ה ופליה איפס עמה שחשטרו בשנת
 הגלות , ולמה יומב'כליו בכל יפולתו ופמס'ה בלי
 גולה עמי לך , ויכניש לבבו בגולה ויתקשר בתור'
 ואזי שכיבה עמו , ויעש' לעצמו גירוסים ויתגרס
 מבית מכותתו תמיד , ומה גם אם ויתת רגליו
 ממקום למקום בלי סוף ורכב :

קבו עור

דרכי התשובה כלמוד מתשובת
 אחאב מלך ישראל שעש' תשוב'
 גדולה שגזל וחמס ורצח ושלח וקרא ליהושפט בן
 יהוד' והיה כותב לו מלקות ארבעים ארבעים יום
 ג' פ' בכל יום ויום , וכוונס ובתפילה היה משכים
 ומעריב לפני הש"ו והיה עוסק בתורה כל ימיו ולא
 חזר למעשיו הרע' עוד וכתרנית תשובתו כמש"ה
 הראית כי כנסע אחאב מפני , וכן פי' בפר"א
 פמ"ג , ועוד אז"ל בפסיקתא על תשובת אחאב
 שהיה למוד לאכול בג' שעות ביום היה אוכל בד'
 כו' היה אוכל כע' וכן אמרו שם וילך אע שהיה
 הולך יחף :

קנה עור

כלמוד דרכי התשובה מתשובת
 ר"ש בן לקיש ואמרו בפר"א
 בא וראה כח התשובה מרש"ל שהיה הוא ושני
 ריעיו גזלים וחומסי' כל אשר יעבור עליה בדרך ,
 מה עשה הטיח לב' ריעיו שודדי בהרים וש' לאלהי
 אביו בכל לבו ביום ובתפילה והיה משכ' ומעריב
 לפני הש"ו והיה עוסק בתורה כל ימיו ובמתנות
 עניים , ולא היה שב למעשיו הרע' עוד וכתרנית
 תשובתו , וביום סמת מיתו גם ריעיו השודדים
 בהרים , וכתבו להשכ'ל חלק החיים וב' ריעיו בשאול
 תחתית , ואמרו שכיב'ה לפני הקב"ה משוף פכים
 לכסוף זה היה שודד עמנו בהרי והוא ברוך החי'

ואכו בשאול תחתית , אל' זה עשה תשוב' בחיים
 ואתם לא עשית' , אמרו לו הכיכחו וכעש' תשוב'
 אל' אין תשוב' אל' עד המית' , שאם אין האדם
 עושה תשוב' בחייו לאחר מיתה אין לו תשוב' שאל'
 אשר לא יא' פני כל כפר , וכתו' אני ה' חוקר לב
 בוחן כליות , עב"ל , ולמדנו א"כ מכלל תשוב' רש"ל
 ה' דברים הנרמזים אל התשוב' , א' נוס , ב'
 תפילה , ג' משכים ומעריב לבה"כ , ד' עסק
 התורה , ה' נדקה , ודבר' אלה בהשתקף קנתס
 אלו עם אלו מכפרים את העוונות וקורעים לו גזר
 דינו , נוס הוא ראוי אל התשובה כמש"ה שובו
 עדי בכל לבבכם ביום ובכי ומתפר , וכן התפילה
 מעומק הלב נרדף אל התשוב' , וכ"פ בזהר אחמי
 מות על פסוק ממעק' קראתך ה' ובניקרא רבה
 פליגי בו תכאי' א' אומר תפילה עושה הכל וראייה
 מחזקי' וא' אומר תפילה עושה מחז' ורא' מאהרן ,
 ע"ש , ובפ"ה דברכות גדולה תפילה יותר מו"ש
 שאין גדול במעט' יותר ממרעה' ולא כענה אל' אל'
 בתפילה , וביוקר רבה פכה אל תפלת הערעה ,
 אלו דורות הללו שאנו להם לא מלך ולא כניא ולא
 כהן ולא אורים ותומי' אל' תפיל' בלבד וכו' ,
 ובירושלמי דר"פ ב' על ענין כפי עלי' אם יכופר
 בזבח ומנחה , בזבח ומנחה אין מתכפר אצל
 מתפר בתפילה ומתכפר הוא בתורה ובג"ח ,
 משכים ומעריב לבה"כ אל' על פסוק כחל' כשיו
 כנבו עלי כהר מה עינין של כחלים אצל בתי ככסיו'
 ומדרשות אל' מה כחלים הללו בני אדם ויודין
 לתוכו כשהן עומאים ועובלי' ועולין עהורי' כ' בתי
 ככסיו ומדרשו' כפי אדם ככסיו לחוקן מלאין שגות
 וינח' מלאים מצות , תורה ומספרת עון וזה
 מוכרסה , וכן נדק' ממונות ג"ח וכת' בחסד ואמת
 יכופר עון אפי' גזר דין שיש עמו שבויה מתחיל
 ע"ו עסק התורה וג' וכו' ל' ואל' אם ככסל' אדם
 בעביר' וחי' מית' בידי שמים מה יעשה ויחיה אם

היה רגיל לקרות דף א' קורא ד'רפי' : לטנות פרוק
 א' טובה ב' פרוק : ואם אינו רגיל לקרות ולא
 לטנות מה יעשה ויחיה ילך ויעשה פרוק על
 הסוד ובבא נדק והוא חי : ובעל תשובה נרדף
 להרבות בנדקה כמ"ה וחטאך בנדק פרוק
 והעטם שכנגד מה שמעט השפע למעלה נרדף
 ירדה : כפרט ביום הנזם כמ"ה הלא פחות
 לרעב לחמד ועל התענית קאי : ואלו לב' דברים
 קודעין גזר דין רע : תשוב' תפילה נדקה : ויא'
 אף התענית : ויא' אף שיכויו השם ושיכויו מעשה
 ושכויו מקום :

קצט עור

לתישב' נרדף שק כמ"ה דרע"ה
 ואתכה לבושי שק : וכן אז'
 בצ"ר פ' יושב וישב ראונו אל הסוד והיוכן הלך אר'
 אליעז' עמוק היה בסקו ותעניתו : הרי שהתשוב'
 היא בתעני' ושק : ועוד אז' שם לפי שתפס יעקב
 איכיו ע"ה את השק לא זו מכיו ומכיו כביו עד
 סוף כל הדרור ואיכו כוונה אלף בבני ארס הגדולים
 כדוד ואחאב ויהורם זמרדכי : ולמדו כולם
 ממקראות ועת לקצר : ועוד אז' ברב"ה פ' ואת
 הברכה כיון שראה מאה שכת' גזר דין עליו גזר
 תענית ועב עונה קטנה ועמד בתוכה ואמר איכי
 זו מכאן עד שתבעל אותה גזירה באותה שעה
 לבש משה שק וכתעטף שק וכתפלג באפר ועמד
 בתפילה ותחוכך' לפני המקום ב"ה עד שגודעזעו
 שמים וארץ וסדרי בראשית : וסוד הענין כי ש"ק
 עולה ת' : והענין כי יש בקליפות ד' מאות כתוב'
 שעליהם כאמר בעשיו : וארבע מאות איש עמו ויש
 למעלה ד' מאות עולמות של רחמים ותלבישת ש"ק
 זוכה להכפות ד' מאו' דסטר' אחרת ולזכו לעה"ב
 לר' מאה עליון לרחמים שהם כקראים ד' מאות
 שקל כסף עובר לסוחר : ועוד כי בשם האחרון
 של שם מ"ב כדמו שקו' ית' אותיו' ש"ק וי"ת : ונית'
 בלשון תרגום הוא שמועה ר"ל כי השק הוא גורם

שמועת התפילה : וכן שמע קולו ר"ת ש"ק
 ועוד פי קס ותנן הם הקליפות וק"ש בהיפוך הוא
 ש"ק וכיון שבע"ת חטא וכמאך אחר הקליפ' ראו
 שיעל' על כשרו השק וכוה יכטע יכרו שהוא הקס :
 ועוד הרי בגלות כאמר אלביש שמים קדרות ושק
 אשים כמות' הרי הקב"ה שפאמר צו ואתה תשמש
 השמים וגומר מתלבש שק ושכיבה כאמר בה אלי
 כבתולה חגופת שק וכיון שזה בחטאו גזר להלביש
 שק יתר על מה שהיה להם שהרי כשאבו קוטאים
 מאריכין הנלות וממליכי' השק שהוא בעבד יותר
 מההאוי וכן הכשמ' כולה היא מתלבשת בשק שהוא
 הקליפה ולכן לתיקון השכיב' ולתיקון שמתו ועלה
 השק עליו : ובפרט בימי נער ובכייה ראו
 ללבוש שק :

קס והנה

הטע' לקבלת הייסורים ולזום
 ולכפי ולשק הוא כי בעל תשוב'
 בחטאו פגם למעלה : והנה החשך ההו' תליו בשרו'
 העליונות ועל ידי קבלת הדין עליו מעבר המדות
 העליונות מפגמם וחסמם כי הדין והחשך ההוא
 ירד עליו : ועוד ט"ל לקבלת הייסורים הוא כי
 העובר עבירה אחד קנה לו קטיגור אחד שעומד
 ומקטר : עליו לעולם וכאשר האדם מתודה בו
 דיכא בלתי מוכיה ואינו מקטר : וכפ' בזהר פ'
 קדושי' ואייה מן דבע"ה שהענין קשה שהרי אם
 הקב"ה העביר לו : חטאתו כמ"ה גס' העביר
 את חטאתך ולא תמות למה עשה כ"כ סיגוסים
 ותעניו' אלף שהעביר המקטר מלכיו בלא יקטר
 עליו : ולכן נרדף כל בע' לקבל עליו הייסורים כדי
 למרס עונותיו ועי' מתכפרין עונותיו : וישלם
 חובותו : שהחטא שהוא הקטיגור הוא חוב לאדם
 שחייב לפורעו : כי בעשותו העון הוא לזה גזר
 שאינו שלו כי האדם טבעו הוא סיה' בקדושה :
 וזהו ותו' כמאך אחר ענות יכרו : הרי הוא חייב לו
 מה שנקמה ממנו : וכי יכריעו לנהונו בהחזק' לו

מה שצדקה ממונו על ידי עבודתו בייסורים ומנו
שנביה הכח המקטרג שבר' בעומו הוא כח לוקח
כקמתו ממנו כונו שפירש בזהר קרח על מש"ה כי
פועל אדם ישלם לזכו' כדילמדק הכח העמא
שמטך על פשטו ג' כ' צעה' י' ומרק הכח העמא
ההוא על ידי קבלת הייסורים ובהשלימו למרק
יתבעל המקטרג ההו' ולכן נרדף לקבל הייסורים
מזהב ולא יבעוט בהם ועוד היא שמח בייסורי'
יותר מן הטובה שאפי' אדם טעוב כל ימיו אינו
כמחל לו מהעבירות שברו אפי' על ידי הייסורי'
וחביבין הייסורי' שכשם שהבחיית פרותה לארץ כך
ברית כרותה אל הייסורים ומצדדן הייסורים שג'
מתנות נתן הש' לישאל' ולא כתם אל א' הייסורי'
ואלו הן תורה וא' ועה"כ וכשם שהקדבנות
מרגין כך הייסורים מרגין ועוד מרגין יותר
שקדבנות שהקדבנות צמוזן והייסורים צמוזן
וכאמר ברית צמול וברית בייסורים מה ברית
האמו' צמול ממתקת את הצער אף ברית האמור
בייסורים ממרקין כל עכותיו של אדם ולמדו
כל זה ממקראות צפ"ק דברכות גם במכילתא פ'
יתרו ועת לקצר ואמרו לא כתמו אלא ע' ייסורי'
שאפי' יהיה נדיק גמו' נדיק ייסורי' לזכות אליה' וכן
מנינו שלא זכה הרשב"י ע"ה אל החכמ' הכפלאה
רק ע' הייסורי' שכצער במערה יג' שבי' כאז' ל'
כפ"כ דשנת וכ"כ בזהר בראשית וכבר אז' למרש
כמה פמוקים שאף התורה מתקיימת אלא בני
שממית פגמו עליה וכ"ש וק"ו בני שיש לו עונות
כדי לעהר פגם המדות העליונות ופגם נשמתו
נרדף לקבל ייסורים כדי שיזכה לעה"כ או לתורה
וכן אחד ממ"ח דברים שהתורה נקטית בהם היא
בקבלת הייסורים וקבלת הייסורים הוא שגרדף
האר' להצטער בציוגוף האכילה והשינה והתענוג
וכיכא וכתב' בני אלי' אמר שמו שיקבל הייסורים
פירול מן הגיהנם וככסם לג' ע' ואשרי למי שיקבל

הייסורי' ומעוררו למה כי כופו כח כמל' הוהים
כאשיתך מעט ואחריתך ובה מאור ועל כ
עם היות שהייסורים הם כח הרין לאדם וכפי
הכחא היה שהם נשפעי' מהגבור ואף הדבדב כן
כי איב' באים רק מנו' בהם כמל' ה' את אשר יוהב
ה' יוכיח חסד נעשו שוכא בני וסוהבו שחרגו מוכר
ואין אהבה רק מנד החסד והיינו כי הכשע בתו
של אברהם אבינו ע"ה שהוא איש החסד כידוע
וכ"כ בספא פ' משפטים צענין וכתב בהן כי תהיה
לאיש זר שהשגמ' בקרא' בת כהן בת אברה' חע' ה'
וכיון שהשגמ' נשפעת מנד החסד גם עהרת מנד
החסד כמנא בבחינה זו שחסד ענהה הש' עם
הנשמה לרחון אותה מהתמיה כדי לתת לה שבר
טוב והוא כמל' האם הרותק' את בנה מנארתו
שגומלת חסד עמו שאם תחיה אותו בנארתו הוא
אכוריו שיתקלקל גופו וזעמ' שיהבן בוכ' ומצטער
הכל לעונתו וכן האב המכה את בנו ומייסרו
בשבע הוא ג"ח שמטיב עם נשמתו כדי שלא תבד
לגיהנם כי מוטב שיכעול נער קטן ולא נער גדול
שהוא אשו של גיהנם שהוא תמיד יוס ולילה לא
ישנות נער הנשמה עד שתטהר וכן הקב"ה
צפה' ו' כפרע מן הנדיקים ומייסר מעט מעט כדי
שלא ירדו לגיהנם ולא כן לרשעים שאם ייסר אותן
בייסורים יוסיפו פשע על חטא וכשע ולכן מנ
שהקב"ה אוהבו מייסרו מעט מעט וכאז' בס"ק
דע' ז' על פסו' רק אתה רבתי מפל משחור האדמ'
על כן אפקוד עליכם את כל חסאתיכם מלה' ד'
לאדם א' שהיה נוטה בנ' בני אדם א' אוהבו ואמר
שוכאו לאוהבו כפרע ומיכו מעט מעט ולסוכאו
כפרע ומיכו הכל ביחד ע"כ

קסא

ואורם צ' מנ' ייסורין הם הא'
הם מנד החס והן כקרא'
ייסורים של אהבה שפורש ממונו מעט מעט והן
ייסורים שאין בהם ציטול תורה ותפילה ויש
ייסורי'

החוק שחיים על אהב וחס אתם שיש בהם ציטול
 תורה ותפילה שמשפט הדין עליו כולו ציוד והוא
 צומה בקנת לאשו על ניהם המוסר את הכשמה
 בפעם אל בני לתת ריוח והבטחה בתיסס כמנא ב'
 בחיכות אלן הס ב' בחיכות שיש במדות או כללות
 החסד בצבור או גבורה בחסד כרפי צוהר וארח
 ומה שהוא גבורה בחסד הן יסורים של אהבה
 שהחס הוא הגובר והדין כשפע מעט מעט ומה
 שהוא חסד בגבורה והגבורה היא גוברת הס
 יסורים שאינם של אהבה אלא לעולם אין יסורי
 טלא ישתקף מס נד החסד לטהר ולבן כמשל
 האם הרוחנת את בכה שפי כמנא שכל המקבל
 עליו יסורים בעשה מרכבה לחסד כי בייסורים
 מטהר כשמהו ומקדבה אל החסד ומעטס זה
 יקרא הוזה בתעבות חסיד כאו' בכ' ק' דתעבות
 על טסוק גומל נפשו איך חסיד כי ע' התתח' חלבו
 ודמו המתאזעט ע' איך התעבי' הוא מטהר כפשו
 ומלככה ומקדבה אל החסד והוא דין שמקבלו עליו
 מעט מעט שהרי בליה הוא אוכל וכיון משפט
 החסד שמשט כשפט המאכל וכן כל ייבורים
 שקבל עליו האדם טלא יהיה בהם ציטול ת"ת
 וציטול תפיל כמו למעט במאכלו או לשבת בתעבי'
 כך שעות ביום כאשר עשה רבי יוחנן שאמר הרי
 בתעבות עד שאנא לביתי עד דחפיל כרקי כאו' ל'
 במסכת כריתות וכה' הן ייסורי' אל אהב שפועה
 הוא בפנינו מה שראוי שיעשה נד הקצ'ה מנד
 האהבה אמנם ידק בחיכה ודקבלת הייסורים
 עליו מנד האהבה אס לא חטא כ"כ שאין עכשו
 לדרת לניהס אלא אס חטא בעכין העריות
 וכיונא שהיא מן הבחיכה ה' שמה רבי ושמעאל
 טאס עבר על ל'ת נרדך ייסורים למרק כמט'ה
 ומקדית בשפט פשע ובגעי' עונס כי גדלו אות'
 ה' ייסורים פגעים וכן בהם ציטול תורה ותפילה
 ומה שיש בהם ציטול תורה ותפילה

להקב'ה או חפץ בתורתו מאחר שכשפו מזהמת
 הרבה צוא' עונותיו ובלי ספק שאם לא צאו עליו
 ייסורים ידע שהקצ'ה טובלו ושומרו לפקוד הכל
 ביהד לניהס ולכך נרדך לקבל עליו ייסורים קשים
 ואעפ' יהיה בהם ציטול תורה ותפילה כי טוב
 מעט תורה בכקיון הכפס מוזה' רח רע העונ'
 יותר מלהרבות תורה והכפס מלאה עוה' וכינס'ה
 ולרשע אמר אלהים וגו' וככ' ל' סי' קמ"ט וכבר יש
 עונות שאעפ' שאי'מן הכריתות הכושר בתורה
 פיר' ל' מהם שקול' כנגדם שהרי לשון הרע שקול
 כע' וגו' ע' וס' וכן כעס השקול כע' והגארה
 ככופר בעיקר ובלי ספק שרדך לקבל עליו ייסורי'
 עד שיטהר ומ' מכל מה שהאד' מקבל בעה'
 אעפ' שיש בהם ציטול תורה ותפילה כולם הם
 ע' החסד והוטעט שקבל עליו חסות הרב' לפכו
 לפי שבע' הו מתבה ע'פ החסד כמט'ה המרמי
 עולם חסד יבנה אלא אחר פטור הכשמה מעה'
 היא כרוכה על הדין והדקרוק הנמור בלי לומר
 אפי' כקודה שעה ב' בית ע' ייסורים ולכן נרדך
 ייסורים כפולים כמט'ה ורדך חיים תוכחו מוזה'
 דני מזה הערה למשכיל שיתעורר לבו אל התשובה
 וידע לטהר את כפשו מבגעי' כי אין לאים בכבוד
 מכפשו וכל ח' וידע כפשו ולכן בעוד שמאריקין
 לוי רשע את עצמו בדפוחת התשת' לכל עון ועון
 והערכה הגרוכה לו ערס חרע' אשר לא תמגיל
 וכאשר יבא לקיון פס' :

קסב

ואחר שביארנו נודך הייסורים
 לעבר' העון וביארנו כ'
 לעיל סי' קכ"ח שרדך האדם לקבל הייסורים עליו
 מאהבה נרכין אנו לבאר עמה שמאהבה הוא
 צד בחיכות הא' כי מאהבת השכיכה יקבל עליו
 חותם הייסורים והטעם כי החוטא שכיכה לוקה
 על דו כעקין בן כסיל תונת אמו שביארנו לעיל
 ולכן מאהבת השכיכה שהיא אמו ואמר אל לב

מוטב שאלק אפי בגוה ולא תלקה אמי והנחוי
 הב כי האדם כשהוא חושב השכינה מסתלקת
 ממנו ככל דעמימי הפגם והוא כדי שלא תתלקק
 השכינה ממנו מקבל עליו ייסורים כי הענין הוא
 טבה להפריד האהל בינו ובין השכינה כמש"ה כי
 עבודתים היו מברלין ביניהם ובין אלהיהם ולכן
 כיון שהאהבה הוא אינו רונה שחשוקתו תפרד
 ממנו הוא מעצמו בעל חוב התוושב את חובו
 ומתודה על עונו לחשוקתו ולאור לה האמנה
 חטאתי לך אל תפרד ממני בסבת חטאתי וכ"ס
 צוהר יחי . וכיון שהאדם מתודה כי דיני גדלן
 ממנו כדפי צוהר פ' פתחם ולא איך ריבו כמס' ביר
 החינוכי רק הקב"ה ושכינתו לכן אותו ומייסרי
 אותו בידי דין הקדושה בשה"ז ומצביעת החוב
 שאמרו הוא תביעת הייסורים על עבודתו בשה"ז
 באופן שלא יסאר תביע למוקטרג שהוא בעל חובו
 לגבות ממנו חובו בזה"ל והוא אומר לנפשו כך
 וכך עשית כך וכך תסבול . וכדי שלא תתרחק
 חשוקתו ממנו ותרוי עמו הוא עושה מעשה אשר
 צכחו לעשות למנא חן בעיניה שתתרגה צו ומקבל
 הייסורים מאהבה וכן תמצא עושה אותם מנד
 אהבת השכינה וזוהי תכלית האהבה . וצוהר פ'
 משפטים פי' שהתשובה והתפילה וקבלת הייסורי
 עליו מובילין לו שלא יפטרך לחזור ולבא בגלגול .
 והעשם זה כי בעל תשובת קבלתו עליו הייסורים
 מקבל עליו הדין העליון והמדות כשהרו' מהפגם
 והדין טבה וזה מקרב כשמתו אל החסד שהיא
 בקר אית קן הימין ולכן יוכה שתכוח כפשו בקן
 הימין ולא ישוב בגלגול . וכמו שנשערו עפיין זה
 לזכיראל ואתה לך לקן ותנחו ותעמוד לגורלך לקן
 הימין .

קטב

ואחר

שכבר מואמרו הקודם
 אכתב' הצור' לבעל תשוב'
 בייסורין לעהר עבודתו . הנה ראינו לשמוך לו

דברינו בציאור עפיין הגום שהוא המגטרף לבעת'
 כמש"ה וזונו אלי בכל לבבכם בנוס וככי ומספר'
 שהקדים הפסוק בכל לבבכם יש צו אחת ואח"כ
 אומר בנוס וגו' והכוונה כי עיקר הכל הקודם אל
 הגום והזכי הוא היות התשובה מלב ואפס' עיל'
 בכל לבבכם לפעמים יהיה האדם חולה או במקום
 הכז ויהרהר תשובה גדלו לכאובל לעשות יתענה
 יעשה תשובה שקבלת התעבית אפס' שאינו יכול
 להתענה מועיל כלו התעב' ואז'ל בפ"ק דתעב'
 והיינו בכל לבב' : והחסיד בעל ח"ה פיר' תפארת
 בעפיין התשובה הא' החרשה על מה שקדם לו מן
 העובות . והב' העוזון וההסרה מהם . והג'
 הודיו עליהם וידקס מחילה עליהם . והד' שיקבל
 על כפשו שלא לעסא' במצופו . וכתב החסיד
 בעל הר"ח שכלל' ד' אלו במש"ה בכל לבבכם .
 פי' בעשית האדם תשובה בכל לב' וכללו בלי ספק
 ד' אלה עכ"ל . ואכתבו בשם ה' אלהינו כזכור מה
 שיאמרו בפסוקי יואל הכניא שהורה שאצבע על
 ד' תכאי התשובה הזכר'ס נמארו תקפו שופר
 בנין . קדשונוס קראו עגרה . אספו זקנים
 וגו' ואיכו לעפיין כנו פה צדיבורו הוא יתבאר לך
 בס' תג"ת המנח"ה . לשכנו תדרשו ובאת שמה
 בס' ד' והגום מנעמד אל השב כי אפילה הלב
 מתגאה ויבא למרוך שאין אדם מורד רק מתוך
 אפילה ושתייה כמש"ה ויאכלו וישתו ויקומו לנחם .
 וישמן ישורון וגו' וכיוצא בדי' ועיקר התעבית הוא
 ההכנעה כמש"ה וצחי אלהים רוח כצדקה . וכך
 כתבאר זה עוד צוהר פתחם שכתב' החוטא מושך
 עליו רוח מביערא אחר אל לבו מתגאה עליו .
 והזבח העקרי הוא רוח כצדקה לשבר אותו רוח
 החזוני כפיין צדיקת קליפי האמו . ופיארהס
 צבוף אותו המאמר . שעיקר רוח הכצדקה הוא
 דלא יתגאה ולא יתעבג בתעבויס דעלמא ועי'
 הגום מתרחק מתעבויג העולם . וזו הוא משבר

דוח החיובי ההוא . ועוד פי' קסג ד' מ' כ' ע' .
 החטא מתעורר אור בחשך והחשך ההוא מכסה על
 הכוח כענין המכסה על השמש וכמס' כי בוכותי'
 היו מדבילים ביוכס לבין אלהים והם כמו מחוסי'
 ציון ישראל לאביה' שבשמים . וכיון שאדם חוטא
 בעונו מגביר את הקליפה ומעבה המחוסה עד
 שעושה אות' כמחוס' של ברזל . כמס' ה' הו' מושבי
 העגן בחבלי השוא וגו' . ואין תקנה עד שיבשר
 הקליפה על ידי גוס וכבי ומספר . כי ע' סגוף
 התעניות שחלבו והמו שהם עיקר כל האברים
 מתמעטים ומתגפים בלא לרוד דוח בשדרה וכמו
 פ' אכילה ושתיה בתנאי כחו וכסה המוח והתבן
 שהו' חשך על אור הסליון מכשמתו כך יסגף עצמו
 בלי אכיל' כדי להכניע עצמו ולכחור האור מהחש'
 ובפרט ת"ח נרדף להתענות כדי להכניע גופו כי
 אין הנשם' מורה עד שיכנע הגוף וכחתינו ולכך
 נרדף להתענות כדי להגביר כח הנשמה ולהחליש
 את החומר זאת תענוגו . וכ"פ בזהר
 פ' תולדות ופ' זישב :

קסד ובליה

שלאחר התעניות יזהר
 שלא ימלא בטנו בשר
 ויין בענין שיגמלה לבו ויחא שברו בהפסדו ונרדף
 בעי' להתרחק מהם ובפרט מהיין וכמו שפי' בזהר
 דוקן כי הנהי' ב' במקום נבות הרוח אשתכח .
 ולכן נרדף להתרחק מהתענוגים כדי שלא יתגאה
 דוחו עליו . וברר דיברנו בזהכג' קדוש האכילה
 מה שיש בו די' במקומו בס' תורת השלמים' אליו
 תבא בליה :

קסה והגה

הרד' מצעלי תורה שדורוכו
 המזכין שלא להתעבו ויח' ש'
 שמואל בפ"ק דתעניות כל הישב בתענית בקרא
 חושא ח"ר ימיה אר"ש לקיש אין ת"ח השאי
 בל' שבת תעניות מפני שממעט במלאכת שמים .
 ופי' חלש הוא וחוכו וכו' ללמוד וכיון שאינו

יכול ללמוד בקרא לא מנו לנעורו בפסיה ונקד' א'
 חושא . ובמקו אחר אר"ל בקר' חסיד גברי' לזקמיו
 בדמני' לנעורו כפשי' או שאינו ת"ח כדי שלא יחלוק
 ר"ל ארדיה . אבל אין מכל זה מועיל למו שחטא
 שלא יתעבה וסיפיק לו התורה לבפרת עבותות
 שמי שחטא אפי' הוא ת"ח אין תורתו רטויה עד כי
 יטהר עצמו ואפי' ר"ל אמרו עליו שאחר ששכ' כל
 ימיו היה עסוק בנאס ונדק' ותפילה . וככ' סימן
 קכ"ו . אלף ודאי אין דברי ר"ל אמור' ר'ק בת"ח שלא
 חטא שאם יצא להתענות כדי לקדש עצמו אינו
 ראוי מפני שממעט במלאכת שמים . אבל אם חטא
 ויושב בתעבי' בקרא חסיד כמס' גומל כפשו אש'
 חסד . וזוהי תקיע' לכל המימראות שברא מדב' אש'
 שאסור להתענות ולסגף עצמו אינו מרדד רק בת"ח
 שלא חטא . וכן מ"ש שאסור להתענות דלפני
 אינו מדב' לבטל תשובה . ועוד דאמרו בירושלמי
 דבררו ותעניות רבי ויכתב היו צייס כל ערבי' ה"ה .
 רבי איבן צייס כל ע"ש' ר' זורא צייס ג' מאות נומות
 וי"א ט' מאות נומות וכ"כ ע"ח' ס' רמ"ט שדך
 אכשו מועטם להתענות כל ע"ש' וסבי' איתא בפ"ג
 דעירובי' . ומה שאמרו בפ"ג דתענית אסור ליהדי
 להתעבות דלפני אינו קאי על בעי' רק שמתעבה
 על אינו ברה הפזה לאחר כגון עיר שהקיסרה
 עכו"ס או יחיד נרדף אבל המתעבה דלפני לתשוב'
 עונות' תבא עליו . ברכת עובדי גדולה כחה של
 תשובה עד שאז'ל בימא פ' ה"כ שאפי' יהיה
 אעשה' מוחלין לו ולכל העולם ומביא דפוח' לעול'
 ואם יש כח בתשוב' להביא דפוח' לעולם כ"ש שיביא
 רפואה לעגמו להיותו כריא שלא יחלה . וזאת
 טיכול התשובה להיות אף בלי תענית . כבר
 מפורש פ' הכביא תכאי התשובה במס' בבב'
 לבבכה בגוס ובכבי ובמספר . כי מוסרה התענית
 כדי להביא ללב לדי' כטיעה . וכאשר כתקדש
 שאכילה ושתיה שהם כמות הגוף נדיבן בו מתבדק
 ונעמרתו

ירבעם בן פעק: וירבעם בן פעק...
 ישמעאל וירבעם בן פעק הכהנים...
 לבו חכמה בת דמיון וסת' עמו...
 צר' בתמוה בשתברו לחוה' וכוט' התמיה והובקע'...
 השיר ושק' חכמה עמום התוקף עמו כלל דהיכ'...
 באחד בארץ מת' אהרן הכהן: גט' בארץ כנענה...
 גזר' על ארבותיו שלא יבטלו לאלה' וסחר' הבית צד...
 בדאסנה ובסכיה ופלברה ביתה אורח' העיר...
 צר' בו הכהן המעשרי במי אחר'...
 צד' באלול ממ' מונח' דבת הארץ וכוט' הוא סכנה...
 לחותם עמוס המורה ומסר' שלא גזר' שכתבלה...
 תשובת' בורח' לא בתקבלה ולכך משכנ' ליה לרוס...
 נרה ומתעבת' גזר'...
 גזר' בתשרי הר' גזר' בני' אחיקם והיכוס ארס...
 עמו במוכס' דה' בראת ועמ' ח' חוס' עמשאל...
 וכחכס' ח' עקיב' בן זקוף ומת' ששילה' וכו'...
 כנענה' ג' זיה ע' אנתוכ' עימות' דה' אכרע'...
 זכר' מפת' מעשה העג' אשר עשו' באלה' ז' אהב...
 שכתבלה' ב' לא כתבלה' לגמריה' לה' ארוב...
 הפוע' שכתוב' ע' ועוס' סקד' גומ' דה' ארוב...
 עגלים' דה' ככנס'...
 ב' צמלח' ג' עמו' ע' דקיס' דק' מ' דק'...
 לעינו'...
 עכ' כ' כסלו' שקר' יהוקים המילה שסת' צרו...
 מפר' מיהו ע'...
 בח' כענת' כתבה' התורה וכו' צומ' תלמי המלך...
 והיה חוסף לגולם ג' ימים... ב' ד' ש' מתע' צו...
 ולא כודע' חיוה' היא הנרה שאורש' ב' ד' ב'...
 סוּך מלך בצל ע' יוספ' לה' חס'...
 דה' כענת' מת' הנק' חס' דמי' וחס'... ד'...
 צו סתקצו' כ' ישראל' של' ע' כ' י' על ענין...
 פולג' בצענה' וכ' פסל' מ' מ'...
 צו' באר' מת' משה ר' ציב' ד' צו' כולק' צ'...
 ז' ה' על' זה בדוכ' והוא ל' וס'... מת' נ' פ'

ומה שכתרו' מהם מורכב' וקרו' מ' אסלה וסתיה...
 ולז' הוא עוכה' ונתנו' להותכו' דדוקים' בו ות' מ'...
 פ' י' א' לה' וסתיה שאנו' מורכב' ממנו' ומלכה...
 כ' האסלה' מנוה' כ' כ' ו' ו' ו' ו' ו' ו'...
 ואס' ש' ש' ע' זה היה' מק' צויה' ד' ב' ו'...
 צ' ע' כל' הס' ד' מ' כ' ו' ו' ו'...
 מ' ג' פ' ד'...
 פ' אל' תת' ע' לע' ק' ק'...

קטור

ומה שכתרו' מהם מורכב' וקרו' מ' אסלה וסתיה...
 ולז' הוא עוכה' ונתנו' להותכו' דדוקים' בו ות' מ'...
 פ' י' א' לה' וסתיה שאנו' מורכב' ממנו' ומלכה...
 כ' האסלה' מנוה' כ' כ' ו' ו' ו' ו'...
 ואס' ש' ש' ע' זה היה' מק' צויה' ד' ב' ו'...
 צ' ע' כל' הס' ד' מ' כ' ו' ו'...
 מ' ג' פ' ד'...
 פ' אל' תת' ע' לע' ק' ק'...

מלכד יין נתמוז ומ' כ' זכוס גדלוה ועמדה נעבדה
שכבר כהגדול שראל להתענות אמת אפי' אפי' ח' כ'
והאמת מה שצחר יותר צאלו להתענות ממכ'
זולתה כע"ד הוואיל ואלו יש לה' סמך מהספק
כדש' ר"ע בר' דף י"ח פה אמה ג' זכוס הכושני
וזכוס החמש' זכוס השני' זכוס העשירי' יהיה לבי'
יהיה לשק ולשמחה והביאו העו"ה ס' תקמו'
ודוק כל' ק'
קסו

קסו

ומה עור העו"ה ע"ס בפי' תק"ף
הכל' וז"ל ועוד גזרו שיהו
מתעב' מפני ג' דבר' שני וחמשי ושני על חורבן
הבית ועל התורה שגמר' ועל חרפת ה' ולפתיח
לכל הקב"ה יספס לשק ולשמחה עכ"ל וכן
אז"ל במק' סופרים' בתרא' הלכה ג' וז"ל ואין
מתעבים עם שיעבור ביסן אלא הנכודות מתעב'
בע"פ והנכועים בשביל המנה שיכנסו בה
בתאוה והתלמידים מתעבים בו בה' מפני חילול
השם ומפני כבוד ההיכל כשערפה וכו' הדי
טהור להתעבות בניסן לתלמידים בה' מפני
חילול השם והעפס כיון שכן דרכם להתעבו כל
השנה השמי' עכו שאין מוסיקי' בניסן ועם ימי
בה' ידוע לפי פה ימי פלוית וירד משה ברבון
קסו וסלב' בה' ותעניות הנדיקים
הנכבדים בשני סימנים

קסו

הקודמ' יש עור ימים טהגו בהם ישראל להתעבו'
כגון בערב ר' כהגים להתעבות ואומרים שהיא
כבוד קטן ועם התעבית הזה כי בודע שישראל
מוכן ללכנה וכיון שיש לומר מיעוט וחרון
הוא למעלה בלכנה העליו' והנדיקי' המבטעים
ביוסודי שביה לקבל דין שאל עליהם כאשר היא
מתחדשת כן הם מתחדשים עמה וכ"פ בזה
ישב בענין הנדיקי' שיש להם יסודי' מפני שכל
בחרון הלכנה שלעמית יש להם מעלה גדולה
והשכחה איה זה מהם שכל המטער נעזר

חכמי ישראל אפי' שמתקנת' לשם שמים היה גל'
פ' פ' התורה ו' כשתי תורת טה אופר ח' עתיד
זה מעמא ו' והענה ואין חכני וירעו שום דין על
בוקר וסודי' הוא כיון גרה ונכרה ומתעב' בו
אלו יוש' התעביות קבלו ישראל עלהם מן התורה
ואפי' בדתקנת חכמים הם קמ' להו' מן התור' לומר
שחכמי' עשו חזוק לדבריה ונר' ליהרהר בהם כמו
לכל תורה עכ"ל והנה הם סך כולם חמשה
ועשרים וסומ' כ"ה תנכרו את בני ישראל אמור
לשם וגו' ובהנערך עור ח' עמהם והוא תעבית
אמת טה' ב"ג בדרך יהו' כ"ו אלא שטבוהו חז"ל
בתור' חלו הטוב שהתעבית ההוא איכורק מכה
כמבוא' מהט"ח ס' תר"ו ומכ"פ' יסו והכה יהיה
בין הכל כ"ו כמספר שם ההו' ה' ודואי' היה
הכבוד והכבוד יהיה בעורם ויקבל דברי נומות
וועקת' מלכה ה' זכוס הקדו' ש' שאינו מן המסן
הזה שהיה בעשירי קדש ל' והנה הדי' כתוב
והשכל' חלו התעביות לא הלא' ולא שמעתי משול'
מן שמתעבה בהם עכ"ל ואיני העני אומר דלא
בדבר ערוה רבן לכתוב אותם והנה כאשר הביא'
הטור ככה הביא' גם הכל' בו ס' כ"ג וכן הבי' אף
פי' החוקי' בפנים ספרו הגדול מ"מ אח"כ בש"ע
אלו חזר והביא' ופסק להתעבות אפי' בר' וכן
במשך אחריו לכתוב' להגהות ע"ס וכן הביא'
גם החסיד בראשי' חמ' וע"כ איני אומר דהיא
דבר ה' ישמח ע"הם להתעבות אות' אחת לאחת
דבר ווס ביומו וכן דאיתי אלי קנת מורי כהגו
כך וכן אפי' כוהג' אחיהם ו' ולזכרת לכל ישפח
א' מהם ראוי שכל ר' ישתוב כל אות' הימי' שכל
אותו החמד על הפתח או על הסותל שיה' לכבוד
תעב' ולא נכחתי' מהם ואל' ודמון שיבא'
יהי כשבת אין להחמיר על עגמו להתעבות אות'
אחר' וקודם לכן פשט' דאין מתעב' דאקדומי
אזר עכו לא מקדומי ואפי' אפי' אין להתעבות

שכינה יש לו ספר גדול ולכן בעה"ח שהיא פגומה
מכל וכל ראוי להנעשר ולהתעבות בו . וכל
תשמיש שיתעבה טוב שיתכוון לזה ג"כ . מלבד כי
בתעלות גרם עיניו לה כמו שהארכנו לעיל כמה
פעמים כי בן כסיל תוגת אמו לכן ראוי שיכבול
עינוי תחת העיבוי אשר גרם לה . וכ"ש וק"ו עתה
בגלותו זה שפסע בו סולח אמינו בעו"ה ישראל
לכל אדם להנעשר בנעמה ולקבל ייסורים על מה
שהוא מאריך הגלות בעו"ה . ועוד יש ימים
שנהגו ישראל להתעבות בהם כגון מר"ח אלול
עד יה"כ שהם ימים שאומרים בהם פליחות
ותחתונים וכבר הרחבנו מחמירנו בזה והארכנו
בענין הימים האלה בס' תורת השלמים בסדר
הימים ההם ואין כאן מקומו . לשכנו תדרשנו
ובאת שמה בא"ה . ולא באנו למנין אלו הימים
רק לומר שמי שאינו יכול להתעבות כל השנה
רננני לפחות שתלך לקיים דבריו ח"ו באלו הימי'
ולתעבו אות' . וכאשר יסתכל המאכל' במעשיות
הנוכחים בגמ' מחכמי שהיו מתעב' כמה תעניות
כמו שזכרנו בסמוך קס"ג מהירושלמי דתעניות
ורבדריס מרבי יוכנן ורבי אבין ור' זכאי ע"ה .
ויראה שהיה הדבר בלי גורל כ"כ תלה כפשו
להתעבו על עונותיו וכל אחד ידע מה שקדמו לו
מהעובות וכמו רב הובא דאית הפיכה ליה רננני
של תפילין של ראש ויחוב מ' יומי' בתענית . כאז"ל
במ"ק וכתב הר"ש ז"ל בתשוב' מאן דאפד' רננני
של ראש או של יד מחייב ליטב בתעב' דטוטע הוא
אבל לא מ' יום כרב הובא שמר' חס' דתוב עשה כן .
וכן מנכור' זורא שהתעב' ק' תעב' שלא תשלוט
עליו ראשו של גיהנם . וע"ע מעשים בהשובר את
הפועלי . וגם אם יתעבה הת"ח שתקיים התור'
בו ולא תפסק מזרעו טוב לו . וכמו שעשה
רב יוסף סס בגמ' וכן אמרו במדרש משלי ששע"ה
שתעבה מ' תעב' על החכמה ולכן התחיל ספרו

במ"ס משלי : ספר דברי חיים
קסט ובענין סדר התשוב' ודבריו הנזמ' .
ועקתם כוונת יעשה כתב
בס' הקב"ה וז"ל . הרונה לתשובה יתיאש מהעו"ה
ולא יא' ולא יתן בשום עסק מהעו"ה . ויחשוב
בלבו כי בכל שעה בא המלך אלנו לקחת חשבון מן
עונותיו . ולא יאכל בשר ולא שום דבר אשר נשמה
באפו וגם לא ישת"ץ . וישב בתעבו וישכח בתור'
יום ולילה . ויעשה מלחמ' עם הש"ס שלא ייסן כל
הלילה . וימשיך כל מהשבתו אל הש"י ויתחרט על
כל מה שעשה . ואם תבא עבירה לידו ירחיק בטי
ודים וירחיק' מעליו . ועיקר אכילתו פת במשקל
די חותמו . וזה יעש' . ירחיק עצמו מחבור העולם
ומאכל' בשר ויין ומכל בעל חי ומהדברים היוצא'
מבעל חי ומכל מיני ירק . ויעשה כן מ' יום ומשם
ואילך הקב"ה יעזרה וילך ערו' אכיס . ואז לא
יתפסק בשום ספק כי הוא בן העו"ה ב' . אף כי
יאכל וישתה אח"כ הכל . כי כבר עברו עליו ו' שני'
סגד שית אלפי שני' היו עלמא אחד חרוב . ובלעד
שזיהר משם ואילך מעבירה הבא' לידו . וזו היא
התשוב' המועלת האמתית . כי הקב"ה אוהב את
האדם ליה' מוכנע ומושפל לפניו . ולזכור יום
היום בבאו ובנאתו ובשכנו ובקומו ובלכתו בדרך .
וזה א"א באכילה ושתייה ומלבוש' באיס' שהתור'
אמר' וישקן ישורון וינענ' . ודעו בני כי האכילה
והשתייה הם כולם חיוביים והם טובים לכאכלים
מחוז והם הכופרים מכחישי התורה . אבל ישראל
הקדושים הפסימיים כל מאכל' נריך להיו' בקדושה
ובטהר' ובדקדוק גדול . וכן הביאו' כולם בגדרות
אחר היצר ועושים הם לבאי' מנד היצר . אבל
ישראל עהורים ונקיים הן כשיבא לאשתו יהיה
כוונתו למנו' אלהיו ויבקש ממנו כפ' וזה ושהוא'
ואז הש"י רואה שכונתו לטובה ומאגיל לו כפ'ש
יקרה ושהורה ומזכהו וגם כל העולם כולו . ואין

הכח הזה בזה מזה אכלה ושתיה ומלבושים כאיס
רק מגד ההכנסה הגדולה וראו כי מה עשיתי
ההרתי בלבי לעשות תשובה ולא ידעתי וישנתי
בתענית ק"ך יום בלחם צר ומים לחץ ולא עלה
בפי כל אות' הימי' מאומה כי אם לחם שרתי במים
מעט מן המעט וזכר יום שפכתי נפשי בתפילתי
אל ה' ובלתימודי לסוף ק"כ ימים בא אלי אליהו
ז"ל ואמר לי אל תתעורר בני יותר כי הקב"ה קבל
תשובתך מ"מ המשך ענמך עדו שכי' כי מעכה
אלהי אברה' בעורך וכן עשיתי ולא הרגשתי כל
אותן השכי' אך עברו עלי' ובאמ' כי משם ואילך
לא באתי לירי חטאי ועון כי שמרתי ה' וכור מרע
בינה עבד' הקדוש בה' הקנה ובמציא' הסגוף
הזה מניבו מה שעשה ר' שמעאל כ"ג שאר' כ"ג
בן ר"ב שנים הייתי כשהלכתי אל רבי כרוניה בן
הקס' ושאלתיו לפרו של תורה מי הוא ומה שמו
ואל' יו"ט אל שמו ותכף עמדתי והוספתי צער
על צערי כי בתעניות הייתי ופרשתי ענמי מכל
תענוב מ' יום תוספ' על תעניתי ואמרתי שם גדול
בסוף מ' יום עד שהודרתי וירד כשהלכת' אש
ופניו כמרא' הבזק וכשראיתו כבהלתי וכודעתי
וכל איברי תפסקו וירדתי לאחור ואל' דן אדם
מה טובך והרעשת פמלי' גדולה והחזקתי את
ענמי ואמרתי לו גלוי וידוע לפני מי שאמ' וזהו
העולם שלא הודרתיך לכבודי רק כדי לעשות רצון
קונך ומיד אל' בן אדם שיפה סרוח ריח ותולעה
אף כי לפשך הואיל ושל לה חברת הגוף הכנף
אל' אם תרצה דאיתגלי לך תשב מ' יום בתעני'
זתטבול כ"ד טבילות בכל יום ואל תטעום דבר
מזוהם ולא כל מיני קטני וריק ואל תביע בלחה
ושב צנית אפל ועשה כן שם ולמד והיה עולה
ויורד עכ"ל : אתם ראית' פה גדול כח בע"ת
שימן השמים דיבר עמו אלי' ז"ל ובשרו שהקב"ה
קבל תשובתו הכח הנניס כחו שמכע ענמו מכל

הנאות שנעולם רק אשר נרד ע"כ ההכרח כדי
חייו ע"כ כל מי שירצה לעשות תשובה עלימ' בלב
ופפש יהיו אלה הדברים על לבו ויכשר ענמו שיצוה
מכוון שיזכר לזכור כל' לפום צערא אגרא
ועם היות שהחסיד והקדוש האלהי
הקנה ע"ה הפליג בסדר התשוב' לא כל' אדם יכול
לקיימ' צרכ' אדם המפוסק וכל ימיו נתגדל בתענוב
אם יעקר בנת אחת לעשות הכגוף הזה אפשר
שיחלה ולכן נרדך שיתבהג מעט מעט בדרכי
התשובה כגון שיתחיל לפרוש ענמו מבשר ויין
שזה כקר' תענו' ונדרך זה נרדך שיתחיל מי שלא
הורג בעינו עד שירגיל להכניע יצרו מעט מעט
וכל דבר שיפשה האד' לקבלת יסורי' וענות נפש
יחשב לו לתשובה שהרי אחאב ע' שהיה רגיל
לאכול בג' ואכל דר' כחשב לו לתענית וכאחר
הראית כי ככעב אחאב וגו' ככל' ס' קמ' א' וקכ"ה
וזהו הדרג' לקיימ' התעני' שיעתיק ענמו מלאכול
בשעה שהיה רגיל עד שפאשר יתעבה לא יהיה
קשה לו ואח' כ' רגיל ענמו להתענות יום אחד
בשבוש' עד שירגיל בנ' וה' ועד שירגיל בג'
ועד שירגיל בכל השבוע להתענות ולא יקשה
עליו כי ההרגל שלטון על כל דבר והיה טבע
וירגיל אח' להתענות יום א' וליל עמו שאד'
במדרש שישראל התענו מ' יום שהיה משה בזה
לקבל הלוחות וזיום החרון לנו בתענית וכקבע
אותו יום להם לכפרה עד סוף כל הדורות ואח"כ
ירגיל להתענו ב' ימי' ג' לילות שחשבו האחרוני'
שהם כמו מ' יום בלי רצופי' והר"ח כתב שהם
כמו כ' רצופים ולכל זה ירגיל האדם בהשתק
ענמו מלאכול בשעה שהיה רגיל ויתאחר אחר
השעה הרגילה היא ב' או ג' שעות אפי' ביום
שהתענה בו כדי שלא ירגיש בלי' ב' להפסיק
עד שירגיל בתשובה שכתב החסיד קנה ע"ה עד
שתעלה תשובתו עד כפי הכבוד אשר שם עולם

הכל שאין בו לא חכמה ושתיו וכוונת שהוא אוחז
בהטובה שהוא בהע"ה נרדף שיתפוס במדותיה
שהם הפרצות מדבריו שהם מאכילה ושתיה
ורקיעה וזכו והתענוגים וסאר התענוגים ומעט
זה והוא חסוד מה ענווים כנגד ה' אע"ל שהיו
ע"ה ואם ירבה היחיד לשע"ה יום א' שבנוע לכפרה
עבותיו כסדר הזה אשריו :

קע

תשובה רומה עבן המדבר
הפרכות לה והוא כוטר קון
תעבית ע' ק' חסר ב' כ"ה ספר ומו שהוא
חולה ואינו יכול לקיים כלום ויקיים מקמת
תשובה חקרי :

קעא

ובסוד התעבית כבר האריכו בו
קדמוניו הקדושים ז"ל
בזהר כסמה מקומות שהתעבית הוא רומה קרנן
אשה רוח-ניחוח לה שוקרית חלבו והמו ומחלים
אבריו גונד עליו האש והוא מוש מזבח כפרה
שהוא מקריב החלב והדם והאש והרית השולה
הוא מזבח כפר והוא אשה רוח-ניחוח לה וכן כתב
לכתי' להזכר ב' תרומה ולכן נרדף להזכר ביום
התעבית מכל חטא ועון שאי יח קרבנו כדחה
וידן מהדברי' השוליים את הקרבן שא' מהם ה'
המקשה כמו כן תפסל לתעבית אם ירהר ח'
בעצמה וכן כל שאר הדברי' הפולסים בקרבן ג'
תפסלו לתעבית ולכן נרדף עובדת החטא שלא יח
אפול ושרן כדוד ל' שלב יהיה בקומלחשו בעשו
עבירה כמו הדי' שמשלמות השרן ונרדף למשפט
ולחפש בעשיו בחורין ובסדקין ובכל מקום שרדף
להכנס עם חנות ושאר עבשים ובעביות החטא
ובעביות הנדקה כמס' הכוה' ויהי גום אחרהו
יום ענות אדם כשאו פתח חסדו רשע התר אגודת
מוטה הלא פרום לרעב לחמוך וגומר מה כתיב
בתורה אז תקרא ו' וענה וגומר וכן אז' במס'
תעבית וכ' ע' בהרמ' ויהי עביו התעבית נרדף עד

חני היום לפשטם בעשיו קודם למוהו ולתפילה
וצפ' ג' דמס' הסדרין חז"ל כל תעביות שמתלכין בה
נדקה כאלו פופר דמי כמס' נדק לין זה ועתה
מרחמים וזו' ל' אג' דתעביות נדק

קעב

ותחב' ד' תנב הישר עביו התעביות
נרדף לזהר מאוד חן הכעס
מפני שהמרה גוברת וכמה חלס רעב הוא כפסן
ואם יכעוס ונא שכרו בהפסדו ומוטב לו שלא
יתענה ויהיה טבע וטוב לב לדבריה שלא יתקוטט
וכמס' הן לרבי וינסה תנומה וכו' וימנה שס'
בגנות מרת הכעס והחמיה יתבאר לך בפד'
במקומו חן כאן מקום להאריך לפ' ע' :

קעג

ופהרברים הגדלים חל' הצום
והדברי' שחשו בהם
השז כד' סיגוס בלב טוב ובלפס חפנה ויב' מלכ'
ובפש על עבותיו כדי לקיים הפכות ביום ובכי
גוססד' בלי הפס כלש' היחוד השז במהות העון
כמה רעה גורם לו ולפשו וכל' העולמות אפי'
בעולמות העליוני גונע הפס כמו שהזכרנו לעיל
בזכרון הפגמי' בורא' שיתחרט חרטה גמור על כל
עבותיו ויראה בעין שכלו כמה מעשים יפס' בדין
לרנות לדרון הכל שהכעים בעשיו הרע' וימנה
אלו חטא למלך כ' ויהי חייב ראשו למלך כמות
היה נרדף לו עד שירנהו ואלו יאמר להעשה
כך וכך תעבי' יתן ממוןך כך וכך כל חסר לו ויתור'
ימשלו יתן כפר חיוני גבוה' כ' ט' וק' וי' שחטא
לפני מוה' הקלה שיפסה כל החסר להציל חיו
כפ' ו' וכל האומר הקב' ה' ויתרו ויתרו ויפסו
אלו הקב' ה' מאריך אפיה וצדי ד' ל' ו' ויחיה
כמה תעבות וכיו' והחכמים ופס' האדם כשצו
חולה כ' ש' עשה כן כשיפסו עבירה שהוא יתור'
עובת הרבה לכפס ולעולמים
עוד ימשל חלו' ה' כיצו ויפס' גדולה אשר כתפסע
בכל האבר עד שיאמרו והרשאי' חלו' תפס' חפס' :

אנוניע ללב ונתת . וכן מנו' לתוך הארץ ההוא
כדי להחיות את הארבעים שחיותם הליו' נו' . כל
שפק מהחיה או הוא כעבר גדול ונעמק או שבו
ואין מוחם עליו . כי כל מה שישנו לו בעצם
הרפואה לתוך צער הרב . ואסור רעיו' אף שיהיו
קשים הכל החמשים וחסר לו מהחיות את כפסו .
כן השב ידמה ערך זה ממש לעבין הכנור ודין
שהוא הכרת לו להתם ממונו וזהו ירו' ולהכנישו
ולהביא את כפסו לרדך השוע . אע"ג שינטער
וקבל הנער ההו' בעבר פנים יפות ולא יבטט
צייטונגים שחס' ותענה יום אחד וינטער לא יפיל
ויסליך משליו משא' התשובה ויחמר מה' ל' ולנהר
הנזקת טוב' לו להבול ולשתי' כמס' ה' ארץ או חבל
ושמה וקוב' לו . כי בודאי מי שלא חטא א"ל לו
לתעבית והנשו' חלבו' שחטא ברך וברך מאוד
הוא אלהים כל' בו קס' ג' והלואי ויעמוד בהם .
וראיה מרע' ובפרט מי שהוא מכונן מנצת
עובותיו . וכן רג' ועד קדקדו' אין בו חסוס כי
לא יבטחו לו לא הרש' ולא תרשים' והלואי ישיקו
לו כל ימיו לטהר עובותיו ושהו' כולם קיים ואלו
ולנהג' עליו עון . כי החוטא חטא פעם אחר עשה
דאס' והחוטא ההוא ברך רחיקה' ואס' קודם
הרחיקה' חזר ונשה' הר' בתחוק' הרשע' ההו' יתב'
ואס' שלם הר' בתשטס' הרשע' מבר' זה לגר' זה והוא
ונתה קשה לטהר בדפו' עניין זה בזהר' פ' פ' . כן
הביות האל' הוטא פעם א' עובו' כרשס' וככת' ואינו
כמוח' כי אס' בכה התשובה החזק' כיוס' ה' כי אס'
תכבס' בכת' והרבו' לך גורית' והן הכנופי' וק'
ואסר' כמו ששעה' דה' עה' על' עון א' ועל' צ' מי
שכל ימיו היו בחט' במה עבת' וגורית' ברך' עד
שילבין' כמותו' ויהסד' והפגס' הגזול' שהשך'
אות' עד' שכל' שיעור' קום' כמותו' מתלבנת' בקל' י'
וע' י' יתמרור' הנס' והשב' לנהו' ולבכות' ולהתפלל'
על' מה' שפער' ויתאבל' כל' ימיו על' שהי' את' כפסו'

היקר' וכפרס' אס' צדו' עון' ס' ל' נפלה' שכת'
אין בדרותיו גם אחד שאינו ככל' בו כנערותו
סוד' ראו' לארילות' מרוב' שהי' המית' את' ככיו'
וישתדל' שיהי' משתומם' לעבר' ככה' להוה' וירא'
לעתיד' לשוב' ולהסליך' מעליו' כל' פשעיו' ולהיו' רצו'
וזהר' בעבודת' האלהים' להחיות' את' כפסו' ולרפא'
אותה' רפואה' מתלוצצה' חסר' חילה' צה' מכה'
כנעים' ופנעים' ודמה' אל' כפסו' הרג' את' כנו'
ויהיו' אשר' אהבו' ואח' כ' כודע' לו' או' בידו' ויהי' כ'
כתחנת' בודאי' שימרמר' עליו' ויבכה' וילבש' שק'
וימס' רבים' כמו' ששעה' יעקב' על' יוכף' ואלו' יאמר'
לו' עשה' כך' וכך' ותחיה' אותו' בודאי' שישעה' הכל' .
כן ראו' לעשות' על' שהמית' את' כפסו' ואת' כנו'
וכפרס' כשיחשוב' עוד' בזה' שפי' לעיל' פ' מ' כי
העון' הוא' חלל' בנפ' יתמרור' בחוטבו' כמה' מכות'
חבב' הכה' את' כפסו' והמית' אותה' שהרי' הוא' עיור'
מעיינו' שאינו' רואה' מה' שראו' לראות' ואין' אוכל'
שומעת' מה' שראוי' לשמוע' .

קדר עוד

יבכה' כחטבו' במיתתו' ותראה'
כפסו' למעלה' לפני' הקדושים'
בכמה' מומים' ואין' לזות' בנשה' ואביו' לזות' כל' ימיו'
אשר' ישיקו' ממונו' . גם יכוין' לבכות' למחות'
המקטרגים' המקטרגי' עליו' כאשר' כשמתו' תעלה'
למעלה' ודוחין' אות' לחוק' כאז' העובר' עביר' א'
קנה' לקטרגו' א' יופי' בו' הרב' הפרדס' ז' קטגור'
מוס' . וכאשר' פירשכו' הפסוק' דקלה' ותשכור' דני'
האר' שר' ה' ושת' י' שדים' ממוס' ויתבא' לך' מדבריו'
בחיבוריו' ספר' תור' ת' המכח' והבחיבוריו' ברא'
לספר' במיכת' עולם' הכקרא' ימי' עולם' על' שס'
הפסוק' ויזכור' ימי' עולם' מש' היעמו' אלה' תבא'
בס' ד' וכבר' הזכרנו' ג' לעיל' סי' מ' א' איך' על' זה'
ראוי' שיבכה' ויתאבל' להעבי' המקטרגי' והשדים'
הכל' . לכן' ראו' להעביר' הדמיה' על' מחו' ופל'
כפיו' שסס' כרשמים' העובו' כמס' ה' והתוית' תנו' על'

שנחות האשם וכו' ומסוג זה הם העוכו הכתבין
 ביד כמס'ה וביד כל אדם יחתום אם כן וכיון ליקח
 הדמעו מלחיו בידיו ולהעבירם על מצחו ועל ידיו
 לרחוק השגם והחסך ככזו' וכבר ידעת כי שערי
 דמע לא נבעלו וכבר האריכו בו בזהר ויחי ושמות
 ובתיקון יתיקון יא בגדול כח הדמעה ועי' הנבי
 מסתלקים החכמים המקטרגים ושור כל גזירות
 קשות : ובאשר ידמע יתורה הודיו הכתוב בפסר
 חסדיו סימן קע"א ובאר הודיו הו' חסדתי ערתי
 פשעתי ובודם כתבאר בזהר ויקרא בפ"ך לנדרך
 תעאיתי , וכהגו להתרות בא' במפניו שעי"כ
 אותו כנראו כל העולמות ועי' הפון כל העולמי'
 בפגמי' ולכן ראוי להתור' בא' , והגולו הודיו
 פי בזהר פתחם שהוא לכלק ממנו כל המקטרגים
 ואין דיכו כמס' רק ביד הש" לברו , אבל עם הודיו
 נרדף עזיבת החטא והתשובה הגמורה ואם לאו
 בעכס כרפי' בר"מ' בא' , והעונ שיתור' האשמו
 הארנך אשר תיקן החסיד בעל פי' ברית ארנ' הם :

קצה

הח' והיא העיקרית הוא עשיית מצות התשובה
 בשמח' ויחש'כו בעכו זה הוא מקיים מצות בוראו
 וראוי לקיים אות' בשמחה ויחשוב שכמה בני אדם
 הלינים עומדים בשחוק הקוביא' ובאר מיני השחן'
 יום וילנה יותר לא יאכלו ולא ישאו ולא יבא להם
 שובה וזה מפני חשק הקליפה החיצונית שהגוף
 אודה'אות' , וכן באשר יחשו' באהב' הש' שהארץ
 לו על עונותיו ולא שלם לו כמעשהו וכתן בלבו
 לשון להקל עונתו מגיהנם ושאר מיני פורענות
 וראי' שישבול בסדר פנים ימות העכו זה המועט
 כדי שלא יבא לידו הע' הגדול שאולו קן ותכל' ,
 ובכרע אם יעבדך בתורה בחשק ויחבה ויחשוב
 בשרטו בחיכו' האהב' בלי ספק שיקל מעליו נער
 העכו מהתורה הוא רשוא לכל המכו כאול' בפ"ה

דעירובי' במאמר חס בראשו יעסוק בתורה וכו' .
 ולהיות' אחוזה בשם הגדול ידו' והשם הזה הוא
 מקור החיים לכל הנמצאים ולכן כיון שהוא אחוז
 בעץ החיים לא יירא מכגעים רעים וכו' תלוי
 הרפוא' במס'ה כל המחלה אשר שמתי במצרי' לא
 אשים עליך כי אכני ידו' ורשאיך וכ"פ בזהר פ'
 קרח , ובזהר פ' שלח לך פי' שי'ג' מעלו לתורה ,
 הח' אפי' היותו חלוש יתרפא על ידי התורה ,
 הכ' שיוזמן לו פרכתו , הג' הכנעת כחות הרין :

קצה

דע כי כל מה שאנו רואין
 מהמתחיל בשתוקה אס
 יתעבה ימים רזופים יותש כחו ואפשר שיחלה זהו
 מפני שאינו עוש' תשוב' שלימי' כי אין עיקר התשוב'
 התענית רק הדרג' לקיימת הכניפה אבל אם חטא
 בתענותו ולא יעשה הדברי' הנריכים אל התענית
 אין תעניתו חשוב לשכרית' , ואז אינו כמלמד
 מופגעי העולם , וכמס'ה הלא על כי אין אלהי
 בקרבו מנאצו הרעות האלה , כי בע' ת בהיותו
 מתעבה הוא מסתלק מהיותו כזון ע' פ' העובע רק
 כזון ע' פ' החס' ובהיותו חוטא' ככתלק ממנו החסד
 וכשאר תחת העובע והעובע אינו מסייעו שהרי
 הוא מתעבה וכמנא זה קרח מכאן ומכאן ולזה
 יצא לו התעני' ויחלה , ולכן נרדף בע' ת' המתעב'
 לזהר בכל דרכיו בדרקוק גמור ולזהר בכ"ד
 דברים המעכבי' התשוב' שמנה הרמ"ס ו'ל' בה"ל
 תשובה והביאם הר"ף ז'ל' ביומ' ויתבאר לק' בס"ד
 ובהיות בע' ת' זהיר וזרי' בכל הכל' ושתבאר עוד
 לק' בס"ד יושפע בו כח הכסמה העליונה וכמ"ס
 בתיקונים דף קי"ג צבע' ת' וביים אל כסמה יתירה
 בכל יום מש' שאר עם ישראל רק בשבתו וי"ט ,
 והכסמה הי' בקרחת כח והיא כותבת לאדם כח
 ובריאות , ואז אורה עליו כח התשובה העליונה
 ויתקיים בו בא' ליתרה מסייע' אותו והתעב' בכלל
 שהרה' הוא שהוא מתלבן עי' אש הלב שכתמעט

ועוד כי כמה בני אדם צריאים וחזקים המתענגי
 בתענוג כל ימיהם ויחלו פתאום וימותו וכי
 מתעבים והם צריאים וחזקים והאמת כי אין
 החוליה והבריאות כי אם צידו יתגדך וזוהו יצין כל
 בע"ת שלא ישמע ליכרו כמו לעבול שהוא הפך
 העצב וכה"ג לחקר מומכו לנדרקה ויגיעת גופו
 לדרך מנוה וכמה בחיכות שאין להם מספר
 והמרגיל עצמו בתענוגים מקטנותו סופו שלא
 יוכל לפרוש מהם אבל המבטל תאוותו ותענוגו
 מפני רגו הש"י בעלי הדיון וכל המקורגים
 מתענגלי מעליו וארצ"הם כככעים תחתיו להיות
 כעבדים תחת ארוביהם וכמו שמצו בגמ' כמה
 מעשיות שהשדים היו כככעים לחכמים והיו
 משמשים להם :

קעח ועוד

מהדברים הצריכים לעשות
 ביום התענית הם כל
 הדברים שזכר בהם חיים והטעם שציון שבים
 התעני' מתמעט חלגו ודמו גם כח החיות שבהם
 כיתך וכתמעט לכן צריך לעסוק בכל דבר שבאמר
 בתורה ובצריאים ובכתובים חיים זה שהוא מנוה
 לעשו' שבזה תאיר הכפס יתר ויתן מלות ההלכה
 כח חיות לאצרי הגוף והדבר היא הקודם אל כל
 הדברים וכולל את כל הדברים שזכר בהם חיים
 היא התשובה כי התשובה מאריך ימים של אדם
 כאו"ל ביומא פ' יה"כ וזכור פ' וישב ע"ג
 והתשובה היא בפשט המעשים ועזיבת החטא
 ושאר התכאים המזבוארים לעיל בס"ד והב' מה
 שהוא באזהרה וזכר בו חיים והוא שמיר הלשון
 כמש"ה מי האיש החפץ חיים וגו' כנוד לשונך מרש
 ואו"ל בתיקוני' שהכל הרע מאלק הקב"ה שוכני'
 מן האדם ואו' שולטין עליו ייבארים והכל התורה
 אינו כן אלא מביא חיים לעול' כמש"ה על כל מוצי'
 פיה יחיה האדם ומי שירנן להיות דבק באלהיו
 יגיע אפי' בדברים הצריכיו וירצה בשתיקה

חלבו ודמו ואם לא יקדים האדם בתשובה התכאי'
 האמורי לא ישרה עמו כח התשובה אפי' שתהי'
 צדקו כי התשובה אינה יובאת רק ממשעטנו
 לא מדרכיו וכן או"ל עושה אדם לדבר אמת
 מוסרי' לו מלאך שמתנהג עמו בדרך נדיק' ומדבר
 אמת עושה אדם עצמו רשע לכחש ולסקר מוסרי'
 לו מלאך שמתנהג עמו בדרך רשעים ושמתחש
 ומסקר עוש' אדם עצמו חסד לעבול הכל מוסרי'
 לו מלאך המתנהג עמו בדרך חסידים וסובל את
 הכל וכבר זכרנו זה גם לעיל בחלק הראשון סימן
 פ' בס"ד הרי שבתחילה צריך האדם לדבר אמת
 ולהיו' חסד לעבול את הכל ואז מן השמי' משיעים
 אותו ומוסרי' לו מלאך המתנהג עמו בדרך נדיק'
 וחסדי' אבל לא יקבע בלדם מדת החסיד' ודבור
 אמת ושאר מידות טובות על שישמור בפשו עליהן
 צאסן שיסוכו בו לעבד וזה"ש עושה אדם עצמו
 רהיבו שמרגיל עצמו בך :

קעז ועוד

צרי' בע"ת לחסות שכל ההתחל'
 קשות כאו"ל במובילת"פ ועתה
 אם שמוע תשמעו בקולי ע"ג מפני שלכל הדברים
 הקליפה מקדמ' לפני וצריך לשבר הקליפה וכ"פ
 בסבא פרשת משפטים דף ק"ח ע"ב ע"ס וזוהו דין
 האדם לכל המנו' שכל ההתחל' קשות כגון להשכי'
 לבה"כ או להשכים ללמוד וכן לעביון התעבי' שירא'
 הינה ר' לאדם חולשה וכבדות ראש וכמו שהאריכו
 בזה ד"ס פרש' וישב בעביון טענות הינה ר' ע"ג
 וכאש' יתמי' בעבודתו יראה שכל טענותיו רעושות
 כי אין ראוי להאמין לטענת יצרו שבלי ספק היצר
 אומר לו אל תתעבה פן תחלה ותחלש ואומרין לו
 הבא זכות והשער וזכורו בנידו כי מי גרס לו
 זה מפני היותו מורגל באכילה ושתיה שהרשע
 הערוס הקדי' יובא אח"כ היצר הטוב וירגיל עצמו
 בלי אכילה ותענוג ויסבול נער וייבארים כדי שלא
 להאמין ליצרו והש"י מנלו מכל אותו הנער

וכמו שיתבאר . לך בענין קדושת הדיבורים .
קעט עור ראוי להשכים לנהי' למוכות
 מעשרה הראשונים שאז'
 שהוא מאריך ימים כמש"ה כי מנח' מצא חיים
 ובחיה זו ומקובלת ובפרט אם יהיה ראשון .
 וכבר דיברנו מזה במקומו בפער תורת השלמים
 אליו תבא א"ה :

קפג

סיוע גדול לבע"ת שיהיה כבוד
 מהש"י כיום התעבו' אם השכ'
 לקרא בתורה ולהתלל על עונותיו כמש"ה
 אלהי ישועתי יב נשקתי בלילה כגדך . וגם דבר
 זה ביארנו באורך עם בם הכוב אליו תבא א"ה :
קפא עור יזהר ג"כ במצות תפילין שפי'
 בפ"ד דמכחו שהמכין מארי'
 מיום כמש"ה וה' עליהם יתנו ובפרט לבע"ת ראוי
 לו להיות לוב' וזוגות של תפילין של רש"י ושל ר"ת
 ועיקר ענין זה ודרכיה והנהגת הכחותיה ביארנו
 גם עם בם הכוזב באורך . ככל הנודך . אליו
 תבא בעצרת השם המנובד :

קפב

עור ירדוף אחר נדקה בבתר
 כמש"ה מתן בבתר יכפה
 אף וכתיד באורח נדקה חיים . והנדקה הצושה
 פירות למעל' היא הנדקה הכעשית לש"ג בלי שום
 פכ' יואס יכוין בה ע"ד הסוף מה עו' חלקו . ובפרט
 ביום התעבית ראוי לו לתת נדקה החלק האכזיה
 שהיה אלכל בעמוד הנקר כרי שלא ירויח בתעביתו
 מיעוש השיזור וה"ה פרוס לרעב לחמך . הלחם
 שלך שהיה מוגיע לחלקך לפחו' תתן לעניים :

קפג

וכו' וכו' ירדוף אחר ג"כ כמש"ה רודף
 נדקה וחמר ומכא חיים נדקה
 וכבוד . ובפ"ק ד"ה אבי' ודב' תרוייהו מדנות
 עולי קאתו רבא שעמק בתורה היה ארבעין שתי'
 אביי שעמק בתורה ובג"ח חיה ס' שתי' . ע"כ
 ובענין עמק התורה וג"ח איהו קודם פי' בפ"ק

דחגיגה בירושלמי שהתלמוד קודם למעשה כשפי'
 עם אחרים מי שיעשו המעשה אבל אין עם מי
 שיעשה המעשה קודם לתלמוד . ע"כ . ומ"מ עם
 היות שיעסקו בתורה גם נדך . לעסוק בג"ח
 ובתוספת דפועה כל הכופר בג"ח אלאו כופר
 בעיקר . עוד נמשלת ג"ח האריכו בירושלמי

דשיאה פ"ק ישין עלו מי שיחפזן כי הונרכתי
 לקבר . והנה מנות ג"ח חלק הרב ר"ש קורדואלי'
 ז"ל במ' תומ' דבנ"ה על שמונה מעלות . ראשונה
 בלדת האדם נדך וג"ח עמוכל תיקון . מזונ'
 ב' לזול את הזכר . ב' לבקר חולים ולרפאותם .
 ד' לתת נדקה לעניים . ה' הכנסת אורחים וזו
 המנוה מתקיינו בפרט בהלכי על דרך שיחוסהם
 המתקדשים מבניהם לעסוק בתורה ונדך להכת'
 לאובחי' אכלה ונתייה ולויה ! ג"ח של אמת עם
 המתים בכל נדכיהם . ז' הכנס' כלה להושה ולפקח'
 על נדכיהם ותיקוני זיווגם . ח' קבאת שלום שבין
 אדם אד' לתביר וזבין איש לאשתו ובג"ח מדרכ'
 השלום יהיה ג"ח למשלה . והאריך בענייני אלה
 לרמז אותם ע"ה . אין כאן מקומו כי כבר יערכו
 בהקדמה לקצר בעניינים כאלה ועסכו הרב
 דבא' שית חכ"מה לא דיבר מזה כלום אפכחו בשם
 ה' אלהינו העתקנוס מס' תומר דבורה בקיטוס
 כפי דרכינו כה"ה :

קפד

דרכי כתיב עשרה דברים
 בקראים חיים הקב"ה
 שנאמר הוא אלהים חיים . תורה דכתיב עז חיים
 היא . ישראל שאל' ואתם הדבקים וגו' . חכמים
 שנאמר תורת חכם וקור חיים . נדקיס שנאמר
 פרי נדקיס עז חיים . ג"ע שב' ועז החיים בתוך
 הגן . מים שב' מים חיים . אי' שנאמר וכתתי נמי
 בארץ החיים . ירושלים שנאמר אתהלך לפניה'
 בארצות החיים . ג"ח שב' כי טוב חסדך ממים
 עכ"ל . ואל' אלו עשרה הדברים יש בהם נפקות'
 לענין

לענין המעשה ותועלתו רבות כמשכו ממנו. שכיון
 בעל המאמר הזה לבאר כמה הדגו' שלנו האדם
 כדי לדבק בקומו להשיג עוד החיים העליונים כי
 הוא יתעלה מקוד החיים לכל הנמנא' ובהתדבק
 האדם בדבק בחיים. והיוצא לנו מכללות מאמרו
 לדבק בהש' ונתורתו ובשרא' הנקראים חיים
 כמבטו למד' מזה עוד תועלת א' והוא שאין ראוי
 לשדאל להתערב בשותפות עם הגוי וכענין שפי'
 או קשה מיה עמיתך. ובמס' מגיל' אסור להסתכל
 בכלל אדם רשע אבדו בר איהי. ומכיון בר איהי
 חד אמר תיתי לידא אסתכלי בככרי. וחד אמר
 תותי לידא עבדי שותפות בהדיה. וכבר פירשנו
 לעיל בחלק הראשון שפעם אסור להסתכל בכל
 אדם הרשע הוא מפני שמק' בלבו רוח הטומאה
 ההו' המתרא' בפניו ומש' לו מזה בכלל המעשה
 ובעול' הדבקו' והש' בעל המאמ' ישראל בקראים
 חיים ולא יתעסק במשא' ומתנו אלא עם ישראל
 ולא יבא' לו מזה עירדת הדבקות :

קפה

עוד כלמוד מהמאמ' הכ' תועלת
 בנחי' אחרת והוא שראוי לכל
 ע' להתדבק בחימי אנדיק' שהם בקראי חיים
 ובהתדבקו בהם דבק בהקב' ממש כמש"ה ובו
 פדבק וכי אפשר לאדם לידבק בקב' אלא שרבי'
 בת"ח וכמש"ה את ה' אלהיך תירא לרבות ת"ח :

קפז

עוד הורה לנו בעל המאמר הכ'
 תועלת ונחי' א' והו' שיעקר
 התדבקו בתורה ובחכמים ובנדיקים יהיה תכליתו
 ומחשבתו כדי לזכות אל הנה"ש שיעקר דירת
 הכסמה בע"ה שש' עין החיים בתוך הגן כמו
 שהיה אדם הראשון קודם חטאו ולא יעש' מעשיו
 ולא יעסק בתור' מפני שזו הנה' מסבות הנה' ו'
 סוף תורתו אין עולה למעלה. וזה שג' עקרא'
 חיים וק"ל. וכ' בזהר יחי שהתורה שלמוד האדם
 צעל בני האד' או כסל כבודו אינו עולה למעל'

ועליו כאמר מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול
 תחת השמש תחת השמש ודאי כשארית ואיך עולה
 למעלה ואין לו יתרון בעמל'. עכ"ל. וכמו שכבר
 הארכנו מזה בענין יראת ה' לעיל בחלק הראשון
 סי' קט' ובס' ד' ע"ט :

קפז עוד

הורה לנו בעל המאמר הכ'
 תועלת ונחי' א' והו' למגורו
 מים בקרא חיים. להודו לנו שגם זהו סבה גדולה
 לדבקות שיהיה האדם במקוה מים ובפרט אם
 יהיה המקוה ממים חיים שהוא מערה זקן וזכות
 ודבר זה יתבאר באורך לך בסדר תיקוני התשוב'
 בא"ה בחיים :

קפח

עוד הורה לנו בעל המאמ' הכ'
 תועלת אחד לבע"ת והוא
 לומר א' ירושלים נקראו חיים להורות לנו
 שבראש' שהיותר סיוע לדבקות הוא א' ובפרט
 ירושלים וכודע שאין הכוונה שורה אלא בא'
 ובמעלות א' כמה מעלות וא' מהם שאין שליטה
 והשגחה לשום חינוכי בה. ובמדרש שומר טוב
 וזילקוט תלים מזמור קה מבקש אתה לראות
 השכינה בנה"ז עבוק בתורה בא' וכו' ע"ט.
 ועוד א"ל הדר בא' ל' כמו שאין לו אלוה'. ועוד
 במעלת הדר בא' בזהר אחרי מות דף ע"ז ע"ט.
 כמנא' שיעקר הדבקות להשגת החיים העליונים
 הוא בא' ובפרט דירושלים. שהוא מקודש מכל
 א' ונבדיותה :

קפט

עוד יזהר שלא יבעוס
 יתפוס כמות העבודה שגם
 זה נזכר חיים כמש"ה עקב עבדו יראת ה' עושר
 וכבוד וחיים ודבר זה יתבאר לקמן בס' :

קצ

עוד נר"ק להסת' מעשיו ולא לגלותם
 שפירושו בזהר כח שכל העושה
 דבריו נקתר בהרכה שורה עלו. וכן המפתח
 מעשיו הטוב מוכני אדם שכרו יהיה שיהיה
 נקתר

כדמות אדם רשע עכ"ל הגמרא :

קצג

לזוהר במדת אמת סגנונתו
לאריכות ימים ויתבאר עוד
לקמן בס"ד :

קצד

עוד ישפספס אם עבר על אומ"ל
דברים שמכדין עליה שכתב

הרמב"ם ז"ל בה"ל ת"ת והט"ד סימן של"ד , ואלו
הם , א' המבזה את החכם אפילו לאחר מותו ,
ב' המכנה שליח ב"ד , ג' הקורא לחבירו עבד ,
ד' המולול בדבר א' מד"ס ואצ"ל מד"ת , ה' מי
ששלחו לו ב"ד וקבעו לו זמן ולא בא , ו' מי שלא
קיבל עליו את הדין מכריזוהו עד שתן , ז'
מי שיש לו כדשותו דבר המזיק כגון כלב או הולס
רעוב או גג בלי מעקה מדרך אותו עד שיסיר
הכזק , ח' המוכר קרקע שלו לגוי והיא סמוכה
לקרקע של ישראל חבירו מדרך אותו עד שיקבל
עליו כל אוב' שיבא מהגוי לזכר חבירו בעל המגר
ט' המעיד על ישראל בעש"ג והושיאו ממנו ממונו
שלא כדיון מדרך אותו עד שיסלם , י' טבח בהן
שאינו מפרשים המתמות וכותבם לכהן אחר מדרך
אותו עד שיתן , י"א המחלל י"ט שכי של
גלויות אע"פ שאינו רק מנהג אבותינו בדינו ,

י"ב העושה מלאכה בע"פ אחר חנות , י"ג
המוכיר שם שמי לבטלה או לשבוע' בדברי הבאי ,
י"ד המביא את הרבים לירי אכילת קדשים
בחון (פי' כגון אדם גדול שאוכל דבר הדומה
לקדשים ויבדלו העולם שהוא קדשים ויביאו גם
הם ע"ז) זה לאלול קדשים ממש בחון שיאמרו הרי
הוא מותר דהא האדם הגדול הזה אוכל אותם)
י"ט' התביא רבים לירי חילול השם , ט"ו המחבב
שנים וקובע חדשים בח"ל , י"ז המכשיל את העוור
(פירוש כגון אדם המכה את בנו הגדול מ"ח
עד כ"ד סכה שמכשילו שמה יבעטו בו ויכחכו
וכה"ג) י"ח המעבב את הרבים מלפשו מנהג ,

כשתר מצעלי הדין שהקדו ב"ה חופה עליו בלבוש
החסד כדי שלא יכירו בו בעלי הדין , והמפרסם
עצמו שהוא מתעבה כעבש , דתדעא דגיהכס
קביעא באורחיה כמ"ש חז"ל בירושלמי דחגיגה
פ"ק וכו' הת"כ"ן סימן ק"פ ע"ש :

קצא

שוב לזוהר ג"כ בדברים הובאו
בגמרת עכ"ל ובירושלמי שם
המאריכוין ימיו של אדם ששאלו תלמידיו לרבי
ז"ר ואמרו לה לרב אדא כמה הארכת ימים
אל"מיוי לא הקפדתי בתוך ביתי ולא בעדתי ל'
בפני גדולי ממני ולא הרהרתי במנוחות
המטוספות ולא הלכתי ד' אמות בלא תורה ולא
תפלין ולא ישתני בנה"מ לא שיבת קבע ולא
שיבת ארעי ולא ששתי בתקלת חבירי ולא קראתי
לחבירי בחיכתו לגנאי , ולא קרמתי אדם
בב"ה ולא הכחתי אדם ויבאתי ולא בא קללת
חבירי על מטתי ולא הלכתי בשוק אצל מי שהוא
חיוב לי , ולא הקפדתי בתוך ביתי :

קצב

עוד יש כמה דברים לאריכות ימים
כאמרו במסכת מגילה ז'
פרק בני העיר ואלו הן , שלא להשתין מים בתוך
ד' אמות של תפילה אפילו היכא שיש היתר גמור
כגון ששהה כדי הליך ד' אמו' , ולא לככות שם
לחבירו , ולא לבטל קידוש היום איין , ולא לעשות
קפסדריא לבח"כ , ולא לפסוע על ראשי עם
קדש , ולא לישא כפיו לזרוק בלא ברכה , ולא
להקדימו אדם בב"מ , ולא לברך לפני כהן c
שהוא שוה לזביתורה , ואפי' אינו שוה לו ממש
רק שהוא ג"כ ת"ח רק אינו חשוב כמותו ,
ולא לאכול מבהמה שלא הורמו מתכותיה שהוא
כאלו אוכל טבלים , ולא להתכבד בקלון חבירו ,
ולא להעלות על מטתו קללת חבירו , וותרן
להיות בזמנו , ושלא לקבל מתנות , ולא לעמוד
על מדותיו רק לעבור עליהם , ולא להסחכל

י"ט טבח שיבאת ערפה מתחת ידו . ד' טבח
 השחט לעצמו ואיכו שחט ממוכה מקהל שלא
 הראה בדיקת סכיניו לחכם , כ"ח המקשה עצמו
 לרעת , כ"ז היוגרש את אשתו ועושה דיכו ודיכה
 שוחפות או משא ומתן המביאן לזקק זה לזה
 כשיבאו לב"ד מכדין אותם שלא יבאו לידי הרגל
 עבירה , כ"ג חכם שמופתו רעה , כ"ד המכרה
 למי שאיכו חייב כרו והמכורה בא לב"ד להתרעם
 על שכדוהו שלא כדון מכדין את זה המכרה אותו
 אלו הן כ"ד דברים שמוכו חז"ל :

קצה עור

דברים המעכבין את
 התשובה סתם הרמב"ם ז"ל פ"ד מה"ל תשובה
 והביאו הר"ף בהלכותיו ביומא פ"ה"כ , ואלו הן
 דכילות , לשון הרע , ובעל חמיה , ובעל מחסנו'
 דעות , והמתחרר לרשע , והמרגיל בטעורה
 שאיכה מספק' לבעליה , והמסתכל בעריות ,
 והחולק עם גנב , והאומר אהטא ואשנב ,
 והמתכבד בקלון חבריו , והפורש מן הצבור ,
 והימנע את אבותיו , והמבזה את רבותיו ,
 והמקלל את הרבים , והמעבב את הרבי' מלשנו'
 מנוה , והמטה את חבריו מדרך הטובה לרעה ,
 והמשתמש בעבדו של העני , והמקבל שוחד
 ע"מ להטות אחרים בדיו , והמונא אצידה ואיכו
 מנחזרו לבעייה , והרואה את כבו ונח' לתרבות
 רעה ואיכו מנחה בדיו , והאוכל שוד עניי' יתומים
 ואלמנות , והחולק על דברי חכמים , והאומר
 בכשרים , והסוכא את התוכחות , והמלעיג
 על המנוח , ע"כ :

קצו עור

בזכר פ' פקודי שבהיכל כנה
 יש ד' מלאכים עם כמה כתות
 המכדים למטכפי' פיהם , וכן לכל אותם החייבים
 כזיפה , וזה' לעשרה כרוזין יונאין בכל יום ויום
 ויטרוזין בכל הרקיעי' ובכל השמולאות של מעלה

הוארו בפלוגי שהוא כזוף וכזיפה שו' על הטא
 פלוגי שעשה עד שיטוב בתשוב' , וכשיטוב בתשוב'
 אזי בא' ד' מלאכי' אליו ומתדיין לו הכזיפ' ומברחי'
 עליו פלוגי הותר לו כזיפתו , ואזי מכאן ואילך
 תפילתו ככסב' וכל זמן שלא יטוב כזוף הוא למעלה
 ולמטה וסומרי' של הש' כעדרו ממנו ואפי' בליילה
 כשמתו כזופה ספותמים בפניה כל שעדי שמים
 ודחוק אותה לחץ ואיכה עולה למעלה , רחמכא
 ליגלן , ע"כ , לכן גריך מאוד לכשפס דמעט
 אם הטא בא' מהדברי' הכזרים כפרט אם הקשה
 עצמו לדעת שהוא דבר מנוי בין הכחורי' וכמעט
 אין גם אחד בדורותינו הכוהר ממנו בנחרותו עד
 שלא כשא' אשה , ולכך גריך לקבל עליו כזיפה ,
 וישב בקרקע כמכודה ודעטיפה ועל' ע' ס' ק"ג :

קצו עור

כל בעי' גריך ללמוד לכל מי
 שיועד בו שחט' דרכי התשוב'
 וכפרט אם הוא אדם הרגיל אגלו ויקבל דבריו
 וכמס"ה אלמדה פוטעים דרכיך , ובמעלת מי
 שמחזיר את הרשע בתשובה מעלות רצו' כתבארנו
 בזהר תרומה , ולאחר מהם שהוא מעורר כפשו
 למעלה בייחוד באומרו אליך ה' כפשי אשא ,
 ומלאך יהודי' עם הוא הממונה על דיוקנאות
 הדיוקים מוליך דיוקנאו למעלה ומברכים אותו
 בכמה ברכות וכו' , ובילקוט פ' כי תשא יודע היה
 אהרן שבא דבר גדול לישראל על ידו ועמד וקשר
 חבל ברזל במתניו וחזר בכל מחכו' ישראל מי שלא
 ידע תפילה או ק"ש או שלא היה כקי בגופי תורה
 היה לומדו , וכן כל המלמד תורה לישראל לש"ס
 הקב"ה מרחם עליו וכותן בו חכמה ודינה ודיעה
 והשכל וכוותן לו חלקו עם אברהם יצחק ויעקב ,
 עכ"ל , וגם אנחנו נסה ה' אלהינו כבר הרחצנו
 מאמרינו בו בספר תורת' המכ"ה בדרוש להג'
 השבעו' לשכנו תדרש'נו וצאת שמה בס"ד :

קצח עור

ראוי לזכר מכל בחיני' הגזל
 וזולת גזל ממוזן יש עוד גזל א'

מזרת האשם קצט ר דא רב ר ר דה

והוא שלא להשיג אל העבי על שמונו : כאלו
בפ"ק דברכות :
קצט ג יזרה שלא יכסה מהע"ז בלא
ברכה שהוא כאלו נזול להקצ"ה
ולכנס ישראל כמש"ה נזול אביו ואלמו וכאלו בפ"ג
דברכות :

ד ג מי שאינו עוסק בתורה ומזהה כראוי
בדחילו ורחימוהו בקרא גזול ובפרט
בגלותו שבתפשיעו עולמה אמוכו בעו"ה שסכיכה
ב"גולה וזין לה מכוח וייתוד רק על ידי עסקיו
בתורה ובמדות ומי שאינו עוסק בקרא גזול שגזול
מהש"כ שאר כחות ועוכה , ומשפלה עד לארץ
כדפירושו בזה וישב ופרשת וחתכין :

דא עוד יזכר מאובאה ואפילו מאובאת
דברים שקשה יותר מאובאת
מוזן כאלו בפ"ד דמ"ג אין הפרגוד כנעל
בפניהם גזל ואובאה וע"ז :

רב עוד יזכר מד' דברים אלו שהטושה
א"מיהן בקרא דשע הפושט יד
בחיביו , ונעל מחלוקת , והלזה ולא משלם ,
והמכין פכו , ונד"ל למדו כולוהו מוקראי
בפסיקתא ולקנר אני גרי ועיין בילקוט פ"י אומר
לרשע למה תכה וגו' ובפ"ק דתענית :

רז עוד ראוי לזכר בכל הדברים שאמרו
בפרק ב' דשבת בעון פלוני בלא
כך וכך : וילובין
בעון ב' דברים עמי הארץ מתים על שקרין
לארון הקדש ארכ"ל ולזה"כ בית עט :

בעון דברים אחריו של אדם מתה , ובכיו ובכותיו
מתו כמהם קטנים , וי"א בעגן ביעול תורה בכיו
ובכותיו מתו קטנים , וי"א בעון מוזה , וי"א
בעון ב"ית :

בעון טבלת חסד מרינה רבה בתוך ביתו של אדם
ואשתו משלת בפלים , ובטו ובכותיו מתו קטנים :
בעון חלה אין דרכה במחוסם (ש' באונרות יין

ושמך ומארה משתלקת בשערים חורשים
ואחרים אובלים :
בעון ביעול תרומה ומעשרות שמים כעצרים
להנייד על מוצה והיוקר הוה , והשכר
והריוח אבד ובכ"י אדם רנין אחר פרכסת
ואינס מניעק :

בעון גזל הגבאי עולה והרעב הווה ובכ"י אדם
אוכלי' בשר בניהן ובכותיהן :

בעון עיניו הדין ועיוות הדין וקלקול הדין וביעול
תורה חרב ובזיה רבה ודבר ובזרות בלא ובכ"י אדם
אוכלין ואינס שערי ואוכלין לחסות במשקל :

בעון שבועת שאל ושקר וחילול השם וחילול שבת
חיה רעה רבה וזכמו' בלה ובכ"י אדם מתמעטי'
והדרכים משהומי' :

בעון שפיכות דמים בית המקדש קרב ושכיכה
משתלקת מוישראל :

בעון ע"ז ונ"ע והשמש שמיטין ויובלות גלות בלא
לעולם יזליין אותן ובאין אחר' יושבי במוקומן :
בעון כבלות הפה גרות רבות וגורות קשות
מתקדשות ובחורי ישראל מתים ולאמכו ויתומים
צועקי' ואינס כענין , וכל המנבל פיו וי"ף השומע
כיבול פה ושוקת אפילו חתומין עליו גור דין של
שערי' טכה לעונה הוכיח עליו לרעה ומעמיקין
לוג' הכס :

בעון ביעול מעשרות ולשון הרע אבכהה בלא
לעולם רחמבא לנלן , כל זה מדברי רז"ל פס
בגמ' אבל הם דעות חלוקות וכל א' הוא אמורא
בפני עצמו וכל א' הביא ראיה לדבריו אך לחשב
האורך לא רצינו להאריך עתה :

רד עוד טוב לזכר ללמוד לזכר בלשון
הקדש כי ילחצו בכל משגיו כדפי' :

בוהרפ' כח שדור הפלגה לא הכליחו במעשיהם
אלא על מהיו מדברים בלשון הקדש ג"ס :

רה והבה עוד יש לעית שכל זמן שיתחטט
אדם מן חמאיו ויעשה תשובה

הראשונים ואלו חתמוהו עושה כך וכך לא
 יבגש להסרק ימנעו חרפתם ואינם משיבים
 ושמחים וידעי שזה זכות להם וההכנע והשפלות
 כחה לבת לשפחה חמה באכבת גבהות לב ע"כ
 נרדף שיפיל קומתו וזהו רום עיניו ויך שחוח
 עכ"ל

ד עור דרך את לרעת שהתשובה המעולה
 הוא שיתקן החוטא אותו החטא
 ענמה עשעס וזכרנו אשר זדה כו יתקן וביאורו
 אם חטא כעביס רמות יא דכאחש עינים ל
 ויבכה בדמעות עיניו ואם חטא בלשון הרע ובלשון
 שקר אמת יהנה חכו ופיו יפתח בחכמ' ותורת
 חסד על לשונו ואם בהרהורים רעים יבטן
 ויהרהר ד' ויגדיל היגון בלבנו וכל כשר ודכ וגו'
 ידים שפכו דם כפי פתחו יפתח ידיו
 לעניים וגו' ירגלים ממהרו לרוץ לרעה יהו רנן
 לדבר מגונה משלש מדברים בין אחים בקש שלום
 ורדפהו גאות המלבושי הכאוי יבטן שק ואפר
 והכפס אשר תפלג באהבת ממון יגיל כפשו
 בנדקות וישמח בחלקו שחבטו הש' וידגל עגמו
 בהתחנה לחולים לבקרו תמיד ולהתבונן תמיד
 בלבנו במתים

והכפס אשר חטא בגאווה תחזור מאור מאור
 לקמה האחרון לשפלות ולהיות עניו וספל בך
 והגבע לכת ורופרו נחת עס כל אדם וראשו
 כפוף ועיניו למטה ולבנו למעלה ואל יביט לעיני
 בני אדם בדבמו אדם וכל אדם יהיה גדול בעיניו
 ממונו ועליו לכבדו הן דל הן עשיר ואף אם רע
 שהוא עשיר וחכם ממונו עס כל זה יש לו לכבדו
 ולחשוב בלבנו שהוא חטא בזוי והוא חטא בשוגג
 ועוב הוא ממונו הרבה מאד

ואם חטא בעזות מנח יתבייש מכל האדם ויבז
 מחטאיו עשעס

ואם במאכל ובמשתה מדברים האסורי או מרטי

עליונה תשובתו כרצת לפניהם וכלל שיפט' מן
 העה"ז בתשובה אבל היא על' מעלות או גדולה
 מן והס' שלה ע"פ דבר מסורת האמר אל
 המעלה הא' המעולה והעוב' שהם היא התשוב'
 הכעשית הפך למעולה היא מקובלת מיד ועליו
 אז"ל במקום טבע'ת עומדי חסי' נדויק' במורי וכו'
 וזו היא התשובה הגדולה שבכל' הו' מעלות לפי
 שלא בתעבד בחטא

המעלה הא' מן שהנטיב בחטאו ימים רבים אז
 טכיס אבל טב בימי בחרותו בשורו בתוקפו
 ובגבורתו וכפאו אז כרא עתה ועכ"ז הוא כוונס
 יסרו הרע ומורה ופשו' ירוחם ואף כ"י הוא שורכו
 בירו באותו פרק באותה אשה ובאותו מקום
 הא' טעדין הוא בבחירתו אבל איכה מוזמכת
 לפתיו העבירה כפראשונה אז הוא כוונס מבני אדם
 לדרו' אחר יכרו כפתח' וסר מדרך זה מבעט ומבטי
 הר' הטב מאימות נרה אז מאימות מוכיחן אז
 לפנת אימות איזו נזירה אז עובס

ה' המתחרט וטב אחר טבאו נרו רבות עליו
 הו' השב' ימי וקבתו שחין יכול עוד לגאח ולכא
 בדרסי העבירות וכתח' וזה טבא אפוש עד רכא
 והו' היא הפחות שככול מן שלא כתח' כל ימי
 וימח' כרעשו עד ראותו כיבא קנו ועתו למות
 ואעפ"י שהתשובות האלו הם חלוקות מוקובלות
 הם לפל' ה' וא' כפי מעלתו בקרימה ואיחור וכפי
 החורג' יתקרב אל הש' אך איכו דומה מן שמכסס
 שגרו מיד שתלכלך נורת' פעם ה' למכבסו אחר
 שתמלא נואה רבה ומלאה כתי' וכו' ככ"ל

ד עור וס' לרעת כי עיקר התשובה היא
 ההכנעה ובה יתקרב האדם אל
 הש' וכתב המיימוני כי בה' תשובה פ' זהביאו
 התביא ס' ע"כ וז"ל הנבע'ת נריכין להיות שפלים
 וענוים ביורה אס יחרפו אות' הכפילים במעשיהם

יתר התענוג' בנשאת אור' ונמכת הרט' ובעי' ולי' ושיט' ולי' אחרים רפואתו להרבו כנמו' ככל' וימוטו עמנו מלסעוד כ' א' במעודת מנוה ואף עם לא ימשך בין את בסרו וביתו שאר התענוגים וימשיע עצמו מחברת אכש' רשע ובעלו תענוגים אבי' בסעוד' מנוה שלא ימשך אחריהם וירגיל עצמו להתבודד בביתו תמיד וללמוד וללמד וכו' ויתחבר עם עניים ומדור' וזוה תחלש' תאוותיו: וזכר האצרים אשר חטא בהן ושתדל לקיים בהן הזנות שכלבדן ולא יספיק לו עזיבת החטא לנד רק שיעשה מ'ע הופך עבירות שעשה כחז' במדרש הנדויקים באותו דבר שחוטא' בו מתרנים וכו' ו' כיון שראה אדם שפסקה מיתה עליו ישב בתעב' ק'ל סכה ופירש מאשה ק'ל סכה וכל זה לתקן עצמו בו דבר אשר זה עליו על ידי אשה חטא לכן פירש מנוה' וע' אכילה חטא לכן התעבה' הרי שיעקר התעוה לתקן אשר עיוות בדבר אשר וזה עליהם:

רח

עוד יש לרעת שברך שיעש' התעוה בהדרגה וסדר בענן שלא יקרו' המאוחר ולא יאחר המוקדם' עד' את אס הקדים הנס והתפלה להשבת העושק והגזילה וכו' לא ינא יד' חובת תשוב' רק ישיב הגזילה אשר גזל קודם הירוי' וה' שיקדים החרטה והתעוה והדור' קודם עסק התורה וכמס'ה ולרשע אמר אלהים מה לך לטפס תוקי' וגו' וכל אשר מוס' בו לא יקרב וכו' באשר ככר וכרנו מזה לעיל בס'ד כמה פעמים:

רט

כבר אמרו רז' במדרש ילקוט שמואל ח' לכל הרגשה והרגשה כרן הקדוש ב'ה תורה מה שלא לעשות' ללב לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם' לאזנים לא תשא שמע שוא' לפה לא תאכל כל תועב' ללשון לא תשא ולא תשבעו ולא תשקרו ולא תשב' לזרים אל תשת ירך עם השע' לערוה לא תחאף:

לרגלים לא תלכון אחרי אלהים אחרים' הרי לא תעשה' ותורה מה לעשות' ללב ושמע' את דברו אלה על לבבכם' לעינים לא תשכח את אשר ראו עיניך' לאזנים שמע ישראל את החוקים' ללשון ושכנתם לזכך' לזרים פתוח תפתח את ידיך' לערוה ואתם פרו ורבו וכן קמו כשים והולדו' לרגלים בכל הדרך אשר נוה ה' תלכו עכ'ל' וכ' ראו לזכר עתה ענין קבין בניין קדושת כל האצרים מראשו ועד רגליו ומעלה למטה ובפרט קדושת החוששים שהם הראות והשמע והטעם והריח והמשוש ואח' קדושת הדיבור שהם כל' המעשה שראו שבה' בהם הירא דבר ה' והשג' בתעוה:

במדת הראש היא הענוה שכך אחז'ל שכל דבר וקל לראש והיינו כי האדם שפילו ראשו כגדמי' שגדול ממנו' וכן יחשוב עצמו לאין כגד גדולתו ית' וכגד מי שגדול ממנו' ואכ' למי שקטן ממנו אפי' יחסא כגדו' לא יוכע מפני זה מלהטיב עמו כמ'שה לא תקום ולא תטור כמנא לפי דין התור' חייב האדם להיות עביו ושלא יהיה בלבו שום עי' על חבירו וזהו ענין קדושת הראש ועוד במדת הראש ששום סכה לא תמכהו מלהטיב ושום עין או מעשה בן אדם בלתי הגון לא יכנס לפניו כדי שיעכבהו מלהטיב לאותם הנרכי' אל טובתו בכל עת ובכל רגע ולא יתבוה שום כבודו לפניו ואפי' צדיק קלה שנקלות היתה מאוד חשוב וצדיק ויחך דעתו על ה' ויטיב לכל המנערך אל טובתו' וזהו קדושת הראות:

רי

במה נר' שיפכה ומחשבתו מכל ערכו' ויעול ושהיה רכב בתורה וע' היו מהרה' הרס' ציו וחבריו ע'ה שלא היו בוסקי' מחשבתו מהתורה אפי' רגע' א' **ריא** בסכה נר'ק שלא יעין מחשו' כמ'שה ומנא אשה וכו' היה לך רק ימשך ממשך מנח הרנון לכל אדם ולא

אנו ור מוכו קעשה ומחוקו' לסוס אדם קען
 גדול דק הכל יתנו מוכו אפילו הנוים ונאפי'
 ימצא בני אדם כועסי רינה אות' וסקטס בנזכ'
 השוכ להשנית כעס' ונהלס בננון' וזה ימשך
 מהיותו תמיד כוח לכריות שאס יבו מרותו קשות
 מנא' א' עס צני' אדם לא יתנו מוכו :

דיב בענים

צריך להיות שינו' סקוה
 לרסם על הבענים' ולהשגוח
 עליהם וכן צריך שיהיה כליש' וחתקן בממוהו ושתקן
 לענין ופה ויהיה טוב עין' וכסדאה בברת עט'
 יתנוכן בדעתו עליו פסי' כחו' ועודר' החמי' עליו
 צפני' שמים וכפני' הכריות' כי יבוצר גאסוק' עני'
 ויתחיה מכל' הסגרה דעה :

דיב ובר

האדירכו חכמי' הקבלה שנינו
 כרמו' סס' הו"ה' וכל שמות
 הקדושים וכל שיעור קומה וכל העולמו' וע"כ תהי'
 האדם מאוד לשמור עיני' מהטואו בהם' וכלמי'
 ששומר עיני' שומר כל גופו ומקיים העול' בזכותו
 וחס' ח' פוגם בהם כגם בכל האמו' ולכן ראוי
 לאדם שלא יסתכל בעיניו למקום ערוה ואיסור'
 ואפילו מדברי הרשות' צריך שלא ישבע עיני'
 וזכר פחם כל ראות ושמש' דלית' תמן אורייתא'
 או מנה קב"ה וסביכתי' לא פרו' תמן :

דיב ומתקן

עינים יושע' והוא
 מביא לידי צושת ועכוה' וכן צושת הרמ"בן ז"ל
 לבנו אל תבט בפני אדם בדרך אהו' (וכבר
 זכרכו זה גם לעיל סימן ר"ע בס"ד) ואל'
 תסתכל בעינים שלא תבא לידי ערוה וכל מי שיש
 לו צפת פנים לא במהרה הוא חוטא' וכל מי שאין
 לו צפת פנים במהרה הוא חוטא' ע"כ הרמ"בן
 ז"ל . ומוכרח הוא בשושת פנים יבא משחות
 עינים שאם הוא גבה עינים ודאי אין לו צפת פנים'
 ואינו במהרה הוא חוטא' ויבא לחט' אפי' באיסור'

ערוה אח"כ אבל חס הוא צפת פנים לא ונשאל'
 ויחט' בדבר ערוה חלף שלא יחטא' אפי' הטא' קל'
 וידע' כי גם למתקן המצטנה צריך שיהיה עת'
 עינים ובוה מתקן גשפתו מכל הכריות' חס'
 שלא יסתכל בעינים ונאפה שלא לרא' לא יחטוב בה'
 ונאפי' בדברי הרשות' כנגדו' בעינים השטותין
 ע"ג הכותל כי גל דבר שאדם מסתכל ונעטיר' ע'
 הדבר והנזור הוא' בשכלו' תמנא' כשנא'
 אח"כ להתפלל' או לעסוק' בתורה יעטיר' בשכלו'
 צרות הגשמי' הים וקמנא' פגם' ובלבד במצטנה
 ולא יוכל לבזק' מהאנשי העינים' אינם רואים רק
 מבט הכשמה' וממנא' כח הכשמה' ונא' לחזק' וקולע'
 הדבר ההוא וינתנה' במוח הרמיון' ואם תהיה

הדבר שהסתכל ערוה היו הכנים ערוה במקום
 גבוה וכו' ונא' בחכמה לחזק' ומכנים דבר גשמי'
 בשכלו' ובתנא' מערב חול' בקודש' וזו היתה'
 מעלת' אל' ענה' שחמה עתה' ידעתי' כי אשת' יפת'
 מראה' את' זא'ל' כי מעולם לא סתפל' באשתו' :

דיב ומבחינות

תקון ע"כ צריך
 להתקנה במדות רב ע"ה
 שא' מעשרה מדות שהיו בו' קלא' היה מסתכל חזק'
 לארבע אמותיו' והיפוכיו' סכות' לארץ' ולא לכרדל'
 כדי שלא יראה' עום' עבירה' : ועוד שבהסתכלו'
 לארץ' יחטוב' כי עפר' הוא' ולעפר' וטוב' ולא יחטוב'
 שבעיני' הע"ה' ההוים' והכפסדים' ומתקן זה צריך
 האד' להתקנה' בו' פהחתו' צפיתו' כדי שיהיה מלומד'
 כשילך' לשוק' או במקום שגנוי' סס' דבר ערוה' וכן
 חס' יהיה מלומד' בתוך ביתו' שלא להסתכל חזק' לר'
 אמות' כדי שלא לסלק' המורא' מעליו' שיחטוב' שהו'
 לפני' המלך' ירוח' בזה' שיהא' קל' לו לקיים' מה' זו'
 צכ"ה' בעת' התפילס' שאז' אין' ראוי' לו' להסיח'
 דעתו' לססתכל' חזק' לר' אמתו' במבואר' מקומו' צפ'
 חו' רת' השל' מים' אלו' תבא' בה"ה' הכלל' כי כל' מולי'
 דמסדות' צריך' האדם' לקיימם' בתוך' ביתו' תחילה'

כח"ס אהלך נתוס לבני בקרב ביתי גח"ס
יהיה נקל לזקקים חוז לביתו :

ריו ומהדרים שגרי ליוז בהם מראות
או פ"ק רע"ו וכמורת'

מכל דבר רע שלא יסתכל אדם באשה כחה ואפי'
כפזיה לא בנתולה ולא בחלמה וכמה בכית
כרתו לעיניו ומה אהבונן על בתולה באשת איש
ואפלו מכושרת ולא בחמוד ולא בחמורתה ולא
בחזיר ולא בחזורה ולא בשום בהמ' וי"ת ולא
בעופות בזמן שזקקים זה לזה ולא כנגדי נבע
אשה ואפי' שזוחן על גפי כותל במקור את האשה
שהנגדים שלה וכו' וק"ו שאסור להסתכל
במטה שאיש ואשה ישיב פה אם מכוין כי זה
ישורר תלו הינד יות' וות' וזכ"ו רש"ל כל המסתכ'
באצבע קטנה של אשה כאלו מסתכל במקום
החורף וצ"ב פ"ג עונם עיניו מראות דרע זה
שאינו מסתכל בנשים פשעה שעומדו' על
הכביסה ואף על גב דליכא דרך אשה ואפי'
ייבעו ליה למוכס פשיה ופכרדים פ"ב כל
הנופה בכסוס כוף בא לדי עבירה וכל המסתכל
בעקבה של אשה היוין ליה כמי שאינו מהוגנים
ואפי' באשתו כדה ועקיבה דקתה הייכור ל'
מקום העיני כופת שהוא מכוון כגוף העקב אצל
מי אסור להסתכל בכל מקומו המוכסות באשתו
שהם ערוה כי מהסתכלו יבא לדי הרהור ויבא
לדי עונאה :

ריז ובגילה אסור להסתכל בפני אדם
רשע וכל המסתכל בדמו'

אדם רשע עיניו כהות :

ריח ריט ובס' החסיד' שהמסתכל
באשתו כדה ונפמי

הפועם ישכח תלמודו ודכתי חכמה הן
וא"כ חזוק :

רך ובהר קדושים אסור ליה לבר כס'
לאסתכלא בע"ו ולא

לאסתכלא מימיהו ולא לאתרפאה זהו וכל ספק
לאסתכלא בהו דאסור ליה לבר כס' לאסתכלא
באתר דלא אנערין עב"ל ומפאן תראה חומר
ליסור ההסתכלא שאמר וכל ספק וכו' שיותר איסור
יש בהסתכלות מלהתרפאת בהם :

רכא וכל המסתכל בדבר שאינו נורד
עובר על עשה ועל ל"ת

שהוא סוד ערע ועשה טוב כי בפסיית דעתו מן
הקדושה עובר על עשה ובקנייתו בפשטא צורת
הרע ההוא הרי ל"ת לכן נהיך שיענ' עיניו במה
שאינו נרד לגבי און לך דבר שחוזף מפני התאוה
כעצמות העינים ויקיים הפסוק ועונם עיניו
מראות דרע ועל"מ רע"ו :

רכב ומלבה זה אסור גם כן לאדם
להסתכל בכל דבר

שיבא האדם לדי שמתה כאו"ל בזהר פ' תאוה :

רכג ובהר קדושים אסור ליה לבר כס'
להסתכ' בקשת צגין דליהו

היו דרוקא עליאה :

רכד ואסור ליה לבר כס' לאסתכל' באות
קיימא דליה צגין דליהו

דמוז לדקיק דעלמא :

רכה ואסור לבר כס' לאסתכלא באצבעי
דכהניא בשעת הדוכן צגין

דתגון שמיא יקרא דולכא עילאה ומה באהר
קדישא עילאה אסור לאסתכלא באתר מהאצבא

רחיקא לא כל ספק צג"כ אל תפכו אל החילויים
ובמדר' אז"ל שלכך בקרא רבינו הקדוש שלא הביע
במילתו כל מיוו ובחגיגה פ"ב כל שאינו חס על

כבוד קוצו ראיו לו שלא בא לעול"א זה המסתכל
בקשת וי"א זה העובר בעבירה בחדר ולמדו
מפסוקים ולקרא אבו נרד :

רכז ובש"ס הפוסם הראות כתבא
בזהר פ' סקודי בהיכל א'
מייכלות

שנצדך כמו היונא בימי סקן והואה חילנו עלבדנו
שנצדך ברוך שפכה לו בעולמו וברא בו נר ות
טובות וכה' כל הדברים הכבדים בפי' הרוחה
בברכות שהיה זה מהנה ענמו ע' ראותו דבר
הנשמו ועל ידי הברכה שנצדך עליו כלל הנשמו
ועשאו רחוק

רלא

ועוד מתקובי העינים כתב ר"ת
בס' הישר שקוס באשמורת
ולא ייסך כל הלילה ובמ"ס קדמו יעבי אשמורות:
ויתבאר זה בספר תורת השלמים א"ה :

רלב

ועוד מתקובי העינים כתב ר' יונה
בשפרי תשובה שמי שקטא
בעיניו תיקובו שוריד דמעות מעיניו על עבותיו
וכמ"ס פלגי מים ירדו עיניו על לא שמרו תורתך
ו' ל' לא שמרו העינים תורתך :

ועוד מתקובי העינים להוריד דמעות על אדם
כשר שקט' בה סופרן ומכחן צביה נכויו כאז' ל'
צפ"ג דשבת על פסוק כודי ספרת וגומר ובוהר
אחרי מות פי' שהקדוש ב"ה מכרוז עליו וסר עונך
וחטאתך תכוסר : ולא עוד אלא שלל ימותו

בכז דימיו

רלג

מתקובי העינים להסתכל
בהם לקרות בתורה בפרט
בתורה שנכתב ובפרט מן הפרט כשעולה לס' ת'
צדנים :

רלד

ועוד מתקובי העינים שיהיו עיניו
סגורות בשעת תפלה וכל
הצדנים כאלה כתבארו היטב בס' תורת השלמים
אליו תבא בם' :

רלה

ואחר שדברנו מעיניו כנס הראות
ותיקובו כבא עתה לבאר
ענייני פגמי ותיקובי השמימה והריח' בעיני
תיקון השמימ' כתב החסיד ב"ה בשער הפרשות
ו' ל' והשתדל אחר כך לאמוס אונ' משמע מה
שא' ש

מהיכלות השומות שהיוה' הופתה לאדם לראו'
בדבר שאינו נרדק ושא' שבעו עיניו מעיניו העה' ז'
כדי לשכח עיניו בקבר על כל קאיה וראיה ובנה
זכרו זה ג' כ' בקנה' לעילא חלק הראשון סי' ק"ה
ע"ש : ונמשלת השומה ראותו ואינו הולך
אחר מראות עיניו אז' ל' במס' דרך ארץ ובס' כלה
ובכ"ז שיריו עיניו בחשך ואפילה וכהנה מויו
השכיפה והשכיפה עמו וזכה ומקבל פני השכיפה
ומפניו הות פגם הראות גדולה כל כך ככז' ע"כ
מנינו במדרש שתקע ר' מתיא בן חרש מממרים
בעיניו כדי שלא ישל' ובילקוט הובא פר' ויחי
צפוק בן פורת יוסף ע"ש כי לא רנינו להארך
בשכר המשעה ידוע :

רבז

ואחר שדברנו בפגם העיני' ברבז עת'
בתיקוביהם במה שהוא מנוה
להסתכל בו : מנוה להסתכל בעיניו אל יצירות
הנורא' יתברך כמ"ס כי אראה שמך וגומר ירח
וכפדים אשר כוכבת מה אכוש כי תזכרו וכתוב
וידעת היום והשבות אל לבנך כי ה' הוא האלהים
וגומר :

רבח

ובן מה שאמרו לעיל סימן ר"ד
שלא יסתכל חזן ל' אמותיו
היינו ר"ל כי רוב הילוכו לא יסתכל בהסתכלות
גמור אבל אם בהזדמן ישא עיניו למרחוק איך
בוה פגם אל העינים שאפשר שיראה אבידה
ויחזירה וכמא' בראייה זו עשה מנוה : וכן
אם ראה רבו למרחוק שמלא עיניו נרדק לקום
מפניו או שאר ת"ח כבוד :

רבט

ובן בהסתכלות האדם בפני רבו
הוא מנוה ותיקון לעינים כי
ע"י הסתכלות ההוא מקנה בכפשו הארת השמיה
הטהורה המתראה בפניו ובפרט הקבלת פניו
בשבת וברגל וכן כל שאר ת"ח :

רל

ובן יש עוד דברים מדברי העולם
שמותר להסתכל בהם ובלבד

תורת האדם דלו רלו רלח רלט רמז רמז

שא' ב'ך ופרש ממותרי הדברים והכח והדכיל' וליה זכרון ממה שיביאך להמרות האלרים א ולעזוב מנותי ממיני הומר והכנון והשחוק העזורים אותך מן המנוגות ומ' אכל הם אוכך ושמש דברי חכמי' כמס' איון שומעת תוכחת חיים עכ' ודבריו הם בקנה ודרך כלל וצריך לפרטם ולבארם :

רמז עור צריך לומר שאם שמש דבר סוד שלא יגלגלו למו שיחיו ראיונו והחמימו הדבה בזה באור פרש' כשא והאזינו :

רמז עור צריך לומר שאם שמש דבר סוד שלא יגלגלו למו שיחיו ראיונו והחמימו הדבה בזה באור פרש' כשא והאזינו :

רמז בחוס ידמה למדת הסוד העליון אשר עליו כחומר ותהילתי אחטם לך לבתי הכריתך שהוא ארץ אפיס וממנו השפעת והרקת חיים ושפע שבע רגון לכל הכבדאים כן דימה לידתו ית' ולא יבא ממנו חרון אף לשום אדם בעולם ירק תמיד צאפו חיים ורגון טוב ואריכות אף אפילו לאותם שאינם הגוים ותמי' רנה למלאות רגון כל אדם ולהפיק כל שאלה ולהחיות כל מדבה ויוצא מן חוטמו תמיד מחילת העון והעצרת פשע ולא יכעוס בחוטא לורק יתרה תמיד והסך חסד לפשו' כח דוס לכל :

רלו צרוף להתחמק מלשמוע קול אשה משור' כי קול באשה ערוה :

רלו וכו' צריך להתרחק משומעת דברים בעלים ובפ' דכחנות שאם שמע אדם דבר שאינו הגוי' יכח אנבעו באזניו או יוכף אליה האוון לתוכה ואל' ישמע לאזניו דברים שאינם מהגוים מפני שהם ככחות תחילה לאזניים :

ותהילתי אחטם לך לבתי הכריתך שהוא ארץ אפיס וממנו השפעת והרקת חיים ושפע שבע רגון לכל הכבדאים כן דימה לידתו ית' ולא יבא ממנו חרון אף לשום אדם בעולם ירק תמיד צאפו חיים ורגון טוב ואריכות אף אפילו לאותם שאינם הגוים ותמי' רנה למלאות רגון כל אדם ולהפיק כל שאלה ולהחיות כל מדבה ויוצא מן חוטמו תמיד מחילת העון והעצרת פשע ולא יכעוס בחוטא לורק יתרה תמיד והסך חסד לפשו' כח דוס לכל :

רלח וכו' צריך לומר מלשמוע ל' הושלח לקבלו כי המקבלו חמוך יותר מן האומרו כמו שיתבאר לק' בס' :

ותהילתי אחטם לך לבתי הכריתך שהוא ארץ אפיס וממנו השפעת והרקת חיים ושפע שבע רגון לכל הכבדאים כן דימה לידתו ית' ולא יבא ממנו חרון אף לשום אדם בעולם ירק תמיד צאפו חיים ורגון טוב ואריכות אף אפילו לאותם שאינם הגוים ותמי' רנה למלאות רגון כל אדם ולהפיק כל שאלה ולהחיות כל מדבה ויוצא מן חוטמו תמיד מחילת העון והעצרת פשע ולא יכעוס בחוטא לורק יתרה תמיד והסך חסד לפשו' כח דוס לכל :

רלט רם וכן צריך לומר שלא יהיה אדם אוזנו משמוע זפקת דל' ואוטם אוזנו משמוע דמים שפי' בגמ' פ' ד' ד' מ' מ' ל' לשמוע צויותא דרובא מדרבנן ולשתוק :

ותהילתי אחטם לך לבתי הכריתך שהוא ארץ אפיס וממנו השפעת והרקת חיים ושפע שבע רגון לכל הכבדאים כן דימה לידתו ית' ולא יבא ממנו חרון אף לשום אדם בעולם ירק תמיד צאפו חיים ורגון טוב ואריכות אף אפילו לאותם שאינם הגוים ותמי' רנה למלאות רגון כל אדם ולהפיק כל שאלה ולהחיות כל מדבה ויוצא מן חוטמו תמיד מחילת העון והעצרת פשע ולא יכעוס בחוטא לורק יתרה תמיד והסך חסד לפשו' כח דוס לכל :

רמז ואולם יתר הדברים המיוחדים אל השמיעה התלויים בתורה ותפילה כגון לשמוע תפילת י' מפי הש"ן ושלא להשמיע קולו לאחר בתפלתו ולהשמיע ק"ם לאזניו ולשמוע קריא' ל' וסופר' ולשמיע פנתת חבירו בהלכה ואם שמע כבר איזה דבר הלכה ושמועו אח' כך עוד פעם שבת שאל יעלים אזנו ממנו וישתוק עד שיגמר הדבר כי אזניו יחדש צו דבר מה שלא ידע מקודם ואפילו ידע שלא יחדש צו דבר אל יסור אזנו משמוע תורה ויתר עכייכים הלאה כבר כתבארו בס' כל א' במקומו על הסדר בכפר תו' רת השל' מים אלו תבא א"ה

ותהילתי אחטם לך לבתי הכריתך שהוא ארץ אפיס וממנו השפעת והרקת חיים ושפע שבע רגון לכל הכבדאים כן דימה לידתו ית' ולא יבא ממנו חרון אף לשום אדם בעולם ירק תמיד צאפו חיים ורגון טוב ואריכות אף אפילו לאותם שאינם הגוים ותמי' רנה למלאות רגון כל אדם ולהפיק כל שאלה ולהחיות כל מדבה ויוצא מן חוטמו תמיד מחילת העון והעצרת פשע ולא יכעוס בחוטא לורק יתרה תמיד והסך חסד לפשו' כח דוס לכל :

ותהילתי אחטם לך לבתי הכריתך שהוא ארץ אפיס וממנו השפעת והרקת חיים ושפע שבע רגון לכל הכבדאים כן דימה לידתו ית' ולא יבא ממנו חרון אף לשום אדם בעולם ירק תמיד צאפו חיים ורגון טוב ואריכות אף אפילו לאותם שאינם הגוים ותמי' רנה למלאות רגון כל אדם ולהפיק כל שאלה ולהחיות כל מדבה ויוצא מן חוטמו תמיד מחילת העון והעצרת פשע ולא יכעוס בחוטא לורק יתרה תמיד והסך חסד לפשו' כח דוס לכל :

לוגם כן על פשעיו והג' שפיוול ממתה משוכה ובוהר מקן הביא מעשה רב על זה באחד שבעשנו לו ב'ט'ס'ס כפלאים שכינול ממתות לשוכות בזכו' שלא עמד על מדותיו ומחל לכל מאן דמצער יתיה ולא זכר לעולם אותה הארעה טעשה לו והארעה אפילו גמל עמו טובה

וכמאן כתוב שמרה זו היתה ג'כ' ברב בכלל עשר מדו' טהו' בו שכל המקטיו הי' הולך ה' ומפייכו זכ'כ' ר"ב' בס' היראה ז"ל והיו רנוו' לאהוד ד' ולחבירך ואל תשכח הלילה וקטטה לך עם אדם אף לך ותרנהו עד שיתפיים ואף אם הוא חטא לך בקס אתה ממונו פיוס ואל תאמר הוא חטא לי עליו לפייסתיכוף את ינרך ולך אליו למען לא יגבה לבך וכו' עוד מעלה ד' שקורעין לו גזר דיכו ומוכיפילו חיים שאם חלה וכטה למו ופשפש במעשיו ומנאלו זכות זה כינול ממתה לחיים כאל' בר'ה פ'ק במעשה ד'ד' הובא בריה דרב יהושע שכינול ע'י זכות זה ובמדרש רות הביא מעשה כינול בזה מר' כרוספדא: שחלה וכטה למות ובסתלק לאותו עולם וכו' ובחופת אליהו הביא מעשה ברב הובא בריה דרב חלש וכמסך באותו עולם כמה לילות וכמה ימים וכינול בזכות זה ועוד שם מעשה כפלא ברב כחמן בר יצחק על מי שאינו מעמיד על מדותיו והר' הביאו בפ'ג משער העכוה ע'ט

עוד מעלה ה' שהמעביר ע"מ תפילתו כשמעת כאל' דתעביות בר' אליעזר ורבי שקיבא ועוד מעלה ו' שהעולם מתקיים על ידו כאל' בחולין ובסוטה ועוד מעלה ז' וח' שזכה לתורה ויתגלה לו אליהו הכביא ומד' תשרה עליו השכיפה ולא יעטרך ללמוד מב' כי רוח ארלים תלמרכו וכן אל' במס' כלה וכו' המקובלים ז' איש מפי אגס וראוי לסמוך עליהם

וגפו וכפשו והשכינה אינה חשובה כגדו' ולכך אסו' להתחרר עמו מפני עש' קרויה וזכו' מתים ותקרב ע'י משמאה או במאה או באלה' כאל' ז' בפ' לחולין ובפרט כשהכועס הוא הכן שמטמא עצמו בטמא מת שכל הנשמות הם מנד אברהם הנקרא כהן כמו שפי' בזהר משפטים והזכרהו לעיל סימן ק"פג בס' ד' וכיון שכועס ממית כשמתו והמת מטמא כמאן כהן משמא בטמא מת ובשבת פי'ג לא יהיה כך אל' זר הקורע בגדיו בחמתו והמסכר כלים בחמתו והמכור מעותיו יהא בעיניך כע'כו' וכו'

רמה

ובזהר פ'רשת פקודיבהיכל ראשון מהיכלות הטומאה אל' שיש ממוכה אח' עם כמה וכמה מ"ה שלוקחין אותם הדברים אשר זורק האדם בכעסו מידו ולוקחי' הדבר ההוא ומעלין אותו למעלה ואומרים זהו קרנן פלוני שקרב אלינו ומכריזים ואומרים ווי לפלוני שזכה אחרי אלהי ככר ונת קול יונא שנית ואומר אלי להש' כי כדיו מומי וכבר זכרכו ג'כ' זה המאמר לעיל בחלק הראשון סימן ק"ה בס' ד' והיוצא לבו מכלל המאמר ההוא שהם ב'דברים הא' הם הדברים הרעים הכאמרים בכעס שאדם זורק מפינו פתאום והב' הם הדברים הכזריקים מידו בכעס ובזוהר תזריע מנואר שכיון שהאדם זורק דבר מידו בכעס מאותה זעה הוא מסור בידו קליפיה ואין צרכה במעשיו דיו

רמו

ואחר אדרכו בטומאי הכעס כאלה עתה מה הם המעלות לאדם שמעביר על מדותיו ואינו כועס ואינו משיב על חרפתו הא' מה שא'ל בחופת אלי רנה פ' טעשה הקדוש ברוך הוא אוהבן מי שאינו כועס וכו' והב' שהוא מאריך ימים בעה' ז' וכאל' ז' בעהדרין פי'א ופ' ד' דמגילה ועוד שמעבירין

עוד מעלה ג' אז ל' בקדושין פ"ד שאין מוסיפין את
השם אלא למו שעומד באמצע ימיו ואינו כועס ,
והחסידים המקובלים הקדמונים ז"ל כתבו שהיתה
קצלה ביד שלא למוהר ההכמה אלא כמו שיכסוהו
בכעס ו' פעמים ולא יכעוס :

ועוד מעלה העשירית שהיא סבת כל המעלות
הנזכרות שהשכיבה שורה עם הענוים והשפלים
והיא בורחת מן הגאווים והכעסנים וכן אז"ל בפ"ק
דבוטה ובמילתא דפ' ומהה נגס אל הערפל ,

ואחר שיסתכל האדם בכל המעלות שיש לו למי
שהוא עניו ושפל ומעביר על מדותיו ככ"ל יראה
בעין שכלו כי יותר ראוי וטוב לו שיקבול נצר א'
מועט בשביל שכר מרובה ולא להפסיד כרגע כל

המעלות הנזכרות ויבא לגרום הפסד מרובה
שכשמתו והשכיפה מסתלקים ממנו ועד שישובו
כמה עורח יהיה לו כאז"ל בזהר שכיון שברחה
ונסתלקה מווכו פעם א' כמה ובמה יש לו לעשות

עד שלא תשוב למקומו וכמו' חוטא א' יאבד טובה
הרבה וסוף אס יערח כמה וכמה עד שישוב
להשיג קביית הקדושה וכאשר יכעוס אז כרגע
יקתלק הפל וכמו' שכל מה שטרח להכל ולריוק

כלה כל ימיו וכאשר יחזור בתשובה ויהזור ויערח
עוד כמה עד שיתקדש והלואי שיתקדש ואם יחזור
ויכעוס הרי אבד כל מה שעשה ואין לדבר סוף
שיקפה בו קדושה עד שיקנה בו מדת העבודה
בטלוימותה בכל תכאיה שיתבארו :

רמז ובתב' הרי"ז לרמז עכו ע"ש

ספרו המקובלים האמתיים
שא' מהתיקוני' הגדולים אשר ישנו למבקש דעת
אמת' הוא שהיה מהעלונים אפי' מאשתו ובני
ביתו אשר לא ורא מהם ולא יתבר' ולא יהיה עולבן
וזמ"ש שמבני אדם אשר לא מבני ביתו יהיה עלוב
ולא עולבאס יעטרך לעלוב בני ביתו להקיר מדרך
הרעה ומעבירה לדרך הטובה ומנות הא' ישלבו

בענין שלא יכעוס בלבו רק יהיה תמיד לבו שמת
דבק בכל , עכ"ל , ודילקוט כי תשא שבו חכמים
היו עניו לכל אדם ולא כשי ביתו יותר מכל אדם ,
ובפ' כנדים לעולם היא אדם עניו בתורה ובראת
שמים עם אביו ואמו ועם אשתו ובניו ובני ביתו
ועם שכניו קרוביו ורחוקיו ואפי' עם הכהני בשוק
כדי שיהא אהוב למעלה וכחמד למטה ומתקב' על
הנריות וממלא את ימיו ושנותיו בשם טוב ובוה
יהיו אשתו ובני ביתו יראים ממנו :

רמז ור"ת כתב נב' הישר שהחכמים

כאשר יכנסו לתשוב' יטבעו

שבעה חמורה שלא יכעסו , וי"א שתה' השבעה
שלא יכעוס אלא על דבר שהותר בתורה להכעיס
כגון על הרשע וכמו' ה' הלא מסכאך ה' אשכח
ובמתקוממך אתקוטע . וכן לבעו' כל התלמידים

כאז"ל ורוק מרה בתלמידים , ואלו' אס יכעוס
בד"א יקנום עגמו בקסם ידוע שיטעבר בו ולא
יתיר שבעתו כמס' השבעה להרע ולא ימיר ,
ויבהוג בזה שפה או שכתיים עד שיקנה בו מדת
העבודה :

רמז ושוב לאדם לעשו' לו זכרון קצר

על עונשיו הכעס והגאוה

ומעלות העבודה שיקרא אותם בכל יום , המנאה
זו בכוכב נס כן כי מי הוא הפתוי שירצה להפסיד
הפסד מרובה בשביל הרחה מועטת דק שבעת
הכעס שוכח כל העונשים וכל המעלות שיפסיד
וכאשר יתמד בקריאה הלימוד יבאבו לידו מעשה

ויהיה רצו וזכור , ואלו' הדברים שיזכור וישב
האדם עליהם כדי שלא יבא לכעוס ויגע לדבר
קביית העבודה הס' רבים אין כאן מקומם ויתבאר
במקומם בא"ה , ואמנם כל מה שכתבנו אינו כי
אם הערה על העונש' והתלהבות הלב על השכר

והמעלות כאמר :

רנ ועוד

מענין פנס הרוח שלא ליהנות מרוח ע"ז וממאכלות אסורות וכן להתרחק מרית בנדי אשת איש מפני שיעורר לו תאוה רעה .

רנא ותיקון

הרוח הוא הקרנן ועכשו שאין לנו קרנן שיהיה שפומינו בתפילה ובתורה יעלה הכל הסה לרוח כיחוח לה' וכ"ש אם יהיה זה בתעבית שיעלה הכל ורוח פיו לרוח כיחוח לה' ובפרט בעוסקו בתורת העולה ובמצעה הקטורת :

רנב בפנים

זהר לקבל כל אדם בסדר פנים יפות ולא יעזו פניו ח"ו כגד טוס אדם בעולם . ואור פניו לא יטובה וכל המכתכל בולא ימנא רק שמחה והסכרת פנים יפות וטוס סבה לא תערידהו מזה כלל ואף כי יהיה בלבו איזו דאגה או כעס יעלכו מפניו שלא יתראה רק סכר פנים יפות :

רנג בעניין

הדיבור ופגמיו ותיקונו התלוים בפה ולשון . האל ית' שם פה לאדם כרוי שירגלהו בדברים שיש בהם תועלת לגוף ולכפש . לגוף במה שברך למחיותו ופרכסתו וכל זכיו . ולכפש מה שמזהר בו כגון ד"ת ומנוה . וכ"כ להודות להש"י על כל הטובה שעושה עמו בכל עת ולדרכו על כל הדברי' שהיה בהם בעה"ז ולהתפלל לפניו ולבקש עמו חסד בכל מה שיהא נר"ו בלב שלם ומענה והוא שמש אליו כמש"ה קרוב ה' לכל קוראיו וגו' . ואם זוכה לעלות למעלה עליונה ללמוד תורה וללמדה ולדרוש ולהגות לכבוים בשבחוליהם המדות הטובות ולגבות להם הפחיתו' אשריו ואשרי חלקו שהוא זוכה ומזכה לאחרים כולם יקראו זכיו ומעשי דיו . אבל הסה שכבר לזה מן הדן לא היה נר"ו להזהיר לאדם שלא יתעסק בה דברים בטלים שהיוס קלר והמלאכה מרובה

ואין לאדם לאדם ימיו "בדברי הבאי וכ"ש שלא היה נר"ו להזהיר לאדם שלא יזיח דיבורו בדבר אסור וכמאס כי אפי' הבהמה בזאת טעוב ומואס' ברע במה שיכולה להשיג וכ"ש האדם שיש לו שכל טוב לבחור טעוב ולמאוס ברע שיש לו לקדש פיו ולטעוב ופה הנבראת בדבור קדוש שלא יזיח בה דברים בטלים וכ"ש דבר אסור וכמאס . ודורש למי א"ר לוי אלז הויכא על טורא דמכיו בעיכא תרי פומי' פירוש אחד לדברי השכל ואחד להבלי העולם . והחסידים הראשונים היו עושים עצמם כמלאכי השרת ופיהן כבלי שרת שאין משתמשין בהם דברי של חול אלז כשהיו נרכי' בהכרח להתעסק בה' לנורד גופי' ובערכין דף ט"ו מה יתן לך ומה יוסף לך לשון רמיה . אל' הקב"ה ללשון כל איברי האדם זקופות ואתה מוטל . כל איברי האדם מבחזן ואת' מבפנים ולא עוד אלז שאני הקפתי לך ב' חומות א' של פנים וא' של בשר מה יתן לך וגומר . ובמדרש רמ"ח איברים יש בחדם מהם זקופים ומהם רבוי' ולשון זה כחון בין שני לחיים ואגת המים כתוכה תחתיו ומקופל כמה כפולות בא וראה כמה שריפו' שורף אלז היה זקוף ועומד עאל' . ועל זה דברו רז"ל בקצת מהרעות המסבבות לכפשם בפעור פיהם שלא קראו שיש להתרחק ליראים מהרעה הגדולה הזאת כאשר יבאו לפניו בא"ה :

רנד ולפי דברי הרשב"י ז"ל

זוהר ונתקונו' בכמה מקומות ראוי לו לאדם שלא ידבר אלא כי יחשוב בתחילה מה שידב' ומזכרת הוא שיצטייר במחשבה הדבור והוא ובוהר פרשת חוקת אמר שהשומר פיו ולטעוב זוכה להתלבש ברוח הקדש ומכאן תדע כמה מעלות השומר רוח הכל היונא מפני שהוא רמוז למקום עליון ולכן זוכה להתלבש ברוח הקדש :

יכול יגיע דעתו תל' משרים תשפטו בני אדם
 פ"ב ונמדדש ויקרא דנה פרשת אמור רביעי
 היו משי' להאי קרא הוה כבי כי הכה יוצר הרים
 ובורא רוח מגיד לאדם מה שיחו אפי' שוחה קלה
 שאדם משיח עם אשתו הם ככתבים על פנקסו
 של אדם וקורא לפכחו בשעת מיתתו וכו' ולכן
 כשהאדם מדבר בין שיהיה דבר קדושה או חול לא
 יאמרו שהוא מדבר בארץ ושהוא גשמי אלא שהוא
 רוחני מדבר עם המלאכי' שבדבור הוה שיהיה להם
 ו"ה אל תבהל על פיך וגומר ודעה ה' אמר
 מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב
 כבוד לשוכך מרע ופי' בזה בראשית תרומה
 גמימי שבני צדיות הם מכוונים זה כנגד זה
 צדית הלשון וצדית המעור וכו' לצד יורה
 וכמו שבצדית המעור המוציא זרע לבעלה יקרא
 דע כן בצדית הלשון המוציא מלה לבעלה כמוציא
 זרע לבעלה שזה מוליד גשמי זה רוחני וכקרא
 דע לכך אמר כבוד לשוכך מרע שאין ראוי שיבא
 לבעלה וזהו מעלת רב שלא שח שיהיה בטילה
 כל ימיו וזהו כי שאמרו שכל דבור של בעלה
 האומר דע מ"מ גם כן כל דבר שהוא פגום ויורד
 לחצוני יקרא דע והעד לשון הר' שהוא מזיק ואף
 על פי שגיב תועלת לאומרו מ"מ יקרא דע מלך
 עצמו שיש לחצוני חלק בו ועו' פי' בזה בראשית
 שהפגום פיו בדרכי כבלות וכיוצ' בו משמחין אותו
 יבא להוציא זרע לבעלה להורות לו שהוא דע
 והר"ם קורד' אירו ע"ה הוכיח מהמאמר ההוא
 שאפילו בדרכים שאין בהם כבלות המה רק שיבא
 מהם לידי הרהור אכזר כמדבר באשתו על עסקי
 תשמיש שיבא מזה לידי הרהור ולחשיא את צערו
 צדית קדש להוציא זרע לבעלה ומכאן כי
 שמירת הצדית תלוי בשמירת הלשון שהם שני
 צדיות' מכוונים ככזר ושמירת הלשון הוא העיקר
 ואם הוא שגור הלשון מאליו כשאר הצדית ואם
 לא שמר הלשון ואפי' אם בזה בשמירת הצדית

דנה זבעוש הפגום הבהל היוצא משין
 פי' בזה בשלח של מעשה
 שאיכו הגון כעשה ממוכו הבל להלביש הכשמה
 ולקלעה כקף הקלע והוא דעות לרוח וכו' ש
 לשיהיה הבל היוצא משין לבעלה ולשקר וכו' ג'
 שמוך למקום הבל הרע הזה שהוא רעות רוח
 ופעשה ממוכו לבוש להלביש רוחו לקלעו בתוך כף
 הקלע ובתיקונים הארץ לבאר ההפך שכן הבל
 הקדוש מעסק התורה וכו' ג' להבל שאיכו קדוש
 שההבל שאיכו קדוש שולה לקליפה זכוכה כתייכו
 שזה והבל מעשה תעתישים והכלל כי כפי מה
 שהאדם בוכה בעה' א' עס ועלה בשמתו אחר מיתתו
 אם לא שישוב בתשובה שלימה וחזקה לבעל כל
 אחת הקיפי' והארצות שבכה בנה הקליפה
 וכן ראוי לחשוב שהרי בתפילה כמה זכרות מוציא
 מפני ממומורי' ובכחות ולכן ראוי לקדש פיו שלא
 יבא עס יד' צפה פגום ובתיקונים פי' שפה
 פקום לא שריא ביה הק' בה דליה מוס וכו' ש' אם
 דיבורו עקום פה' מעוות לא יוכל לתקן הרי
 מבורא שכל שיש פגום בפיו או בדיבורו אין עס
 יד' שורה עס ויתייב לבא בגלגול לתקן את
 אפר עיוות

דני ובכלל זה גם כן שהיו פיו ולבו שזין
 ובה מייאר אבל אם הוא
 מדבר א' צפה וא' בלב הוא מפריד וקונן א'
 בכעויות צפוד האנויות מסוד הקדוש כרו' הוא
 וסכיכתי' רחמתי לנפץ וכעס שהעוקם
 גדול כף המקדש פיו שברו גדול כי מקדש את
 המכינה המקראת מה ולכן זוכה לרוח הקדש
 ככל פי' דכ' צמ' י'

דני ושי דבור חול הזהירונו דל'
 במעשה לא זנחתי לגוף טוב
 אלא שתיקה וכו' ובאולין פ"מ' האמנם
 אלם דקן תמצונו וגו' מה אמונתו של אד' בע"ה
 ישים עמו כאלם יכול אף לר' ת' דק תדברון

אפילו הכי לא עלתה לו זכ"ל בזהר כח ובפרשת
אחרי מות שהפגם בלשונו ממעמיק אותו וכמלא
שקרא רש ועכוזר

דבא

ובכתיבם צעור העבר בפנים ויש במח
יש טענותיהם חקוקים על טענותיהן וכן הוא
פבל הדברים הפוגמים הפה והלשון ואף על פי
שלא עשה מעשה מ"מ חמור הדבור מן המעשה
כאז"ל במשנה בעירובין פרק ג' כמלא האומר
דפיו יותר מן העושה מעש' שכן מנינו שלא כחתם
גור דין על אבותינו במדבר שלא על לשון הרע
יולמוד מלאן שאם חשב בדעתו לעשות עברה
וגמר בדעת לעשות והוגיא גמרההוא בשפתיו
השוב לפי הש"ל כאלו עשה שהדבור חשוב
כמעשה ולא אז"ל מחשבה רעה אין הקדוש ברוך
הוא מחשבה לו אלא כשלא דיבר והיוראון אם
דאיתו בלבו לא ישמע ה' הא אם דבתי בשפתי
ישמע ה' זכ"ל לענין השבת כי
הדיבור חשוב והראור מותר והטעם מפני
שהקול עולה מן המעלה ככ"ל וכפ' בזהר

רבט

אומר ואדירא האינו
ועוד בעוכש הפגם פיו ולשונו אז"ל
כל המרבה דברים אינו יכול
מן החטא וילקח בנרעת בגופו ובויקרא דבה צפ'
זכך ויהיכן כתיבנו שראל בויבות ובהעת על ירו
שהיו גלתי' אחר גדולה' ואמרו משכחת פלוגי
לאו של מנוגע' היא ללמדך שאין הפגעים צאים
אלא על ל'ה וכז' ולוהיא אז"ל זאת תורת
המנוגע המוניא רע

רס

ובמעלת השומר פיו ולשונו והמכח
מלדבר במקום שיש לו אורך
לדבר שא"ה חושך אמריו ודע דעת יקר דוח איש
תפוכה ואלס קביית האדם מרה זו נתיך טורח
גמ מפני הדגלה לשון ומירוחה לדבר טוב ורע

ומי שקיים מזה זו יהיה מפתח לקביית שאל
סמדות העוונות וילמד ויקיים בי אחר שאחו
בשרשו ושמו כראוי כל העכפוס יתקיימו
ועוד במעלת השתיקה אז"ל הויג למכנה שתיקה
כי א"ל לו לאדם להשיג החכמה כי אם ע"י קביית
דעת השתיקה וכאז"ל שת"ח המדבר דבר בטלה
כמגדו ד"ת ותיאוס זמנו

רסא

עוד חלוקה בענין השתיק
היה השתיקן בדברים שאין
אדם מדבר בחצרו כענין הדבורים המלבי
ומשלי היוטו וכינאל בזה להלחך הדבור בזה
שא"ל לו למשאו ומתנו שמאחר שאין בהם מעלת
ודלא שהם אכזרי' והדבר שיראה בענינו שיש
פנים לדברה ופני שלא לדברה שאינם הכרח ב"ס
יתר טוב שלא ידע וכו"ל אם יהיה הדיבור
פגום כלשון הרע ורמיות ונבלות ודברים בעלים
וכיונאל בהם שש"ל פרוץ גדי ישכחו חכם כז'
כאש' יסוך הכחש בלא לחש ואיקרין לבעל הלשון
ומדבר רז"ל ידע' כמלא בין בעל הלשון כמשל
לחש בכל נדדו שהוא זרד למקום הקלפות
ויפרץ גדי הקדושה וכותן מקום לחצוני לכחש
ומעשה בעבדו של רבן במילאל שהסין להעודה
כמה מוכי לטובות קנתם גלויים וקנתם ומופלים
קנתם רבים וקנתם קשים להודיע כי כולם הם
צד הלשון שפעמים היא רכה וטובה ולפעמים
היא קשה ורעה שהמות והחיים ביה הלשון וכבר
אז"ל שמועו הדברים ראייה על מעלת האבות
והיותו מוחם ואז"ל מיוחסא בדב'ל שתיקות'
ובספרי המדות אחר חכם א' לחנתי כל הדברים
ומנאמים כחלקים לד' חלקים החלק הא' הוא
כלו כוק מבלי תועלת סקללת בני אדם ודבר נבלה
ופה ג' שהדברים בהם טעות גמורה והחלק
הב' יש צו כוק גמור א' ותובלת מנד אחר כשבת
אדם א' לקבל מונח תועלת וזה' טענה ההוא מה
שיכשים שוכו וזיק למי ששכחו ולכינה זו נתיך
עו ב להכין

להכין גם הדברי' אלו ולא ידבר בזה החלק גם כן
 והחלק הג' דברים שאין בהם תועלת ולא כזק
 כרוב דברי השמון איך כנפה עיר פלוני ובית
 פלוני וכיוצא באלו דברי המות' שאין בהם תועלת
 והחלק הרביעי דברים שכולם תועלת כדבור
 בחכמת התורה ובמשל' המדות ודברים
 הנריכים לו מחייתו ופרנסתו ובחלק הזה נריך
 האדם לדבר ואמ' אותו החכם בכל עת שאשמע
 דברים אפי' בוחן אותם ואם אמנאם מהחלק הר'
 אדבר גם ואם יהיו מג' שאר החלקי' אשתוק מהם
 ע"כ והרמ"ם ז"ל צפ"המסכה לא מנאפתי לגוף
 טוב אלא שתיקה פי' ואמר שהדיבור יחלק לפי
 תיוב התורה לה' חלקים א' מנה בו ב' כזה
 ממנו ג' כמאם ד' אהוב ה' מותר הא'
 עגוה בו כד' והלימוד שהוא מ'ע מן התורה
 ודברת בס' והב' כזה ממנו כשקר ורכילות וז'
 ונבלות הנה והקללה ועדות שקר והב' כמאם
 שאין בו תועלת לאדם לפשאו גם לא עבירה ועון
 כרוב סיפורי ההמון במה שהיה בעיר פלוני ואיך
 כבטית וכו' וכה"ג ואלה הדברים קראום רז"ל
 שמה בעילה ומה החלק ג' שגנבה איזה
 מעלה או גנבה השחיתות במדות או בשכלות
 והד' הסאהב והוא הדיבור בשבח המעלות
 השכליות או המדותיות ונדבות פחיתותם ולהעיר
 הספס בסיפורים ההם ולמוכנה מהשחיתות וכן
 לשבח הנריקים במעלות' כדי שילמדו העולם
 מקדריהם ולגנות הרשעים בשחיתות' כדי שלא
 ילכו אחריהם הכלים ויהכלו וזה החלק יקרא
 דרך ארץ והחלק החמישי הוא המותר והוא
 הדיבור מפרנסתו וסחורתו כדי חייתו והוא
 מותר אין אהבה בו ולא מיאוס אבל אם ירנה
 ידבר בו ואם ירנה לא ידבר וזה החלק ישבח
 האדם כשמעט הדברים בו ואכפשי המוסר הם
 הזכירו מהרבו בו דברים אבל האסור והכמאם

א"כ לאזהרה ולא למנו' כי ראוי לשתו' ממנו לגמרי
 אבל החלק המנ' והאהוב אלו היה האדם יכול
 לדבר בו כל ימיו היה טוב אבל נריך לזוהר בהם
 מו' דברים הא' שהיו מועשו' מסכימים לדבריו
 כאז"ל מאים הדברים היונאים מפי עושיהם
 והב' הוא הקינור בשיעור וקונר הדברים
 וכאז"ל לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קנרה
 עכ"ל לעניינינו ואנחנו בשם ה' אלהינו
 נזכיר את אשר כבר ביארנו בס' תורת המ' כחה
 על החלקים האלה הנזכרים פסוקי החכם ש"ה
 ע"ה תחת ג' דגוה הארץ וגו' תחת עבר כי ימלוך
 וגומר ומה טוב ויפה המלגתיכו עליהם המסר'
 ד' וינא חכר יו"ד אין כאן מקומו לשבכו תדר' פנו
 ובאת שמה אי"ה :

רטב

כל זה בכמה מקומו' טוב'
 השתיקה כמו אם פגע
 בו מדת הדין כאשר עשה אהרן כמ"ה ירום
 אהרן ולשמוע חרפתו ולא ישיב למחרפיו וככ"ל
רטג ולשחוק ככה"כ שלא לדבר'ו אפי'
 בל'ת וכמבאר במקומו
 כאשר תורת' שלמים :

רסד

הוא יושב בין החברים
 טוב לו לשתוק ולשמוע ד'
 דבריהם שאפי' ישמע ויקבל מה שלא ידע כבר
 וכשהוא מדבר אינו מוסיף דיעה א' אך אם הוא
 מוספק בדבר מה ישאל מהם כי זאת השתיק' היא
 רפה מאוד וכן אם שומע שהדיבור ידבר ישתוק
 עד שיסיים דבריו וכמ"ה משיב דבר ערם ישמע
 אולת הוא לו וכלי' ומי שהוא רגיל בשתיקה הוא
 כינוי מוכה עבירו' מחירופי' וגידופי' ומל"ה ד'
 ומלינות ומשקרים ועוד כי כשהאדם כתהרף
 וכתהרף מחבירו' אם ה' יענה לו יוסיף לדבר לו
 כפלי' כפליים וכן אמ' החכם מימי לא חרשני אדם
 אלא פעם א' שאפי' שומע מדבר עלי' הרע ואפי'
 שתיק

שאל

או פנס זה כי הוא סבור לעולם שמדבר עליו
ויתבייש , וכן אם עשה אדם דבר עבירה וזכור בו
בתשובה וזהר שלא ידבר מאותו ענין לפניו .
ואפילו דרך שחוק לומר לו היאך עשית כך וכך
סבור לומר לו כן כי הוא מביישו :

רסו וכן

שנים שה' להם מריבה זה עם
זה ואח"כ כתיבנו יחד אין
לשום א' מהם לומר אתה עשית לי כך ולכן עשיתי
לך כך ואפי' אם אין דעתם לחזור למחלוקת כי
אולי מתוך כך יתעורר המריבה פעם אחרת שכל
א' ירצה להפך הכשיעה על חבריו , ואפי' אם
לא תתעורר המריבה מכל מקום אותו שפטע
יותר יתבייש :

רסה ויותר

מאוד במארו'ל שבע' דברים
בגולם ו' בחכם חכם אינו
מדבר בפני מי שגדול ממנו בחכמה ובמכין
ואינו נכנס בתוך דברי חבריו , ואינו נכנס
להשיב , ומשיב כענין ושאל להלכה , ואומר
על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון , ועל מה
שלא שמע אומר לא שמעתי , ומודה על האמת ,
ומילופיהו בגולם :

רסט ואם

חכמת המסכן בויה ודבריו
אינם כשמיים אזי ילך אל
אדם שדבריו כשמיים וישים דבריו בפיו כדי
להשמיעם אבל הוא ישתוק : כללו של דבר כמו
שהאדם עושה דלת לפתחו ויש לו עת להגור ועת
לפתוח כך יסגור דלתו פיו בדתי דלתות השפתים
והשיפיים , והזהר מאוד לפתוח פיו ושומר לשונך
ותעשה מסגרת למסגרתו כאשר תעשה לבסוף
וזהב ופניסים , וראה והבן איך היו הראשונים
כזהרים משיחה בעילה שהיו משתבחים שלא היו
משיחים שיחה בעילה כל ימיה' , וצוה הענין
יש תקנה גדולה להתפלל בכוחה כי רוב בעול
הכוחה בתפילה הוא בא מדברים בעלי הקבועים
בלבו

ש אם אשיר לומרפי ירא אבי
אחרים יותר קשים מן הראשונים ואמר שהכסיל
חולק עם החכם והחכם שותק זהו תמונה גדולה
לבסיל שהכסיל מנטער בשתיקת החכם יותר
משענה לו , ולכך נכבד לאדם בעיניו ב'אזכים
ב' כחורים ופה א' לומר שימעט דיבורו :

רסה ואולם

גם את זה לעומ' זה מנאכו
שפעמים השתיקה רעה
כמש' ה ענה כסיל כאלתו , כגון אם את' רואה
שהכסיל והרשעים מלגלגלי' על ד"ת ענה להם
להשיבם מנעות' , וכן אם רואה אדם עובר
עבירה ימחה בידו ויזכירו , ובוודאי תזריע פי'
שכמו שהאדם נעכס על הטא' לשון הרע גם כן
בעכס אם יש בידו להוכיח ואינו מוכי' שפוגם נפש
המדברת וגורם להביא עליו ייסורים קשים , ולכן
חייב האדם להזהיר את בני ביתו על דיני כעילה
וברכת ההסכן וברכת המזון ושמירת שבת אם
רואה שבני ביתו נכשלים בהם שכיון שיש בידו
למחות ואינו מוחה הוא נתפס עליהם וכ"פ בזהר
ואחתהו , וכבר אמר שלמה המלך ע"ה מעכה
רד' ישיב חומ' לכן ורגיל כל אדם עצמו שיהיו לו
דברים רבים ולא יהא רגיל בדברים קשים ושיהיו
על השומעים למשא , וגם על זה כבר נס' ד'
ביארנו בסוף הוכיח תוכיח את עמיתך וגומר
ופסוק אל תוכח לן וגומ' והמלכנו על זה היוסרה
הנזכרה ד' וינא' חסר יו"ד בדרך אחר זולתו
הנזכר והמסר' נ' ודרש חסר וי' וחד מלא , אליו
תבא בס' ד' ונב' בס' תור' המנ' ה' :

רסו ויותר

מאוד שלא לבייש שום אדם
וינערו בדבריו שאם יש אבל
אדם שיש לו מוס' בנפשו שהוא מתבייש ממונו או
שיש מוס' בבניו או באשתו או במשפחתו וזהר
מאוד שלא ידבר מאותו מוס' או מאותו פנס אפי'
אינו עוב' עליו רק על איש אחר שיש לו ג"כ מוס'

קלנו . גם השתיק' הוא גדר גדול ליראת שמים כי
 א"ל להיות ירא' שמים בלב המרבה דברים .
 וזו היתה מעלת הראשונים ע"ה שהיתה תפילתם
 כשמת מד לפי שהיו כזהרים שלא לפגום כ"כ
 אריות של ה' המוצאות הקבועים בפייה בשיחה
 פטלה ושאר הדברים הטובים הלסון ולכך היתה
 תפילת' בוקעת רקיעים ועולה עד למעלה מעלה
 לעורר הרחמים וכ"פ בזהר שמות שבשעת שהיה
 הרשב"י עוסק בתורה היו כמה אלפים ורבות
 מלאכי השרת שומע' קולו והיו לשמע הכוכר :

ער עור

ד' כתות שאינם מקבלים פני
 השכינה שכולם תלוי' בדבור . ובכונה פ"ד'
 פתות אינם מקבלת פני השכינה . בת לנים
 כת חכמים . כת שקרים . כת וחסרי לשון הרע .
 כדתיב כי לא אל ענן רשע את' לא יגורך רע .
 ע"כ וכתבו המקובלים ע"ה שבגד אלו הד' כתות
 הם ד' חיות עמאים שפן ארבעת גמל חזיר .
 וכנגד אלו יש ד' קליפות למעלה להעלות מעשה
 החומר ולהעשיתו בגיהנם . ומי שחטא והיה
 מאלו ד' הכתות הכזכרים עתיד הוא להתגלגל בד'
 החיות העמאיות כל א' בחיה הרמזיה ומתיחסת
 לו . כי ידוע בסוד הגלגול שיטנו כמה וכמה
 גלגולים במימי בהמות וחיות ועופות עמאים
 ושהורים ופרומם ובנומם כדו רשעות של אדם
 ודבר זה אין כאן מקומו להאריך בגומתאר לך
 מדבריו ולקמן בביאור התשובה לכל עשייה
 ועבירה יבוא שם ממקומו בלי ה' :

רעא

ובעונש המתלונן . בפ' דע"ו
 כל המתלונן ייסורים
 באים עליו . ומזכותיו מתמעטים . וכופל
 בגיהנם . וגורם בליה לעולם . והחמיר לו ובה
 ז"ל כתב בשערי תשובה' חלוקו' בעשיון בת לנים .
 ז"ל קשה הליכותו שלא כעשה והוא עם שבתלונן

ואעפ"י שלא היה בלבדו דו"ו . קשה הליכותו שלא
 פירש הכתוב לגלות לאחר מעבורי העבירות אלא
 ללן . קשה הליכותו שלא מהירה הפוענו בזה
 על דור המבול עד שתלוננו בזה . ולא מהרה
 בא הפורענות על סדום עד שתלוננו בלשון
 קשה הליכותו שעליו נהרגו מ"ב איש מישראל .
 ולא כעקבו שבבלו ועוביה רק על ידי שתלוננו
 בישראל בבנין ד"ה . וכל המתלונן אין רפואה
 למכתו . וכל זה למודו ממקראות ואיני הוצרכתי
 לקצר ואפי' בקל שבקל' אין אדם רשאי להתלונן .
 וכל ליכנותא אסורא בר מליכנותא דעבודה זרה :

ערב

ומהות הליכנות יש בו
 בחיכות שונות . הא'
 הקובע עגמו צנתי קרבות לשיחה בעילה ודברים
 בעלים וזה בקרא לן . כאז' ל כסים טיטבו ואין
 ציטיהם ד"ת ה' מושב למים ומשמע אפי' איכס
 עוסקי' בדברי ליכנות הואיל ואין ציטיהם ד"ת ה'
 מ"ל . כל סכן העוסק בשיחה בעילה שבקרא לן
 כן שאפשר לו לעסוק בתורה אותה העת ואיכס
 עוסק ע"כ בקרא לן . וכיום ליכנות גדולה מזו
 שמי שאמרנו לו מכה והובים משה א' וכל שתוכה
 יהא שלך והו' הולך ובעל הלח בזהאיה הוא מתלונן
 מההובים ומזה אותם כן המבעל מד"ת אחי
 שוחה השכר הגדול הזה איכס כי איס לן ממש .
 וכמשה' שמענו דבר ה' אכסולנן כה"ל הקבילים
 מהתורה . יש סימן לזה מדבר'ל בבהבדרי' פ'ה
 חף כ"ע כי דבר ה' בזה זה שאפשר לו לעסוק
 בתורה ואיכו עוסק וכו' . ומלבד שיקרא לן
 השח דברים בעלים הוא עונש בעשה וחברת גם
 ובלאונגם כן צובר שבאמר כל הדברים יגיעים לא
 יוכל איש לדבר ובאז'ל בפ' קדימואל . ובפרט
 למחוי התורה בריב' ל' וזה המאמר מהדברים בעלים
 שאם ככס ד"ת ללס הוא כנגדו דבר של לוננות .
 שכסם ללב דבר ליכנות ירא' כנגדו דבר של תורה
 כאז'

שנשאל כפי יוסב שעה ח' ארז ולפעמי כל היום
לא יזכור ה' יגרו ולא יאמר בלבו לפני מי ארז
עומ ומשחק עומד ומכעיס ולא יתבוש מגדלות
ולא יאסר מרוב והוא עובר על לאו השמר לך
פן תשכח את ה' אלהיך , ואם זוכר את ה' ואפ"ה
משחק הרי הוא צמוד מבזה את ה' ואת תורתו ,
שיאמר בלבו אין הקב"ה מעביט ללגים והוא כובל
בדרג' ל והרי הוא נרזוי והוא רומ' לאות שתרעם
הש' עליהם עי' יחזקאל שהיו עובדים ע"ז בפתר
ואמרו עזב' את הארץ אין ה' רואה אותם ואלו
המשחקים עע"ז בגלוי ואין מוחה בדם , ואם
אמרו רז"ל על הכועס שאין השכינה חסובה
כנגדו ככל' סימן רמ"ד בס"ד כ"ט וקו' שיאמר על
כת וו כדכתבו , ובגמרא מוטב לאדם שיוציא
לעז על כזו שהן מזמרים ועל יעשה עכמו שעה
ח' רשע לפני המקום , ועל אכ"ו המשחק הזה
שעושה עמו רשע לפני הש' ית' מב' שעו' ואפשר
כל היום או כל הלילה :

ערר

ובפרט אותם המשחקים במימי
השחוק בחגים ובמועדים
אוי לכפסם כי גמלו להם רעה כי ימי המועדים
הם ימי הדין כא"ל בפ"ק דר"ה ד' פרקי' העולם
נרון בפסח על התבואה , בעצרת על פירו' האילן
, ברה"ה כל העולם עובר' לפניו ככני מרון ,
ובחג כדובים על היים הרי שכל המועדים הם ימי
דין ואז' שלא כתבו שבתות וימים טובים לנשאל
אלא כדי שיעסקו בתורה , ועוד אז"ל שם בפ"ק
דראש השנה לעולם יראה אדם עגמו ואת כל
העול' כאלו חניו וכאי וחניו חייב זכה הכריע את
עגמו ואת כל העולם לכף זכות ואם לאו ח"ו
הכריעו לכף חובה , כמנא שהוטא אז שחוק
וקלות ראש חמור יותר משאר השנה שמאחר
שהעולם נדון אפשר שנחטא ח' יכריע כל העול'
לכף חובה ואז כל אית' העיני' שימותו או יפטערו

כאז' במדרש שיר השירים פ' לריח שמכך טובים
וככל' סימן ר"ס בס"ד ולא די' לו שחוטא הלן ככפשו
ומאכד חיי העולם ויורם גיהנם אלא שמחטאי את
הרבים שנתעסקו בדברים בעלים מושך לב
הרבים שיתבטלו עמו והרי חוטא ומחטיא וחטא
הרבים תלוי בו , ומעניין אותו שאין מספיקין
בירו לעשות תשובה , וכל המתלונן בדברו בדופי
הדברים והמעשים ומלעיג עליהם פורק ממנו
עול מלכו' שמים כמס' ה' אשר אמרו ללשוניו כגדו'
וגו' מי אדון לנו , וחטאים הראשונים היו מנוים
לנביהם שלא יתלנו עמהם , ובפ"ע פ"ד ק"כ
ארבעה דברים נזה רבינו הקדוש את בנו אל
תדור בשכנני משום דלנני כינהו ומשכי לך
בלנכות' וכו' :

רעה

ובכלל כת וו היא כת המשחקים
בקוביא ושאר מיני שחוקאע פי
אלא ישחקו להריות מעות זה מזה שיש בו משו'
נזל מ"ש בו משום שנים שיושבים ואין ביניהם
ד"ת ה"ז מושב לנים ככזכר , ובמסכת ע"ז פ"ק
ההולך לאנטידין ולכרכום וראה שם את הכחשי'
החברין בקוין מוקיין מולין לולין וכו' (פירש'
מימי לניטים הם) ה"ז מושב לנים הא לגדת
שרברי הללו מביאת את האדם לירי בעול תורה ,
הרי בפירו' שביטול ד"ת במימי השחוק כקרא מושב
לנים , ויש שהתירו לעצמם מימי השחוק בקוביא'
שאזמרים שהוא דבר המחדד את השכל , וראינו
גלות טעות' למוען לא יתחמרו בעצבות ה' וענת
יגרם נגד תורת ה' , הא' כי המדבר בדברים
בעלי' הוא ככוסר בעיקר שאינו מאמין שמלא כל
הארץ כבודו כי המאמין שהוא עמוד לפני המלך
ית' לא יעשה דבר נגד רגליו וקשה הדבר הזה
יותר מכל העבדות כי על שאר העבדות אם
יחטא החוטא לפי שעה פתאום יסעו יצרו ולא
שם יראה ה' כנגדו אין עוכשו כל כך , אבל זה

מחמ' עוכי הרעב והצמא כולם תלויים עליו וזמני
 המועדים מלבד שמונכות האדם תלויים גם חיי
 האדם וכשמתו תלויים בדיון כאלו בזהר ויחי
 ולכן ראוי להרחיק כל מימי השחוק בין בחול בימי
 המועדים כילעולם העולם והאדם כדון ככוכב
 והכה בימי כאשר הייתי בימי חורפי בארץ פולכי"א
 זה שש עשרה שנה בשנת שכו"ז לפ"ק כתעוררו על
 זה חכמי הארץ ההיא וקמו לעמוד בפרצה הזאת
 ולהסיר המכשילה וגדרו וגזרו ואמרו שלא לשחוק
 בימות החול וזלתי כשאין אומרים תחוק והנה עד
 העם מחזיקים את התקב' הזאת מידי שנה בשנה
 ובדאי כמדומה לי שכמעט מימות תקבת עזרא
 ואילך לא כתקבה תקנה עונה מזה וברור אנלי
 שהתקבה הזאת היא שעמדה לנו בזאת הנרות
 שהיו אז בצו"ה והנה אחריהם הלכו גם קנת
 ארצות אחרות לעשות כמותם להחזיק בתקבה זו
 עד היום וואולם כי התקבה היא היתה לסקכה
 כי לא תקחו רק על השחוק בקלפי' וכיירו מודבקי'
 הכקראים קארטו"ן כל"א וואולם יתר מימי השחוק
 לא אסרו ואף גם שחוק הקלפים לא אסרו רק
 בימים שאומר' בהם תחוק ובעירוש התבו והתירו
 לשחוק בימי המועדים שאין אומרים בהם תחכה
 והו ארצה היסך האמת ככזכר שיותר ויותר
 היה ראוי להתיר בימו החול יותר מבימי המועדים
 שהם ימי הדיו ככזכר . לכן הירא דבר ה' יזהר
 לכל יכשל עוד :

עוד

ובבלל כת לביס ג"כ המלעבי על דברי
 חז"ל וכודע כי התור מראשה
 עד סופה כתנה מפי הקב"ה למרעה' וכל
 האומר בה מומעה מרעבה ומומעה בראשית
 ותולדו ד' הייסודו' וכח המחצבים וזמח הארמה
 וכפש החיובית וכפש המשכלת הכל כאמר מפי
 הש' למרעה' באיכותם ומהותם וכחם ושעולתם
 ואשיות הנפשים מהם הכל ככתב בתור בעירו'
 או ברמזה בתיבות או בגמטריאו' או בנורות

האותיות הכתובות כהלכתם או המשכות
 בנורות לפסות או עקומות או בקוני האותיות
 וכתריהן . ובשבת דף פ"ט ובמכחו דכ"ט כשעלה
 משה למרום מנאו להק"ב שהיה קושר כתרים
 לאותיו וכו' ור"ל שנה לכתו סימני' באותיו ונתיבו'
 שישיג בהם החכם אמת המניאות . ובעירובין
 דף כ"א קונותיו תלתים מלמד שהיה דורש על כל
 קון וקון תלי תלי' של הלכות . ועל זה אמרו
 המקובלי' ז"ל כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה
 כי התיבות מתחלקות לשמות כפי' פעולותיו
 במניאות והו ביאור ענין אחד משבעים פנים
 לתורה . והקריאה שאכו קוראים בתורה היא
 הפשט סיבולים להבין שהיא תועלת גדולה לדעת
 פשטי המנוות והמוכרים והדכים . והפנים
 האחרים אין להם חקר ואעפ"י שיראה להם כפי
 הפשט שהפרטה ככתב' לסיפור דברים אל החשוב
 בן דעת שאין בה תועלת אחר כי אפי' כפי הפשט
 יש בדבר תועלת גדול וכ"ש למשיג א' מהסירו' שו'
 והכוונות הכפרות הכרמוזים בהם שהם סתרי
 תורה . והמלעבי על שום דבר מהסיפורים
 הכתובים בתורה או ממה שדרו' עליהם הוא
 כופר ומגדף ומגלה פנים בתורה שלא כהלכ' ואין
 לו חלק לעב"ד . ולכן כל מה שארז"ל בהלכות
 ובהגדות חייבו' אנו להאמין בוכמו בתורת מרע"ה
 ואם כמכא נודבר שיראה לנו שהוא דרך גוומח
 אזהרן מן הטוב יש לנו לתלות האחרון בקונר
 השגת דעתו אבל לא במאמרם ה"ו . והמלעבי
 על שום דבר מכל מה שארז"ל הוא כעכס .
 ובעירובין דף כ"א וביטין דף כ"ז כל המלעבי על
 דברי חכמים כדון בנאה רותחת . וכן מניינו ג"כ
 שכעכס אותו תלמד שלגב על דברי ר' יוחנן שאמ'
 כי עתיד הקב"ה להביא אבנים טובו' שלשים על
 שלשים אמות וחוקק בהם עשרה ברום עשרים
 ומעמדן בשערי ירושלים וכו' כראית' בב' דף ע"ה
 ובפ'

וצפרק חלק דף ק' ויאע"פי שמיניו שאמרו דברים
 שדומה לנו שהן נזומא החוקר אחיהם ימנא
 דוגמת כאז'ל בשנת דף ל' דרשות דרשב"ג
 עתידה אשה שתלך בכל יום וכו' עתידים איכות
 כבא' להוניה פירות בכל יום וכו' עתידה אי'
 להוניה גלסקאות וכלי מילת וכו' ועלם הראה
 דוגמת צעה"ז ע"ס. וכב"ק דף ל' לא יסקל אדם
 מרשותו לה' ומועה בא' שהיה מקל מרשותו
 לה' ומנאו חסיד ואל' ריקא מפני מה אתה
 מסקל מרש' שאינו שלך לרשות שלך. לגלב עליו.
 לימים כנערך אותו אדם ומכר את שדהו והלך
 באותו רה"ז וכשכל באותן האככים אמ"יפה אמר
 לי אותו החסיד מפני מה אתה מסקל מרש' שאינו
 שלך לרשות שלך. הרי למדנו שהחכמי והחסידים
 אפי' שיחה בעלה שלה' בריחה תלמוד וק"ו ע
 תוכחתם וכל דבריהם דברי אלהי חיים ולא ככל
 דבר א' מדבריהם אלה' ובכל מה שנזומא כתוב
 בשמים ל' לכל אדם להאמין כי הוא דבר אמיתי
 ולא ילעגו עליו לא. בפיו ולא בלבו וזהו מלך דבר
 כנגדם וכנגד דבריהם וילמוד מדבריהם מה שיוכל
 כפי כח שכלו כא"ז היו מתחמם כנגד אורן של
 חכמים והיו זהיר בחללת שלא תכוה וכו' :

רעו

בעונש כת חספי' אז'ל בפ' ע"פ
 שהקצ"ה שוכאו. וזהו
 המדבר א' צפה וא' בלב וצנהדרי' פ"ו וצטוטה
 פ"ו כל אדם שיש בו חכופה כופל בגיהנם .
 וכל המחקיף לחסידו לסוף כופל בידו או ביה בנו
 או בן בנו . וכל עדה שיש בה חכופה מאוסה .
 כדה וצמדש' אז'ל מיום שנברה החכופה ז'
 כתעויתו הדיכיס וכתקלקלו המעשים ואין אדם
 רשאי לוידר לחכירו מעשי גדולים ממשך. וכל
 מי שזחאי וחולק כבוד לכס' כחורק אבן למרקולי'
 והמדה הרעה הזאת בת"ח היא יותר מגוכה
 משאר העם . ונכפ' דיומא כל ת"ח שאין תוכו

כברו איכו כקד' הכס ונקר' תועבה וצחגיה פ"כ
 וצטוטה פ"ו חייב בלייה . ומציא חרון אף לעולם .
 ותפילתו כמאסת' ואפי' עובד'ן שדמעי אמו מקללי'
 אותו . ובעון החכופה בני אדם כופלי' ביד אידיה'
 ושלולי' את שללם . והקצ"ה שופך חמתו על הארץ
 וידו כעווה על הבחורי' ויתומי' והלמיכו' . וקשה
 החכופה שהי' שקולה כנגד ע'ז וג' צ' ע"ד . ובעון
 החכופה נשמי' כעכרי' . ולא עוד אלא שבידון
 בגיהנם לצדי' ער . וכל המחכי' לחסידו לשום כבוד
 לכוף כפטר ממנו בקלון . והמחכי' יותר מגוכה מן
 הגבש שהגבש גוכש הממון והמחקיף גוכש דעת
 הכריז' ולמדו כל זה ממשקו' ולקצר אי' נרדך .
 ומה שא' זל בכוף פ"ו דקוטה מותר להחכיף את
 הרשעים' בע'ז . איכו ר"ל שישחך לו המוד' הרע'
 שכוה שזזה כבד אמרו ז' שיש בו כמ'טא' אבל
 ר"ל שאע"פ שאבוד לכבד את הרשעי' שהם שוכאי
 הש' . מ"מ הרשעי' שידם תקיפ' ושעת' משחק' להם
 מותר לכבדם מייראתם כמו לאכזי' זרוב אבל לא
 מאהבתו אות' רק מפני דרכי השלון והס' מאה' צה'
 רת' בחכפי'ן את' הרשעים' בעולם' הזה . ור'ל
 הס' מאהב' כרי' שיהא חי לקיים מצות בוראו ית' .
 אבל כל מי שיש בידו יכולת למחות ומוחה וכוסס
 כקמ' הש' מהרשעי' . בע'זו הקצ"ה כורת עמו
 כרי' כאשר עשה לפתחם :

רעו

ויכלל כת החכפי' הוא העוש' מעש'
 מגוה להס' וכוכותו בשביל שיכבדוהו
 בני אדם או שיטחנהו או מיראתו אותם וכן ככל
 מי שמכוין בתפילתו מהתפללי' כנכור כביגוכיס
 בפיוט' למנא' חן בעיני אדם מבלעי' הש' שאין
 התפילה ההיא מקובל' אל' הש' כי יאכו מכוין רק
 שתתערב קולו על השומעים וימנא חן בעיניהם
 כעבורו ואיכו מכוין לעבד' הש' ונקר' עובד כבי'
 האר' לא עובד אלקי' . ואז'ל מפרסמין את החכפי'
 מפני חילול' השם שלא יארע בודבר

ל' י' א' כשכל

תורת האשם רעה רקט רפא רפב רפג רפר רפה

פשיט עונותיו והיו העול קור' תגר נד מה' ד'
רעה והחנפי' לחלק' לנ' כתו' הא' המחכיף
לכני' אדם כדי שימנח חן
בשיניהם ואינו מוכיחם על מעשיהם הרע' רק
אומר בדין אתם עושים ואף על פי שעושי' רעה
שלא בדין :

רקט והב' יותר מנכח מהראשון והס'
המחפטים לאלמ' ולעשיר'
וגושעבד' להס' כפסס לאלמ' כדי שיעשו ראש על
הגבור ויחללו שררה ומשתל' להתכבד בחניפות
שבהס' . ולעשירים כדי שיגלו ממוכ' והינו
אדם ויגורו כולם מהקדו' ד"ה ויבטחו בכני' אדם
כסבורים שמוכח אינו כלה לעולם :

רף והג' היא היותר מגובה מכולם והס'
המחכיפי' בדת' ומראי' עצמ' מהס'
בדיקים וטורקים על ד"ה וכוחת' לעלות לגדולה
כדי שיתמכו פרכסי' על הגבור . ולהלך כפשה מן
המס' ומראים החסדות על פניהם ולבס' מלא' תוך
ומרמה . והחסיד בנ"ה כתב שהחוכף גרוע
מע' עו' בד' דברים . ועוד האריך הר' יוכה ז"ל
בשערי תשובה בענין החכמים וכתב בהס' ע'
חלקים וכ"כ גם החסיד בנ' המדות ויתבאר
בחיבוריו ס' המדות אשר פי' ה' יקבנו ס' מס' וה'
מש' ה' אליו תבא א"ה והכלל שאין להחכיף לרשע
ולא לשפר בשכחו בין בפניו בין שלא בפניו . ובא'
בזה ידבר על מי שימנחו פרכס' או חכס על
הגבור והוא אינו ראוי לכך והקדוש ב"ה כמרצ'
ממעמידו פי' הוא מחריב העולם כפסקו'
שלא בדין :

רפא ובכלל החניפות אם אינו רוצה
להוכיח את בני עירו
שיחשוב שלא יקבלו ממנו גם זה קרא חכף :
רפב ומוחר' להחכיף לשלישה . לאסור
ממס' שלום ב"ה לשל

חוכי' שלא יחליטו . לרכו כדי ללמדו תורה ומצוה
וכן מותר להחכי' לתלמידיו ולחביריו כדי שישמעו
דבריו ללמוד ולקיים המצוות . וכן לכל אדם שהוא
סבור שימשכהו אליו ששמע לו לקיים התורה
והמצוות ואם יבא עליו בכעס לא ישמע לו רק
בחניפות וקבל תוכחה . ה"ו מזה גדולה
להחכיף לו להוציא יקר מוולל' . יש אדם שאינו
מקבל תוכחה וגערה אלא בכחה . ויש גרוד'
גערה . ויש שאפילו בהכאה לא יעיל וזה אין לו
תקנה רק לגרסה :

רפג ויש חכמות רעה מאוד כגון אדם
המדרג עם חבירו ומחכיף לו
בדברים מתוקי' כדי שימשוך אותו אליו ויאמ' לו
מה שכלבו ואח"כ אחר שהאמין לו וסומך עליו
הולך עמו ברמאות :

רפד ובכלל החניפות אז' שלא ישלם
אדם דורון לחבירו וידע
בז שאינו מקבלו . או יסרב לחבירו שיאכל אליו
וידע שאינו אוכל וכה"ג . וכן אם אדם רוצה
לפתוח חנות יין למכור ובא חבירו לקנות יין אל'
יאמר איני אפתח החנ' בעבודך וכל כה"ג קרא
בניבת דעת להחכיף ולגנוב דעת חבירו . והוא
בגונב דעת עליו וכ"כ אל' בתוספת דב' במאמ' ז'
בכנים הס' ואפילו בניבת דעת הגוי אסור ואין
מוכרי' לבכרי' בשר כד' לה במקום שחוסה ולא
מכעול של עור ממה בשל' ל עור שחוסה :

רפה וגם לא יחכיף לקרוביו ולא לבני
בזמן שאיכ' הולכי' הדרך העו'
ולא יחכיף לטוס אדם להחזיק ברשעו כי כמה
בני אדם עומדין ברשעתם להיותם רואי' שאין
להס' בנות בעבור דרכיהם המכוער' ושמחכמים
להס' . ואין דבר בעולם הכועל פתחי' התשובה
כמו החניפות

רבו ובפירוש מן שהוא דין או גבאי נדקן נדק להתרחק מאוד שלא יחכיף כי אם יחכיף לשום אדם אם אחר ויכתיבו לעשות טוב לא יקבלו ממנו תוכחותיו כיון שראוי שהו' מחכף וכן דין המחכף לא מביד' אוי וסתתמו דברי בעל דין ששכי ולא ידע לטעון כראוי וכמנהל שלא יבא הדין לאמתו וכן גבאי נדקה המחכפי יתנו נדקה לא' המחכף להם יותר ממה שראוי לו לכך יזהר מאוד מהחכפיות שלא יחכיף הוא לאחרים ושלל יקבל חכפיות מהם :

רפז וחגרוע שכלל החכפיות זה המחכף לחבירו כדי שיחטיאו בגון שיש לו מחלוקת עם בני אדם ואין הדין עמו והוא מחכף לבני אדם לסייע ולנהיג עטותו או מן שדוקף אחר עבדות ומחכף לחבירו כדי שיעשה כמורו :

רפח הרוצה לזוהר מן החכפיות זוהר להרחיק מן הכבוד ומן ההכא' מבני אדם כי מן שאינו חושש להתכבד לא יעטרך חכפיות גם נדק לזוהר ליכבות מאחרים כי רוב המחכפין הם מחכפין לאדם שהם שבזרו' שיהיה לו הכאה ממנו ולכן מן שמתרח' מב' דברים אלו הכאה וכבוד הוא כבוד מכמה עבדיו כי כמה בני אדם עושי' מעשים טובים כדי שיקבלו כבוד מבני אדם וזה הענין מקלקל כל עבודת האדם וכן לענין הכאה מן שבהנה מחבירו ואפילו אם יראהו עובר על כל עבדות שנעולס לא יחא רשאי להוכיחו כי ירא שלא יהנה ממנו עוד וזה הענין הוא תקלת הכמי הדור הזה שהם דורפין ליהנות מן העם ע"כ יחכפו להם כדי שחייקו אות' בחוק' גדולה ולא די שאינם מוכיחים אותם על עביותם אלא מותר שמחכפיו להם הם בענין אחרים מעשהם וכמשיבם אחרים ויכה הוא חוקף ומקטוף ומקפז וקפולות רבות :

עובר על הזכיח תוכיח : כעשה מדוברי כוזב ועורס לזה שאינו מהכחם ירעוהו רק ישכה ושלש באלו לתו ויראו גם אחר' וילמדו גם הם ממנו ועל'ה עוזבי התורה יהללו רשע' ויתבאר דבר זה עוד בענין תלמוד תורה בא"י :

רבט בעונש כת שקרים המסקר והמכוז שכנו ומתועם

לפני הטי' כמשה' טש הכה שכל'ה' ושבע תענת כפשו וגומר וג' מהם בענין הכוזב לשון שקר יפית כוזבים עד שקר וכל המחלף בדבורו כאלו עובר ע'ו לפי שמטעה את חבירו בדבה שקר וה' המטעה את חבירו בכל ענין שיהיה הוא כעובדי ע'ו והכל ברא' ההקדוש ד"ה הן מהשקר שלא נראו אלא בני אדם בדוין אותם מלבס' וכבר זכרנו זה גם לעיל בחלק הא' סימן פ' ע"ט ואמר החכם אדם המכוז חסוד כמת שאין בני אדם הושפין לדבריו מפני שדרכו לכוזב וזכה חיו ומתו שון ועוכשו של בראי שאפילו אומר אמת אין שומעין לו וא' זל ירמיה לא הוכיח לישראל אלא על השקר שנאלמו למדו לשונש שקר וג' פ' רמז זה במגילות איכה שהקדים הפ"א לע"ץ מפני שאמרו בפיהם מה שלא ראו בעיניהם ולא גלו ישראל מארצם אלא בעון השקר ואמר החכם ע"ה יפית כוזבים מד שקר פירוש שהרגיל לדבר שקר אפילו במילי דעלמא כל סכן שיכוזב ושקר ויעוד עדות שקר על חבירו מפני טעמו והרגול לשוכו :

והנה החסידים הראשונים ע"ה אמרו שכתב שקר' בחלק לו' חלקים ויש שחלקים לט' חלקים וכללו כולם באלו ה' וזהם :

רץ הא' איש כוזבים ולא דיי שמסקר אלא שהוא משחית בשקריו וגוזל חזומו כמו המפתש בעמיתו או עושק סכר סבירו וכן המעיד בחיביו עדות שקר והמאמנה והמאמנה יו ב את

את חזירו בשותפות ובסחורתו שטובר על כמה וכמה לאון וכקרא בלישל ואיש און :

רצח

הב' המסקר והמרמה את חזירו ואין בשקר הזה כזק מיד אך יתכוון לעשות סבה להזיקו כאדם המרמה את חזירו כדי שיטעם עליו ויחמין בו ולא ישמור ממנו כדי להביא עליו ההפסד , וזהו עוכשו על ג' עניניו על השקר ועל הפזק וההפסד :

רצח

הג' הנא בערמה לסבב לעצמו טובת חזירו לא לגזול ולא

לחמוס את חזירו רק יתן עיניו בטובה העתיד לבא לחזירו ויסבב בשקריו עד שיקח אות' לעצמו כגון שראה את חזירו קוכה סחורה בזול והלך למוכר ואמ' לו אבי כותן לך יותר ואל תחוש לפלוני הראשון כי שותפי' אכחזו או כגון שראה לחזירו שרונה לקנו' קרקע וא' גם רזוכי לקנות קרקע זו שאיתה קוכה וזה כותן לו דמי' כדי שיסתלק ממנה , או שאמר לו אבי הייתי לך מליץ טוב עם המלך או השר וכל כיונא כזה :

רצח

הד' המספר בספור דברים שמע ויחליף מקנתם בלא תועלת לו ולא הפסד לחזירו , ומ'מ עוכשו גדול מאוד מפני שמעזו פניו ומשקר בעצבו הרע :

רצח

אבל מותר להחליף דברים שהם מנוה ולהנא' שלום דוקא בדבר שהוא קיום העולם , כא'זל מותר לשנות מפני השלום וכן בשבח הכלה לפני החתן לומר כלה' כאה וחמודה ואעפ'י שאיכה כאה כלל

רצח

הה' האומר לחזירו שיטעם עצמו ויתן לו מתנה ואין בלבו לתת לו שום דבר גם זו רעה גדולה שאיש מתהלל ב' צמתת שקר , ובהיפך זה הכ' המתהלל בעשה טובה עם חזירו והוא לא עשה לו כלום ולא די

שהוא מתהלל צמתת שקר אלא שאף הוא גובב דעת חזירו ואסור לנגזב דעת חזירו ואפ' דעת הגוי והרי הוא כגובב דע' עליוכה וככ' ל' סי' רפ' ד'

רצח

והחליק השטי המסתבח במעלות שאין בו הן בלימוד ש

או בייחוס משפחה וגדולי הדור אבותיו , ולא די לו שהו' מתגאה ומכסא עצמו בדבר שאין בו אלא שהוא מכוב גם כן , ואם יש כזו אדם אשר מכבדן אותו במדרגת הכבוד שאין בו חייב לומר להם שאינו בכלל המדרג' הזאת כא'זל מי שמכבד' אותו במדרגת הכבוד הראוי לתת למי שיועד ב' מסכתו' והוא אינו יודע רק א' נריך לומר א' לנד אינו יודע א'כ' כ'ס'ק'ו שאהר' לו להתפאר צמה שאין בו , ואל ישבח עצמו

בשום דבר תורה ומצו' כי הוא כועז שכרו לע' הב אפילו בדברים שיש בו רק יעשה דבריו בהנכע לכת עם אלהיו , ואל יאמר מנוה זו אעשה רק יעשה בלי אמירה כי שוא השטן יקטרג עליו שלא יעשה , וכ'פ' דבור שלא לך וזהו מדרך הענוה והשפלות שלא להחשיב עצמו לכלום , וא'ז' צנ' מולי משכו רבנן וא' מהם במסכת' , שחס שאלין אותו ידעת פרק זה שאמר לאו , וא'ז' לעולם למוד לשוכך לומר איני יודע :

רצח

ובבעלת המדבר אמת או לבפרק חלק שהוא מאריך ימים כי שמו של הקדוש ב'ה אמת וה' חלקים אמת הוא חלקי' חיים ומלך עולם , ובאמת כדבר העולם וכל האומ' אמת כאלו מקיים את העולם , וראייה מאותה העיר שהיתה כקראת עיר אמת שלא מת אחד מהם קודם ומכו מפני שלא היו משכים בדבורם ופעם א' כתאכסן עמהם חכם א' דב טבימו שמו ומפני שסיפה בדבורו בדבר קל קבר ב' כניו וירצהו משם , וכעס שהשקר גדול למדבר אמת כך העוכש גדול למדבר שקר שהוא

שהו גורם חורבן כי ראשון ושני כ"ז כשנח פ' כל כתבי ומחריב את כל העול' כולו כי על האמת העולם קיים כ"ז כזבנות :

רצח ובכלל - המדבר אמת שלא ידבר

א' כפה וא' בלב אלא יהיה תוכו כדבר וכמ"ה שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא ימנעו בפיה' ולשון תרמית ובוה סתיה פיו ולבו שזן בזה הוא מייחד , אבל אם הוא מדבר אחר כפה וא' בלב הוא מפריד , וקונן ח"ו כסוד האצילות מסוד קב"ה ושכינתיה , וכבר זכרנו גם זה לעיל סימן רכ"ו בס"ד :

רצח גם

ש"ס למד ולא עשה אינו בכלל האמת והדרוש ואינו מקיים מפרים ומראה ח"ו שאין בחזן במעש' מה שהוא בכפיים בדבור התורה ולכן המעשה הוא העיקר המורה על הייחוד וכ"פ בזהר שלא לך :

ש ונס

בכלל קיום האמת שיסתדל להיות קיים בעבודתו בכל מנוה ומדה סמתי' לכהונ' בה יחזיק בה כיתר שלא תמוע , והנה מדת האמת לעולם אינו פוסק רחמיו מן העולם שאלו ח"ו נזויר העדר שפע הטוב אפילו רגע א' מעולם יתבטל העולם , וכן כל איברי האדם מנווים על תפקידתם הלשון לדבר והאוזן לשמוע וכן כל שאר החושים אלו יכזבו האברים מלעשות נווים יתבטל האדם , ואם לפעמים כמנא יתבטל איזה חוש מהאדם זהו לבנת האדם וכזבו בעבודתו לבראו ית' , לכן

ראוי לאדם שיה' עומד קיים בעבודתו שלא יכזבו בה לעולם , ויותר ראוי לעונש המכזב אל ה' בה מהמכזב לאד' וכמ"ה אם כהתל באכזב תהתלו :

ש ובכלל האמת עז' כי הרונה להחזיק

האמת בדבריו ועסקיו ושלא לסקר אם הוא חייב לתברו ויחזיק לו בתחילה זמן

הפרעון באופן שדלתי ויכל לפרוע לו לזמנו ולא ידחה מיו' אל יו' לזמ' מחר אפרע לך יוש מחר לאת' זמן וכמ"ל שקרן ויתבא' עוד בתור' השלמים אי'ה

שב וכן

הוא סידבר אמת שאם ירבה לעשות דבר שאינו כראוי אם יאמרו לו עשית כך וכך אם ידבר אמת מוכרח שיאמר כך עשיתי ויתבייש ופעם אחרת לא יעשה , או כי יאמר לו לאן אתה הולך אם הוא הולך לעשות עבירה אם יאמר אמת יונע מלעשות מפני הבושה :

שג ומסה

שכשלים בו הרב' מבני אדם נרץ לזוהר מאור בעדים החתומים בשטר שלא יחתמו עד שיקראו השער לפני' והלוא והמלוה מלה במלה ואח"כ יחתמו כדי שלא יבאו להעיד עדות שקר ויתבא' עוד במקומו אי'ה

שד ואדם

חשוב ההולך בדבר הזה לדבר אמת יש לו לקיים בפיו מה שהסכים בלבו לקיים הדובר אמת בלבנו כמו שעשה רב הפרא כאז' במכות וברב' , וכל ירא שמים ההולך בדרך זה לדבר אמת בלבנו אם קבל עליו במחשבה לעשות איזה דבר אחד יכתוב אותה המחשבה שלא ישכחה ושלא יחל דברו ממחשבתו ואם אינו יכול לעמוד בו ילך אבל חכם להתיר לו מחשבותיו שגמר בלבו אעפ"י שלא הוניאם מפיו , וכל הדובר אמת בלבנו ואינו רונה לדבר שקר אפי' דברים שיחשוב וישדבר אעפ"י שלא יתכוין להם מ"מ מתקיימין דבריו כמ"ה ותגזור אומר ויקם לך :

שה וכל

מי שאינו מדבר אלא אמת ויחיה ויארץ ימים ויכזל מכל רע וראייה מריב' שקפ' לנ' בחייו ולא שלט מלאך המות בו ועדיין הוא נב' ע בחייו על שלא דיבר כל מיון קום דבר שקר וכזב ומי שיגריל עצמו להיו' כל מחשבותיו אמתיות גם בליל' יראה מראו וחלומות

אמת

אמת וירש העתידות כמו המלאכים והמדבר
 אמת אין כל מעלה עונה הימנו וגם הרמז
 של אדם יהיו אמת כי עקר אמת גדול מאוד לכן
 ירגיל עצמו לילך באמת וללמוד תורה כדי שידע
 האמת ולעשות המצוות לאמתן וכהלכת' ולעולם
 יודה על האמת ואפי' בדברי אגרה שאין בו
 קיום מנוח ילמוד כדי שיאמן הלב דבר אמת ואל
 יבוא לקבל האמת מאיזה מקום שיבא אפי' מקטן
 שבקטנים ונבזה שבנבזים ובכרת עת צבו"ה
 שמהאריך הגלות יותר מדאי יש לישראל להבדיל
 מהבלי העולם ולחיות בחזמתו של הקב"ה שהוא
 אמת ולקדש עצמו אף במות' להם ושלא לשקר
 לא לישראל ולא לנכרי לא להטעותו בשום ענין
 וככ"ל ומעשה דר"ש בן עטח שלקח חמור
 ממשעאל אחד ומנאו אבן טוב בטוארו והחזירו
 להישמעאל וכו' הוא ידוע וכן מנינו הרבה
 מעשים שהזיירו ר' ל על קידוש הש"ו וזה
 הקניין האמתי כמזל במו שמענה לנו מכל ענין
 שבעולם ומתקרב אל הש"ו לזר ושכלו הולך
 ומתחוק ברור העליון וישים מחשבתו בחשקו
 גמירי וזה ישג' האדם כשהוא מתבודד בחדרו
 ולבך ירבה כל חסיד להתבודד ולהספר ולא יתחבר
 עם שום אדם רק לכוך גדול ואזי יגיע אל
 האמת לעבדו באמת ובלב שלם והאמת הוא
 מפתח לכל העבודה שאם שם על לבו לקום
 באשמוד כשיקון מחשבתו חיד' לקום מיד לבל ישקר
 בלבו למלכו ית' וכן לכל שאר המצוות וכן
 בתפיל' ידבר אמת שהיו פיו ולבו שזן שלא יהיה
 בכלל ויפתוהו נפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא
 ככון עמו וזה'ש קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר
 יקראוהו באמת :

שז בעונש כת מספרי לשון הרע אול'
 במדרש תכחזו ברית כרות'
 להקב"ה בעולם שכל המספר לה' ילקה בנרעת

ואין הנגיף צאים על האדם אלא על ל"ה שמוציא
 מפיו ורוח הקדש נוחת ואומר אל תתן את פיך
 לחטיא את בשרך ואל תאמ' לפני המלך הנמוכה
 עליך כי שגגה היא מפני שכל דיבור ודבור שיצא
 מפיך נכתב בספר בין טוב ובין רע בין שוגג ובין
 מודר למה יקטוף אלהים על קולך ומיבל מטעה
 ידך אלו הדיים והגוף שלוקים בנרעת והוא בכלל
 בכלל המחלל שם שמים בזהר כי כמנאו בכפיו
 אבק ג' עבירות חמורות שהשורש בכל אחד מהם
 יהרג ואל יעבור ע"ו ונ"ע וש"ו ואל תחשוב
 שאומר זה על נד הגוומא כ"א ע"ג הדקדוק
 האמיתי וזה שעב"ו היו אומרי' אין ה' רואה
 אותנו ולכן במשכו אחר הע"ו למנא חן כשני
 הע"ו כפידעתם הכפמו והכה המספר ל"ה על
 חבירו כשומעו את קול נערעו ויחוק מדבריו ויט'
 דיבורו ובעבורו מעל פניו יחזור לקלוקלו ולא
 יחשוב ויירא ממי שמלא כל הארץ כבודו יתברך
 והג"ע הנה האשה המכאפת אכלה ומחתה את
 פיה ואמרה לא פעלתי אוןי והמספר ל"ה ומראה
 לחבירו סכר פנים יפות כפניו ובקרבו שום ארצי
 ומידי עובדו ילע"ג עליו וישמחו מרמס להרצ
 לשונו וט"ד אין נריך ביאור כי הוא יאורו וקשה
 ל"ה יותר מש"ד שט"ד איכו הורג אלא כשם אחר
 ומספר ל"ה הורג ג' האומרו והניקבלו והפאור
 עליו וק"ו אם ילכן פניו ברבים וכיון שכן הוא אין
 לך חילול השם גדול מזה ולכן כפרעים מוטו
 בגלוי בנרעת ובמדרש תילים שכל האומר ל"ה
 כאמר ארור מכה רעהו בסתר ובפיקריו ר"א כל
 המלטיץ אדם בסתר אין לו חלק לעה"ב ובמדרש
 רבה פ' שופטים כל האומר ל"ה מבלק השכיפה
 ממטה למעלה והמקובלים אמרו בעון ל"ה
 שהוא פוגם בשכיב"ה והשכיבה מתרשמת עליו
 ואומרת אויה לי כי גרתי ממך כי גורם בעונו
 להטיף הגלות ושתשכון השכיבה עם אהלו קרב

קשה הקלפות . וכ"פ בזהר פ' אחרימות .
 ובמדרש חנוש תורות כתובות בפ' הדרשת ללמדך
 שכל האומר ל"ה עובר על חמשה חומשי תורה .
 וקשה ל"ה שאין אדם מוניאו מפיו עד שהוא כופר
 בעיקר כמשה אשר אמרו ללשוניו כגבי שפתינו
 אתכו מי אדון לנו . וכדכ"ו הקב"ה נווה על
 מספרי ל"ה מי יקום לי עם מרעים וגומר מי יוכל
 לעמוד בהם בגיהנם וגינהם וזאת אף אחי איני
 יכולה לעמוד בהם וכו' . אל הקב"ה לישראל
 רנזכסם להימלט מגיהנם הרחיקו עצמכם מל"ה
 ואתם זוכים בעה"ז ולע"ב . ה"ה מה כתיב
 במרים ותדבר מרים וזהרן במשה וגו' ויפן זהרן
 אל מרים והכה מגורע כשג . ואף בזהרן שה ה
 קהן גדול כגע . נו ידו של הקב"ה כמשה ויחר אף
 ה' כס וילך בס במרים ובהרן אלף שאהרן
 בתפא מד ומרים לאחר ז' ימים והרי דברים
 ק' ומה מרים שלא דנד אלף באחיה ולא כתכוכה
 לגכאוי רק לשבח להחירו לאשתו שלא למעט פרי'
 זרביה אלף לרבות ובה"ה הקטן ממנה ובי"ל לבין
 עצמו כך כעכסה . המכין לדבר בחבירו לגכאוי
 ולא לשבח למעט ולא לרב וצמי גדול ממנו ופסי
 אחרים ע"כ . והכלל מכל המדרשים האלו
 להורות לנו שכל איזה נד מאלו שיקרה במציאות
 בגון חכם דיק שיגנה לדבר ל"ה צמי שקטן ממנו
 או שידבר ביכוונן חבירו שלא שמתו בריה כל
 בחינה ובחינה יש בה עוקש ל"ה . ובפ' ע"פ כל
 המספר ל"ה וכל המקבל ל"ה וכל המעיד עדות
 שקר בחבירו ראוי להשליכו לכלבים . וי"א כל
 המספר ל"ה ראוי לסלקו באבן . וכל היוספר ל"ה
 מגדיל עובות עד למינים . ומה תקנתו אם ת"ח
 הוא יעסוק בתורה ואם ע"ה הוא יספיל דעת'
 וי"ח שיפר א"ל תקפה שכבר פרתו דוד ברוח
 הקדש ומה ירת ה' כל שפתי חלקות . ותירץ
 בקשר מוכרת המזלר גזכ אמר ע"ה ומא"ח ולא

פליגי דמה שאמר שיש לו תקפה היינו מו שלא
 הורגל יש לו תקפה שלא ויהא עוד . אבל המתמיד
 בדבר ועוד ידו כטויה ככרת בעובו . והר"ח תירץ
 עוד שמה שאמר אין לו תקפה היינו ר"ל שמתנתו
 קשה עד שישוב והלאו שישוב כי גדול עוכוסל
 מספ' ל"ה יותר מע"ג ג'ש וג'ד ותשובתו קשה יותר
 מהם כי אפשר שדבר ל"ה על דברים ואינו יודע מי
 הם כדי שפייסם . ועוד שמדונ הרגילו א"ח לו
 לשון כראוי כי חזר לו דיבור ל"ה בעצמו וא"ח לו
 ליתער ממנה וכ"פ בזהר מגורע והארץ והחמיר
 שם מאוד בפגם ועוכס ל"ה והכלל היו"א מדבריו
 כי אל יאמר האומר הרי כמה וכמה בני אדם
 מדברים ל"ה ואין להם כגע' ולא צרעת . עוד אף
 כי הנרעת והנגע קבוע בפגם בעלות הכפס בכל
 לילה למעלה כל הקדושים גדלים ממנה ומכריזים
 עליה שהיא ע"ה כמשה ועמא עמא יקרא .
 וכבר כתבנו בענין זה גם בפ' תול' השל'מים
 בענין ברכת שלא עשנו גוי'ע"ש :

שד

גבלמוד . שם מדבריו הזהר ז"ל שלפגס
 ל"ה נרץ שכי מוני תשובה .
 ה"ח תשובה מיד דהיינו ההכנעה כלל וכמשה
 מרפא לשון עץ חיים והלף בה שבר ברוח . ועוד
 יקבל עליה תשובה דהיינו לקבל עליו שלא לשון
 עוד לאותו עון . ועוד מכלל התשובה הנרובה
 ל"ה הוא שיעשה עניו אלם לדברי העולם כאף
 אין לו לשון שהדי בעל ל"ה כאמר עליו יכרת ה'
 שפתי חלקות וגומ' זר"ל שיכרת לשונו דנהגם כמו
 שעושין לשאר עצירות כל אדם שבו חטא בו בידון
 עד שיעבל כל הדע ההוא שפע ולכן נרץ שיכרות
 לשונו מלדבר בעוד בחיים חיותו וצטער תמורת
 מה שנהנה :

שח

ואחר שדברנו בעוכס לה' כדבר
 בחלקו ל"ה שהס' . החלק
 ה"ה מל"ה שעלנו כנפוינו בתורה שלא להרדו ושלא
 לקבלו

לפניהם עיקרו הוא המדבר בגנות חבריו אעפ"י שאומר אמת שאם אומר שקר בקרא מוניא שם רע , והמדבר בגנות חבריו יהיה סובתו להבאיש את ריחו ולהכזיבו אעפ"י שהיה שלא בפניו והוא כת מספרי ל"ה הגמור , אם הוא היה בעל תשובה והוא מספר עליו עונות ראשונים שלא בפניו או בפניו יש לו עונש גדול שהרי השב בתשובה העונות בעשים לו כזכויות וזה מביישו ואין ראוי , ועוד אחרים השומעים הכושת היה של בע"ת ימנעו מלעשות תשובה וכמאלה זה כועל דלת התשובה , והנה על נד אחד יגדל עון המספר ל"ה על דבר אמת מן המדבר על דבר שקר כי יאמין העם בחפצו על חבריו דברי כמים ויעלה באש לפניהם ויהיה לזון בעיניהם אפי' שב בתשובה ישאר מומו בפני בני אדם , ואם ירא' איש את חבריו שעבר על ד'ת והוא בכתר אין לגלות על חטאתו ברבים כי שמא עשה תשובה בפרט אם הוא עד אחד כי המשד על חבריו יחירו מוכן אותו מכות מרדות ואין ראוי לגלות' וזלתי לחכם נמוע אשר לא יספר ליתר ההמון , ואם ידע כי יאמיכו בדבריו כשני עדים אין יספר אותם כדי שיטכאנהו החכם , אבל מותר להרחיק מחברתו ולשכאותו עד שידע כי שב מדרך הרעה , ובדבריו שבין אדם לחבריו כגון גזל ועסק ואוכף יכול להסר לבני אדם שאז"ל עד א' מוחיב שבועה , ואם החוטא ת"ח וירא חטא ראוי לתשוב עליו שבאמת עשה תשובה כאז"ל אם ראית ת"ח עובר עבירה ביום אל תהרהר אחריו בלילה שדאי עשה תשובה , אבל האיש אשר נדעהו שהוא רשע גמור ואין פחד אלקים לבגד עיניו מותר לפרסמו ולספר בגנותו להבאיש בעלי עבירה בעיני בני אדם למען תגעל כפש השומעים את המעשים הרעים כמס'ה יראת ה' שכאת רע , והנה אם תראה אדם אשר ידבר בשע או יעשה מנשה שיש לשפוט עניינו לנג

שש ומכלל כת זו שהיא האומרת ל"ה באמת הוא שיזכיר בינו ובין עצמו מעשי אבותיו הרע' הכה הוא עובר על ל"ה שבתורה ולא חובו איש את עמיתו באונאת דברים הכתוב מדבר ואם יספר על מעשי אבותיו בפני אחרי' ע"ז ארו"ל שהמלביץ פני חבריו ברבים הוא כשופך דמים ויודר לגיהנם ואינו עולה , ע"כ יש לו לאדם להסתרחק מנעשי בני אדם ובגנותו כי דיבורו של אדם מעיד עליו ועל הדברים הנעלמים בו שאר' הכסד מדבר בשבחי בני אדם ואינו רוצה לספר בגנותו אבל הסכול כל תאוהו הוא לדבר במומי בני אדם בעצוב שהוא פסול רוצה לסכול לאחרים כאז"ל כל הפוסל פסול ומומו פוסל , ואם הימוס הוא מפורסם בו ובמשפחתו יותר נריך לשמור לשבו מלזכרו בשום ענין אפי' ברמו : **שז** ועוד מכלל כת ל"ה זו המספרים דרך שחקן וקולות ראש כלומר שאינו מדבר בשכח וכמס'ה במתלהלה היורה זקנים חסוס ומות כן איש רימה את רעהו ואמר הלא משחק אפי' :

שח וכן המדבר דרך רמיזות והוא שספר דרך תומו כמי שאינו יודע מדבר זה ל"ה אלא כשמוחין בידו אמת אינו יודע שאלו מעשיו של פלוגי :

תורת האשם שיר שיר שמו שמו שיר שיר שיר שיר שיר שיר

מפני כן בהסודות מותר לשבח אפי' בפני טובא
 כי ידעו הכל שהוא טובא ומשקר בדבריו עליו
 ועכ"פ אל ירבה לספר יותר מדאי כגון בדברים
 שלא יאמינו ורק יספר בדבריו ומעלות הקרובים
 אל הדעת

שיר והב' הוא האומר איה גחלים אש
 לא דבית פלומי אשר יגלה

בשר תמיד וזככל זה המתאכסן בבית חבירו
 ומטיב עמו ולמחר יוצא לשוק ומפרכס לרבים את
 שהטוב עמו ולא יתלקטו אל בעל הבית אכסום
 דקיס ויפסוד ממונו באורחוס רקיס וזככל זה
 אש ילוח לחבירו העבדי דברי אף לעבדי לשבח דברי
 על זה כי שוא אף דעת בעל הבית משתוה עם כל
 אדם ויבא לירי הפסד כי שוא לא יפרעו לו כראוי
 וע"ז כאשר מוכרד כעבו בקול גדול קללה תחשב
 לו

שיר והג' שיר לזוהר מכלל אבק ל"ה
 צנוה שאמר ר' יובי דפסק ג'

דערבין מימי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי
 זפי' שלא אמר דבר גל אדם שלא בפניו וכבש
 אותו בהיותו בפניו אבל אם הוא מודר על מי
 שהטא ולא גילה אוחן החוטא בתחילה ולא
 הזכירו יחשב לו גזון ל"ה סבר איה כחחבקי לו
 ומגלה מומיו לאחרים שלא בפניו ועד שואמר לו
 שאינו מודר אמת אבל אם הזכירו ולא שוב
 אליו אז וכל להודיע לבני אר' חטאו ולא יחשדוהו
 שחפץ לתן דופי בחבירו וכן אם המספר מוחזק
 לרבים שלא ישא פניו אש וכל אשר יאמר שלא
 בפניו יאמר בפניו והחזק שאינו מוד' אלא אמת
 או מותר לו לומר הדברים ההם

שיר והד' מה שאו' כל מילת דמתאמר
 באפי תלתא לתי בה משום ל"ה
 זכו' חמו' אם הדבר ההוא באמר בפניו או אפי'
 בפני רבים בדרך סוד אסור לגלותו

שיר גם לזוהר שלא לספר ל"ה על גבאי
 נדקה שהם כשרים והמספר

ל"ה עליהם זלומר שהם גובכים וכושאים פנים
 למי שהם רובים ל"ה הנה אף לערוך עומטו כי
 הוא מבייש עבדי ה' ונכיה וקרוביה ומובע
 הטובים מלעשו' מנות ושוא יבאו גבאי אחרי' שלא
 יעשו הדבר כראוי

שיר ובתב החסיד בנה שמות החסידים
 הוא שלא לספר אפי' בגנות
 בהמות וחיות ועופות

שיר החלק הב' הוא הולך רכיל והוא
 ל"ת מן התורה לא

תלך רכיל בעמך והוא בכלל כת מספרי ל"ה ורכיל
 יקרא המולך דברי מזה ל"ה גך וכך דיבר ע
 פלוגי עליך כך וכך עשה כרוכל הנה המחזר
 בעיירות ומכלל הרכיל הנה לזכר צוה
 שאו' ל' אזכרה לדין שלא יאמ' אבי יתכה אבל מה
 אעשה שחברי מוחי' וזה רבו עלי זכו' =

שיר וזאולם אח"ז שאלע"פ שאסור לקבל
 רכילות ולשא את חבירו
 בגללו אבל מ"מ אל יהיה בו לדבר אף ישמר את
 נפשו ויחוש לדבריו =

שיר גם בכלל הרכילות שלא לגלות סוד
 חבירו ואסור הוא כאו' ל' בפ"ק
 דיומא והמגלה סוד יוצא מדרך הבניעות ויש לו
 עובש כמו רכיל ממש וכסדר זכרונה וגם לפי
 פיוק רמ"ב בגמ'

שיר הח"ק הג' אבק לשון הרע שאו' ל'
 ב"ב שכל העולם ככסלים
 בו ואין שום אדם כזהר ממוני וזוהר ד' חלקים בה'
 המרבה לספר בטובתו של חבירו שמתוך טובתו
 בא לקיי דעתו והיינו שמדבר בן בפני טובא ואין
 עם במעמד ההוא מי שיוהה צד השוא' ויקהא
 את שציו' אבל אם הוא נמשח אדם כשר שהוא

שבת

מכלל אצק ל"ה שלא יאמר
שחוקו מפלגו איני רוצה
לומר מה שאני יודע בו :

שבת

החלק הר' הוא כרכן והוא האיש
שדרכו להתלונן ולהתרעם
על חבירו ומוציא תלונות מלבו ויאמ' פלוני שאמר
לי כך וכך לא היתה כוונתו אלא להרף אותי
ולרעתי היה מתכוין אע"פ שהיה מתכוין לעונתו
ורצה בתלונות ויראה עצמו שהוא עשוק ומצני
אדם גוזלין אותו ומחרפין ומקללי אותו חכם
ומי שיש בידו המדה הרעה הזאת כשם שמתרעם
על בני אדם כך מעיף דברים כלפי מעלה ויחשוב
על חסדי ה' שכונתו להקסם מדבריו ולהביא
פורענות לעולם ואף על פי שיראה השפעת
עונה ויאמר רעה תהיה באחרית' והכרכן הזה
הוא בעצמו הרע כפוי עוב' כי יחשוב העוב' אשר
עושים עמו שהם רעות ומזלם רעה תחת עונה
ומוציא מחשבתו הרעה לפועל ולכר רעות
ויתלונן :

שבת

החלק הר' בענין כבלות הפה
שהוא ענין חמור
מאוד שאין לו בדיבורו זה שום הכאה ואלרצה
יודע שבאומרו גדול עובו מפניו ודוכו עליו
מית' עולמי לכך ראוי לבלוס ולקתוס פיו מלאומרו
שכל המכבד פיו דוכו כהפך עליו לרעה כא"ל
בפ"ק דתעובות שכל המכבד פיו אפילו כחטם לו
בזר דין של שבעים שנה לעונה כהפך עליו לרעה
ובפרק כמה מדליקין בעון כבלות הפה צרות
רבות ורעות וגשרות קשות מתחדשות בעולם
ובחזרי שוכא ישראל מתים ויתומים ואלמנות ב
בועקים ואינם כענין וכפר וכרכוהו גם לעיל
סימן ר"ג וכל המכבד פיו וכל השומע כבוד
פה ושוקק מעמיקים לו גיהנם ע"כ יזהר אדם
לענה פיו מלדבר כבלה כי לא נבדא פה הקדוש

רק לדבר קדושה וזה המדבר כבלה עוזב דרך
הנזות והנטיעו שהם פדלי בהם משאר העמים
ומראה על עצמו שאין לו חלק באומה קדושה
ועוד בעוכש המעכף פיו פי' בזהר פקודי דהיכל'
הקדושה היכל ג' שהוא כוזף ומכודה ורדע' יוס
אין תפילתו עולה למעלה ושמירת קונו מהתלקת
ממנו ואין כשמתו עולה למעלה ואין לו ואינו
לחיוו בשה"ז ואו' לו לע' הד שכמה מיני מלאכי ה
חבלה ממוכין ליעול אותו הדיבור הפגום שמוציא
מפיו וכאשר ח"כ מוציא מפיו אינו דבר קדושה
אין מקדימו אות' הממוכין ולקוחי הדיבור הקדוש
הוא ומשמאי' אותו בדיבור הפגום הקודם ולא
יזכה האדם בו וכיכול מתטיין בח הקדושה :

שבת

החלק ח' שלא יוצא דבר מגונה
מפיו ואף על פי שא"ל
לעולם ילמוד אדם לתלמידו דרך קנר' מ"מ טוב
ודאיו להאריך מעט יותר כדי שלא להוציא דבר
מגונה מפיו כא"ל בפ"ק דפסחים וראייה מההוא
כהן שאמר הגיעני לחלקי מלחם הפנים כוכב
הלטאה ובדקנו אחריו ומצאו בו שני פקול כמנא
שדיבור האדם מעיד עליו ועל שרשו ובס"ת
מעשה בחסוד א' שעבר על כבלת לב מסרחת
מאוד וא"ל תלמידיו כמה מסרחת כבלה זו
אמר להם כמה לבנים שיכיה ונתחרטו על מה
שאפרו נצות וכיון שהוא גבאי לספר כבלת המת
וק"ו באדם החי וכזן שראוי לשבח כבלת הלב
בלובן שיכה ק"ו שהוא חובה לשבח אדם משכיל
וע"כ כל איש יראה' ילמוד לשוקו לדבר טוב כי
ישוב לו לעצב קדוש :

שבת

החלק הז' שלא לבכות שם רע
לחבירו שהוא ח' מהג'
שיוזדים לניהם ואינם עולין כא"ל בב"מ ת
ואלו הן המכבה שם לחבירו והמלבין פני
חבירו ברכי' והבא על אשת איש היינו מכבה היינו
מלבין

מלכין , לא צריכא אע"ג דרש ביה בשמיה הרי
 שהשוו המכנה שם רע לבא על אשת איש שהו' מן
 העבירות החמורות שהיה רג' ואל יעבור , ובוהר
 משפטים האריך בהם וקרי להו חגיגי דאורייתא
 ומותר לקרותם רשע ע"ש : אלה הן חלקי ל"ה :

שבו ואחר שדוברנו בחלקי ל"ה והם
 המספרים ל"ה בכל ז' החלקי'
 הכוסרים כדבר עתה עוד בעונם המקבל ל"ה
 ובס' ע"פ כל המספר ל"ה וכל המקבל ל"ה וכל
 המעיד עדות שקר בחבירו ראוי להשלכו לכלבים
 ולכך זכה ירבעם לימכות עם מלכי ישראל והוד'
 מפני שלא קיבל ל"ה ומפני שקיבל דוד ל"ה מפני
 ציבא על מפיצושת בחלק מלכות בית דוד , כאו"ל
 בשבת , ואם בזה דברים ככרים חזי ביה ש
 שהאמין הדבר ינאת פירנה גדולה כזאת ע"י
 קבלת לשון הרע , על אכ' שיש לאדם להרחיק
 ולתקום אצונו משמוע ל"ה שמספרים בכל יום על
 אכשפים כקיים , והמקבל ל"ה ומראה בנפשו שהוא
 מודה לנפשו ומאמין לדברים שבפי בני אדם הרי
 הוא כאלו ספרו כי הוא עוור לרעה וגורם קלון
 לחבירו כי בראות המגיד את פני השומע והכס
 זועפים יחלל דבריו אבל אם יראה שישמע לו לא
 ימנע משקריו , ועל זה כזהרכו בלחן לא תשא שמע
 שוא שלא כאמין בלביבו סיפור ל"ה להחזיק א'
 במחשבתו שמדברי' הם אמת להבנות את מי
 שכאמרו עליו ח'ו : כל אלה הם מבחיכות פרטי
 הד' בתות שאינם רואים פני השכינה שכולם
 תלויים בדיבור הפה , ועוד יש בחיכות מהדברים
 הפוגמי' ברי' להשון והם מעשיכי' התלויים בדיבור
 הפה והנשון והם עוד כמה וכמה פרטים כאשר
 יבארו א'ו בביעת' דשמיא :

שבו והראשון מהם בענין השבועה
 והכדורים , הכשעים
 כה"ס ר"ל כאשר הטי' הוא אמת דבריהם אמת

צין עבר צין הוא וצין עתיד והכשע לסקר הוא
 כמכחיש את אמתת הטי' ואם אדם ישבע בראש
 מצ'ו ולא יקיים את דברו הוא בן מות לפי שבזה
 כבוד המלך שהוא מצ'ו טופה פרוזה והופו למות
 עא"כ שיש לאדם לשמור את פיו ולטובו מלישבע
 בשמות' לשוא ולסקר , וכבר ידוע מה שארע
 לישראל כשכשעו על דבר פילגש בגבעה וג"כ
 הרעב אשר הביא הטי' לארץ בעד שאול וביטו
 שעברו על שבועת הכביאים שכשעו לגבעונים ,
 וכל עשרת הדברות לא כתי' עונש ומורש רק
 בע'ו ובלא תשא , וכל כך מורגלי' בני אדם בדבר
 הזה שעודרי' עליו קנת' מאה פעמים ביום בלי
 קבלת שום הכאה רק שבועת שוא ושקר וחיסוי'
 וכל העולם כולו כודעו עשה שאמר ה"צה לא
 תשא וגומ' וכל העבירות שבתורה כפרעי' וממו
 וכאן ממנו וממשפחתו ומכל העולם כולו , וכל
 העבירות שבתורה הם יש לו זכות תולין לו ב' או
 ג' דורות וכאן כפרעי' ממנו לאלתר ובאה ולכה
 בתוך ביתו וכלתה את עניו ואת אבני' הרי דברי'
 שאין אש ומים מכלים אות' שבועת' שוא מכלה
 אות' ובמס' אבות חיה רעה באה לעול' על שבועת
 שוא ועל חילול השם , ובספרי' ולא חשבעו בשמי
 לסקר מת' ל' לפי שכאמר לא תשא את שם ה'
 אלהיך לשוא יכול אין חייבי' אלא על שם המיוחד
 בלבד ת"ל בשמי כל שם שיש לי לרבו' כל הכנויים ,
 וחללת את שם ה' מלמד ששבועת שוא הוא חילול
 השם , וכפ' בתיקוני' ובתנחומא כל המופל'
 בשבועות כופר בהק"צה ואין לו מחילה לעולם ,
 ובמדרש רבה ריש פ' מטות אמ"ל הק"צה לישראל
 לא תהיו סבורי' שהותר לכם ליבעע בשמי שאפי'
 באמת או אמה רשאי ליבעע בשמי אלה' יהיו כך
 כל המדות האלו את ה' אלהיך תירא שתהא כאלותך
 שכקראו יראי חלקים אנדחם איוב ויוסף , ואותו
 תעבוד אם אתה מפנה עניןך לתורה ולמכות

תורת האשם שבח שבט של שלא שלב שלף שלף שרה שלו שלו

שלב זמן זהר מלישבע חי כשע

כיה הכשחלק אלנה מומעל

וכמו ככשבע בשם ית' אך יכול לישבע בחיי ראשו

שלג ובספר החסידים לזהר מלומ' כה

אזכה לחיי הע' הב' אם לא

שכך הוא :

שלד וכתב עוד שבזמן הזה אין לישב'

לקיים המצוות כי השטן

יקטרגו ולא יקיים שבועתו :

שרה ובענין עון הנדרים אין ל' במס'

נדרים כל הנזוה וכודר האין

לדקרו בחרב, וכל הכודר כאלו בנה במה

והמקיימו כאלו הקריב קרבן פי' והמקיימו שאינ'

בשאל על נדרו כאלו הקריב על אותה הנמה

וחייב משום שחטיו הן והכודר אעפ'

שמקיימו בקרא רשע וחטוא וכו' כ' במצוון נדריו

אשתו של אדם מתה ובניו מתים כשהם קטנים

וכבר זכרוהו לעיל סימן כ"ג ובמדרש קהלת

מעשה בא' שכרד ולא שלם ופירש' לים הגדול

ועצוה ספיתו בים ומת ועוד שם כל הכודר ואינו

משלם גורם לבא לידיו ג' ג' ע' ולשון הרע

וכולם למהו מועקב וגורם מיתה לעצמו ואפ' לו

השהה נדרו גורם מיתה לעצמו, ובמדרש איכה

אל תקי פר' נדרים קלה בעיניך שע' ונדרגו

בכה נדרים גדולה של נדקיהו ואמרו שם עוד והכודר

ומש' יש לו שכר על הכודר ועל השילום והל'

היינו דוקא כנדרים מצות או הקדש או תורה וכוון

שכ' נדרו ושלמו ל' אלהיכם כל סביביו וגו' והל'

שלא כיתון הכדר און השבועה אלא לוי שהוא ירא

הש' והוא סביב הק' כענין וסביביו כעצוה

וגאור

שלו שלד והר' בעל בעבורים

כתב צ' ד' שאם

טובקים נדקו בנדים ונר'ך לפסוק ג' הם יאמר

בלא

ואין לך שבועה אחרת, וכו' נדקן זה המשיא בתו

לת' ק' ועושה לו נס' קמטו' ומכרו ומכסכו, אם יש

נד' כל המדו' הללו אתה רשאי לישבע ואם לאו אין

את' רשאי לישבע ואפי' באמת אכור לישבע כי אלף

עירו' היו לי לזכאי המול' והולם כחרוה על שבועת

אמת וכו' :

שבח ובמכיל' לא תשא לא תקבל עליך

לישבע הרי שאפי' לקבל

עליו לישבע אל' ח' אסור :

וע' דה' הכשבע לשקר קונן ומשירו החתן מעל

הכלה וזהו לא תשא ותגביה ה' מעל אלנדין, ובאלו

נוטל חפץ ברית העליון בידו וה' כן זה, והחסיד

נר' א' כתב על שם המקובל' שבכסוף לא תשא יש

י' תיבות כמזין עו' וכמזין יוד' במ"ק

וכמזין תור' ה' במ"ק, וכמזין שבעה במ"ק

לרמוז שהכשבע לשקר כעקר מטוב הע' הב' ואין

לו חלק באלהי ישראל ולא בתורתו ומן השבועות

הרמוזים בשבועה ששבעה חסד כתיב וכודר

ש' ה' ה' כ' כמזין א' כ' והכלל עכ' הרח ז' ל'

י' וביאורו כי הכיבוד אשר תחת ש' ה' הוא סו'

כי השו' א' כבודת ב' יוד' והשורק כבודת ג' יוד' ו'

הרי חמשים, והקמן כבודת ו' יוד' הרי סו'

כמזין אדני' והכלל וק"ל והוא ביאור אמת

ואמונה מסבך דר'ך אמו' כה :

שבט ובכלל ענין השבועה לזהר

מלהזכיר שם שמים לבטלה

שהוא חייב כהו' והשומע הזכרה מחבירו לבטלה

חייב לנדותו :

של גם בכלל השבועה שלא יושע ידו

לזקכו לישבע שהוא שבוע' חמור'

ובאלהא כשא' כמאן דאומי בתליהר תקובי דיקא

והמש' ב' יב' :

שרא גם וזהר מלישבע באמת כ' יד' ו'

כקרא אמת ולא בתורה ולא

בכשמות אבותיו

בלא כדר וזמיהו אם מנזה לגופיה ומקייב ביה
 ורמי עליה כההוא דאמר אשכח פ' זה ואשכח
 מהכת' זו וירח שמו יתשל דבר יש בידו לקיים
 הדבר שריליה למיכר לזרני כפשה שנסבעים
 לקיים המנזה כמ"ה כשבעתי ואקומה לשמור
 משעתי בקדוך וכל שכן היכא דרגיל שסוכא ועבר
 על א' מולת א' או מתרשל בקיום מ"ע דשרי ליה
 למיכר ולאשתבעי להחמיר על עצמו לשמור
 ולקיים המנזה וע"ז אז"ל כדריס כייג לפריות
 אבל מכל שאר הכדריס נרד להתרחק מהם עכ"ל
 וכבר כתבנו לעיל סימן ס"ה שאין ראוי לישבע
 ולדורר אפילו לקיים המנזה אא"כ יהיה אדם ירא
 שמים שקיים כדרו

שלח ויש המחסידים שכתבו שאם
 יודע שנסבת שעתיד לידור
 יתנהו מע"ט וכן מהנה קנת אכתי מעשה

שהעושה מנזה אחד קנה לו סניגור אחד והכודר
 ואינו משלם כדרו ממא המלאך ההוא תלוי ועומ'
 ונער הוא לו עד שיוגמר מעשה המנזה היא
 וההנה שתיפלותה היה כשמעת ובקשתו תעשה
 ישתדל להשלים ולקיים כדריו כמס"ה זבח לאלהים
 תודה ושלם לעליון כדריך וגומ' וקראבי ביום גרה
 אהלנך ותכבדני וכתוב תפתור אליו וישמעך
 וכדריך תשלם ותגזור אומר ויקם לך
 וכדריס אליו כדלוי ר"ל כדרי שמים שמנזה לקיימם
 וזה"ש ושלם לעליון כדריך והכה זהו מדה כנגד
 מדה כי בתפילה הוא שואל בדיבור שיעשה לו
 הקב"ה בקשתו כך וכך ואל' הקב"ה תקיים אתה
 במעשה מה שבררת גם אחי אעשה גאקיי' שאילת
 אמרי פיך

שמיא וס"ט אפי' כדרו ענייני מנזה
 הש"י ראוי לכל משכיל
 שלא ידור דברים שינרך להתירם רק ידור ליום א'
 או לחניייו כמ"ט ר' יוחנן הריבוי תעבת עד כי
 אבא לביתו וכו' ואפי' לתעבית שעות שיוכל
 להתפלל עביכו הוא כזה שיקבל עליו מדע' תעבי'
 עד כך שער' ביום ואח"כ כמלך לגמ' היום בתעבי'
 שמתפלל עביכו ודרך המנזה זו ככוכה למי
 שהוא חלוש שיקבל עליו תעבית ולא ינערך לשאל
 על כדרו למחר וכאשר גמר אותו היום בקדושה
 יקבל עליו עוד יום אחר כמו הקוד' ובמאכל ימי
 בתשובה אבל לא יקבל לעשות כך וכך תעביות
 רגופים שמד יעמוד עליו יצרו בכל יכולתו לבעול
 מעבודתו ואם יעשה האל' כדריו בהנעט וילך עם
 יצרו בעקביה כמעשה יעקב עם עשיו וכל ליקח
 את ברכתו נידוד זה"ס כן אומרה שמך לעד
 לשלמה כדרי יוס' אומס כדי שלא ישתלקקל
 כדרו ליום אחר טוב לו לבקש לו חבר שיזוהו או
 יעשה לו קובעים לכתוב עם קבלתו ויהיה עמו
 תמיד כדי שיזכור עביכו ודרך זה ראוי לכל
 נעל

שלט ובמדרש בר פ' שמונה לראס
 לידור בעת גרה לעשו'
 מנה וכיוצא ומ"בס' החסידים כתב שמי ששרוי
 צנער לא ידוה אא"כ יחשוב ויתייפץ קודם שיהיה
 הדבר שאפשר לקיימו

שמר וראוי שהרע שכל מי שדור לקיים
 מנזה או לעסוק בתורה כך
 שעות ביום וכיוצא אין ראוי להתיר לו כדרו אא"כ
 יראה לב"ד שהוא אומס גדול שלא היה אפשר לו
 לקיימו וכלאו הדיין מתירין לו שיאמר
 האקדוש ב"ה מה מנאת בי עול כי דחקת מעלי
 והמוקף ונותר כדרו מוקף ככבוד מלכו של עולם
 ית"ס וראו במתיר כדרי עצמו שאוכל או שלא אוכל
 שהוא מנזה שישאל על כדרו מאחר שאין כדרו
 מנזה והענין כדריס הוא שהכודר לעשות
 מנזה הכה נוד באמירתו יבא ונלאך א' אבל לא
 יגמר היותו עד שיתקיים גמר המנזה שכודר

בעל מעשה כי כמו שיעשו התנ"י ספר אל חשבון הונאותיהם כן ראוי לבעל תשובה לעשות ספר לחשבון ימיו אם הוסיאם כראוי אם לא וכמו שכבר כתבנו זה גם לעיל ב"ק ע"ג ע"ג וכו' יקיים וחקטאתי כגדי תמיד :

שמר ועוד

מופרטו בחובות הדברים התלויים בפה ליוהר

מהכדוים והתרמות' ובעונותי החרס האריכו רז' ובפר"א תדע לך כח החרס בא' ורא' מן השבטים שקנאו על הזכות של שבט בנימין ולא קנאו על פסל מיכה ולכך הרגו בהם בני בנימין ג' פעמי' עד שספלו לפני ארון ברית ה' והיו מבקשים תשובה וכתרנה להם הקב"ה והחרימו שיהיו כל ישראל הולכין אחריהם כמש"ה כי חיתה השבועה גדולה וכי שבועה כשבועה כל ישראל אלא שהחרס הוא השבועה' ואכשי' יש ג' בעד לא היו עמהם בקהל וכתחייבו מיתה' והחרס הוא השבועה והשבועה הוא החרס וכל המפר את השבועה כאלו מפר החרס והה' כ' בהיפך זה' וכל מי שיועד דבר ואינו מגיד החרס בא' עליו וכלתה את עניו ואת אביו' תדע לך כח החרס בא' ורא' מ'הושע בן נון שהחריס את ירמיהו עכ"ל' והבנין אין לעלה מר' חס ואין למטה מחר'ם שה' ההרב והרמ"ח כ"מית איברי האדם רחמא ל' ל' ת

שמר ועוד

מסוג זה נרדף ליוהר שלא יאמר אהי בכדוי אם לא

אעשה דבר פלוני' שע"אש' שקיים התכאף נרדף התרה וכאז' בפ"ג דמכות כ"ו אפי' על תכאף נרדף הפרה' וכל חרס וכדוי שלא הותר אפי' היה זמן רב בכדוי וחזר בו אפי' אינו מותר עד שיתירו לו בפרוש :

דמטי' ונד"ע

שמוכאן שיש ליוהר כשמוכרין או מחרימין

אדם א' שאח"כ כאשר ימלק הדון תעלוי לחזור והוסיאו מהחר' והכדוי

מה שרבי' בדורותינו בעונותינו ככש'ל' בזה וראו'ם רונים שיוכרו עליהם שהותר החרס ואומרי' שלא ישמע מי שלא שומע מקודם שהיה מוחרס ויתביש אבל לא ככון הה עושי' ואין להשיג בזה וכל כ"ד יוהר לכוונת להוסיאו מהחרס אם לא יוהר הוא על עמנו ולא יחוש לכפשו' ויתבאר עוד במקומו בס"ד אליו תבא בא"ה :

מטיה ועוד

מסוג זה ליוהר שלא לקבל את חבירו בשם אפי' שלא

יזכור ה' אלא בלשון לצד אפי' אבוד ועובר בלאו :

שמו ואפי'

להוסיא קללה מפי שלא בכוונה אין ראוי כי

ברית כרותה לשפתים וכמה כעכשו בזה כמ"ש בגמ' כמה פעמים הוה כשגגה היונאת מלפני השליט' וזוהר וישלח אז'ל שיעקב ע"ה גרם מיתה לרחל על שקללה שלא בכוונה ואמר שם שקללת חכם אפי' שלא בכוונה היא חלה' וכאז'ל בפ"ג דמכות קללם חכם אפי' על חכם היא בזה :

שמו וכו'

מסוג זה שלא יקלל מי שאינו שומע אותו

ועא"ה לא תקלל חרס' וזוהר קדושים שהמקלל למי שלא שומע אותו ועוכשו גדול מאוד :

שמה ועוד

יוהר שלא יקלל עמא בכעס שבהיכל ד'

מהיכלות העומאה יש כחות קדושים אוררי יום והם לוקחי' אות' קללה שקלל עמנו ומקיימי' אות' ח' והרי הוא גורם רעה לעמנו' וכבר זכרנוהו גם לעיל בחלק הראשון סי' ק"ח וכן לא יאמר בשע' רעה יהיה כך' ואז'ל לעולם אל יפתח אדם פיו לשון :

שמר וכו'

מסוג זה ליוהר שלא יקלל אשתו שהרין הזכר הוא פלג גופא

ושכים

ואע"פ כח' הם' אדם שלם ואם מקלל אותה כמנא
מקלל עמו , רחמכא ליבנן גליטובן :

שן

עוד לזהר שלא להגות את השם
באותיותיו ובש"ק דע"ז שעל
זה נקנס וכגזר על רבי חכיבא בן תרדיון למריפה
שהיה הוגה השם באותיותיו , ואע"ז שלהתלמד
עשה מ"מ איפעש משום שהוגה בפרהסיא ,
ובסנהדרין ההוגה את השם באותיותיו אין לו
חלק לעה"ב , ופירוש הוגה השם דורשו במ"ב
אותיות ועושה בו מה שהוא חפץ , וי"מ הקורא
בפירוש אותיות של שם המיוחד באותיות של
שאר התיבו' וזה איכו ראוי לעשות כאלו' בפסחים
כ"ג לא כשחבי ככתב חבי כקרא חבי ככתב צ"ה
וכקרא בא"ד , ואין להזכיר אף אותיות י"ה כשאר
רגילים העולם שהר"ה הוא שם המיוחד :

שנא

עוד לזהר שלא לומר דלטוריא על
ישראל , והא מרע"ה אמר
שמעו כא המורים , וישעיה אמר בתוך ע"ס אמת
אפתים אכחי יושב , ואליה אמר כי עזבו ברייתך
בית ישראל ושלשתך כעבשו כמדוע ובילקוט מלפ"ס
סי' רי"ח האריך בענין הזה ע"ש , ואדרב' טוב
לאדם ללמד לשכוח ללמד סגנוניא על ישראל ,
ובתחומי' גרעון שלימד סגנוני' על ישראל א"ל
הקב"ה בזכותך הם נבאלים , ובש' חלק כל המלמד
סגנוני' על ישראל הקב"ה מרומומו בעולם , וכן
הוא בויקרא רבה פ' י' וע"ש :

שנב

וישנו עוד איזו פטרעו דברי' הכוגעים
בענין קדושת הפה מעניני
הדיבור והלשון והם שלא ידבר אדם משויכס לבה"כ
להתפלל עד אחר עליבו לשבח וד'ת ידבר בעזר
שהחכם אומר פסק חבל בכל התפילה אפי' לר"ת
לא יפסק , וכן בויכחה , וכן בערבית , וק' שלא
ישח שיחה בעילה בבה"כ שלא ידבר בשע' קריאת
הש"ת וסגר כתבארו כל דברים כאלה במ' תור"ת

השלמים אליו תבא דא"ה , וכן שלא לדבר בשבת
שיחת חול שהוא מחלל השבת , ג' כתבאר שם
בס"ד , וכן עוד פטרעו' דבי' בענין דיבור הפה
והלשון הכוגעים בענין תלמוד תורה וההגותו
בינו ובין עמו ובינו לחבירו וכולם כתבארו שם
בס"ד באורך , אליו תבא א"ה , וזהו שיפור מה
פטרעו' לבאר פה מפטרעו' ענייני בחיכות הדיבור
התלויים בפה ולשון , שנריך האדם לקדש פיו
ולשוכו בהם , וישנו עוד בחיכות מה סגנונות
בקדושת הפה והיינו קדושת האכילה ויתבארו
אחר זה בחיבור השני בתור"ת השלמים בסדר
הכהנת השולחן אליו תבא א"ה , ואולם מה
שראו ושייד עוד לעניינינו הזה אשר אפחנו בו
עתה כבוד קדושת האברים מועלה למטה הכה
עד הכה עזרנו ה' שהגיענו עד קדושת הידים
והם אלה :

שנב שנד

לפרוש ידיו מגזל ואוכף ,
ואל ידים ידו על
חבירו ולהכותו שנהרמ' ד' לכד כקרא רשע ובאלה
יש אזהרו' רבות שאין העולם כזהר' בהם כמו
החבלה וההכאה שהמכה את חבירו עובר בשני
לאוין שבאמר ארבעים יכנו לא יוסף פן יוסף וגו'
ורבים עוברים על הלאו' האלה בהפאת כשותיה'
ובס' החסידים שאין להרים יד על שום דבר ישראל
להכותו אפילו לא יהיה בני' ג' שנה אלא לבנו :

שנה

ולוי אפי' העני כל' עד דה"ה לתלמודו
מותר להכותו ואולי קטע בנו
שגם תלמודו כקרא בנו וק' :

שנר

וטבלל קדושת הידים יזהר מאוד
באמור שלא יגע בידי אשת
איש ובא"ל על כסוק יד ליד לא יקבע רע :

שנד

עוד יזהר שאל חרוק דבר מידו
בכעס ועוכשו גדול מאוד ,
'כבר זכרנוהו לעיל בקדושת החוטם בס"ד :

שבת

ועוד זהב שאל רבין אנצטו
ידו אלו באלו כדרך שרגלין
בני אדם שזה מורה גזירת דין עליו כדפירשו
בזהר ויקרא :

שבת

ותיקון הידים הוא לתת בהם נדק'
כמו שה פתוח תפתח את
ידיך וגו' . וכן בכל מעשה מנוה נשמית אדם
מתקן ידיו . וכ"ס בתיקוני כל פקודין דעשייה
תליין בידים וכל פקודין דהליכה תליין ברגלי' כגון
הליכה לב"ה הכ הליכה לברי' מילה הליכה למת מנוה
או לכל הליכה דמנוה או הל כה לגמול חסד או
פליכה להקביל פני רבו או חסם אחר . וכיוצא ע
באלה כל שכינה ומעלות של ג"ח שזכרנו לעיל
ביומן קפ"ג כולם תלויים בתיקוני הידים והרגלי'
ע"ש . עוד נריך להיות רחמיו פרושים על כל
הנברא' לא יבזם ולא יאבדם ויזהר גם כן מדיו
ואוכל' ומשקו' רק יהיו רחמיו על כל מעשי' ית' ולא
יעקור הנמוח אלא לכוז' . ולא ימות הדביל חי
אלא לנוד' ויכבודו להם מיתה יפה בסכין בדוקה
לרחם כל מה שאפשר . וזהו ויחמול על כל
הכמאס' שלא לחבלם וולתי להעלותם ממשלה
למעלה ממוח לחי ונחי למדבר שאו מותר לעקור
הנמוח ולהמית החי לחוב על מנת לזכות :

שם קדושה

הלב והמחשבה . דרך כלל
כרי האדם להפשיט ענינו
ועבייבי החומר שכל עבייבי החומר הם מנד
הקליפה וכאשר יקדש ענינו ויתרחק מהגשמי
ויתדבק ברוחני יהיה טהה שיהיה לבק בהש"י מצד
הקדושה והפרישות . ודרך כרע נריך שכל
יום ויום יתבהג בקדושת הלב והמחשבה והיינו
שמקנת היום או רובו או כולו לפשמי' יתבטל
ומלאכתו ויתבדל לעסוק בתורה ויפכה מחשבתו
משקיו הע"ז כי אין ראוי לאדם לעסוק כל היום

במלאכה . ולכן ראוי לאדם לעשות תורתו קדש
ומלאכתו ערלי ולאז דוקא בענין התורה אלא
בכל דבר מנו' וג"ח זהב שלא יקד' עסק משקיו
על עסקיו הש' יכב' בחלק ראשון סי' קכ"ב . וכ"ס
ת"ח שמפרכי' אותו ואינו עוסק במלאכה כלל
שנריך בלי הפק לקדש דיבורו ומחשבתו . וכן שאר
הקדושו' בכל חושי' הבזכרי' . ומוכח מדברי הזהר
בכמה מקומות שא"ח לאדם שיקדש מחשבתו
להיותו דבק בהש"י כי אם ע"י שיקדים לתקן כפשו
בכל שלימות עשיית המנוה וקדש ענינו מעשיית
מלאכה בכל אבריו ואח"כ לקדש דיבורו בכל אופן
החלקים הכל' בחד' . וכל ענין קדושת
המחשבה הוא שהיא מתקדש ופורש מעבייבי
העה' . ואלו אינו מע"ז ומחשבתו דבקה לעולם
למעלה שבענין האכילה יפוש ממותרו' ותענוה
רק יבין לבריאת גופו לעבודת הבורא ית' ובז'
לשאר כל פרטי עבייבי העולם . ואפילו בעסקו
בהורה ובמנוה אין מחשבתו לעולם רק לייחד
למעלה ועל המתקדש' בקדושה זו אמר הש"ע
ע"ה שאין סוף לשכרם ושאינו סולט בהם
הרימה

שש

וגודע שכלי המחשבה הם פ'
המוח והלב והם איברים
בסתרים . לא כן שאר
האיברי' . כי הם כהרו' מב' עמי' הא'
במציאות האבר' ענינם שהם בתוך הלל הגוף .
והב' הוא כי המוח הוא בלי שבו טורה המחשבה
והמחשבה היא רוחנית וכסתרת . והלב הוא בלי
שבו טורה ההבנה להיות האד' מבין ומשכיל' וודע
וכמו שהאברי' הנבלי' כגמול' ירי מעש' העבירה
הגשמית כן האברים הכסתי' האלו כגמול' על ירי
מחשבה שאינה טהוהה ולכן יתקון המוח והלב
לחשוב במחשבות קדושה . ואולם ההכנות
הנצרכות לקדושת המחשבה כדי שיהיה המחשבה

כדי שיהיה המחשבה דקה בזית וכתורתנו לעול'
 צין בעסקו במלאכתו צין בהילוכו צין בעכנו
 ובקומו ולא תפחד אהבתו ית' מהארס לעולם זה
 א"א כי אס אחר שיקדש כל ארציו ויטהר בתחילה
 בתשובה הראויה הנזכרת לעיל בס"ד ואחר כך
 יקדשם בכמה מיכי קדושו שכתבארו בס"ד ואחר
 היות כל כלי הגוף טהורי וקדושי תשרה המחשבה
 הקדושה בהם אבל בהיות כל זר פגם באיברים
 הרי יש פגם ממש וכל אשר בו מום לא יקרב וכו'
 ככל כמה פעמים. ועוד צריך לקדושת המחשבה
 קדושת התענית והנזום הכל וערתה הטבילה
 במקוה מים חיים במ' טאה ככל' ועוד צרי' לקיי'
 הקדושו' קדושת המקו' בהתבודדות מובדל ומופרש
 מבני אדם ומקודש ע' עסק התורה והתפיל' עם
 וכבר ביארנו זה בס' תורת השלמים, ונתיקוני'
 דף ג' האריך והחמיר מאוד כמה פגם עושה
 החושש מהשנות זרות שבעקר ממקום עליון אל
 מקום העומאה וע"ש :

ססב

והרברים הכוגע' לקדושת הלז
 הם בצחיכות הא' עשה
 מהב' ל"ת, צחיכת העשה הוא כיון שהכפ' מקומה
 בלב קדושתה היא עשיית המצות, ונתיקוכי פי'
 הרש"צי ע"ה שהארון היה כנגד הלב וכודע ש
 שבתוך הארון היו הלוהות ושברי לוחות, כן ראוי
 שיהיה לבו מלא תורה, וכנגד שברי לוחות צריך
 שיהיה לבו לב נשבר וכדכא שיהיה מכוון לשכינה
 ויני שלבו מתגלה עליו דוחה השכינה מעליו כ'
 כמ"ה תושבת ה' כל גבה לב, גבה עינים ורחב
 לב אותו לא אוכל וכו', וזוהי צחיכת ל"ת שצריך
 לזוהר מכל אלו, כי כשם שהעכוה היא מפלה
 מן המעלו' הגדולו' שנכפס עד שלכולה צריך
 שיקדמו אל הארס כמה מוד' כמו שביארנו רז"ל
 בעכץ מיוורת רני פנחס טהרה מביאה
 לדי קדושה ולדעת ר' כל עוה גדולה מכלס כך

הגאווה היא מדה המשפלת את הכפס ממקום
 הקדושה העליון עד המדרגה התחתון כרכתי
 גאו' ארס תשפילכו ואז"ל כל המתהיר כופל בגיהכ'
 ואמר ליטא דכופל להראו' שהוא כדרך הכופלים
 שכופלים ממקום גבוה למקום שפל ואין לה יוחס
 שפל מניהכס וסי' לדבר אין למעלה מעכב ואין
 למטה מכ' גע', וכבר נודע שהכוגעש באים על
 גסו' הרות, ולכן צינכו רז"ל מאד מאד היו שפל
 רוח שאע"פ שבשאר המדות הטובות המדה
 הממונעת הוא הטוב שבמדור בעכץ הגאווה צרי'
 אל הקנה האחרון בעכץ שיתרחק מן הגאווה
 לגמרי כדי שלא יתדבק בו שמן מהקליפ' ולו' א' לא
 במיכה ולא במקנחה, מי וזמרי מד' תועבת ה' כל
 גבה לב ותועבה היא ע"א כי כתיב ולא תביא
 תועבה אל ביתך ואמרו כל ארס שיש בו גסו' הרו'
 כאלו עע"ז וכאלו כופר בעקר וכלו' בנה בנה,
 ועיין במדרשו רז"ל כמה האריכו בנבו' גבו' הרוח
 ובכרעו במס' סו' והרא' כמה גדול עונשו וכאשר
 יתן האד' אל לבו כל העוכשי' הכוכרי' וגדו' שבגדלו'
 שאין לו תקומוה בתחיית המתים שפיל רוח גאונו
 ויתן אל לבו כי כח לו שלא כנרא' כי תקנת הארס
 הוא שיהיה בתחיית המתים והמתגלה כמדבק כ"כ
 בקליפה שצריך שמשעט אותו הגוף לא יחיה,
 ומלבד כל העוכשים האמורים כאשר יתן הארס
 אל לבו מה שכבר בכוף הנואמרים הכו' במימרת
 ר' כי האד' הוא בשר בושה ברחון רמה, או בשר
 בושה שאול רמה והכונה כי אין בושה כבשת,
 העוכות כאשר יראו לו לפני כל פמליא של מעלה
 וכראות מעשיו הרעים הלא אין יבוע ויכלס ולא
 יהיה לה פה להשיב ולא מנח להרים ראש, סרחון
 הוא מחמת היותו כמשך אחר תאות העולם ולזה
 מכריז ולכן ראוי להתרחק מקיימי העול' ורדיפת
 המתות שסופס הסרחון והמתודו' הם המביאי'
 לידי גובה לב, און כאש' יסתכל שמקו' שאלו' ביתו א"כ

יח א מה לו

מה לו בעולם ולמה יתגאה והלא הוא כתוב בספרי
 המוקמו ואם יגרמו לו עונותיו שירד לגיהנם על
 אכ"ו שהיה להתאבל ולהכבד על עונותיו ולהשפיל
 דום גאותו מאחר שזה מופו אם לא יעש' תשובה .
 דימה הוא דין מדיני הקבר , וכאשר ידנה האדם
 להתגא' ביופיו או במלבושיו ובעשורו ויסתכ' סמו'
 הכל שיאכלנו התולע' לא יתגא' בשום דבר מדברי
 העולם שכל טובו סף וכלה שכלו מלוכב' צוהמת
 הנפש שהביא מיתה לעולם ואין לאדם מהעה"ו
 אלא המנו' והתורה שהם רוחני' והם דבקי' בכספ'
 הרוחני' הקיימת ודבוקה ביוצרה אחר שיושל' דיכה
 ותתנה ע"ג המונח ע"י מיכאל השר הגדול
 כמבואר בזה ריש פ' מנורע :

כי הגא'ו שרש לכל מדות הרעות ומביא אדם ליד
 כמה חטאים ואמר בזהר' ויקרא דף כ"ב וכולהו
 חובי לא משתכחי אלא בעתירו דבין דלביהו גס
 דהו ולא משתכחי במסכחי . ולכן ראוי לאדם
 להתרחק מן הרבנו' והשרר' כדי שלא יתגאה לבו
 ויחט' והכבוד הוא א' מן הדברי' המוני' א' את האדם
 מן העה"ז ומן הע' הב' וגם הרוח הניצו' לירבעם
 דן כעט מן הע' הב' כמ"ש בחלק ולא עמד אלא אפי'
 בת"ח אם הוא מיתגא' בחכמתו חכמתו מסתלקת
 ושוכח למודו ואם כבי' הוא כבודו מסתלק' ממנו
 . ואם התחיל ללמוד ומיתגא' בו באומ' שהוא ת"ח
 עופשו גדו' כשא' ול' כל המתגא' בטל' של ת"ח ואינו
 ת"ח אין מכניסין אותו במחינתו של הקדוש ב"ה
 ומהדברי' המעכבי' את הגאולה הוא גסו' הרוח .
 כש'ל אין דן דוד בא' עד שיכלול גסו' הרוח
 מוישראל שגאמ' כי או אסור מקרבך עליו גאוותך
 ולא תוסיפי לגבהה דבר קדשי וכעז והשארתי
 דקרבך עם עכיו'ל . והכו' בשם ה' . וסיר' ז'
 שר' עם עכיו' וכת' עם עכוותך .

ששה ומהבירים שיביא האדם ליד עונה

הוא כאשר יסתכל בגדלות
 יוצרנו ויגד הכל ממ'ה הק"ה אשר אין לגדולתו
 חקר ותכלית וזה יביא ליריעוטה כי מה אכזב
 ותזכרנו כי אפי' העולם כלו תחת כפת הרקיע
 הוא כרגיר חרדל א"כ בני העולם אשר בתוכו
 כחשבו לאין . וכמ"ש וכל דיורי ארע' כלא חשי' פי
 ואם יתגא' בחכמתו יחשו' בחכמ' החכמי' הקדמוני'
 ואז יראה שכל הכמתיו כקליפ' השום חסוב' לפני
 חכמתו ועו' כי לפי החכמ' כרי' שהיה הירא' והמעשה
 כי שגבת תלמוד עולה זדון וכיוז' בזה ויוסף דעת
 יוסף מכאוב כי אינו רומ' כתם הכופל בנגד משי
 לבת' הכופל בנגד פשתן כי לפי יוקר דמיו יהי' קשה
 להעדר ואם יתגאה בעשורו נריך לירא' שמה
 והיה לו העושר לרעתו או שמה אינו יונא' די
 חובתו במה שחכנו בוראו לתת לעני' וכן מהדברי'
 המביאי' האדם לירי הככב' הלב כאשר יסתכל ד'
 בחלק הראשון בכמה בחיבו' העין מחשיך הכספ'
 ופוג' בעולמו העליוני' וגור' גלו' שכיכה ואז יחשוב
 בכפשו ויאמר בלבו טוב לו שלא כבדא' הואיל וכ"כ
 רע' גור' ולכ' חיו' לאדם לברוח מן הגאולה והשררה

כש'ל אין דן דוד בא' עד שיכלול גסו' הרוח
 מוישראל שגאמ' כי או אסור מקרבך עליו גאוותך
 ולא תוסיפי לגבהה דבר קדשי וכעז והשארתי
 דקרבך עם עכיו'ל . והכו' בשם ה' . וסיר' ז'
 שר' עם עכיו' וכת' עם עכוותך .

שטר וכן נריך לשמור עצמו מעצבות

הלב לעולם כי אין השכיכה
 שרה לא מתוך עצבות וכו' מלבד צומטם שצריך
 עצבות כגון גד' צומות שמתעני' על חורבן הבית
 שאפי' לפניו יש עצבות ובזמני' האלו העצבו' הוא
 טוב . וכן אם יתעצב על עונותיו אין כל זה פגם
 בלב אבל העצבות שהוא מנד' דברי העה"ז הוא
 הכגום בקדושת הלב והמחשבה :

ששה וצריך שיהיה תוכו כדורו ושיהיה

דובר אמת ב' לבו וכל'ל
 סי' ש'ד והכלל כיון שהלב הוא מקור החיים נתון
 באמצע הגוף בעולם כל המדות טובו' שגאבירים
 רובעות מהלב וכן להיפך ח"ו שלב רע הוא שורש
 כל המדות המונכות ומה' דז' עכא' וליבא' תרי
 ברסורידהתגאה ככהו' ואמר' הק"ה הן יהנת לי

לכך ועיניך אכף ידעכא דלת דלוי =
שמו עוד כתב הר"ם קודרו' לוי ו'ל כס'
 תו'מר דכו'רה דברים הכוננים
 לקדושת הלב והמחשבה ו'ל עוד נריך האל' לחיו'
 עיניו פקוחות על עט ה' להכניס להועילם
 ומחשבותיו יהיו לקרב הכרחי' ולחשוב עליהם
 מחשבות טובות ויחשוב תועלת החברים ויתען
 ענות טובו' עט ה' ועם עמו בפרט ובכלל והיוצא
 מההנהגה הטובה ינהלנו אל ההנהגה הישרה
 ויהיה לו כמו שכל ומחשבה להנהיגו למטה טוב
 ולהורג ויהיה מורה חיים לכל העולם וגורם להם
 חיי הע' הזו והע' הב' ויהיה אז לכל יגורי הש"י
 ל' ישראל בפרט ויבאש תמיד רחמים וזכרה לעולם
 טובה הש"י רנון הש"י =

שמו והמרה העיקרית שיתפוס שהיא
 מפתח כל המדות וראש
 לכלן היא רגל העכוה ותחתיה יוכל כל הכל והכס
 עיקר העכוה הוא שלא יוצא בעצמו ערך כלל
 דק יחשוב שהוא כאן וכמ' שה' ונחשו מה גומר
 עד שיהיה בעיניו הכריה השפלה שכל הכרחים
 וכו' ומאוס מאוד ויחשוב העדרו טוב ממציאותו
 וכו' והיה לטובח המכו' אותו כאלו הדין עמהם
 והוא הכזוה אשר עליו תו'רת הא"ש וזו
 תהיה טבת קביין כל המדות הטובו' עכ"ל הר"ם
 קודר ואירו' ע"ה לעבייכו, ואלו האריך עוד
 בתרופות וברי ותחבשות להרגיל עצמו בדברים
 שיתרפא בה מחולי הגאווה ויכנס בשערי העכוה
 והם עבייכום ופרטי רבים וגם הר"ח האריך בזה
 מאוד מאוד בספרו בכל שער העכוה ואת לחצינו
 זו הדחק הכריחנו לרגל ולקצר יעיין עליו
 מ' שיספון ויתרפא ממונו רפואה שלימה רפואת
 הכסף ואלו לחנכו הונחכנו להסתפק
 מה במקום הזה בזה השועו'מה שרצינו בו בענין
 קדושת המחשבה, אמנם אקוה ל' חמדו' ית'

שיככו ויחככו להשלים מה שחפרכו פה בחיבורי
 ח' המדות אשר פיה יקנכו ס' מב'ה משה' אלוי
 תבא בס' זכ'ה , וזהו שיעור מה שראינו
 להניע פה ולהתעורר בקדושת האברים מראשו
 ועד רגליו עד ועד בכלל, אך ורק מה שנוגע
 בקדושת צרית המעור בסוד מציאות היווג אין
 עבייכו פה ויתבאר במקומו בס' תו'רת השל' מים
 בסדר הלילה ובפרט בסדר ליל טבת א"ה ואלו
 מה שנוגע לענין קדושת צרית המעור בענין
 הונחת זרע לבעלה ועומאת הקרי ועומא' ביא'
 האסורו' ועמיה' ועונטה' ואופני כל תיקוניה'
 ותושבותיהם ראוי לנו לבאר עתה פה במקו' הזה
 בס' =

שמו וראשונה בדבר בענין המוציא ש"ו
 לבעלה שהוא היות' מוצי'
 שכמעט אין אד' בדורכו כמלט ממונו וחז' החמירו
 בחומר העין הזה אר' אלעזר כל החוזז בלמה
 ומשתין כאלו מציא מובל לעולם אל' לר'א והלא
 כיצו' כיתוץ על רגליו וברא' בכרות שפכה ובמזל
 מוציא לעו'ל כבו שהם ממוזרים אל' מוטב שיזו'
 לעז על כבו שהם ממוזרים ואל' ישעה עצמו רשע
 שעה אחת לפני המקום , וזהו כשאין לו עשר
 תיחוח אבל כשיש עפר תיחוח אינו נראה בכרות
 שפכ' , ואר'י כל המוציא ש"ו לבעלה חייב מיתה
 וכאלו שופך דמים וכאלו עע"א , עז אמ' המקס'
 עצמו לרעת יהא כדו' ולימא' אסור דקא מגרי
 יצה"ר אכפשי' ובק' מומר סכן דרכו של יצר הרע
 שהיום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו כך עע"א
 ואמרו כל המב' עצמו לזרי הרה' אין מכיסי' אותו
 במחינתו של הבה' , ואז' מ'ד' יריכס דמים מלאו
 אלו המכאפים ביר , לא תמאף לא תהא בך כאוף
 בין ביד בין ברגל , ואמ' במס' בלה מ'ד' הבחמים
 באלים כל המחמם עצמו להוציא ש"ו לבעלה חשוב
 כבהמה מה בהמה איכה ויקפד' אלא לשחט' ואין
 יק ב לב

לה חלק לעה"כ אף הוא כן ועיין בזהר פ' בראשית
 דף כ' ו' כמה עכשו גדול שליכו רוח' כפי שפינה ולא
 פאל לפטרין וזה מפני הסבו הכו' שם כמ' ש' קאי
 גרמי' עי' שמעורר על כל איבריו רוח העומא' בכת
 ההרתח' התיא שהתיח ענמו שאל' לטפ' הזרע
 לנח' אלא עי' חמוס כל האיברי' במזל' כל איבריו
 מסמאין וזה דומ' בקנ' לעון הכעס שממ' ענמו
 מבי' ומחוז' ופי' בזה וישב דף קפ"ח שאין לך עון
 שיטמא האדם בו יותר מעון ש"ו לבטלה ופ"ו אפי
 לא אל חסד' רע עשה אלה לא יגורד רע כיהמוני' ש"ו
 לבטלה ככר' רע : ואמר בסוף המאמ' ת"ח כד
 צר פס איסתאב לא איתפקד' פירשו ע"ד מה
 שפי' בגמ' ומסת' ברכות אר"י כל המושבע ענמו
 מוד' ולן אין מבטין אותו בשארות רעות שטאמר
 שבע ועין בליפקד רע ורע כקרא המוניא ש"ו
 לבטלה והיינו שלא יבא לידי קרי' גלוה כשהיה
 שבע מוד' פ"ד ה' הם מרפא לחולי זה והכוכה
 באומרו כד בר נש איסתאב וכו' שכל זמן שלא עשה
 תשובה משון זה אינו כפקד בחלמו מעט הב"ה
 לטוב וארצה כיון ששלטו עליו החיכוכים הוא
 מחלקם ופוקדים אותו צרע ומטמאים אותו בקרי
 וז"ש ובכל זמנא איפקד מההו' דאיקרי רע לביש' .
 ובפרע אס רנכ' להכנס בחכמ' הפכמית במקום
 הסוד והוא פגום נמדת נדיק שהוא סוד הרי הוא
 כרחה מש' וטמאהו והראות לו שאינו ראוי
 ליכנס לשם : וחופרי' עון זה נא ולמד מדור
 המבול כי השחיתו זרעם בארץ העליונה ואין להם
 חלק לעה"ב ולא יקומו לתחי' המת' . ומי שדבר
 הזה יעשה כמעשיהם ולא יעשה תשובה אין לו
 חלק לעה"ב וימחה שמו מן הארץ העליונה ואמר
 בפי' אמר רבי יהודה לית לך חובא בעלמא ללא
 אית ליה תשובה בר מואלי ולית לך חיוביא ללא
 חמאין אפי' שכפיאת בר מואלי דכתוב לא יגורד רע
 ועם היות שאמר שם ללא אית ליה תשוב' צריפין

אנו לתרץ ענין זה שהרי יש לנו שאין דבר שאין לו
 תשובה שהרי אפי' מנשה קבלה הב"ה בתשובה ח"פ
 ישנה עון זה מהשאר . והר"ח תירץ שהכוכה ה'
 שאין הדבר תלוי בתשובה תתאה פשאר הכוגומים
 שתתלהם בתשובה הוא בתשוב' תתאה דהיינו כבוד
 מרע מיד הם מקובלים . והכוכה הוא שתשובתו
 קשה עד שיגיע לתשובה עלאה ואין מספיק בידו
 לעשו' תשוב' מפני שגריך סוגופי' הרבה ויליה בעל
 תשובה ולא יעשה מה שראוי לעשות וזהו שאין לו
 תשובה . והעעס שיגטרך תשובה שלימה מפני
 שפגם נמדת הנ' דיק הנכ' כל שכל המדות ככללות
 בושגם בכל אותו יום זה כדפי' בתיקוני' מ"י ע"ה
 לכ"ו השמ'מה ר"ת מילה ס'ת י"ה זה . כמל' הפוגם
 נברית פגם בכל המדות הכללות במדות נדיק
 ובאותיות השם וכאלו פגם כל השיעור קומה ולזה
 יגטרך תשובה שלימה כי פגם בכל איבריו . כי
 בעל תשובה נריך לעשות תשובה באדר שבו חטא
 אבל החטא נברית אינו תלוי בתשובת הדבר' לנדרה
 כמו לישא' אשה אבל נריך תשובה תקיפא' כאלו
 פגם בכל איבריו ולכן איכורוהא פני שכי' דהיינו
 העוב הנפון הכשפע לה כיון שפגם לה לא זכה
 לאותו העוב אפי' אחר שפגם לגיה' מה שאין כן
 לשאר החוטאים כי שאר החוטאים אחר שנשלמה
 שיעור מדת עובס נגיה'ם ככנסים לג' לקבל
 שכרם מה שאין כן מיי שפגם בהוצאת זרע לבטלה
 ואין לך עון שיטמא האדם נשמתו יותר מזה וזה
 אס' לא עשה תשובה . אבל אס' עשה תשובה אין
 לך דבר שיעמוד בפני התשובה ומ' בזהר שאין
 לו תשובה הוא כי נריך לעשות דברים שהם למעלה
 ממוקום תשובה . והעעס כי הפגם נברית פוגם
 במוח כי מש' שפע הזרע והוא פגם בחכמ' ולכן
 נריך לעשות תשובה למעלה ממוקום התשוב' שהיא
 בינה . ונריך לתיקון זה' דברים . ה' תשובה .
 השני חכמ' השלישי עבשה התשובה להתרח' מהרע
 ולהתנדב

בט"ס' היא . כמנא ט"ס צ"ד החינוכית כל אותם
הכשמות הראויות לבא באתם העופות , וכאשר
הארס כושא אשק ולא עשה התשובה הראויה
החינוכה מומכת שם אותם הכשמות הטהורות
העשוק' בידה ובכו מתים כשהם קטנים בתוקפ'
ראומהון כדפי' בסבא . ובהיותו מנטער במיתת
בכיו מתכפר לו מה שהיה חייב מיתה לשמי' שהרי
ג"פ הוא מת במקנת ובלבד שיעשה תשובה מאחץ
ואילך . ועל העון הזה פא' גם בכספך כמנא
דס כפשות אבויים נדיק' ועליו פא' שוחטו הילד'
שזה שוח' בכיו ממש . ולכך א"י דאיה פכו שכיכה
שאין השכ"ים מתגלה לו כמו שמתגל' לשאר הנדיק'
אלא אם יעשה התשובה הראויה :

שס"ז

וצריך לחלו ולהתפלל לפני ה'ב'
שזמין לו אשה הוגנת וראוי
להוליד ולא יפגום זרעו שהמוציא זרעו באשה
עקרה כונס זרעו וכקרא משחית זרעו ואוי לו
ולחלקו :

שע

ובמעלת מי שקרא כוהר בהוצאת
זרע לבטלה כתב' בת'
דבי אליהו שהם ראויים להקריב קרבנות על
המוצא ככהנים גדולים :

שס"ח

הוא מומאר הוהר פ' בשלח ק'
ומעלת שומר הדרי' שפ' גבו' ומעלתו
בעה' צ' שה' צ' במלבי שולבושו שהם כנ"ח וה' דובון
במעלתו כמ' צ' בסוף המאמ' וכדין איתדבק בר' כס'
במלפא קדישא הוא ה"ת' ומתקיים בו סוף הס' כל
המחלה אשר שמתי בנידרי' לא אש' עליך כי אכי' ה'
רשאיך כי כיון שמתדבק במלפא קדישא יוכק
הרפואה מאריך אפסין ומפלל הין איה שומע
לאו ה' :

שע"א

ובענין פגם הדברית באשת איש
או הבא על כגנ'ו
כתבארו כוהר ובמדרש' רבותו אבל ראינו
להשתח

ולתדבק בעוב והיינו שיעשה קשומין ויחודים
לשכוכה באופן שמה שכפרדה מהנ' דיק שתיבע
פניה לו והי' סוד יעשיע בה וכן התשוב' הוא לסגף
עגמו כסגוף והכנעה גדולה תחת אשר הרתיח
עגמו ובוה יוכה למדת העכו' שהיא למעל' ממקו'
התשובה ואין לך דבר שלא יתקון בהפכו . וכן
כשזוכה לחכמה וימוד מחכמ' חור' החור' ליה'וד
להשפיע למלכו' כנגד עיפי הזרע הכמכבי מהמוח
לדברית . וכן בהמשכת סודות העליונות מסוד
הדע' ליסוד ג"כ מתקן הפגם ההו' כי בזה השכ"ס'
מאירה ע' היסוד . והכלל שאין לך דבר שעומד
בפני התשובה ורא' ה' מאל"שע אחר שפאמר עליו
עובי בים שובתים חוץ מאחר סוף סוף תקבל גס
כי לא טב כ"ש אם היה טב שהיא מושיל' לו יותר
ויותר אלא שסכרו דלתי התשובה לפניו והיה צריך
להפציר עד יפתח הפתח . והקו' משו' כל מה
שיאמר לך בעל הבית עשה חוץ מצא בעל הבית
דהיינו הקב"ה כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה
חוץ מנא שאם יאמר לך נא מביתו ואל תכנס כעבד
אלישע אחר אל תשמע לו אלא תכנס בתשובה פי
זה חקקו של ב"ה אלא שמע' אותך : ודרי' להתמי'
התשובה שכה אחר שכה ואל ישכח כמה פעמים
הכעיס לדוראו כי כל עונותיו ספור' וכתובי' ואם
לא הרו' לולית לעולם מומכות ליפרע ממוכו סך
עונותי' מיה שתחמ' צין ורפתי' שם יפול ואין מקיס
צד ועכל כל הרע כי הב"ה כותן כח דרשעי' לסגול'
פורענות' ועל כל חימו' וחיימו' כפרעין ממכו מחדש
ולכך תשובתו קשה שצריך לעשות תשובה על כל
פעם ופעם שהרתיח עכמו בהוצאת זרע לבטלה
ומעטין ער ואוכן שהשחיתו זרעם וימיתם ה' כרא'
ממש שהמוציא זרע לבטלה חייב מיתה לשמים
והטעם שהעשה ההיא היופאת לבטלה כיון שלא
באה בקבנה מיד החינוכי' מומכ' שם ולוקח' חמוס
הרע ההוא ועושקת הכשמה שהיתה ראויה לבא

הזרת האשם

שעב שעב שער שעה

להשתיק מקצ' דבריהם כדי שירא החוט' בשומעו העובט . והוא כי אמרו על פסוק קומו ולכו כי לא זאת המכוח' וכו' . אמר' ה"ה ליעראל על שאר עבירות הייתי יוצריך אפי' עמכם כיון שפשת' בציאוף קומו ולכו בגלות וכן שפט יהודה ובכימין לא כחתם גזר דינם אלא על הציאוף סכך ידמיהו גווא' ואומר סוסים מווימיס משכ' היו אש' אל אשת רעהו ויהלו אשם' שעברו המנות כלם וככרו צה' צה' ברה' אכשו צה' ויאמרו לא הוא לא כחתם גזר דינם אלא על הציאוף , והבא על אשת איש עובר בעשרת הדברות כלם עיין בכתחומא פרשת סוטה . וכל מקום שאהה מוצא זכות אכדורמולוסיא' באה לעולם והורגת טובים ורעים ובכ' אמרו שלמס' יורדין לגיהכ' ואיבין עולין ואחר מהם הבא על אשת איש :

שעב

חזונה

כמשלה לחרב חדה שבה' ואחריתה מרה כלעבה חדה בחרב פיית להמר לך מיה החרב אוכלת משם גדדיה כך היא מאבדת חייו של הרס מחייבה' ויחי העב' צומה כתיב אחריו רגליה יורדות מות שמור' האדם לעומק' של מות זהו יסורי' רעים :

שער

בעונש

הבא על אשת איש ועל הפכויה בלא ז' ברכות פירשו בצורה שמיני דף מד' כי הוא פוגם בכיבו' צווג העליון ת' תזמ' ועושה שתי רשויו' למעלה ולפיכך אין לו תשובה עד שימו' שכתמר אם יכופר העון הזה לכס' עד תמותו ונרדף לרדת לגיהכס' וכו' ש' אם הטריח לה' צה' לצור מרת' מומר באשה שאיכה טלו' , והבא על הפכויה בלא ז' ברכות עלת באמר גזול אביו ואמו אביו זה הב' ואמו זו כ"י הבא על אשה ואפילו פכויה וכהכס' ממנה בלא ברכה כק' גזול כמש"ל כל הכהנה מן העה"ו בלא ברכה כאלו גזול לה' צה' ולכ' ומה אם על פכו' בך על אשת חבירו עאל' , חזר הוא לאיש ומשחית זה ירעם וכו' ואומר און פשע שאומ' שהיא פכויה ואינה אסורה לו זה כק' איש משחית דפג' דיוקבא ותיקבא דלעילא כ"ס החומר אשת חבירו לכאוף עמה שפגם יותר ופוגם לעילא ופוגם לתתא ומשחית כפשו וגופו :

שעה

בעונש

הבא על הישמעאלית וכיוצא בה פי' בזוהר ק"ו שרה דף ק"א שהמתרד' ובא על הכוזב מטמא עצמו ואותו הבן אשר ילד יקבל עליו רוח טומאה ועובר על לא תשתחוו לאל אחר כ"ה קבא שמו לפי שמקבא על ברית קדש ומככסו ברשו כוכר אה עליו כאמר ואותו עצמו מקור מים חיים שהם ישראל לחנוב להם בורו' כשצרי' אלו ח"ה מ"ה שנק' בורות כשברים אשר לא יכילו המים לא יוכלו לאות' המים הכוזבים מן לבכון כי גורם לבא' העליון טלא' עכ"ל :

יתמלא

יתמלא מאותם המים העליונים ולכן לא יזכה אליהם :

שעו

בעונש הבא על כגו' עיין בתקו' דף ט' ופ"ח ואמ' שעון הכו' דומה ממש לפגום בשבת ומוציא מר' הי לר' הר כי הוא כאלו עוקר ברית עליון ממקומו ומכניסו צדשו כוכראה והעושה זה כעקר בשמתו מרשעתו וככנס בדרשות ס' טרא' אחרא ולפיכך הוא גדולה והבא על כגו' עליו כאמ' לא תעשה לך פסל וכל תמונה ואם יהיה לו כן מוכה כקרא מסכה זו"מ ארור האיש אשר יעשה פסל ומכה ואמר בוזהר שמתו דף כ' שלשה הם הדוחים השכיב' מן העולם וגורמים שה"ב'ה מסתלק מן העולם ובני אדם בוחים ואינם נכונים ולא הם השוכב עם הכרה לפי שאין עומאה גדולה בעולם יותר מעומאת הכרה וגורם רע לעצמו ומושך עליו חליים רעים ועל זרעו אחריו טוילד' ומו' שטובב עם הנכרי' שמכבים אות ברית קדש בדרשות כוכראה והיינו דכתיב ועבד בת אל ככר כו' הב' ה' אינו מתק' אלא על המושג אות ברית קדש לפי שהוא כוד שמו הגדול וסוד האמונ' ואמרו מאין דמשקר בחותמ' דמלכא הוא משקר ביה במלכא לית ליה חולקא באלהא ד ישראל אי לא בחילא דתויבתא תדיר :

שעו עוד

במעלת השומ' אות ברית קדש ובטובב הפגום בו כתבאר בזהר לך לך דף ג'ר' כי איבס כגוליס מן הגיהנם אלא אם שגרו את אות ברית קדש' ואם לאו כמכרים ביד דומה ור' איה' מרוד שאלמלא שה"ב' היה לו הכיגור בעמך בת שבט כבוד ל' דזהר צדאשת דף י"ח היה כמכר ביד דומה זו' לול' ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נעשו וגם כו' ה' הדבר היתר היה מתיר' דוד' והרוד דעכו' שמיניו שה"ב' דישר לו גם ה' העב' השאתך ולא תמות' קבל סגוף ויסקרין בתעבות כמ"ש דברי

כשלומוס וכטרד ממלכות כ"ס וק' וצאר דבני אדם שנידך שיתעבו ויבגשו עצמם כל ימיה' ואם יאמר האומר שהתורה מכפרת עון הלא דה' ענה עונק בתורה היה יותר ממה שאנו עוסקים והי' צורח הקדש' למה סוגף עצמו בחכס' ולא סמך עצמו על עסק התור' יומס' ולילה שיכפר לו עונו אלא ודאי צ"ע שהתורה מכפרת היינו שהעוסק בתורה הכפרה היא שמארכיכו לו עך שישוב אבל ודאי שנידך לטהר מעוונותיו בסוגופים' ותעניות כד' שתהיה תורתו רכזיה' ובפרט מי שחטא בראות ברית קדש שהפגם בו שקול ככל התורה שמהמלות שאר' אל בו כדע גדול עונס הפגום בו והארכו במעלו' בתקו' דף ס' ד' ואמר כי השומ' הברית עליו כאמר וראו כל עמי הארץ כי עסס ה' כקרא עליך ויראו ממך כי יב' ה' רשום ברית באומה מי' יעלה לנו' השמימה ר"ת מ"ה ס"ת יב' ה' וכל המקטרגי' יראים ממנו והמשקר בברית מסתלק ממנו שם יב' ה' ושורה עליו השטן שהוא אל אחר וכחש וכס המות שריו שם ועליו כאמר את מקדש ה' עמא' אם לא שב בתשובה ויסבול כמה ייסקרין כדילעהביר אותו הכחש וכס המות משם שהיא ברעית ממאר' והסוד ועפר אחר יקח וסח את הב' לפי שכחש עפר לחמו ועד שיתפרסם הכח' מאותו הכשר לא יזו משם' ואם ישוה סורה עליו השכיכה ויוד' שם הם חיים ועליו כאמ' ועב' ורפא לו ורפואתו היא התורה שכל עץ חיים היא למחוקקים כה' וכתוב רפאות תהיו לשכר :

שעו

ומכלל המאמ' שהזכרנו מהואר מוכן שמי שפגם בברית כריד' שיסבול ויסקרין קרובים למיתה עד יתעפל הכשר ההיא שזו רשום העון' ובפרט אם פגם בהוצאת זרע לבטלה שהוא חייב מיתה שנידך שיקבל ויסקרין קרובים למיתה והעונס שהפגם בו גדול כולל שהוא כוגע בעצם שם יהוה כולל מנות

עשה ומצות לא תפס' שמו' ע' י'ה סה' זכרי' ע'ס
ו'ה רמ"ח זכרי' יסורי' כאלו עבר על כלם / והר' מוק
האריך לומר כי עובשו הוא שיבא בגלגול אם לא
יקבל יסורין כי קבלת הייסורין לתשוב הוא דומה
למגלגל שכסס שהמגלגל ינטרף לבנין אחר מפני
היות הגוף הראשון מסכן לחיובו' ונרדף ביעולו
כן נשוכו בתשובה הרי מעכל הנשר שכתגל' ע'י'
החיובו בסוגופים וכתעביות :

שעט

עוד אמר הרשב"י כי עוכש המוניא
ורע לבטלה הוא שיבא לדי
עניות ועמי חושב כמת ואז יתכפר לו ויהיה דומה
אל המגלגל בכל עניניו שכסס שהעבי פניו ירוקין
הרי בזה טעם טעם המיתה שהמת פניו ירוקות
וכמה כסוכין דייבורין כשיך ליה מפני שהעצמות
והבשר שניהם מתתקני' במגלגל שהחיובי שלט
בשניהם וכן ע'י' העניות צהיות העניות גדול כמה
כסוכין דעניות כשיך ליה כמנא' בזה העצמות
משצברין ג'כ' וכאלו שלט המית בהם ובה כתיקן
הכל , עוד אמר בזה שהתורה רפואה
לכל המכות ולכל תחלואי' הפש כמ"דא רפאות
תהי' לשרך וזה אם שב בתשובה ולא חזר לעוכו
עוד יוכן מוכן מעלל דבריו שהפגם צברית הוא
גורם פניות ממון ועניות תורה והטעם שכיון
שסוד הצרית הוא סוד כהר דגנר וכפיק הו' עושך
כל מיני השפע אם שפע גשמי למזון הגוף ואם
מזון רוחני למזון הכסמה , וכיון שפגם בו הרי
שניהם מהתלקים וכיון שחזר בתשובה הרי שניהם
חוזרים , מהו שאמר בעוכש עון זה שגורם
לו עניות היינו עניות בתורה שהוא העקר ונ"ס
בזהר ול' עניותא כעניותא דאורייתא פי' שמי
שפגם צברית עניות רודף אחריו שהיה חשוב
כמת ועניות זה הוא עניות של תורה והרי הוא
חשוב כמת אע"פ שהיה עשיר ותקנתו שישוב
בתשובה שלא יחזור לעוכו ועסוק בתורה כדי

שהיה צרי' למכתו כי צללותו למעלה ממקום
הפגם מביא סם חיים לרפאות הפגם אשר סם
צברית הכקרא חי' , והחכם קורדואי' ר' ע"ה
כתב שאין סם התורה מועיל' אלא לאחר התשובה
שהיא עזיבת החטא וקבלו הייסורין אח"כ בזהבה
והטעם כי התורה היא סם חיים לעהר הקליפה
שכפטים והייסורין טיהרו הבשר מבחון , ומ"מ
כל' עד כאשר כדקדק בדברי רשב"י והוא אומר
אכנותא לכל מרעין כמ"דא רפאות תהי' לשרך
שהכוכה היא שהתורה היא רפואה' ב'ן למה פ'
שכחון דהיינו הבש' ב'ן למה שכפטים שהם
העצמות והיינו רפאות תהי' לשרך שהי' הבשר
ושקוי לעצמות , והטעם שהתורה היא כמו רטוי'
למכה אחר שכאכל הבשר הרע ישמו מלוגמ' ורטי'
לגדל בשר טוב כן הייסורין טיהרו הקליפה ב'ן
מכפלי' ב'ן מבחון וכסא' העבי הזה מכת' ועצמותיו
כצטמקו ולכן ינטרף אל סם התורה שהיא שקוי
לעצמו ללחלת' והיא רטיה לבשר מחון והיינו
רפאות תהי' לשרך ושקוי לעצמותיך :

שף

אחר שדרכנו בכלל הפגם צברית
ובעוכש המוניא ורע לבטלה
פריכין אנו לבאר ענין אחר הפגם גם כן צברית
והוא עון הקרי שאחר שהוא הונאת ורע לבטלה
הרי הוא פגם צברית ופיר' קרי' קרי' ת
שצברית הקדש ממקומו שפסיע לחיובי' ואמר
בזהר שיש בהכל' ב' שבו כפרעין מני' שיטמא
צריתו צ' רוחות המתהפכים לזכרים וכקצות ואלו
מעמלין את האד' בחלו' הלילה ומוציאין ממנו ורע
לבטלה ודומה בקל' לעוכש המוניא ורע לבטלה
שהרי אמר ובשאר' מכל דברע שלא יהרהר ביום
ובא לדי' עומאה בלילה , והמעיין בזהר פרשת
מנורע גדול' עוכש הקרי ממנו כראה שצריך בעל
תשובה לעשות סוגר' גדול' לעון הקרי עד שיטמא
עצמו מהעומאה ונרדף , שיש' הדיון עליו עד

שיהיה כנובאר במאמר אם לא יתקן בתשובה
כדרך שפי" בתקוים שאמר ובטל כמה יסורין
לאעברא ההוא חיויא כדרך מתקן :

שפת הקרו

יבא לכמה סבות וגריסין
אנו לבארם , הא' מהם
מ"ס רשבי' ע"ה בפ' אל תפכו אל האלילים והוא
ענין ההסתכלות בכשים שיבא מזה לדי הרהור
וטומא' והוא עובר על ואלהי מסכ' לא תעשו לכם
שמאחר שכל גופו מתחמם ברוח הטומאה כמנא
עושה ענינו אלהי מסכה והוא כאלו אמר לא
תעשו עצמיכם אלהי מסכה כי אם האדם מסתכל
בצפוי אשה בזים אתי להרהור בלילה וטומא כל
ענינו והרי הוא כעובד ע"ז :

שפת גם

נריך לזהר שלא להרבות
שיח' עם שום אשה בפרט
עם אשתו כדה זו ש"ח"ל אל תרבי' שיחה עם האשה
ומכאן אמרו חכמי' כל זמן שאדם מרבה שיחה עם
שאישה גורם רעה לענינו וענין גורם לענינו הוא
שמועד לילית הנקראת רעה וטומא' אותו בקרו
וכן פי' בזהר בפסוק לא תאונה אלך רעה וכגע
לא יקרב באלהיך כי כאשר האדם הולך בדרך
ישר ומתנהג בקדושה , רעה שהיא לילית וכגע
שהם כגעי בכי אדם אינם קריבים אליו , אבל אם
ח"ו אינו הולך בדרך ישרה מטמאין אותו ועד'ז
כפרש מ"ס גורם רעה לענינו הרעה היא לילית
להחטיו ולכן סופו יורד לגיהכ' לעכל הרע ההו'
שכדכך בויבוסל מד"ת כי קוד' שביעלו לטבולות
דבעל קרי היה אסור בד"ת וכן בתקנת עורא ,
ועוד הינם יש מחמירים שלא לעסוק בתורה כשהם
טמאים , ובענין הרבוב באשתו כדה כתבאר
במד' רבה כי נריך להרחיק מן הכיעו' ומן הדומה
לו והאדם נריך לעשות סייג לדבריו כמו שעשתה
התורה סייג לדבריה הרי הוא אומר ואל אשה
בבית עומאתה לא תקרב וכול' ויחבקה ויחבקנה

וידבר עמה דברים נטלים ת"ל לא תקרב , תימן
עמו בדגדיה ת"ל לא תקרב , יכול תרחק את כביה
ותכחול את עיניה ויעול ממכה את הכוס ת"ל
הדוה בנדתה כל ימים שהיא דוה תהיה בכדוי ,
מכאן אז"ל כל המבצלת ענמה בימי נדתה רוח
חכמים נוכה הימנה וכל המקשטת ענמה בימי
נדת' אין רוח חכמים נוח' הימנה , ואל' יתיחד אדם
עם הנשים בפונדק ח' אפי' עם אחותו ואפי' עם
בתו ואפי' עם חמותו מפני הנדיות שכך אמרו
חכמים הרחק מן הכעור ומן הדומה לו ואמרו
הרחק מן החטא הקל שמה יביאך לדי חמור' הוי
רן למנו' קלה שיביאך לדי חמור' , ומהו הכקרא
דבוי שיחה עם האשה תביעה ומועשה דרבי ופי'
הגלילי' עם נדויה ומכאן ידן ירא שמים לפעט
הרבוב באשה כל האפשר ובפרט באשתו כדה ,
ומנאתי כתוב כאלמתי ד'ומיה' החשתי ר"ת כדה
להורות שנריך למעט בהדב' ביותר : וכמו
שנריך לזהר מלרבי' עמה כך יזהר מלג'ע זה ושח'
פרטי הדינין וכן מלהסתכל זה כי בעבורו ח'מכל
אלה מושך כח הטומאה אשר באשתו עליו ואפשר
שיטמאוהו ואזהרה לזו למדכו הרשבי' פ' בראשית
דף כ' ז'ל כגונבא דא האי מאן דאיתיה ביומי
מסאבו דילה וכטיר לה כדקא יאות כל אינון יומין
זוג' עלאה אישתכח בהדיה וישתכח דבר וקובא
עכ"ל , ומכלל הין אתה שומע לאודאי לא כטיר
לה כדקא יאות שכינה מסתלקת ממנו , וכבר
ידעת שהחנזוכים כקראו אלה שהם נוזמני' לשרות
מיד על האדם כדפי' בפר' ויחי ואפשר שיטמאוהו
ובפרט במקום שהיה צו קדוש' וכשתלק' הקדושה
שם הם רצים להדבק ומועטם זה היה אומר החכם
קודדו'רו ע"ה שכל אדם שהו' מתנהג בפרשות
וטהרה ואחר כך פורש מאלותה קדושה שאפשר
שיטמאוהו לפי שהם רודפים אחר זיקום שהיה צו
קדוש' , והר"ח הוסף כופך שהקליפו' כקראו הצל

רי כל אמאן דגבי אפרקין :

שפז גם

ספת הקרי כתבאר בתורה
כמשפ' ואם תלכו עמי
קרי ולא תאבדו לשמוע לי וכתב והלכתי עמכם
בחמת קרי ופירש הרש"ב ע"ה בחמת קרי
בהוא רגוזא דכפיו מפתחא דקרי דאלין איכון
דמשפטי בליילא ומוריעין מלין כדבין
לכני כשא ואתחנן לון דיוקן אחרין וחייבין
בהו עד דאושדין זרעא ואיקרון מאריהון דקרי
בגין דאיכון דפסקין מפתחא דקרי גרמי לון לכן
דאין לאדם שהי' קיים בעבוד האלהית וכאמן בה
בעמוד שלא יתמוטט ממונה וכן מלת ברי פירושו
קיום כענך לכה וכרתה דרית אני ואתה ולכן
הרזנה לזכות למדת מידך גרין שיהיה כאמן וחזק
בעבוד ועז' כאמר שומר מנוה לא ידע דבר רע
וכבר ידעת מהו רע :

שפח גם כן

אם האדם פרץ איזה גדר
שגדרו רבותיו אפסל
שיטמאווהו שהגדרי' שגדרו רז' להם כרי שלא לתת
מקום לחינוכי' שיכנס פנימה לקדש ואם
יפרוץ גדר ישכנו כחש שפ' הפרצה שפרץ כתן
לו מקום שיכנס וכן פיר' בתקונים שהיו הוא
התורה וחולו היו פלי' שהוא כמו השלשלת לכלב
והמותיר השלשלת גורם לכלב שיכנסו והיא רמוז
לגדרי' שגדרו רז' ועז' אדה"ע הנהלמהמרחב
כפסי מיד כלב יחידתי זה סמאל' שהוא תפוח
בקולר ובשלשלת כרזל ומוכח דזהר שגם תחוש
ענת הוא כדי להרחיק החינוכי' ופורץ גדר גורם
לסמאל' שיכנסו

שפח עיד

מהדברים שגריך לומר שלא
יעוואוהו הוא אם כר
שיקיים כדריו לעבודת השי' כחש כשנע להרע
ולא יומר ואם לא קיים המצות והפך כדד' אפסל
שיטמא דכתיב אל תתן את פיה לחמ' את צערך
והטעם

וריק ואיכס דהפסי' אלף אחר דבר ריק כמותם
זכיון שמואל' כלי סבתרון מהקדוש' הם דבוקים
זו ובפרט בחש' כוה' משפטי' דק"א דכל כיוספא
דינהון בתר ירך וכו' ירך דרנבן ולכן ת"ח זריכים
אזהר' ביותר כי אלז רזיכים להדבק בהם וכל אמה
נד שימאאו לידבק מיד דבקים בהם ויטמאו אותם
ועז' כאר' אם יעזבו בני תורתו ובמשפטי' לא לכוון
אם חוקותיהם ללז ומצותי' לא יטמאו ופקדתי בשנת
פסע' ובמשפטי' עובס' ובגעים הם כנעני בני אדם
שהם כנעשים מהקריים והרי כפירוש כי בהסתלק
הקדושה מיד כשקד בייסורין אלז :

שפג גם

סנת הקרי עצמותו ועקרו
משפטי' החטא בדנית הלשון
כדפי' לעיל כענך כזר לשוכך מרע :

שפד גם

המגלה סוד שאינו ראוי
עובסו הקרי :

שפה גם

המנצח זרכות לנטלה פמוז'
ש' לנטלה ואפש' שיטמאווהו
ונריך לומר כזה בפרט ש"ג שלא יחזיר תפלתו אם
אין תשעה שיעכו אמן בודאי :

שפז גם

סנת הקרי בסנת התענוג
כשיהיה כל הלילה וזה בכלל
אם יעזבו בני תורתו והטעם לזה כי כיון שהוא
התרפ' מוד'ת הקב"ה הוא חינוכי' ש' התרפי' ביום
גרה נר כחכה והיא מוכ' הוא לא רצה לידבק
באשת יראת ה' עי' עסק התורה ודבק בחינוכים
אשה וזה וילד' שד לקטיגו' לו ומשרי מעללי' יאכל
כיון רע יורד מלמעלה אל'אכיון שהארס דבק
בסיטרא אחרא הקדושה מפתלקת ממנו ואז
החינוכי' שולט' בו שהם ממומכי' וכדפי' אלה ש'
על כי אין אלהי' בקרבי מלאוכי הרעו' האלה ולכן
שהקינו משכתו וידרו לקום שאם לא יקום ויחזור
לשג' אפש' שיטן אפרקין שהוא כפסיו למעלה
והוא מקולל מפי סופרים כדאמריכון ליעי עליה

תוצ' ללכת כפעם כפעם על פי דרכיו המתוק
 לחיכו לבדר ולכלת ולנקות תוכן דבריה ולחברם
 כולם יחד א' א' ויחדיו היו תמים ומתמם עם
 תמומים לילך בדרכי ה' ולשוב מעבירות שגידם
 והנה לזה הסכמו להביא דעת המחמיר תחילה
 ראשון ראשון להודו שהתשובה היות חמורה היא
 היותר חמודה ועל כל פנים לכל הפחות אל יבעט
 בדבריו הממעט וראינו בסדר הדרך החסיד בעל
 הר"ח שהוא הולך על סדר הספר מדות ואכזרי
 בשם ה' אליהו כלך בסדר דרך שדרכו בו ע"פ
 בדר אבירי האדם ואין מוקדם ומאוחר אך יעמוד
 בנקר ובסתר ואל יאחר =

האדם שהפסוק אומר ככל היוצא מפיו יעשה
 והטעם שכבר פירשנו שהדבור הוא רוחני דומה
 לזרע הגשמי וכמו שהבדיל התחתון אין
 להוסיף זרע לבעלה אלא בנקבה כך אין להוסיף
 הדבור לבעלה אלא להביאו למקום העשיה שהוא
 הנקבה וכמוצא בזה הקול היוצא
 מיוחד ברית הלשון עם הנקבה ואם ח"ו לא
 קיים הרי הוסיף זרע לבעלה שהוא קול ודבור
 היוצא מברית הלשון ולכן גם יפגם דברי המעור
 בזרע לבעלה כיעבירה גורת עבירה
 ורחמא לינלן ולישזן =

ואלה מוסף על הראשון

שצ וצולם תחילה נריך אתה לדעת מה
 שכתבו קדמונים ז"ל בענין
 הד' תשובות וחד מהן תשובת המשקל ז"ל שיש
 לו לשקול נערו כנגד הבאתו ע"מ שמי שהטא
 באשה כמה הרבה מונה בשקיה ובשימושה
 והעריה כן י לו להפצער בדאגת הלב ותעניות
 וסוגי' הרבה אין הפק שבכל זה גם כן משקול
 ויחשוב כמה פעמי' שכן אצלה קודם התשובה כי
 בודאי איבודמה מי שחטא באשה פעם א' למי
 שחטא בה הרבה פעמים כי מי שחטא א' בה פעם
 א' אט עשה התשובה כאשר שיערו קדמונים ז"ל
 ד' עניני' התשובה הבאה והגדר והמשקל
 והכבוד פעם אחד זמן הקצוב גם לקמן
 ונכלל לו אצל מי שחטא בה כמה פעמים נריך
 לעשות התשובה הכתובה בכל א' וא' כמה פעמי'
 שנה אחר שנה במקפר הפעמים שחטא בה
 ושהכה מונה דבני הפק לא כדרכה הכסף ולא
 הדת את עוכה עד שקיי' תשובת המשקל בשלימו'
 ולא מצע' הבא על כשים הרבה קודם התשובה
 שחייב לעשות תשובה על כל א' וא' דזה דין פשוט
 הוא דהא אפי' עשין שנה ובהעלם א' קייב
 יט ב חטאת

אמר המחבר יהודה אהרן משה אל"ט שז"ל
 יען וביעף אשר עד הכה עזרכו והביאו
 עד כה אחרו בעניני' להעתיק גם התשובות
 ותיקוניהם ועניני' הצער לפי כל עבירה ועבירה
 פאשר יעלכו למען לפתוח פתחי התשובה יען
 וביען כי בעובותיו הרבי' אכחזו חס' על כבודיו
 ומחלל' כבוד שמי' ומתבייש' לבא לפני מורה דרך
 לשאול ולבקש תשובה על עבירו' שדרכו וגלל כן
 קדמו חכמינו ז"ל לחבר בהם חיבורים הלא המה
 דברי הרב הרקוק ז"ל ותשובותיו שכל דבריו דברי
 קבלה גם תשובת של ספר המדות שגם דבריו
 כראי' דבריו קבלה וכן תשובת הכל"ב והעתיק
 קצת מהם החסיד בעל ס' ר"ח ואחר כך דברי
 תשובות בעל ספר יסוד תשובה ואחרון אחרון
 החריב לנו הרב הגדול החסיד הר"י אשכנזי לורי'
 ז"ל הה שדקרב ימים כדפשו גם תיקוני' אצל המה
 א' מעיר ושנים ומשפחה ואף המעט הכמוצאים
 עליו כלם קמוטו' בע"ם וגם עירוב פרשיות בתוכם
 דכחכות ורמיזות סודות נפלאות וייחודים בשמות
 דמו' נסתרות ועלמיות ולעומק הקבלה בהם גם
 על הס' כגעה יד העשות כן ראינו בעניני' כי

חטאת על כל א' אח' כמ"ט הרמב"ם במ' הקרבנו
 בהלכות שגגות בכ"ה וכו' הס' מג"ע סימ' רמ"ג
 ואם זה כאמר גבי שוגג והו' לא ידע ואשם להביא
 חטאת על כל א' וא' כ"ט אם יזיר איש לעשות
 תועבו הרבה עם פנים הרבה שצריך לעשות
 התשובה על כל אח' ואח' ואפי' מאה פעמים עד
 תום המספר שחטא עמהם ואפילו ימות מתוכה
 אלא אפילו אם חטא עם אשה א' כמה פעמים אף
 על פי דרכותה גבי שוגג אינו חייב רק חטאת
 א' כמ"ט הרמב"ם עם במקום הכו' אפי' הגבי מזיר
 חייב לעשות תשובה על כל אח' ואחת וממילא
 אם בעל כמה בעיל' עמה דלכך לקול ענר
 התשובות כמספר הכחות הבעלות שהיה בהנה
 הימנה וכו' המיימוני להדי' במ' קדושה הלכות
 איסורי ביאה פ"ג וכו' בפרוש המס' ד' במסכת
 קז"ר כ"ו משנה ד' וע"ע וכן נמשע מתשובת
 ר' שער' ומתשובת הר"י וי"ל ה"י בתשובת
 שאלה על אשה שכאפה חחת בעלה שמזי' חייבת
 לעשות תשובה על כל ביאה וביאה כן רק שלא
 רצה להחמיר עליה כיון שהיה ילדה ורך
 נשקיס וכו' :

טצא

ואולם אף גם את זה לעומת
 זה צריך אתה לרעת שאם לא
 חטא באשה רק פעם א' וע' עשה תשובתו ככל
 אשר ישת עלי' לקמן ואחר זמנו הקפוד חזר ועש'
 תשובה זו בעגמה בכל תוקף וחומר עיניו וסגוף
 הכתוב בה אין חפץ הש' במעשיו מכמה טעמים
 א' כי אין כפון לעכות נפש ולסגוף גופו ללא צורך
 וכמ"ש בזכור וכפר עליו מאשר חטא על הכפס
 וכמ"ט הרמב"ם ז"ל במ"ד מהקדמת פירקי אבות
 וכן המדע בהלכות דעות פ"ג וסיפס בגנות אותן
 האכס' שצערו עצמ' כבוד ודעיטו כפס ללא צורך
 כי לפעמים יש תשובה הקשה כמות כגון שיבת
 הקרח או בשלג והזבובי' והכמלי' וכו' ג' דלקמן

ואם כן מה לו לזרה הזאת לסבול יסורי הקשים
 כמות ללא צורך ועוכר שאלו חכס אכזריי שכל
 התשובו' שיתבארו הם דברי קבלה שקול' נגד
 דיבי ב"ד מלקו' לחייבי מלקות ונער קשה כמיתה
 לחייבי מית' וכן כולם הקל לקלה והחמור לחמורה
 וכמו שמיית ב"ד מכפרת כן התשובה מכפרת
 וכמו שמיית ב"ד בתרי קעלי' לא קעלין ליה הה"כ
 זה הו"ל ועשה רין בעגמו יש לו כפרה מיד אחר
 תשובה הראשונה ואם כן תרתי למה לי ועוד
 שמתוך שמעכה כפשו בתענית וסיופי' חלש לבו
 ויתערב מחו' ויהיה הפסדו מרובה על שכרו כי
 יבטל מן התורה שלכל הפחות אף אם ילמוד ודאי
 שלא יוכל לדקדק כראוי ולהבין הענייני' לפי שאין
 תורה רק מתוך שמחה וה"כ התפילה וצברת
 בדורות האלו שבני אדם חלשי' בגופים מאוד שלא
 יתעבה עביו כפס פן יחלם ולא יוכל לעבוד את ה'
 בשלימות הדיעה פא וראה מסק' הגמ' צריך
 כל הבשר אמר רבי יוחנן כגון אכן דריא' מי שיש
 לו רק פטוטה א' בכיסו ירננה לחכונ' ולא יסגף
 עצמו בעיניו ויצטרך לבריות יותר אמר רב
 כחין כגון אבו לווין ואוכלים וכו' ואם ציינוס
 היו חוששין לחולשה ק' דזמיוטו זה שראוי לחוש
 על חולשתו ועל תשות כחיו ועל כבוד גלותו
 ועוליכו בעוכותיו ועוד מפני תקנת השמים אין
 כהן לעשות כן שיראו מנוח חזרתו בתשובה ימים
 דמים ויחשבו שדיון כן שהכפס החוטאת היא
 תמות עמה בייסור' קשים כמות כל זמיו לעולם
 וכשול דלת בפני בעלי' התשובה שימכשו לגמרי
 ממכה ואם כן חטא הרבים תלוי בו ומפני
 זה הטעם עצמו או' צ' צריך הגזל' אם בא מלוה
 דריבית לעשות תשובה ולהחזיר הריבית אם רוב
 עסקו ומחיותו דריב' אין מקבלי ממנו וכל המקבל
 ממנו אין רוח המקופ' טחה הימנו כדי לפתוח לו
 דרך לתשובה וכן הוא לעניין גזלן כמ"ט

העור חושן המשפט סימן ס"ו ע"ט , ופוד
 ראם עושה תשובתו שלימה לזמן הקצוב עליו
 וחזו' עוד עליה יותר מהקצוב עליו אם כן מראה
 שבמו מקטני הדעתון כאלו אינו בועט על גדולת
 הליית הש' שפושא עין ועובר על פשע , ומה
 הפשע ענמו אז' ל' בפ' יה"כ עבירות שהתודה
 עליהם יכ' זה אינו חוזר ומתודה עליהם בי"כ
 אחר וכו' וכמ"ש בשערי תשובה של ר"י , ומה
 שכתבו קדמונינו ז"ל שיש לכל בע"ת לראש תמיד
 אולי הוא מקצר בחובת התשובה בנער ומיריות
 ונכיו נזם וגם כי הרבה נער וכבי יירא אולי לא
 כלה חוקו וכדבעי ליה למועבר לא עביר כי היא
 צריכה למדרגות רבות ויוסי' אומץ בכל יום להשיג
 המדרגו' גם יפחד אולי יתחדש עליו יצרו ושמור
 ממונה בכל עת ויוסי' יראת ה' בנפשו תמיד ,
 ויתפלל אל ה' לעזרו , וההיפך ומקשה לנו
 יעול ברעה ע"פ תוכן דבריהם בקצור מוסג' כל
 זה מיידי כשפשה תשובה לפי אומר דעתו ולא
 ידע בעצמו אם כלה מלאכ' התשובה כאשר יושט
 עליו ע"פ קדמונינו ז"ל ז"ל בספריה' אבל אם עשה
 תשוב' הכתובה לקמן המוספני' מפי רוב המחברי'
 ובפרט ספרי הרוקח שכל דבריו דברי קבלה וראי'
 יבטיח לו פשע א' ומש"ה וחסאתי' בגדי תמיד ר"ל
 איני תמיד בחרטה ובבושה על חטאתי זאת שזה
 ראוי לבע"ת להיותו מלא חרטו' כדי שלא יחזור
 שוב לבזרו' ח"ו אבל לא לקבל נער ויוסורו' ובגוף
 הגוף פעמיו' ושלש ללא נורך כלל ויוני האדם הב'ת
 הירא והרך הלבב מעכותיו ואינו רונה לעזוב
 התשובה כל ימיו לעולם לאהבת הש' עכ"פ ילך
 וישג בתשובה בביתו בנעמ' במקום אין
 דואה ולא יום לבד העם שאר ב"ת פלגבו , ולא
 יפעול רלת בפניהם ככזוב :

שבע

עוד נריך אתה לדעת שאם עשה
 אדם חטאות עבדו קלות

ומחורות ודא לעשות תשובה עליהן ורנ' לעשות
 תשובה א' על כולן ככתמורה שבהן אין ככון
 לעשות כן רק יעשה תשובה על כל אח' ואח' בפני
 ענמו ויש בזה כמה תועלו' , א' שזכור כל
 הדברים שחטא בהם ויתודה על כולם כי הודו'
 מעיקרו הפפרה , ב' כי דבר אשר זה
 עליו נריך לשוט ככ"ל סו' ר"ז , ג' שנריך לרע כמה
 שחטא עליהם כדי לעשות גדר להזהר מאותן
 הדברים שכל בהן כי נריך האדם יותר שמירה
 מאותן העבירו' שהורגל בהן שהיא קלה בעיניו
 לעבור , והד' שידע ויכיר גדול כל א' מעכותיו
 ובאזה עבדו' יש מלקות או כרת או מיתה וכשדע
 גדול החטא ימרר לבו בדורו ויוסי' הכנעה ,
 וכבר האריך בדברים כאלה ר"י בשערי תשובה
 ע"ע , כי כל דבריו הם דרך חיים תוכחו מוסר :

שבע

עוד נריך אתה לדעת שנריך הב"ת
 לפשט בנעשו ולשוב
 אפילו מספק עבירה וקבלה בדיכיו שעובש הספק
 גדול מעובש הודאי והעטם מכני שהודאי מוסי'
 האדם אל לבו ודואה ומתחרט עליו וחוזר בתשוב'
 ומבקש רחמים אבל על הספק עושה פברו' שמא
 לא עשיתי ושמא היתר עשיתי , אם כן לכל הספק
 ראוי לכל אדם להיות חרד וירא להזהר מהם' בכל
 יכולתו ולא יעשה דבר עד שיצא מכלל חשש ויוניא
 כל ספק מלבו , אבל לא כמו שעושין הרבה מבני
 אדם שמכניסו' ענמו לידי ספק ואין מקפידו' בכך
 , ובכלל זה גם כן יש כבי אדם עושין הרבה
 עבירות וכעשו להם כהיתר מהתוך רגילות בהם
 וכעוריהם וגם שזקינו לא יבזרו מהם וכמה
 כבי אדם כבדוין שאין אדם בקרא בע"ת אלא אם
 כן בא על אשת איש או על הגוי או עש' וש"ד
 וכה"ג מאלו עבירות גדולות אבל בשאר עבדות
 אינם כותב' לכ' לשוב עליהם , ע"מ שרוב
 העולם

מלוי צד' ומיס' והד' לת' בד' צ' הה'ן ב' יוד' צ' וז'ן
ב' צ' וחוזר חלילה' או יכוין בכל יום ב'אות א'
מז'אותיות הללו וחוזר לראש יב' פעמי' עד דלסיק
ליה מניכא :

ואם טהור נזכר והזרע לבטל' יכוין בשם אה'יה
פשוט שה' ד' אותי' ומלא אלף ה'א וי'ד ה'א
והייכו' אותות' ומלא דמלא אלף למ'ד פ'א
ה'א אלף' יוד' וא' דל'ת' ה'א אלף' .
והייכו כ'ז אותות והנה כולן יחד מ'א אותיות ועם
הכולל מ'ב וחוזר חלילה להעלות אות א' בכל יום
עד פ'ד ימים כאמור' או יכוין להעלות אלף'
של אהיה בינ' א' ה'א ב'ה' ימים יוד' ב'י' ה'א ב'ה'
וכן יעשה ד' פעמים . והזרית יעשה כולם ב'ה'
הפסקו' מצ' ימים וילבט' וג' פשוטי' אחריהן שה'ן
פ'ה נומות דקדוק' וז'ס א' כמכה לעצמו וז'ס ב'
עולה כ'ו ויחדו יעלו לכ'ז רזופס' כן יעשה ג'פ'
וג'פ' כ'ז עולה פ'א וג' פשוטי' אחריה' הר'י פ'ד' .
והמוסף בערלתו ומזריע לבטל' פוגם בשם אה'יה
והנה הוא השליך זרע אמת ארנה יכוין בכל א'
מפ'ד נומות להעלות אות א' משם אה'יה בכל
יום ככה יעשה כ'א פעמים . וכל
היך המרבה לדבוק באכשום שאינו מהרהר בשום
איש או אשה רק שמוסף בערלתו ומזיז' זרע
לבטלה ע'י' היך והנה פוגם בה' חסדים וה' גבורו'
הרמוזי' באנצבו' הדיים ומתשיש' כח השם ע'י'
כ'ח פקיס' . והרי זה דומה לחילול שבת בהונא'
מזרות יחודו של עולם לרה"ד באר' צרה ככרייה
תיקונו יכוין להגדיל כח השם ע'י' פ'ד נומות
וזה כי שם בן ד' במלוי מלואו יס' בו כ'ח אותיות
ובכל א' מהנומות יכוין להעלות א' מהאותיו הכוז'
למקומה ככה יעשה ג'פ' וג'פ' כ'ח עולה פ'ד' .
ואם כתלש רוקו מפיו לסייע אל העצירה יכוין
תיקון אותיות הנרון אח'הש' גימטרי' פ'ד וכוין
בזום ה'א' לאות הא' לף' וכן' ימיוס חלק א' דכל יום
מאות חית' וכן כולם :

העולם איכס כזהר' מדברים בטלים' ומליך
בטל' ומלהסתכל בטס' ומדבר עמהם שלא
לצורך' ומלהתפלל בכוכה' ומלדבר בבה' .
ומלהזכיר ש"ס לבטלה או במקום לא טהור' או
צודים שאינם כקיות ומשחוק ומקלות ראש'
ומלפגרה והערמות ריבי' ולא תחמוד' וגבהות
הלב וכה'ג' לרבו' עמומו' וגברות' .
עד צלתי שיטור' וספורות' . וביטול' ת'ת' כנגד כולם
שכל' אלז' דומיה' כחשבים דמיוני קפת אכשום קליים
כי לא הורגלו לקיים המצות מבעוריהם והורגלו
צעבירות רבות עד כי ההרגל כעשה טבע' וכן
יס' צבי אדם שאינם חוששי' לזהר' בע"ע כמו
צמנות ל'ת' ואם עברו על מ"ע איכס חרדי' כמו על
תל'ת אבל טעו הם ואתם תלין משאת' כמ' שבעל
הספר המוסר פט'ו והאריך שס' שגדול טובש' ה'
המבטל מ"ע מהעובר על ל'ת' כי המבטל מ"ע היא
סבת התרשלותו ומיעוט אמוס' שבו וכמלא פורק
מעליו עול' מלכות שמים ועכשו גדול' אבל העובר
על מל'ת' אס' התגבר עליו יצרו וכתאוה לעצירה
אס' ישוב ומחלין לו אבל ביטול' מ"ע הוא הפמד
זחסרון לא יוכל להימו' ע"כ נריך השב' שדע
מעשו' כולם ויהיו הקלות דומות למרובות והכס'
לימוס' וחמורות עליו וישוב על כולם ויתר מהמה
בכי הזהר מד'ס' שעשו חזוק לדבניהם יותר משל
תורה ואז' כל העובר על דברי חכמי' חייב מיתה
ואס' לא ידע להזהר ילך אל רופא חכם וירפאכו
וילמדכו שדר' התשובה ואטל'ס' .
ומהנה אתחיל בתיקוני' תשובו' העבירות במ'ד
שצד' א' חסרהרד' באשה וזונו' זרע
ומזריע לבטלה יעשה
פ'ד נומות וכוין להאיר בשם יוד' ה' ו' שהוא
צבי'נה אשת חיל' ודוגמת' במל'כות אשה יראת ה'
היא תהלה' והוא בעונו פגם בשתיהן לכן נריך
לתקן צ' פעמים השם האמור' שעולה מ'ב הרי פ'ד'
נומות' ויכוין להעלות הי'וד' ב'י' ימים וה'יו' של

הדרת האדם שצה שצו שצו שצו תיקוני בועל עריות זונה

ולכל הפחות המוציא זרע בכלל מכל א' מג' דרכי
 הכזרים יתענה מ' יום בלתי רצופים וישב כל
 אותן מ' יום בניים קרים בימות החורף כח
 פליית בינה וגמיעה ואותן מ' יום לא יאכל בשר
 ולא ישתה יין לצד משנתו ו"ט ולא ירחץ כל אותן
 הימים רק ראשו מעט פעמים או שלש כל אותן
 המ' יום :

שצה ב הבא על אשה שאיכה בת

מינו שעבר דזה על
 פס ג' מה שפחה גויה ובעל בת אל ככר ד'
 וסגס בזמן פות יס'וד ככ"ח והו"ר כזוהר פרשת
 בשלח תיקובו הוא שינוס השב מהן בכל לבו רי"ז
 תעניות כמכין אר"ה לעורר עליו סוד יר"ה
 ולרע"י כיר"ה יה כל' מנפוכי הל"ב יצין אלהי יעקב
 וכלל יום יכוין להעלות חלק א' מר"ו כגד מה
 שחטף ציר"ה והתרים כגדה :

ואם ירצה יעשה שמוכה הפסקות משמוכה תעבי'
 צ' ימים וב' לילות שהן ר"ו תעבות בדרקוק ויום
 א' כמכה לעצמו ויום ב' עולה כ"ו ויחריו ועלו לכ"ז
 דנפיש ולמ' שאין רצופי' ככה יעשה ח' פעמים
 תעטט צ' ימים ולילות ויתכפר :

ולכל הפחות יתענה ב' ימים וב' לילות ג' פעם א'
 בשכה ולא יאכל בשר ולא ישתה יין ולא ירחץ לכל
 הפחות מ' יום עד ישוב הש"מ מחרון אפיו ואם
 ח"ו אחר התשובה יחזור לסורו או יחמיר עליו
 יותר ויותר ובימיו החמה ילך במקום כמליים הרבה
 וישב ביניהם ערום ובימות החורף ישב הקרח
 וישב בניים עד החום : ואם עוד יחזור ח"ו
 לסורו יחמיר עוד כהנה וכהנה :

שצו ג ובן הבא על שפחה כעכבת

מוכרית יתענה מ' יום ולא
 ירחץ כל אותן הימים ועוד אחר כך יתענה
 עוד בה"כ :

שצו ד הבא על הפסוקה יהודית

בתולה או אלמנה בין

כדרפה בין שלא כדרכה ואין לך אשה שאיכה
 רואה דם ולא טבלה ואם כן לכל הפחות בעל כרה
 שהוא בכרת , אי כמי דמי שדא על כשים הרבה
 ולא ידע על איזה מהן בא וכן הוא שקבלה זרע
 מאכסים הרבה ולא ידעה ממי כתעברה כמנא
 האב כושא את בתו ואח את אחותו וע"ז כאמר
 ומלאה הארץ זמה , תיקובי תשובתו הוא שלא
 יראה שחוק כשים או בתולות שכה או שכתיים
 ויתר , ולא יסתכל בפני הכסים וא"ל במקומות
 המכוסים שדרך להתכסות שם ועל אכ"ו וק"ו בין
 שדיה או במקום בית התורפה שלהן , ואפילו
 באשתולא יסתכל בעוד שלא טבלה , ולא ירחץ
 ולא יאכל מאכל חם וכל דבר המוציא לדי תאוה
 לכל הפחות שכה או שכתיים , ולא יראה
 בהמו' חיות ועופו' סוקקין זה לזה , ויתענה לכל
 הפחות מ' יום ולא יאכל בשר ולא ישתה יין בכלל
 שלפני התעבי' , וכליל שלאחריו , ושכב בקובי
 על הארץ או על הדף יומם ולילה כפי הכאתו
 שכהכה ממכה , וילבש שחורי' וילקח בהנכע ,
 ולא יתענה פחות מומ' יום , ויתודה לפחו' בכל
 יום ג' פעם בדכי ודמע ולפום נערא אגרא וטב ורפא
 לו , ואם לא בא עליה יקח חבקה או כסקה ,
 יתענה בה"ב וירחיק מפתח פתה :

שצו ה הוהבועל ערוה מאיבוי כריות

ישב בקרח כשיעור
 בליית בינה וגמיעה לא פחות מל' יום ולא ייתר
 מומ' יום , ויתודה בכל יום וישכב על הארץ ויכיר
 ממוכו כל הכאה :

שצו ו הבא על אשתו כדה אם שכח

ולא פיר' מאשתו סמוך
 לובתה ואירעו' אונס מחמת פשיעותה , תיקובן
 שיתעב' ס"ט צומות כמכין כיר"ה כ"י הדגש הוא
 במקום יר"ד , ופי' כרה כ"ד ה' אחרונה של שם
 סוד גלות שכיכה והיו לפגום שלא ידע ולא שת
 לבו גם לזאת :

אך

אך אם יזלזל בכוכה בשעת הוסת וכ"ש אם הזיר
 בה יותר מזה השיעור או מגיע הפגם לאותו
 י"ה דלא מתברשין לעלמין מגד עניו והו' הפרידן
 קרובן ביה כ"ד יה ולזה צ"ד להתעבות ס"ב צומות
 כי ת"ד ה"א עולה כ"ו במילוחו וגם אותיות יה"ה
 עולה ס"ו שהוא השם הגדול ועי' ט"ה ופרשנות
 בתמלא חס"ד וכעשה ע"ב ועם עשר אותיו המלוי
 הרופ"ב הוא בעובו אבד עוב' הרבה יסוס כנגדן
 פ"ב ימים וילקה לפחות ב' מלקיות שהן ע"ח
 הכאות וג' מקומות הלוקה שהן שתי כתפיו
 והחזה ועם כלל הגוף הרי פ"ב , ככה יעשה
 בכל יום מתעוותו או לפחות ביום עבילה שכי
 וששי כדלקמן וביום אכילת ההפסק לפני ולאחר'
 דהיינו שיעשה ג' הפסקות מב' ימים וב' לילות
 שפולה פ"א יום , ועוד יום א' אחריהן ס"ה פ"ב
 יומם , וירבה בסגופים כפי כחו , ועל כל פנים
 לכל הפחות יתעבה מ' יום רצופים וילקה ויתודה
 בכל יום פעמיים או שלש , ולא יאכל בשר ולא
 ישתה יין ולא כל דבר חם לבד משבתות וימים ת
 טובים ולא ירחץ כל אותן הימים , ואם לא
 בעלה רק חיבך או נשק אשתו כדה או הכה על
 בשרה וכהכה ממנה בקירוב בשר יתעבה מ' יום :

ואנחה , ושנה תמימה לא יאכל בשר ולא ישת יין
 לבד בשר' וי"ע ולא יאכל לחם חם וק"ו שלא יאכול
 שום מאכל תבשיל חם וי"א שלא יאכל מאכל חם
 לבד מה לחם שמותר בו , ולא ירחץ כי אם מעט
 בעי"ט , ולא יראה שום שחוק נשים או בתולות
 אך יכול לשמוע ברכת חתנים ולא יעדן עצמו
 בשום תעבו' וילקה בכל יום ושכב על הארץ או
 על דף א' בלי כר וכסת רק בשבת וביום טוב ,
 ישכב על תבן וקס' וכר אחד תחת ראשו כי יסיר
 רוחו הגסה שדא ממנו התאוה וחיי' נער יחיה
 וילבש שק על בשרו מעל גוארו עד הירכיים ולא
 יתכלל בנשים ובתכשיטיהם אפילו שאינם עליהן
 ואפילו שטוחים על הכותל ולא ישמע קול כגיבס
 ולא ידבר עם הנשים כלל לא ברמז ולא ברמזיה
 ולא יקרוץ בעיניו ולא ירמזו באצבעותיו ואפילו
 עם אשתו כדה בעוד שלא טבלה ולא יתייחד עמה
 בשום יחוד וק"ו שלא יתיחד עם שום צרה ולא
 יבא על אשתו בגבות וחדרות ולא ידוש עם אשתו
 בפנים ויזרע מבחון ולא יהיה עסקו עם הנשים
 כלל , וכו' והאי ואלו יחנן ה' נבואות : ויש
 מוסיפי' עוד להחמיר עליו להתעבות סכ"ה צומות
 לפי שהו' תועה כס"ה אובד ופגם כע"ה מאורס'
 ויכול להשלים כל אלה התעביות ב"ב הפסקות
 מב' ימים וב' לילות שעולה שכ"ד ימים ועוד ושלש
 יום א' עליהן ס"ה שכ"ה ויתן אפר על ראשו
 במקום תפילין בשעה שאינם עליו ובמאכלו גם
 כן בחוף כל סעודה המופקת ובתחילת הסעודה
 שלאחר התעביות :

אמנם כל זה הוא מואחר שדא עליה ברטובה
 שפיתה והסיתה לדבר עביר' עד שכתרנית ואסרה
 על בעלה , אבל אם אנחה שלא אסר' זו לו כעקוני'
 אחרות וילקה ויתודה ויתעבה מ' יום רצופי' ושכב
 על הארץ וישכ בקרח כשיעור גליית בינה וגמיעה
 ולא ירחץ ולא יתעבג בשחוק וטיוול וכל מימי

הכחה מ'וס ומורה ועונ רוחם :

תח ח הרובע

זכר אמרו בתקונים כי עונש המכבד זכור הוא להתגלגל בחיות ובפרט שכן וארכבת שהן שוכטין ונשכטין וראייה מכבד נדר שמרמה לכל חיה כאלו הוא קבנה ממונה והיו כולן מתעוללות בו ככודע , מאי תקבחה ינוס רל"ג נומות כמנין זכור וכמספר רג"ל על שם שהוריד השפע לרגלי זעיר פתאום אשר לא כרת , והורזו בתשובתו ישלים תיקון זה נט' הפסקות של ב'מים וכלילות והנה ט' פעמים ב"ז הם רמ"ג בגימטריא רג"ל עמדה במיסור :

תב ט ואם

רבע בהמה או חיה או עוף תקונו לדעת קנתם כתיקון הנא על הגויה הנזכר לעיל סימן א' שהוא ר"ו תעבות ככ"ל , ולכל הפחות יתענה מ' יום , ולא ירחץ ולא יסתכל בנבמה חיה ועוף בשעה שמוקף זה לזה ויתרחק מהתייחד עמהן :

תג יוד העובר

על דת יהודי ועוד ע"ז הנה הנא פוגם בשכיב' שהוא אלקים קדושים וזה השם במלוי יודין עם הכולל בגי' א"ס ודיכו בא"ס לא כופה , ותיקונו להתעבות ש"א נומות כמנין א"ס להעלות בכל יום חלקי השם הזה מרשות אחרים לאלקי קדושי' ושב ורפא לו , והזרין ישלים כל זה בליא הפסקות שעולה רג"ז וד' ימים פעמים אחריהן ס"ה ש"א ימים , ויביר מעליו המלבוש' הכאים ויתאבל ויבכה ויגעער כל ימי חייו ושפיל רוחו וגארתו ויתוד' ג"פ בכל יום ולא יאכל בשר ולא ישתה יין רק בשב' וי"ט ולא ירחץ כלל ולא יחוף ראשו רק פעם אחד או ב' בחדש ולא ילך לשחוק ולשואף רק לשבע ברכות בלבד ולא יבא אל עובדי ע"ז אפי' במקו' שמדברים ד"ת ומנות ויתרחק מפתח ביתם ולא יבנה מהם , ומיד שישב נרדף ענינה במקוה ויסגול נער

וימורי כנגה חטאת כי כפר בעיקר וחילל שבתות ועבר כריתות ומיתת ב"ד ועבר על כל התור' כולה לכן נרדף ייסורים גדולים ועקר קשה , ואם יחרפוה אדם אל ישוב לורק יתקן ויהפוך כל מהשבתות לטובה :

תד יא הגשבע

לשוא ולשקר פוגם בעלם הבריאה שבו הב"ל הפה והלב רואה ושומע שבעתו השוא והשקר תיקונו שיתענה ל' נומות ומנין הב"ל והל"ב , ויכוין להעלות ככ"ז ימים הראשונים חלק א' בכל יום משש בן ד' איתות העולה כ"ז , וי' ימים אחרים' אותיות מלואו , וניזח אחרון יכוין בכללות ב' השמות הללו הפשוט והמלא , ויש לו ללקות כמה פעמים כל ימיו , ו תורה ימים רבים ואח"כ יזהר שלא ישבע אפי' באמת , ויזהר שלא יניח שם שמים לבטלה מפני וידעונו איבריו כשזכיר את השם וזהר בדרכה לנטלה ואם שגג ונידף ב"ל יאמר אחריה בשכ' מלו , ואותם המרגלים צפיהם וצפי זרעם להזכיר ש"ס במרחץ ובמקום הטינופי' או להם או לזרעם כי כן למדו לשוכם שקר לכן ישמור ויזדרז עמו ל זרעו והצרו הכשמצעים לו מלהזכיר ש"ס לבטלה , ואם הונדך זה השב לעשות שבעה לבטל חובנו אפילו באמת יתענה אותו היום בכל שנה , והחרס הוא השנועה והשנועה הוא החרס שאני' וסקוליהם בעונש ובתיקוניהם וכמוכר לעיל סימן ש"מ ב' ב"ד :

תה יב הרגיל

לדבר בבה"כ שום דבר חול אפילו שלא בשעת התפילה , ישב במורה גדול ויתפלל בכונה ויתענה מ' יום בין רגופים בין מופלגים וילקח בהנכס בכל יום ולא יעשה עוד :

תי יג המלשין

את חבריו הוא מוכסאו בעיני השר ומעליל

תורת האדם זה הח' זה היא חיב תי' תי' תיקני' רביל' ולי' וחנף' ומכב' פץ' ומקלה אביו ומקניט חבריו

פלו' ולקח' ממוכו וממית רשעו ואלתו וכו' התלוי' בו יפרש לחברו כל מה שהשקירו וצקס ממוכו וחולה וילקה ויתעבה יותר משכתיים וימס' ויתודה כל ימי חי' כי כחש' שכלו הרב את אשתו וכו' וחבריו ובמה עבירות עשה' ע"כ ישבר רוחו ואם און למה שלם רצה עליו רעים וצקס ממוכו מחילה וזמנ' ויפרש לו או לירשיו' ואם יס' לו מה שלם און א' כ' כ' להרבות עליו רעים וזמ' יבקש ממנו מחילה בג' אגש' ויתודה וישב כל ימיו

יד יד יד ההולך רכיל והמספר לשון הרע פוגם בשמיים שהיא עם המלה בג' לש' ונ' ופ' בדי' טלה וכה עס' אריות שהיא רכיל דמלכות' לפיכך תקוכו סיפוס ס' ב' צמות וכוח למתק בכל יום חלק א' מרובי' בשתי הוות א' מהן בתמורת מנפ' ואחת פקוד' אלהים' שכן מנפ' עולה בג' לשון' ולכל הפחות און לו רפואה עד שיבקש ממנו מחילה וילקה ויתעבה מ' יום או יותר וילקה בכל יום ויתודה כל ימיו וישב בתשובה שלימה' ויהיו כל עסקיו צמות ובעסק שלום בין כל אדם וצין כל איש ואשתו

יד יד יד הליצנות פוגמת צק' כ' צדוים אלהים' כמנין ל' צ' לכן תיקונו למס' ק"כ מיום ומתק דין א' וצדוים א' בכל יום ע"כ' הוויית במילואותיו וחלוף צדויהן אין עוד כבוד ע

יד יד יד החניפות יודה גרועה הוא כי החניפות ושפתי חלקות מרבה רעות הרבה וה' כה שוכנו במיטה פי לא' לכפיו וחנף יבא ר' שלם יזכה ולהיות צמחיות הק' כה' ואם מהגו להחנף' יסתק' לזום לפחות מ' יום וילקה' בכל יום וישב אדמו שרעה וצ' מתחר' לחכיפ' ונגלים כי ירדו

למות פתאים פיו' עון סלילי הוא ודאיו לייסרו ולהוכיחו על פכוו שצעון כעול פה צרות רבות ורעות וגזרות קשות מתחדשות וכו' כמו שהשקכו לעול צמ' לכן יסיר מוכה ויפכה ויתחרט ויתודה כל ימיו על רוע מעלליו ויתעבה לכל הפחות חצי שנה צה' צ' ויחשוב תמיד בלבו שלא כפרא פה לחדם רק לעשות חכמי' שמים

יד יד יד מקלה אביו ואמו או מקלס פוגם בשם"ה ותיקונו לזום ששים יום' ולכוין להעלות דעשרים ימים ראשונים חלקי און יד' א' במילואה שכולה ע' עשרים' וכל א' ימים אחרים החלקים של ג' מילואי' הה' א' אחד צד' ו' צה' ל'ף וא' כה' וע' ימים האחרונים האותיות עצמ' של יד' ה' ה' א' ה' כולם יחד צד' אכ' שהם פ' צמות והכולל' וילקה ע' ומלקות כנגד עס' י' או יכוין צמ' צמות למס' הו' ה' ד' אותיותיו שהן שלשים ולמס' אה' וה' עשר אותיותיו של מילואו שהן לא' מספר שכייה יחד אכ' להייון ששים וכולל א'

יד יד יד המלבין פניו חזירו צדוים יתעבה מ' יום או יותר וילקה בכל יום ויתודה כל ימיו וצדוים לזקס ממוכו מחילה צדוים

יד יד יד הפככה שט לחזירו וצקס ממנו מחילה בפני רבים וילקה ויתעבה מ' יום ולכל הפחות שלשים יום ויתודה כל יום בפנייה ואולי יכופר עובו' והמלקות וכדויו יכול להיות כנגעא

יד יד יד בא המקניט צדוים יבא חפילו צדוים יבא ח' פ' פחות של צדוים ויאמר אעתי' יאמר העו' ויא

ויין כסך ורוצה ואשה פטיחה כנה

ולא שזה לי ויבקש ממנו מחילה ג' ולא יתת
וזהו מות מלך ד' בני אדם על קברו ויאמר
הוא אהיה לה' אלהי ישראל ולפניו אהיה
דוקא שלא ביהוה ברבים ולא היה דילן מתחילה
בפנים ואלו היה המוחל אכוריו ואלו
עשה את שלו ודקש ממנו מחילה ג' בבורה של
ג' בני אדם לפיטו וכל זה לא הועיל לו ולא רצה
למחול לו עליו כאמר פרה פספו מרדת סחת
ומחוייב האדם למונו בפטיח להודות לפניו
ספרח כגרו כרי סדיקס ממנו מחילה כאשר
עשה ר' אירא רוע מהגמרא אבל אם הקיטו
ועוטיא עליו שם רע אף לו מחילה עולמית אלא
יתעבה וילקה ויתודה כינו לבין עמנו מ' יום או
יתר כרעיל ולכל הפחות ינוס ל' יום וינטער
כל ימיו ולא יוסף עוד :

ת"י

בו רוצח ילך בגולה שלשה שנים
וילקה בכל עד ויער
ויאמר רוצח אבו וישכח עמו לפי פתח דה"ס
ויעברו עליו כל עובדים וקדים אף לא ידרכו אותו
ולא יאכל בשר ולא ישתה יין ולא יגלה שער ראשו
וזקנו לא יכנס בגדיו ולא ירחץ גופו כל זה
שלש שנים ויקיחוף ראשו פעם א' בחדש
ויקסוהו אשר רחם דו וזרעו בדרזל בגוארו
וילך יחף ויכפה על רגליו ויתעב בכל יום גלותו
ואם יחפרהו אדם ישחק וזאיתו ג' שנים לא ילך
בגדיו ויכשהוק ויפחד אשתו מאוד זה"ה יכד
לכל אדם הגון ועוד יתעבה כסף על הג' שנים
אלו עוד שנה א' בה"ב ויתודה עוד אח"כ כג'
יימיו וז' א"ז חתם שאם בל לזאת ודי שמים ישלם
דמיו לירוש' ע"ב :

ת"י

בו אשה השוכבת על בנה והמית
אותו בשביה תתעבה שנה
תנימה ולא תחבל בערב בשר ולא תשתה יין לבד
משבתות וז' חטובה ופומים בו אותן הימים לא
תתעבה בלל רק תאכל ותשתה בשר ויין אכל
תניח מקפה הימים של השבתות וי' ותשלים
אותן עד שתתעבה שם"ה ימים ואלו תתעבה
עוד בה"ב כוזה פמיים כפי כחה ודמיו עיבורה
ד' ומיין

חטו

כב המאנה אח הגר עובר בג'
לאוף וצריך לזקש
ממנו מחילה וילקה ויתודה ויתעבה מ' יום
לפחות

חטו

בג האוכל כבילה בק באוכלו סין
דרגון פנים דת"ת
שהוא מחסוף הל"ב כי כבילה עשה בשר אל וזה
סחט בסקין שישיבו פנימם הרי פנים ז"ה וככרת
מק"ה ה' קה"ל ע"ס ג' אותיותו בגימטרי' עג"מה
ודרכו במגיפה ומתנגל כלב שהוא אוכל כליות
או בבהמה שהורה ולא יסבה לקחיה הגוסה רק
ימחריבין הבשחש ואלו כבילה ומחתיירו גמרה פ"ג
שכאמר שופר דם האדם בדרם שהוא ענינו דמו
ישקד תוקונו עורה הכ"ל יוס' פ"ג נזיות
שמספה אלה יוס' ע"ס המלה וכוין בכל יום לראשו
כחם פ"ג דברוך שאמר

ת"י

בו זאם אכל שאר מאכלו אסורות
יזם ס' א"רס פוסקין מ"ה כל
ועלה חלקי הא"ה אד"כ"ו בכל יום ואלו עוב להיות

חירת האשם הנא תכב הכנ הכו הכה הכז הכח הכט תיקוני נגב זגולן וויכוח

ומסיגבול וסכה וכוחב שסות זחילול שבת וזילול השם

תכח לב המנביח ידעל חנידו כק' רשע ודקש ממנו מחילה

ויתכפר לו וסוב שיהן לו ג' ממון שימחול לו:

תכו רג הסכה אשתו אין רשות לכל

ארס להכות את אשתו

ולאו לקובסו וליפירו אם הוא רגיל בכך אך אם

הכה אותה פעם א' על שהשיבה לו דבר גכאף

אין לחיבונו בפעם א' וכן יזהר מאוכאחה שמתוך

שמעמת מנויה אוכאחה קרובה ללא לבני הש"י:

תכז לר הבוחב קמישי' וכן שאר

אזכרות השמות

שכספרי הקדש שלא כפונכה יתעבה מ"ה נזמות

לכיום סס מ"פ שהוא פכי אר"ס :

תכח לה הפחלל את השבת יכתב

כשצילי הלפט כי ר'

אברה' זר' יעקב אחיו בלו לעיר בל' שבת כשיצא

מז"ה ולא תכחו להם הקהל שלום ולא הכיחוס

הקפל שמרית ליככם לבח' קדו שלא יקחו אחיה

ק' מהם כי מסתמא היו בני תורה וצא' נשבת

גזרו עליהם נוס' שבעות דהיינו כ' ימים רנזופי

חזן משבתות יו' ע' ור"ח כרי להשלי' כ' ימי המעשה

בנזמות ובמלקיות כי המחלל שבת חייב כרת

ואז' למת לכ' ספה מת בהכרת ע"כ כתבו להם כ'

נזרו עליהם כי' פ' חדשי השנה ג' ימים בכל חודש

כה"צ שהם ל' ימים כגד ל' כריתות שבתורה :

ועוד נזרו עליהם לתת ממונם לסדיון כפסס

לקופה של נדקה ע"כ :

תכט לו הפחלל את השם חילול השם הוא

עון גדול וכוח לו לארס

לעבור עביר' ככתב ולא יתחלל שם שמים כפרהקי'

שלא ולמדו בני ארס מקלות מששיו וסוף עבירה

שיש לה פירות שאחרים לגמדים ממנו הי' עמו

ומינותה לא תתעבה כלל ומהא זיירה כל

זליה שלא תשכב לכה אכלה ויש להחמיר עליהן

סקן השוכות כמזדות ולא כסוגי' שכות מה' ר"ס

רוטב' לר' זל' :

תכא כח הגונב אן הגזול ממון מישראל

יש גכיבת דעת וגכיבת ממוז

ופגם שכיפס דקו האמצעי דהיינו ת"ת שהוא

אמת ויש' זו שהוא כאמן והכה גבי' דה' שבעים

ויס' דג' שבעים תיקוכו להתעכות ע' נזמות

לפניה הת"ת והי' סוד' ולכל הפחות יתעבה מ' ויס

י ולקה על אלו שעבר ויש לו לכרוע לו או

לזרשו כל מה שגבש או גזל יותר ממנו יתן לו כי

הפסדיון הרינו ויבקש מוכו מחילה ויתודה

בכל ויס ויזהר מלקבל פקדונות ולא ירגיל ללכת

על ממון חבירו ויתרחק ממונון שאיכו שלו ויתן

פדקוה יותר משאר בני אדם ויעשה ג' צנזבו

ובממונו ויתן משלו לעמילי תורה ולרצי' שמים :

תכב כש והלוקח ריבית מישראל יש

מתמירין יותר דהא

עבר על פמה וכמה לאין לכך ילקה יתודה

ויתעבה לכל הפחות סנה תמימה ו לאחר כך

יתודה כל' מו בככי ובשכרו לב ולא לוקח ריבית

אשילו מן הגוי לכל הכחות סנה תמימה בין ריבית

קצונה ובין אבק ריבית ואם אפשר לו להתפרנס

שלא יקח ריבית כל' מיו אשי' מגוי מה טוב הלוקח :

תכג ל המסיג גבול רעהו בכל עבין

ילקה וישיב לו כשפלוים

ויהא זחיר מליקח עוד מחייתו של חבירו בשום

עבין ואם ארס יוסף על המקח שחבירו

עומד עליו ליקח זה הדבר לא כיתן ליומח' וכקר'

רשע ואין גולן כמורה ורצו להוכיחו ולמדותו על

כך עד כי יתקן עיוניו בתשובה :

תכד לא הסבה את חבירו או נערו

בין בממון או באוכאת

דנרים אין לנכפרה עד שירנהו :

שכל עונותיו וחטאותיו מכופרים והוא בן עה"ב

תלג

ומי שחטא והויד הרבה לרנוכו בני קום אונס וגידה יזה"ר בעצמו שתיקומו לזכר מאה הפסקות אחר שעשה עבירו הרבה לאין קץ. מ"מ אם ישנה הכסף אחת בלבד בימי טבת ויפסע ערום ויגלגל עצמו בשלג ככל יום משלשת ימי ההפסק הנה עם זה כבר כתקרה האש הגדולה מיגרו הרע שהקדוח והכביר בעצמו ונתכפר לו. וכוונת השלג בפרט למו שחטא או חטא או במחשבו או במעשה כמו בעון משכב וכזר או בדבור פגון ששתימש בשמות הקדש שהוא עון פלילי ועוכשו גדול לכן נרדף שיפשה תקון גדול לחטאו ליכלל מן עוכשו ויזכו של גיהנם ותיקומו הוא שישליך עצמו בתוך השלג ביזם הקדירות ד' פעמים כנגד הד' יודין של שם ע"ב ונרדף לגלגל ולהפך עצמו בתוך השלג ל"ג פעמים והוא בתוך השלג ולא יקום וכד' פעמי' נרדף לקום ולהשליך עצמו כדי לפתח עצמותיו ובעודו בתוך השלג יאמר פסוק זה בפרש שדי מלכים בה שלג גלגליון והנה הכוונת והייחודי שצריך לכונן ולהעלות בשפוק הזה הם רבים מאוד ע"י נרופי' רבי' וכיבוים רבים ולא ראינו להעתיק והלאוי שנתכוונו בהם לרעת התיקון וכוון רק לייחד קב"ה ושכינתה על ידי שתי השמות הוי"ה אדכו"ת ויכופר עוכו וכר חטאתו והרונה לעמוד על עיקרי הייחודים ועיין בתיקוני התשובה להר"י אשכנזי לרד"י ז"ה

תלד

והרוא לכו מכללי כל תיקופיו אחת הנה ואחת הנה שסדר התשובה הנכונה כך היא. בכל יום ההפסק קודם התענית שיפשה לילה יום או ב' ימים וב' לילות או ג' כפי הענין איז קודם כל אכילת סעודתו המפסק ילקה. ואחר המלקות מיר ויבטל לקיי' בלבו באש נצמים ומזינא בלר ויהי

המבזה אפי' מנה אחד ומיקל בכבו' שמים נקרא מחלל השם כי אחריו ילמדנו ממנו ויקילו ויזולו יותר ויזול עבר אדם על כריתות ומיתת בית דין תשובה ויה"כ מכפרו' מנהג ויסורים מחנה אבל ח"ה אין כח בתשובה לתלות ולא ביה"כ לכפר ולא בייחודי למרק אבל הכל תולין והמית' מכפר' ע"כ וזהר כל אדם מאוד מחילול השם וירחי' עצמו מהכיבוד ומן הדומה לו. ועיקר התשובה של חילול השם הוא שיודיע חטאיו כגד רבים ויאמר להם א' תלמדו ממני כי אכי חטאתי עויתי פשעתי תללתי השם באולתי ויתורה פמה תעניות ויתורה כל יום וד' ע' ו'מותו: ע"כ תיקוני התשובות וכן כולם ל' ו' ו' חכמו ויכלו זאת ויזכו לאחרית' **תל** ומי שגדב' אותו רוחו למהר בתשובתו כי לא ידע מה יולד יום הנה פבר כתבנו פעם וכעמיים שיוכל להשלים תעניותיו המרובים על ידי הפסקות ב' ימי' וב' לילות ומהם ישער ויעריך לכל מכיין התעבור' לקצוב לו כך וכך השלמות וכך פשוט' לאח' דיה' כפי מכיין הגומל' פאשר שתבנו:

תלא

והנה התשובה הכללית בפתח לכפר על ד' מיתות ד"ד אעפ"י שיתר טוב לתקן מעשיו דרך פרט גם היא טובה וזה תיקונה יתענה מאלתיים ימים רננשים ויקרא בכל יום פ' העקוד' בכוכה כאלו הוא עוקד עצמו ע"ג המזבח ויאמר אחריו ב' תיכו' שבואו בנספה תו'דת השל' מיטב'ד' ויקרא בכל ליל הק"ש המסודר לק' בם"ד ובכל יום מהמאתים נזמות וכוון להעלות חלקי הו"ה פריבוע כל א'מאותותיה על ענינים שהם בג' קפ"ו כמכין מקר"ם וד' אותיות הפשוט ועשר של מלוי הרי מאתים:

תלב

ובכ"דו כתב מי שמתענה ד' פ' ג' ימים וג' לילות רופפים בנסכה אחד דהיינו קודם עשרה טבת וקודם י"ז בתמוז או ע"ב וקודם ר"ה וקודם י"ב חזי מונטח היא

תורת האדם

הלך תלה תלו

וכפי צד תוך המים ככדי שיגיעו המים לכמות עד
 גרונו יאמר הירחי כולו או ב' פסוקי' מי אל כיווך
 וגו' ישוב ירחמנו וגו' תתן אמת וגומר' ופסוק
 ולמקוה המים קרא ימים . והעוב שיעבול י' ד'
 עבולות אס יש בזכח והוא בריא וזכול לסבול כי
 הכה א' מהן תעבול להעביר זוהמ' עובו' וגו'
 לייחד ג' אותיות ראשונות מנ' שמות הויה אהיה
 ארבי' וגו' טפילות שכינת לג' אותיות שכינת . וכן
 לשאר האותי' ועבולה אחרונה לייחד ג' השמות
 אלה כולם יחדיו . ואח' יבש שק על כשרו
 מזארו עד הירכ' ואח' יאכל סעודתו המפסק'
 ולאחר כל סעודתו קודם גמ' סעודתו ישים אפר
 על ראשו במקום הכחת תפיל' ויאכל פתו באפר
 ושקיו בבכי ועביר הדמעות על מצחו ועל פכו
 ויאמר קבה אחת ואח' כי יאמר פסוק ואכי אמרתי
 בחפזי כגרותי מנגד עיכך אכן שמוע' קול תחנוני
 בשועי ארץ . ואח' יתפלל מכה וערבית כמו
 שכזכר במקומו בס' . ואחר עליו לבטח
 יאמר פסוק תתן אמת ליעקב וגומר ככ' . ובלילה
 באשר יגיע לזמן השכיבה ורצה לטון אז יקרא
 ק' ש אשר סדרנו בס' ד' ז' בא לקמ' במקומו בס' ד'
 שהוא המיוסר ומבודד לבט' פסרט . ולכל
 השחות ישכב בכל לילה שעה אחת בעפר הארץ
 ממש . ויזהר מאוד להתעורר לעמוד בחצו הלילה
 מיד לעשות ככל אשר יתבאר בספר תורת
 השלמים בס' ד' בסדר זה אחר זה עד
 אור היום וסדר בית הכנסת ובה' א' . כזכור שם
 בס' ד' . וכלל ימי תעניתו יעבול לכל השחות פעם
 א' וילקח לכל הפחו' ב' מלקו' בכל יום . וכל יום
 יתן אפר על ראשו במקום תפילין בשעה שאין
 התפילין עליו . ומאוד נרץ ג' לזהר בתעניתו
 מביטול ד' ת' כי עושכ' ביטול ד' ת' הוא גדול מאד
 כמו שיתבאר במקומו א' ה' . ובהיותו חלוש
 בתעניתו פסרט אס הוא ת' ח' ואיכו יכול לעיין
 בעומק ההלכה והפסקי' יקרא באותן שעות מילת'

לאגדה שהם מיישדים הלבו ולא ישכ עול כ' עיקר
 התשובה היא שצריך לעסוק בתורה שהלימוד
 עבול ליהי מעשה' ובקריאתו בתור' ויניח הדברים
 קפיו שהוא מביא ליהי זכירה וליהי אריכות ימים
 כמבואר במקומו ובפסרט בא' יצאמ' ביום תענית
 מחמת הקריאה יחשב זה לו לכפרת עון דברים
 בעלים . ובלילה שלאחר התעני' בתחלת הסודתו
 יטבול ג' כ פתו באפר ושקיו בבכי כזכור . ואח' כ'
 יכול לאכול סעודתו אך לא ימלא בטנו בשר ויין .
 עכ' לטון החסיד האר' לוריא ז"ל בתיקוני
 תשובותיו אחת הכה ואחת הכה ואחת לאחת
 למנא חשבון :

תלה

עוד הרצו' בתיקוניו ז"ל
 מסורת בדיניו שהעומד
 ממתנה בעלות השחר או קודם אליו מעט ולא יישן
 כל היום וכל הלילה שלאחריו רק אוכל מעט כדי
 שביעה ומקיים ז"ה אל' כוער יקוץ ז"ה ה' שולחן
 א' שר' לפי' ה' . וישב ועוסק בתורה ובימיו עד
 שיעלה עמוד השחר כיעול מברית אחד והיינו הא'
 דב' הסותפק אשעבה בהקו' תמונת' אלה' ת'
 שמכדקן שיה מעיניה פעה' ו' . והקב"ה משבוע'
 מזיו שכינה לעה' ב' . אלנוא פליטי' להו' מכת
 דכתוב באור פני מלך חיים . עכ' .

תלו

ובחב' ה' ר' יונה ז"ל שלדרכי
 התשובה נרץ שיהיה
 לו חבר שידבר עמו אס עבר על תקנות התשובה
 ויורחו ז' ו' ויעיבו היאך יכלנו מן החטא .
תלו ועוד כדי שיזכור לעשות תשובה
 בכל יום יעש' שיכיו' במאכלו
 ושתיתיו ובלבו כגון שצבוע אחד לא יאכל פירות
 ושבוע א' לא יאכל בשר ולא ישתה יין . או לא
 יאכל תבשיל . או יבש שק יום אחד בשבוע .
 ובשאר כל הימים יתבהב באומר . וזה יהיה לו
 למזכרת תשובה שיתקן כל יום ויום בשכונ' עמו
 כמג' ב' בזמן תתן שכנו' ולא תבא עליו העונש .

כי מה שיתקן ביום זה לא יתקן ביום זה כי כל יום
בחניה נפני ענמו וכל יום המעשים עולוס
במשקל וככתבים ולכן מאור נרדך ליהר במעשי
אלא יכעוס הש' עליו ויעורר דין ח' ויהפך
הרחמים לדין , וסיון אין למעלה מרחם ואין
לנוטה מחרים :

תלח וכחב

החסד הר' אליה ז'ל בס'
תנאית חיים זו' למנאית
כתוב כל צפ' תורה שאיכו יכול להתענות ילמוד
כפליים ממה שהיה גדיל ללמוד ויפכה חסד ואמת
כמש"ה בחסד ואמת יוכפר עון ויטרח לעשות כל
מנוה ומנוה ולזכות את הרבים ולגמול חסד לבני
אדם ולהתפלל בכוונה ובהכנעה ובקריעת הלב
ובקשת מחילה מה' על כל פשעיו , וימכע ענמו
מהשחוק ומהיתול ומעיול ומרברי' בעלי' ומשמע
ח' דשי' פה' , וכן ימכע ענמו מכל הכאה ,
ויעזר ענמו בשיעור מכוון שיוכל לבדול עם עהק
התורה והמנוות , וישתדל לעולם שיהיה לבו
ככעם לאלהים , ויתעבה לפחות יום אחד בשבוע
ובאותו יום יפכה ענמו מכל חסדו ומכל דבר
שבעולם וישב בדרך ירום ויערוך בו מחשבתו ולבו
לא לקום להדבק בו ולהיותו במרד ובשברון לב על
עמדו במרד ומן ארוד , ויכח' ויתאבל בשברון לב
ובהרבות תפלות ותחנוכים , וכן יעשה כל הימים
עד שימצא חן בעיני המלך ית"ש , ובהתמדתו
בתשובה זו יהיה מואתם שאלמד עליהם בפסוק
ל' ויחנה לכדוק כל און , ובה יבחין האדם אם
כתקלה תשובתו אם לאו כי אם יקרו לו עוד
עוכות ומקריים ודאו עדין לא נשברה הקליפה
אמנם בהיותו מוארש בקדושה מנוה גוררת מנוה
ויא' באל' ליד חטא כלל :

ת' ט' וכו'

מנאית כתוב עוד ועל כל
עצירה יקום ענמו צג'
קבוצת , קבוצת כפס' , קבוצת גוף , קבוצת מיוון ,
קבוצת הכפס שהוא הטבל היכו תוספ' למוד תורה

כפליים ככל' , קבוצת הגוף עיניו נוס ותענית
וסגופים אחרים ככל' , קבוצת ממון היינו לדקה
ליתן קבוצת לזדק או לקופת תלמוד תורה בכל פעם
שיעבור על הרגל עבירה ויעיל לצ' עבויים ,
הא' כי הנדקה מכפר על העבר והו' במקום קרנן
זכינו שהקרנן מפפ' על השוגג כך הנדק' מכפרת
על הכפס החוטא' בשגגה , והב' כי יעיל על
הפתור כייחול מעבירה בשביל חסרון כיוונתו או
שידרו ויהר כאו' ביותר נדך זרוו במקום שיש
חסרון כים , ויתן אל לבו כי צ' זר הוא שב
בתשובה והתחיל צה הוא כאשה כרה הולצשת
לככים וכקיים שכל דס שתראה בשבעה ימי ליבו'
סותרת כל הראשונים ונריכה לחזור ולמנוח'
כקיי' כן אם הבעל תשוב' יחזור למעשו הראשונים'
הרי אחר כל מה שהתענה והתוד' ונכה לכן נרדך
להיות זרוו מאור לכל יחטא , ואם בשוגג יודמן
לו חיזה חטא ועון יתודה וילקה , ואפי' אם
הרבה בתשובה אל יחשוב שכבר כמחלו עוכותיו
בהחלט רק יקיים משה' דה' צה' ומנאית כגזי
תמוד , וכמש"ה חטאת כעור' ופשעי אל תזכור לי
וגו' מכלל לזכרים הם , איכ' כל טכן וק' המלא'
עוכות לאין מספר וככל' וע' לצ' סי' ש' א' :

תם

בהעול והיתר שהכל תלוי בו לירא'
שמים לעולם יראה האדם
לעשות שמועשיו יהיו מרובים ומחמתו ולא להיפך
כאו' במשכת אבות מי שחמתו מרובה ממועשיו
למה ה"ד וכו' , ווהו כלל גדול לקיים בכל החיוב
בחיבוריכו הקטן הוה , ואפי' מה שאיכו כאן
דכתוב בספרי החסידים הקדמונים ז'ל אם יקרא
ידע אותם ראז' לו לקיים את דבריהם : א'
אלה הדברים אשר דיבר משה' הוא
הנעור יהודה אהרן משה
אלעזר שולד בליקוטי קצת כללי הדברים מחיבורי
קדמוכו אשר יעשה אותם האדם ה"ת וחי בהם
אשם

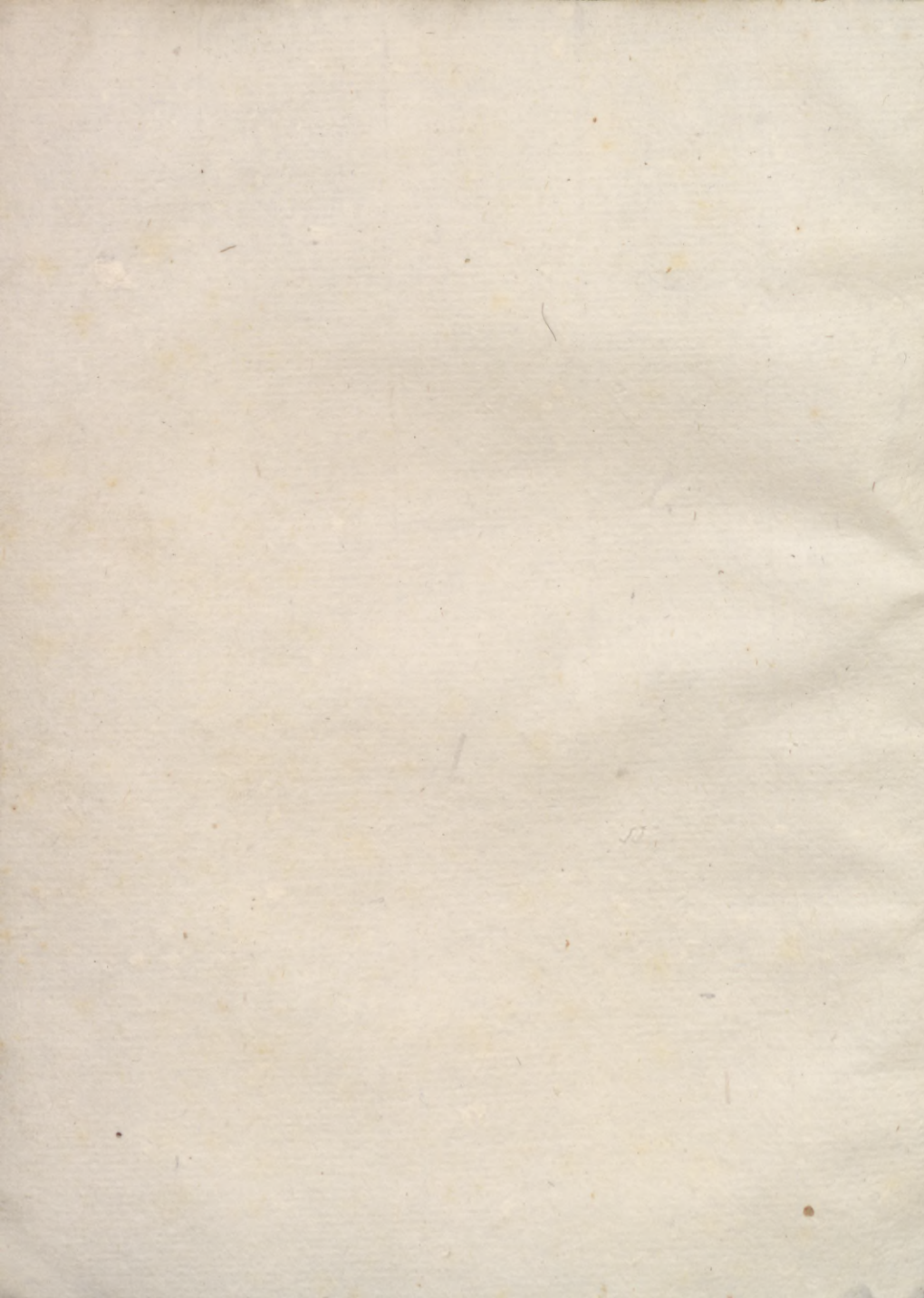
אדם קנהו תראה אפי' מהכללים וכולו לא תראה
 וק' הסרעס מהתשובה שחייב בהן שאין בכו כח
 לעמוד על כולם כי ארובה מ'ארץ וגומר אמנם
 מ' מדימה הערה לפקוח עינים פורות להוציא
 מ' אגד אסיר מצית כלא יושב חסד נאול על צות
 הינה ר' והאי' לנס הדריך יאסון אור הנכחי לחזר
 ונבא לחבות תחת כנפי השכינה ע
 ויתר דברי התפ' והענוות הרבות והענוות
 וועקת' ללמד בני יהו' דה קשת ללחוס כגד ה' ב'ר
 הלא המה כתובים על סכרי היקרים החסידים
 הקדמוס' ו' אשר מלאה הארץ דעה א'ת' המה
 ובחרת ב'ח' י'ש' הלא הם ספר' ב'ר מוס חיים
 וס' מונת הלבבות וס' חסידים וס' ה'שר
 דר'ת' וס' ה'רחה דר' יונה ו'ל' וס' מנורת
 המאור וס' ה'מוסר וס' ה'מדות וספר
 ראש' חכמה והרונה להתרפאות רפואה שלמה
 רפואה הנפש לא יתעצל מהטרוח לעיין עליהם
 לבקש אותם וברוך שבת בהם ונמסרתם
 ואורם עיקר התשובה ההעולה שהיא התורה
 ככל' כמה פעמים הנה יאריך הסיפור
 בפרטו ענייניה והכנה למודיה בכלל ובפרט
 ובשבין סדר הלימוד ומהותו ואיכותו וא'ך אהבו
 היום יתמי דיתמי בעובותיכו מוכים בשבת פורק
 ומכלים מיכו למעט תועלת למשמתיכו בלימודיכו
 וכמעט שהוא יותר כזק מתועלת והלואי שלא
 יבא שכריכו בהשמדיו כאשר כבר כתבו מנה
 גם קדמוניכו ו' גם הגאונים אשר היו לפכו
 ברוכותיכו כולם בוחו ככרוכיא ולית דמשגח
 בהו' ולחשש הארבות ובפרט שאבי העבי איכבי
 כדאי ולא מחויק ענמי כדאי להוכיח פן יאמרו
 על הראשונים אנו מנטערים וכו' ע"כ אמרתי
 בענייני בזה משב הכנו' וחולס כנר ייחדנו מק'
 והנכנסו כל ענייני תלמוד תורה ופרטו היכה
 והלכותיה וההגותיה בחיבור מיוחד אשר פיה'
 יקכו ספר תו' דת' המיל' אום הליו הנא' ח'ה

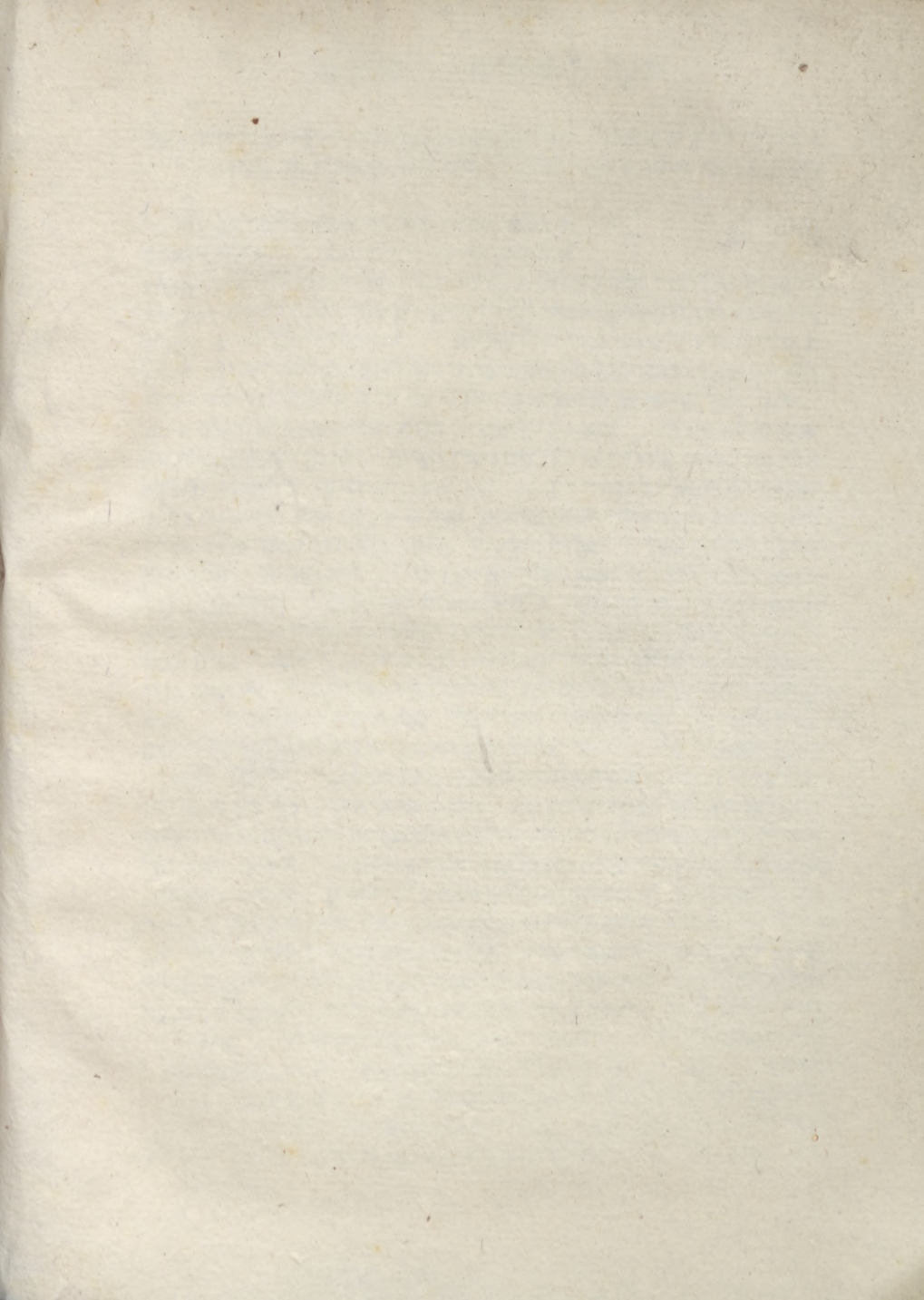
וכן ג' ההקדמה הישרה שיכתבה נה האדם ע"פ
 הסכמ' כל ספרו החסידים והמוסר ו כנר בס' ד'
 הנכנסו גם אות' בחיבור מיוחד ע"פ סדר ההנהגת
 האדם מקומו בחנות הליל' עד שכונו בלילה בחדר
 והדרגה בזה אחר זה ע"פ הדק' וע"פ החסידות
 מראשי' הסכה עד אחרית' דש חבילות חבילות מרות
 חסידות ותרומו' ומעשיות אשר פיה' יקכו ספר
 תו' דת' הש' מים אשר בו שלים האדם את מיו
 בדיעות ובמדו' והחסידו' בעשר ידות ומי' אשאל
 עור יעורני על דבר כבוד שמו להוסיאם בקרוב
 לפועל הדפוס ח'ה' ובכו' אבא אל המלך מלכו
 של עולם יק' בו' ח'ל מ'ה' ובתפיל' לעבי בלב ששבר
 וכרא' אלהי' לא תבזה תיכון תפילתי קעור' לפסו
 לרנות ולכפר לי על כל עונותי ואשמתתי אשר
 אשום אשמתתי ל' ויערב עליו שיחי רוח ניהיה
 בק' בני קדון הא' שם אשר הקרבתי היום הזה
 כה' ול' במכתו זאת התור' לעולה ולמ'ה' והלשח'
 ולח' שם ולמי' לואים ולזבח השלמים כל העוסק
 בתור' העולה כאלו הקריב עולה וכו' :

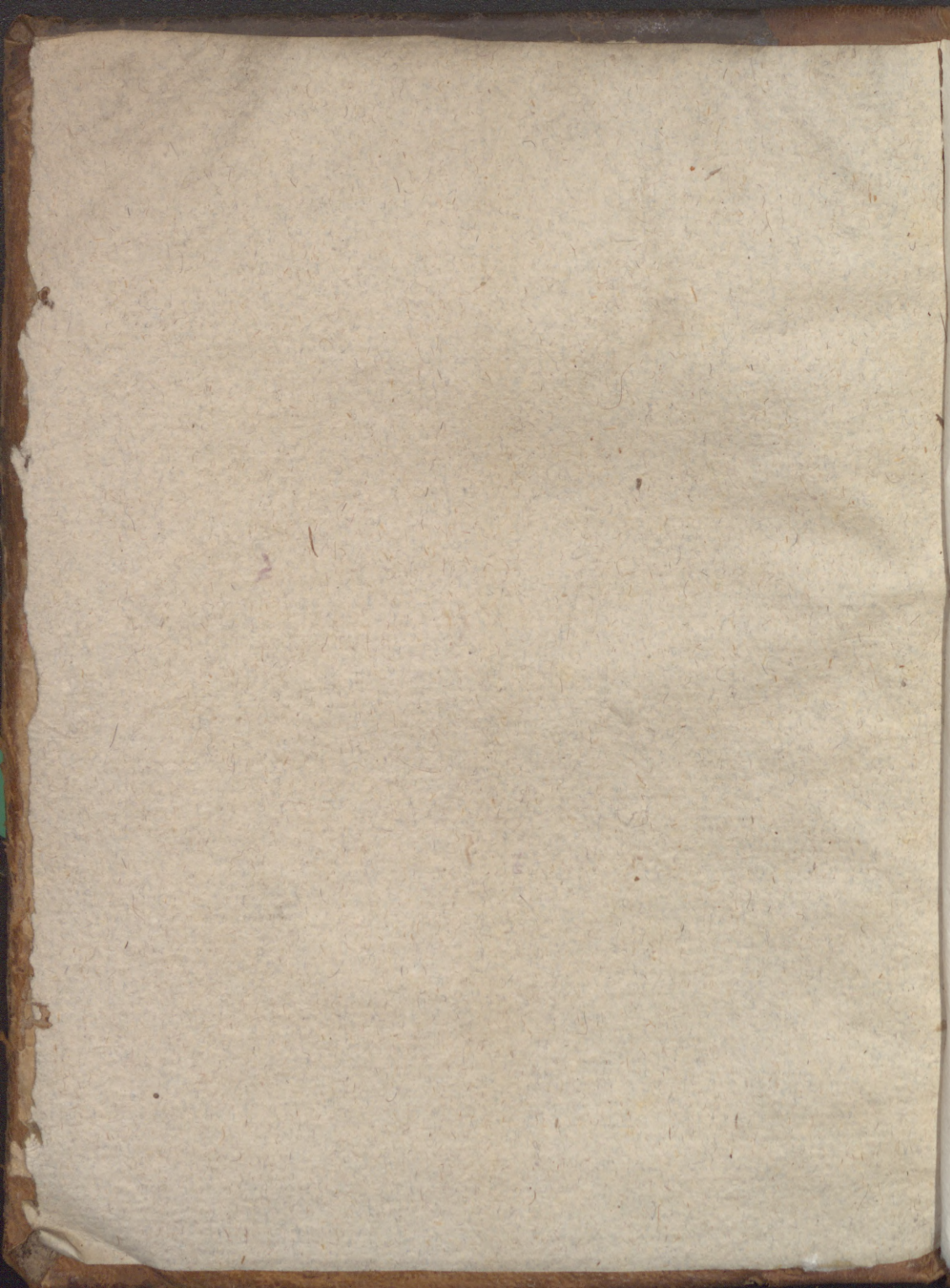
וזאת תו' דת' הא' שם אשר הקרבתי
 ל' והשלמתיו ביום פהיום
 אשר התחלתינו **בחמ' ישיבא**
 לחש' תמונו לפ' ק' ובפרט' והנה פרח מעיה ח'ה' רן
 וזכא פרח וינן גין ויהמל' ש' קדיס לפ' ק'
פה בפר' אגא אלהים יכוכסה
 ולחכה עד עולם סלה לפ' ק' סליק

ע' החוצר יהודא כן אריבפטר הבחז' ז'ל
 ועל ידי הסועל כמלאכת הקודש אשר בר כפתלי
 המכוכה אכשיל בן הכניל אלע שולר שליט

B

578 -

552.

399

מקור חכמה

ידוע לבינה

תורת האש

פי' שיש לבינה

הנפש החכמה

חובת לבבות

הקדו

מקור